

Revizyonizme, Modern revizyonizme ve Her Türden Oportünizme karşı mücadele içinde

1. yıl

• Revizyonizme, Modern Revizyonizme
Ve Her Türden Oportünizme
Karşı Mücadele İçinde 1. Yıl

• Georgi Dimitrov'u Anıyoruz

• Emperyalist Savaş Karşısında Sınıf
Bilinçli Proletaryanın Tavrı (III)

• Birlik Sorunu, Dev - Deb Ve
Eylem Birliği Taktikleri Üzerine (I)

• Kemalist Hareket Ve Kurtuluş
Savaşının Değerlendirilmesi (II)

• Türkiye Proletaryasının Doğuşu,
Gelişmesi Ve Mücadelesi (V)

PARTİZAN

Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşin!

Yayınları

www.partizanarsiv.net

PARTIZAN

750 kuruş
ÖZEL SAYI
7
4 Eylül
1979

PARTIZAN
YAYIN
HAYATINDA
1. YILINI
DOLDURDU
Destekleyelim
Okuyalım/Okutalım
Dağıtalım!

Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halklar, birleşin!

ZAMLARIN ZULMÜN YOKSULLUK VE SEFALETİN KAYNAĞI KOMPRADOR PATRON-AGA DÜZENİDİR

İşçiler, kovulur:
Dai zehafı emaf ve zanat-
karlar,
Öçretmenler, öğrenciler,
Çeşitli milliyetlerden emekçi
ci halkımız!
Hejımız sefaletini, zulmün
balıç gibi acıgınızı sırtı
mızda taşıyoruz. Hayat pa-
hallıca hergün büyük bir
hızla artıyor. En temel ihtı-
yac maddelerimiz bulamıyo-
ruz. Ücretler, yoksul ve orta
sınıfların umutları tahtları-
da geçmiyor. Yaşamızı aza-
ya tehcetle, kaçırdığımız a-
hıntımızı ve gorumuzunda
yeterimizde ve uç - beş
kuruş kuzancaklarımız üran-
leri tarlatan köldükler işçi
akaryakıt buluyoruz. Pat-
ronlara mültönlere işi ka-
zandıran, onlara emekleri-
mizi işçilerimiz satan işçiler
aldıkları ücretleri kararla-
rımla bile düşürüyorlar.
Peşpeşe Türk parasının de-
ğeri düşüyor. Dün 100
liraya alıştık bir müt bu
rünü 250 TL'ne almak zo-
runda kalyoruz. Çebimizde-

ki paramız artık hükmü kai-
ruvün. İşbapındaki CHP hu-
kumeli soyguncu sınırlarını
empryalatik devletlerin uça-
ğı olarak, onların emellerini
bıracı birer uyguluyor. Em-
peryalatların ve Türk hak-
kim sınıflarının, somurucu
zamlarının içinde debeledik-
leri bohranı fatürasını biz
öçtörüz. Bu kez emekçiler
aktı almaz bir şekilde, kar-
larına kâr katmak, işine
düşükleri lagün çıkulmuş-
dan kurtulmak için bilerim
emimzi, katmanlı somurerek
gaspettikleri emegimizden,
süsterimizden ve gorumu-
mudan yararlanmak istio-
yorlar. Onlar oturdıkları
villa ve köşklarinden, sırcı
saraylarından -daha fazla
somurün, daha fazla somu-
diye haykırıyorlar. Ve her
geçen gün fiyatlar artıyor,
malhar karaborsaya düğün-
yor ve somurucu asakiler
oturdıkları yerden milyon-
ları ceplerine indiriyorlar.
Buna karşılık biz emekçiler
her geçen gün daha zulmün

daha fazla sefalet ve açgınlık
pençesine itiliyoruz.
Bu ram furlarları, bu öko-
nomik yıkım, yoksulluğu hu-
le gelen hayat bilerim ka-
derimizdir?
Kompradorlara ve toprak
agalarına, onların söcülü-
ğünü yapan Erveriler, De-
mirelere, Türkşöplere göre
bu ekonomsik-siyasi letim
sebebi ya -beceriksiz devlet
adamlarıdır, ya -ekonomi-
yi enkaz helme edenlerdir.
Ya da zarar eden kamu
bütanisi Teşakükleridir. Şu-
macta bunlar bunaldından

utuşca- yada emilete- el-
bilgili ve yıklamız نکته-
sında birleşiyor.
Ama söyledikleri utanmaz
ca yansınlar. Onlar gerçek
niyetlerini söylemekten ce-
kiniyor; fırsatın istifade su
cu birbirlerine otarak puan
toplamaaya çalışıyorlar. On-
lar gerekice ki ekonomik
bunalmı kaynağı olarak, hal-
ki -saz- somurucülerini gö-
yüyor. Yapılan ortadadır
Zamların fatürası -kenden
ünkaktadır? Dene bulan
ücretler işçi ücreti dediler-
dir? Üreticilerin karışma-

emeklerini bile karşılamı-
yan taban fütleri ile çetin
sözünde Demireler, Tude-
ler, Eçevler dedilerdir? E-
vet -evet!
Keremle de birlikte tüm su-
saslanı da kurtarak olan
işçi sınıflarını emekçileri tari-
hi gösülüyorlar ki, sosyalist
ölkelerde ve Demokratik
Halk Akademiçerinin hakları
sarıgı ülkelerde böyle bir
ekonomik yıkım hayati pa-
ra -laga, emilayen ve -kedi-
tar Bunların sütlüme emek-
çilere otulmasını işçi bir-
menle vaktar. Çünkü bu öl-
kelerde ölkelerde olan işçi
sınıfı ünderliğinde emekçi
halktır. Bu ölkelerde üretim
ve ekonomisi bir avuç somu-
rucünün öçürsü göre depl,
emekçi halkın istiyolarına
göre düzenlenir, planlanır.
İşe Arnavutluk Sosyalist
Halk Cumhuriyeti, işçi sını-
fının itkadada otduğu bu öl-
kelerde fiyatların artgırı görü-
leniyor. İşçiler ve bundan
daha çok emekçiler, toplumsal
sorun vaktar. Sosyalizmin
ilk anlayışında olan Sosyal-
ist Halk, Kravçık derbesi
ile yeni burjuvazinin emne
gençerine kadar, yine aynı
gençerle -çalıştır- ve tüm
emekçilerin öçkarlarına göre
ekonomiyi düzenler ve
toplumsal üretimin yürütü-
düğü bir ölkede 1979'da bu

Kıyırcıkların sebebi emperyalizme bağimli komprador patron-aga düzenidir.

*** OY AVÇILIĞI BAŞLADI!**
YILLARDIR ACI VE ZULMÜN
BANKA BİR SEY, VERMEYEN
KOMPRADOR -AGA PATRİLERİNİN
TEK BİR OY TOK
**Kurtuluşumuz
demokratik
halk
devrimindedir**

Önümüzdeki Ekim ayında Senato ucte
bir yarımle secimleri var. Başolan mi-
letveküllükleri secimde aynı zamanda yapı-
lacak.
Daha şimdiden seçim yatırımları parti-
ler tarafından yapılmaya başlandı. Yakin za-
manında politikacılarımız sahneye çıkacak-
lar. Ve sonuçta vatanın, toprakın kalyıcak-
... secimlere az bir süre kınıca propaganda
konuşmaları, Radyo ve Televizyonda da
verilmeye başlanacaktır. Ve arondan se-
cimler...
Türkiye halkı bu manzaraları ve geliş-
melerin yavaşınca değildir. Türkiye'de Cum-
huriyetin ilan edilmişinden bu yana, yani tam
56 yıldır secimler yapıyor. Peki ne oluyor?
İşçiler, emekçiler, toplumun ezici çoğulu-
ğuna meydanı getiren ve sefalet içinde
yüzey halk bundan ne kazanıyor? Hepimiz-
zin daha haklarımızdan alınmıyoz 1973
ve 1977 secimlerini bunu bir kez daha bel-
geledi ki, secimler işi aldatmadır. Seci-
milerin halkı aldatmaktan başka bir tek
amacı yoktur. Söylenilen şeyler em-ku kat-
leleri uygulamak, yitirmek ve onların ovul-
tebligine geçmek -çalıştır-
Komprador patronları ve toprak aga-

**BİZ EMEKÇİLERİ
AÇLIĞA VE ÖLÜME
MAHKUM EDEN
KOMPRADOR
PATRONLAR VE AĞALARDIR**

**BİZ EMEKÇİLERİ AÇLIĞA VE ÖLÜME
MAHKUM EDEN KOMPRADOR PATRONLAR
VE AĞALARDIR!**
Fesimle beş aydır ücret almayan işçiler kalyo-
ruyor. İşçiler -Boska- yağmalanmasın ölme-ku dönu-
yüre zıvcırek, zıvcırecilerin alınmamasına işgali-
olmak otulur edileceklerini söylüyorlar.
Öçsi komandacı patronlar ve ağalar zaten bizleri
yaşarlar otuluyorlar. İşgale kaatı aydınkarak
emekçilerin ölümü önleri südece sevindiriyor. Biz-
ler -emek-ten-olun- bu düzene karşı maddede
emimz için bule-meviziz. Çünkü buzaa bilerim
kalyıcaklarımız bir sevimiz yok. Anca maddede
ederek bu düzene yer bir ettirmeye kalamı-
cuzumuz buca bir düzene var. Özgürlük ve refah
dünvayız. Yeterdinim zerekerim ve ölümü hak-
rediler emekçi halkı dedi. Bu somuru ve zulmün
kalyıcığı olan kompradorlar-ler ve onların asakile-
rini

İSGALIN 5. YILINDA
**Başta faşist Türk ordusu
olmak üzere tüm
yahancı askerler
(KIBRIS'tan derhal geri
ÇEKİLSİN!)**

**İşkencecilerden
Mutlaka
Hesap
Sorulacaktır!**
yazısı 5. sayfada

**Soygunculuğa yeni külf:
BEDELLİ ASKERLİK**
Kahrolsun
zorla
silah
altına
alınmak
yazısı 3. sayfada
**YAŞASIN
HALK
ORDUSU**

Table with 2 columns: 'Bağın' and '1974'de'. It lists various items and their prices or quantities.

Emperyalatlar, kompradorlar ve ağalar toplumsal düzenimizi bozarak işçi sınıflarını -levre-

Sizi sıkıyönetimler de kurtaramaz.

Advertisement for 'İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, 687 kişi hakkında kanunî işleri yapıldığını açıkladı'. It includes a list of names and titles, such as 'Polis meslek örgütleri kapatıldı', 'BÖLÜCÜ VE KISKIRTIÇI NİŞANAT YAPAN SEKİZ DERGİ VE GAZETEMİN KAĞIZ VE ERZURUM'A GİRİŞİ VE SATILMASI YASAKLANDI', and 'Sıkıyönetimden sonra 146 325 kişi tutuldu'. It also mentions 'Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı bar gazetesini ve derbelerini -kalyıcığı- yasakladı'.

Revizyonizme, Modern revizyonizme ve Her Türden Oportünizme karşı mücadele içinde

1. yıl

Geçen yıl Temmuz ayında yayımlanan dergimizin ilk sayısında şöyle deniliyordu :

«PARTİZAN, tutarlı olarak, CHP hükümetinin özünü faşist MC hükümetlerinden farklı görmemekte, CHP'nin «özgürlük», «halkçılık» sloganlarının en bayağı yalanlar olduğunu teşhir etmektedir... Seçim konuşmalarında «fikir ve basın özgürlüğü» lâfını ağzından düşürmeyen CHP, MÜCADELE gazetesinin yurda girmesini ve satılmasını yasaklayarak, ne derece «reform taraftarı» olduğunu bir kez daha ispatlamaktadır... CHP hükümeti, kendi yüzünü teşhir eden, onun aldatmacasını bozan, gerçekleri gün ışığına çıkaran basına saldırmaktadır. Bugün henüz diğer yurtsever ve demokrat basına saldırmıyorsa, bunun nedeni, bu basının CHP'nin sahte reformizmini alkışlıyor ve ona halkımızı uyutmada objektif olarak yardım ediyor olmasındandır. Ama onlar da zamanla CHP hükümetinin uyguladığı faşizme karşı tavır almaya başladıklarında aynı baskı ve saldırıya maruz kalacaklardır. CHP'nin tanıdığı basın özgürlüğünün sınırı, kendisine ve genel olarak komprador patron-ağa egemenliğine dokunulduğu yerde biter. CHP, halkı uyutabilmesine, faşist diktatörlüğün süre gitmesine ve diğer faşist kliklerle giriştiği çıkar mücadelesine dolaylı ve doğrudan hizmet ettiği sürece fikir ve basın özgürlüğü tanır. Onun ötesi kapatma, tutuklama- bunları yapamazsa, ülkeye girmesini ve satılmasını yasaklamadır.» (1)

Bir yıl önce yurtdışındaki Türkiye'li işçilerin tek demokratik kitle örgütü olan ATİF (Almanya Türkiye'li İşçiler Federasyonu)'ın yayın organı olan MÜCADELE gazetesinin CHP hükümeti tarafından yurda girişinin yasaklanması üzerine işte bunları söylüyorduk. Bu faşist saldırıdan hareketle tüm devrimci basını uyarıyor; CHP hükümetine karşı tavır almaya, onu faşist özünü kavramaya çağırıyoruz.

Devrimci basından bu çağrımıza olumlu bir cevap gelmedi ve MÜCADELE gazetesinin yasaklanmasına karşı tek söz edilmedi. Aslında sorun bir demokratik kitle örgütünün yayın organının yasaklanmasına karşı tavır alma sorunu değildi. Bu olay faşist hükümetin işbaşına gelişinin beşinci ayında meydana geliyor ve onun halkın mücadelesinin yanısıra yurtsever-devrimci basına karşı da iyice açığa çıkmaya başlayan faşist uygulamalarının görünür ilk habercilerinden biri oluyordu. Bu bakımdan önem taşıyordu.

Bu yüzden biz dergimizin ikinci sayısında yine aynı olaya değinerek şöyle diyorduk :

«CHP hükümetinin halâ 'anti-faşist'liğinden dem vuran oportunist ve reviz-

(1) Partizan, sy. 1, sf. 59.

yonistler MÜCADELE gazetesinin ülkemize sokulmasının yasaklanmasına karşı tek bir ses çıkarmamışlardır. Yurtsever-demokrat yayın organlarının üzerindeki faşist baskılara karşı sesini çıkarmayan bir yayın gerçek bir yurtsever-demokrat yayın olamaz.

«Bugün diğer yurtsever-devrimci yayın organları üzerindeki baskıya karşı çıkmayanlar yakın gelecekte faşist CHP hükümetinin saldırısından kendisini kurtaramazlar.» (2)

Ve yine onları CHP hükümetine karşı tavır almaya çağırıyor, tavır aldıklarında CHP 'anti-faşist'liğinin ne olduğunu göreceklarını söylüyorduk.

Gerçi onlar sınıf karakterlerinden dolayı CHP hükümetinin niteliğini halâ göremediler. Ama onlara rağmen CHP hükümeti bu söylediklerimizin üzerinden üç ay geçmeden ilk elde 13 ilde ilân edilen ve daha sonra genişletilerek 19 ile çıkarılan sıkıyönetimle birlikte devrimci basınım tümünün sıkıyönetim bölgelerinde basım ve dağıtımını yasaklayarak niteliğini bir kez daha göstermiştir.

İşte dergimiz yayın hayatına atılmasının birinci yılına bu sıkıyönetim şartlarında giriyor.

Marksizm-Leninizmin yol gösterici kılavuzluğunu seçen dergimiz bugüne gelinceye dek revizyonizme, Kruşçevci-Brejnevci ve «üç dünya»cı modern revizyonizme karşı mücadeleyi küçük burjuva oportünizmine karşı mücadeleyle birleştirerek ilerledi. Devrimci mücadeleyi teslimiyetçi ve maceracı alanlarda çıkmaza sürükleyen küçük burjuva oportünizmine ağır darbeler indirdi. En teslimiyetçisinden, en «sol» görünmeye çalışanına kadar tüm orta ve küçük burjuva akımları birleştiren hakim sınıf kuyrukçusu CHP tahlillerinin niteliğini ortaya serdi. Yayın hayatı boyunca bir yandan kitlelerin ileri bilinçli unsurlarını savunduğu Marksizm-Leninizm etrafında toparlarken, emekçi yığınlar ve onun öncülerine mücadele hedef ve yollarını gösterdi; gelişmelerin yönü hakkında Marksizm-Leninizmin tahlil gücüne dayanan bilgiler verdi, uyarılarda bulundu. Bu görevini bugün de sıkıyönetim şartlarında elinden geldiğince sürdürüyor ve sürdürecektir.

Bugün komprador patron-ağa düzenine karşı tutarlı bir mücadele vermenin yolu CHP'nin niteliğinin doğru bir şekilde tesbit edilmesinden geçmektedir. Onu «faşizme karşı» «reformcu» «liberal» vs. tesbit ederek tutarlı bir mücadele yürütülemez. TKP ile TİKP CHP konusunda aynı tesbitleri yapıp, onların bu tesbitlerinin mantığı sonuçlarından başka bir şey olmayan halk düşmanı siyaset ve pratiklerine karşı «mücadele» ederek düzen aleyhtarı mücadele sağlam bir temelde yürütülebilir mi?

Rus sosyal emperyalizminin Türkiye'deki şubelerinin, bugünkü durumu nasıl değerlendirdiklerine uzun boylu değinecek değiliz. Bunlar sonuç olarak, düzenin bir parçası olduklarından CHP'nin ve onun sıkıyönetiminin savunucusu ve destekçileridir. Onlar sıkıyönetime ucunun kendilerine de değdiği noktalarda karşı çıkıyorlar. Demeclerinin diğer yönünü sıkıyönetime ve onun şahsında faşizme kar-

(2) Partizan, sy. 2, sf. 48-49.

şı gelişen kitle muhalefetinden yararlanarak, güç toplamak oluşturuyor. Ve sonuçta onlar «candüşmanı» (!) Doğu Perinçek'in «otobüs de bir araçtır, sıkıyönetim de» şeklindeki vecizesinde buluşuyorlar. Aralarındaki ayrılık bu «araç»ın kime karşı kullanılması gerektiği noktasından başlıyor.

Emperyalistlerin ve uşaklarının karşı-devrim cephesinin ve onun parçalarının sıkıyönetime temelde bir itirazları sözkonusu değildir ve olamaz. Bu yüzden daha çok kendilerini «Marksist-Leninist» «proletarya sosyalisti» «proleter devrimci» olarak adlandıran oportunist cephenin tahlillerini ele almalıyız. Ve onların «proleter devrimci» -liklerinin sınırının CHP ve sıkıyönetime karşı tavır konusunda kimin tarafından çizildiğini görmeliyiz.

Bugün Rus sosyal emperyalizminin karşı-devrimci sosyal faşist uzantısı olan TKP durumu ve görevleri şöyle değerlendiriyor:

«Sıkıyönetim CHP sağ kanat yönetiminin «Hem sağa, hem sola» politikasından, Faşizme karşı kararsız ve ödücü tutumundan, kendisini inat ve ısrarla demokrazi güçlerinden soyutlamasından, o güçlerin bıkmadan usanmadan uzatıldığı elleri tutmak yerine bu ellerden korkmasından, cephe birliğine düşman tavrından ve bu tavırlarla ,komünistleri, sosyalistleri, CHP sol kanadını, tüm demokrazi güçlerini faşizme hedef haline getirmesinden yararlanarak geldi.(3)

«Başbakan ve CHP genel başkanı Bülent Ecevit daha birkaç ay önce kesinlikle sıkıyönetime gidilmeyeceğini söylüyordu. Ama Kahramanmaraş'ta faşist ve gericilerin giriştiği kitle kırımı neden gösterilerek dayatılan sıkıyönetime karşı çıkamadı. CHP kulislerinde ve CHP ortak grubunda 'CHP'siz mi, yoksa CHP'li mi? İşte soru bu! şeklinde getirilen sıkıyönetim dayatması ikinci haliyle 'ehven-i şer' olarak kabul gördü. CHP grubu ve Ecevit, sıkıyönetimin 'CHP'lisi'ne rıza gösterdi.» (abc.) (4).

«Sağ sosyal demokrat ağırlıklı bu hükümetin yıkılması, gerici - faşist - mao-cu güçlerin istemidir. Çünkü gelecek olanın daha 'geri' olacağını bilincindedirler. Ama bu belirleme 'aman yıkılırsa beteri gelir' diyerek hükümeti ne pahasına olursa olsun desteklemek anlamına gelmez. Hükümetin sıkıyönetimci, NATO'cu kemerleri sıkma politikasını işçi sınıfı desteklememiştir ve destekleyemeyecektir.» (abc.) (5).

Peki «ilerlemeci»lere karşı «uzlaşmaz mücadele» veren D.Yol'un söyledikleriyle bunların arasındaki fark nedir? Aslında aynı şeylerin D.Yol başlığı altında basılmış olmasından başka hiçbir şey! İşte D.Yol'un söyledikleri de şunlar:

«Hiç tereddütsüz olarak ortada olan bir nokta, bir açık faşist diktatörlüğün kurulmasına yönelik (ve o doğrultuda suçlar yaratacak) bir siyasi çizginin, hiçbir şekilde devrimci bir siyasi programa ait olamayacağı hususudur. Buna karşılık bugünkü mevcut durumu (ve Ecevit'in şiddet eylemcisi sıkıyönetimini) desteklemenin sözkonusu olamayacağı da, bizim için yeterince açık olan birşeydir.»(6).

Söylenilen şeyler ortadadır: CHP faşistlere teslim olmuştur. Ama kendisi yine de faşizme karşıdır. Bu yüzden de CHP'nin düşürülmesini hiçbir devrimci çizgi programına alamaz. Alırsa «faşistler»in

(3) Savaş Yolu, sy. 4.

(4) Age., sy. 3

(5) Age., sy. 5.

(6) D. Yol. sy. 27.

(yani ABD emperyalizminin uşaklarının) işbaşına gelmesine imkân yaratacak koşullar ortaya çıkarılmış olur. (TKP bunu «gelecek olan» «daha geri»dir diye ifade ediyor). Ama buradan kesinlikle, «Ecevit'in şiddet eylemcisi sıkıyönetimi»nin (CHP'nin değil) destekleneceği sonucu çıkarılmamalıdır. (TKP de -hükümeti değil- «Hükümetin sıkıyönetimci, NATO'cu kemerleri sıkma politikasını» desteklemeyeceğini söylüyor).

Sonuç: CHP'nin desteklenmesine devam.

Proletarya hareketini bir çırpıda «karşı-devrimci» ilan eden, halk güçleri arasında düşmanlık geliştirmeye çalışan D.Yol revizyonistleri, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının esas olarak B.Alman tekelci burjuvazisinin uşağı olan kesiminin partisi faşist CHP önündeki secdeye varışlarına «Marksist-Leninist» siyaset diyorlar.

Bir yandan legal, kof, menşevik yapılarına bakmadan «öncü savaş» gibi çığlıklar... Öte yandan faşizme karşı mücadelede bir başka faşist kliğe kayıtsız destek... Faşizme karşı mücadeleyi, tercih edilen hükümetler derecesine düşürmek ve çözümü düzen içinde aramak.

Tüm bunlar D.Yol'un revizyonist şeflerinin reformist; «sol»cu görünmeye çalışmasına rağmen aşırı sağcı gerçek çehrelerinin sadece bir kesitten yansıyan kısımlarıdır.

Peki CHP'yi «ara akım» değerlendiren (bir dönem CHP'yi «ara akım» (!) değerlendirmişlerdi); onu «liberal» değerlendirdikleri dönemde bile «inatla» levet yanlış anlamadınız «inatla» (!) «devrimcilerin ve kitlelerin kafasında yaygın olan CHP kuyrukçuluğuna karşı» «mücadele etmiş» olan; hatta yine aynı zamanda «CHP'nin gerici ve karşı-devrimci karakterini, halk düşmanı yüzünü sergilemiş» olan (!) dHB revizyonistleri bu gelişmeleri nasıl değerlendirmişler?

«...Olayların CHP'nin boyutunu aştığını ve gerçekte CHP'nin faşistlere teslim olduğunu CHP grup başkanvekili Altan Öymen şu sözleriyle dile getiriyor. 'arkadaşlar, CHP'nin yönetiminde sıkıyönetim uygulanacaktır, ama buna karşı çıkarsak sonunda CHP iktidarı olmadan sıkıyönetim uygulanır.'

Bu sözler CHP'nin faşistlere teslimiyetinin belgesi, onların isteği doğrultusunda adım attığının kanıtıdır.»(7)

Bu değerlendirmenin kelime kelimesine TKP değerlendirmesi olduğunu ispatlamak için uğraşmaya gerek yok.

Aslında durumuna bakmadan boyundan büyük lâflar ederek, CHP'yi «ara akım» ilan eden; ittifak yapacağı güçlerin içinde değerlendiren, kazanılmaya çalışılmasını öneren dHB revizyonistlerinin CHP ve sıkıyönetim ilişkisinde yaptığı bu tesbit garip karşılanmamalıdır. Peşpeşe defalarca «tespit» değiştiren ve bugün CHP'nin «liberal» olmadığı sonucuna da varan dHB revizyonistlerinin; deney tahtası halini almış olan bu tezlerinde değişmeyen, CHP kuyrukçuluğu, küçük burjuvazinin hakim sınıf dalkavukluğu çizgisi olmuştur.

Bugün proletarya hareketinin tesbitlerine ve sosyal pratiğin kayasına çarpan dHB, CHP'yi «liberal»likle payelendirmekten vazgeçmek zorunda kalmıştır. Ve böylece o, oportunist cephenin düşen ilk

(7) dHB., sy. 50.

taşı olmuştur. Oportünizmin kalesinin sarsılan diğer taşları, bugün «biz zaten geçmişte de söylemiştik», «bu gelişmeler hiç de umulmayan bir şey olarak değerlendirilmemelidir» şeklindeki alçılarla tutturulmaya çalışılmaktadır. Ancak gerçeğe aykırı olduğu sürece her «tespit» parçalanmaya, yıkılmaya, yok olmaya mahkumdur.

Bu kural HK-PB revizyonist şefleri için de geçerlidir. CHP'nin «reformcu»luğundan başlayarak gerileye gerileye gelen HK şefleri, son gelişmeleri «reformizmin karşı devrimci yüzü»nün açığa çıkması olarak değerlendirmekte; «reformist hükümet»in «faşist diktatörlüğün elinde bir âlet» olduğu sonucuna varmaktadır.

HK şeflerinin CHP'nin «toprak reformundan yana» «reformcu» olduğunu söyledikleri günlerin üzerinden çok geçmemiştir. Başlangıçta onu «milli burjuva» partisi olarak değerlendirirken, CHP hükümetinin adım adım gerçek niteliğini ortaya koymasına paralel olarak onu «orta burjuvazinin üst kesiminin» partisi haline getirmişlerdir.

Bu revizyonist görüşe göre milli burjuvazi, proletaryanın devrimci siyasetinin sosyal bir güç haline gelip, toplumsal konumdaki kesin ayrıştırıcı niteliğini ortaya koymadan çok önce sağ ve sol kanatlarına ayrılmaktadır. Önceleri «ayrışmamış olan» daha doğrusu, anlayışlarına göre milli burjuvazinin sol kanadının partisi durumunda olan CHP, emperyalistlere ve onun uşaklarına rağmen; ya da daha doğrusu onların da şu ya da bu derecedeki onaylarıyla işbaşına gelebilmiştir. Ve ABD emperyalizminin uşaklarının temsilcilerinden Feyzioğullarını, Sükânları ve 11 AP'li «milletvekili»ni de kabinesine alarak «CHP ağırlıklı reformist hükümeti» kurmuştur. Bugün devlet mekanizmasının en üst kesimlerindeki kilit noktalarda bile CHP'li ya da CHP yanlısı unsurların olduklarını (ordu, bürokrasi, vs. içinde) düşünürsek milli burjuvazi sadece hükümeti değil, neredeyse iktidarı da ele geçirmiş durumdadır.

Aslında CHP hükümeti hakkındaki ham hayaller sadece HK revizyonistlerine has bir olgu değildir. Sınıf yapısına bakmak, uyguladığı siyaseti değerlendirmek yerine, muhalefette olmasının verdiği rahatlık ve emekçi yığınları peşine takmak zorunda oluşunun getirdiği cömertlikle sayısız vaatlerde bulunan ve düzene karşıymış gibi görünen birçok hakim sınıf partisini tarihte de böyle değerlendirenler vardı. Milli şef zulmünün canlarına tak dediği dönemde emekçi yığınların önemli bir bölümünün yanısıra kendine «sosyalist» «komünist» diyenlerin tümü, o dönemlerde de Demokrat Parti'yi ve Menderes'i «reformcu», «ilerici», «ikinci kuvayı milliyeciliğimizin önderi» olarak değerlendiriyorlardı. CHP hükümeti reformizmi değil ama, bugün, HK şeflerinin revizyonizmi, «tarihsel işlevini» işte böyle «yerine getirmektedir».

Bugün «karşı-devrimci»liği açığa çıkan «CHP reformizmi» değil, CHP'nin sahte reformizmidir. Diğer tüm sınıf kardeşleri gibi HK'nun küçük burjuva önderleri de aslında CHP'nin bugünkü gelişmesini hayretle karşılamakta ve onu şu ya da bu derecede aklamalarının teorisyenliğini yapmaktadırlar. Halk kitlelerinde CHP'ye karşı duyulan

ham hayallerin yıkılmasının «gerekli» olduğunu bağıra çağıra ilan eden ve sanki bu hayallerin yaratılmasında kendi rolleri yokmuş gibi davranarak ve daha kötüsü halâ bu hayalin yaşaması için çalışanlar kendileri değilmiş gibi davranan diğer oportunistler gibi HK'nun sıkıyönetimin ilanının hemen ardından söylediği şu sözler «güvenilen dağlara da kar yağması»nın verdiği hayreti dile getirmektedir:

«Reformist CHP hükümeti, işçi sınıfının, emekçi halkın en geniş kesimlerinin devrimci, demokrat ilerici güçlerin hazırlanan baskı tedbirlerine, disiplin yönetmeliklerine, üniversite yasalarına, «Toprak faşizme karşı mücadele edileceği safsatasına karşı seslerini yükselttikleri, bütünüyle karşı oldukları ve bunun CHP içinde bile yankı bulduğu bir dönemde küstah bir tavırla herşeyin üzerine tüy dikmekte ve sıkıyönetim ilan etmektedir.» (Halkın Kurtuluşu, Sıkıyönetim özel sayısı).

H.Yolu revizyonistlerinin «laf olsun padişahım» cinsinden sözleri ve «tespit»leri üzerinde uzunca durmayı gereksiz buluyoruz. Onun tespitleri diğer revizyonistlerin söylediklerinin bir karışımıdır; «Reformist CHP» işbaşına geldiğinden beri emperyalistlerin ve işbirlikçi hakim sınıfların çıkarlarını korumaya çalışan» ve sonuçta «faşist diktatörlüğün uşağı» haline gelen bir partidir.

Her parti dayandığı sınıfın çıkarları için çalışır. Reformist milli burjuva partisi de öyle. Ne varki o, düzene karşı tutarlı bir mücadele yürütme yeteneğinden yoksun olduğu için hakim sınıflarla değişik derecelerde uzlaşma içine girer. Ama eğer o, işbaşına geldiğinden bu yana düzene karşı bir tavır almayı bir kenara atalım, başından beri «emperyalistlerin ve uşaklarının çıkarlarını korumaya» çalıştı; politikasının tümünü bu çizgi oluşturdu ise «reformcu»luğu nerede kaldı? Sanki CHP belli sınıfların bir partisi değil de, «hakim sınıflara yardımseverler derneği»! Ecevit de onun başkanı.

Aslında görüldüğü gibi küçük burjuva oportünizmi hakim sınıflara karşı mücadele çizgisini bir uzlaşma çizgisi haline döndürmek için ellerinden geleni yapmaktadır.

Faşist CHP hükümetine karşı mücadele reformizme karşı mücadele olarak kavranırsa, halk kitlelerine çözüm olarak devrim önerilemez. CHP'nin faşist karakteri tespit edilip emekçi yığınlar gösterilmeden düzenin faşist niteliğinin teşhiri de yapılamaz. Bugün küçük burjuva oportünizminin açmazı bu noktada düğümlenmekte ve Marksizm-Leninizm düşmanı teorilerle, devrimci özleriyle bugünkü politik çizgilerinin çatışan noktalarını örtmeye çalışmaktadır.

Sıkıyönetim sonrası oportünist basının sayfaları geçmişten yapılan alıntılarla dolduruldu. Amaç ise, kuyrukçuluk politikalarına indirilmiş bir darbe niteliğini taşıyan gelişmeleri önceden «gördük»lerini ispatlamaktı. Ancak yapılan alıntılar, CHP'nin daha önceleri hükümet olduğu dönemin tecrübelerini de dikkate alarak yazılmış, ve söylenenler arasındaki en olumsuz ihtimallerden oluşuyordu. Ve zaten CHP'yi «faşizme karşı savaş açmaya» davet edenlerin, onu «toprak reformundan yana» gösterenlerin, onun «faşizme karşı» olduğunu, faşist olmadığını ilan edenlerin, CHP hakkında söyleyecekleri en «olumsuz» sözlerin de sınırı bellidir ve oportünizmin ileride

basacağı emniyet taşı olan «ihtinal»den öteye geçemeyeceği açıktır.

Ülkemizde sadece proletaryaya hareketi, sadece gelişmelerin yönünü doğru tesbit etmekle kalmayıp, aynı zamanda CHP'yi başından beri kararlılıkla teşhir ederek, tanıtarak biricik Marksist-Leninist devrimci çizginin savunucusu olduğunu bir kez daha göstermiştir. Proletaryaya hareketi CHP'nin işbaşına geldiği günden bu yana dünya-daki ve ülkemizdeki devrim ve karşı devrim güçlerinin Marksist-Leninist bir gözle değerlendirilmesine bağlı olarak faşist CHP'nin açık faşizme gideceğini ortaya koymuştur. En son sıkıyönetimin ilanından 1 hafta önce yayımlanan dergimizin özel sayısında gelişmeler ve CHP hükümetinin niteliği ortaya koyulduktan sonra;

«Faşist CHP hükümeti 12 aylık pratiği içinde işçiler, köylüler, tüm emekçi halkımız üzerinde uyguladığı örtülü faşizmi, her geçen gün daha da koyulaştırmakta, adım adım açık faşizme doğru ilerlemektedir»(8) tespiti yapıyordu.

Dergimizin bu tesbitleri yapabilmesi, onun Marksizm-Leninizmi savunmasından; onu eylemlerinin yol gösterici kılavuzu olarak kabullenmesinden gelmektedir. Dergimiz bundan sonra da sınıf bilinçli proletaryanın sesi olarak, emekçi yığımlara yol göstermeye, proletaryaya hareketinin doğru tespit ve taktiklerini savunarak onun güçlenmesine çalışacaktır.

Sınıf bilinçli proletaryaya dün olduğu gibi bugün de CHP'nin esas olarak B. Alman emperyalizminin uşakları olan komprador burjuvazi ve toprak ağalarının faşist bir partisi olduğunu savunmaktadır. Ve onun CHP'yi «desteklemek» ya da «düşürmek» gibi özel bir problemi yoktur. Faşizme karşı mücadeleyi siyasi iktidarın ele geçirilmesi mücadelesi olarak kavrayan Marksist-Leninistler, iktidarın ele geçirilmesinin stratejisi olan Halk Savaşı'nın görevlerine daha büyük bir azim ve kararlılıkla, tükenmeyen bir enerjiyle sarılacaklardır. Her türlü kitlesel mücadeleyi olduğu gibi, proletaryaya hareketinin kabul ettiği her tür mücadele biçimini işte bu asıl göreve tabi kılacaklardır.

Biz bugün özel bir «hükümet» sorunu tanımıyor ve emekçi yığımlara böyle sorunları götürerek onların devrimci bilincini körelten oportünizme karşı kararlılıkla mücadele ediyoruz, edeceğiz. Komprador patron-ağa düzeninin savunucusu partilerin tümünün ekonomik politikası emekçi yığınlar için hiçbir temel değişikliğe sahip değildir. Değişen teşhir olmuş ya da olmamış hükümetler sorunudur. Oysa halkın devrimci mücadelesinin boyutları hükümetlerin ve politikalarının belirlenmesinde tayin edici bir role sahiptir. Bu yüzden de devrim mücadelesinin görevlerine dörtelle sarılmalı; mücadelenin proletaryanın önderliği altında toplanması için çalışılmalıdır. Bugün sıkıyönetime karşı mücadele, CHP'ye, düzene ve onların teşhiri de yönelmediği sürece tutarlı devrimci bir siyaset izlenemez. Ve bunu, revizyonizme, reformizme ve değişik türlerdeki modern reviz-

(8) Partizan Özel Sayı. 5.

yonizme karşı tavizsizce sürdürülen mücadeleyle birleştirecek olan yine sınıf bilinçli proletarya olacaktır.

Bu arada önemli bir sorun olan çeşitli halk siyasetleri arasındaki eylem birliği konusu üzerinde de durmak istiyoruz. Çünkü bugün yaşanan gerçek çeşitli halk siyasetlerinin etkisindeki kitlelerin anti-emperyalist, anti-feodal, anti-faşist kitle mücadelelerinin somut eylemlerinde birleştirilebilmesi yolunda tavizsiz bir mücadele yürütme görevini de sınıf bilinçli proletaryanın omuzlarına yüklemektedir.

Bugün küçük burjuva oportünizminin şeflerinin bir bölümü sınıf mücadelesinin zorlamasıyla, halk güçleri arasında düşmanlık tohumu eken ve eylem birliklerini engelleyici tutumlarını terketme yoluna girdiler. Fakat diğer bir bölümü ise yine sınıf mücadelesinin zorlamasıyla, kitlesi etrafında ördüğü duvarı daha da yükseltme, «meşru» görmediği halk siyasetleri ile her türlü işbirliğini reddetme ve ayakta kalmayı bu temelde sağlama yolunu tuttular. Bu ikincilere çağrı yaparak eylem birliklerini gerçekleştirmek önemli ölçüde imkânsızlaşmıştır.

Ayrıca, eylem birliğinin sağlanması için küçük burjuva şeflerin olumlu bir tavır takınmaları da yetmez. Onların eylem birliklerini taktik bir mesele olmaktan çıkarıp, sınıfsal ittifakın temeli olarak gören anlayışlarıyla mücadele edilmeden doğru eylem birlikleri gerçekleştirilemez. Asıl olarak devrimci kitleler içinde yürütülecek bir çalışma olmadan, gerçekler onların gözü önünde açığa çıkarılmadan, küçük burjuva önderlerin çehreleri onlara gösterilmeden eylem birliğinde proletarya ve emekçi halk yığınlarının çıkarları doğrultusunda ileri adımlar atılamaz. Bugün varılan nokta meseleyi böyle ortaya koymaktadır.

Çünkü bugün eylem birliğinin «gerekliliği» üzerine doldurulan sayfalarca yazılar, sonuçta eylem birliğinin engellenme çabalarını örten bir kılıf olmak özelliğini taşımaktadır. Biz dergimizde onların bu özelliklerini açıkça ortaya koyacağız. Bu sayımızla birlikte bunu yapmaya başladık. Ne varki bu görüşler dergi sayfalarından çıkarılıp kitlelere ulaştırılmadıkça üstlendiği görevi tam olarak yerine getiremez. Bu yüzden eylem birlikleri üzerinde devrimci kitleler arasında tartışmaların örgütlenmesi Marksist-Leninistlerin omuzlarındaki bir görevdir; ve esasen bu görev bugüne has bir mesele de değildir. Eylem birliklerinin proletaryanın ve emekçi yığınların birliğinin sağlanmasının taktik bir aracı olduğu gözönüne alırsa, onu uzun dönemde de savunacak biricik gücün sınıf bilinçli proletarya olduğu anlaşılır.

Sıkıyönetimle birlikte daha da acilleşen bu görev, kitlelerin de öne çıkan bir talebi haline geldi. Ve böyle bir talebe açıkça karşı çıkmayan çeşitli oportünist grupların «eylem birlikleri» ve «birlik» üzerine söyledikleri şeyler had safhaya ulaştı. Bu konuda iki somut gelişmeye şahit olduk. İlki dergimizin, Kava, Güney ve DHB'nin içerisinde yer aldığı DEV-DEB, diğeri ise HK ve D.Yol arasında 1 Mayıs-

ta gerçekleştirilen ve adına «eylem birliği», ya da «ortak eylem» denilen birlikti.

DEV-DEB çeşitli dergilerin biraraya gelerek, birçok olaya karşı ortak tavır takınmaları açısından olumlu bir gelişmeyi temsil ediyordu. Ancak oluştuğu siyasi temel yanlışti. O, yıllardır reklamı yapılan revizyonist «cephe» anlayışlarıyla, dergimizin ortaya koyduğu eylem birliğinin çeşitli yönlerine ilişkin görüşlerin birleştirilmesiyle ortaya çıkan bir «birlik»ti. Eylem birliğini eylem için kurulmuş bir birlik olmaktan çıkarıyor; uzun vadeli ve geniş muhtevalı siyasal bir platformun üzerindeki birliğe dönüştürüyordu. Her somut eylemde ve onun her adımında (bildiri yayınlama, gösteri düzenleme, vb) birleştirilebilecek azami halk siyasetinin harekete geçirilebilmesini engelleyen bir «birlik» ortaya çıkıyordu. Dahası, belirli örgütlenme modelleriyle «cephe»nin basitleştirilmiş bir görünümü elde ediliyordu.

HK ve D. Yol arasında gerçekleştirilen 1 Mayıs'taki eylem birliklerine gelince. Bu «birlik»de ilkinden daha da geri bir adımı temsil ediyordu. HK-PB revizyonistleri bu eylem birliğinin ajitasyon-propaganda da serbestlik, eylemde birlik ilkesince oluştuğunu söylüyordu. D.Yol revizyonistleri ise, böyle bir ilke tanımıyoruz, bu saçmadır diye cevap veriyordu. HK bu eylem birliğini bir dönem üçlü oportunist blok içinde, diğer iki «proleter devrimci» akımla birlikte yapmaya çalıştıkları «cephe»nin yaratılmasının ön çalışmaları olarak kavriyordu.

Bu dönemde HK-D.Yol arasında oluşan «eylem birliği» temelinde düzenlenen eylemlere dergimizin taraftarlarının alınmayacağı şeklinde kararlar alındığı söylentileri ortalığı dolduruyordu. Buna rağmen şimdiye dek ne HK ne de D.Yol bir açıklamada bulunmadılar. Ama bu söylentilerin doğruluğu yurdun çeşitli yerlerindeki, özellikle de İzmir'deki 1 Mayıs mitinginde iyice açığa çıktı. HK ve D.Yol revizyonistleri ortak bir tavırla, karşı-devrimin tüm gücüyle ülke çapında saldırıya geçtiği bir günde dergimiz taraftarlarını ve diğer yurtsever devrimci grupları alana sokmayarak «eylem birliği», «halk güçlerinin birliği» vs. gibi sözlerinin sahteliğini bir kez daha belgellediler. HK ve D.Yol arasında gerçekleştirilen bu birliğin en önemli yanını ise HK revizyonistlerinin iyice gericileşen ve Rus sosyal emperyalizmine çark etmeye başlayan yüzünün pratikte görülmesi oluşturunuyordu. HK revizyonistleri Marksist-Leninistlere ve diğer devrimcilere karşı böyle tavırlar alırken, Kurtuluş'a D.Yol'la oluşturdukları eylem birliğine katılırlarsa nasıl «memnun» olacakları üzerine sözler ediyorlardı.

Biz, her iki girişimin de «memnun»luk verici olumlu bir yanı, bir de onunla çatışan olumsuz yanı olduğunu kavramalıyız. Olumlu olan, her ne pahasına olursa olsun devrimci ve yurtsever kitlelerin somut eylemlerde bir araya gelebilmiş olması, anti-emperyalist, anti-faşist seslerin daha yüksek çıkmış olmasıdır. Olumsuz yan ise, doğru eylem birliklerini gerçekte imkânsız kılan ve devrimci kitlelerde, sırça şatolar gibi dağılacak olan Halkın Birleşik Cephesini bir çırpıda kurma hayallerini yayan küçük burjuva kolaycılığının propagan-

dasına hizmet etmesi; bir de (DY-HK arasındaki «eylem birliği»nde görülen) halk güçlerini bölme ve birbirine düşman etme temelinde gerçekleştirilmesidir. Cevaplandırılacak soru şudur: Bu yanlardan hangisi ağır basıyor? Bu açıdan baktığımızda her iki «eylem birliği»ni eşit değerlendiremeyiz. DEV-DEB girişimini niteleyen, devrimci kitleleri bir araya getirmeyi amaçlaması bakımından olumlu yanının ağır basmasıdır. Buna karşılık HK-DY «ortak eylem»ini niteleyen, olumsuz yanın esas olanı teşkil etmesidir. Çünkü bu «ortak eylem» herşeyden önce «cephe» anlayışının yeni teoriler altında sürdürülmesini amaç olarak merkezine koymaktadır; bu çürüyen cenazeyi nafile yaşatmaya çalışarak devrimci harekete büyük zarar vermektedir. İkinci olarak bu sözde ortak eylem iki siyasetin dışındaki siyasetleri «gayri-meşru» ilan etme temelinde yükseldi. Bu iki tekke açık olarak devrimci kitleleri bölme ve birbirlerine düşman etme çabası içine girmişler, bunun teorisini pratikleriyle de pekiştirmişlerdir. Bu, devrimciler arasında halk demokrasisini yoketmeye yönelen ve son tahlilde hakim sınıfların yüzünü güldüren bir teori ve pratik olmaktadır. Bu nedenlerle de ikinci girişimde olumsuz yan olumlu yana galebe çalmaktadır.

Bu ve önümüzdeki sayılarımızda konuyu inceleyecek, oportünizmin inşa ettiği eylem birliğinin düşmanlığı teorisini ortaya koyacağız. Ancak burada D.Yol'un bilinen tavrının benzeri olan HK revizyonistlerinin DEV-DEB konusunda takındığı tavra değinmeden geçemeyeceğiz.

Başta da belirttiğimiz gibi biz DEV-DEB'in olduğu temeli yanlış bulmakla birlikte böyle bir adımı olumlu değerlendiriyoruz. Ve bu olumlu girişimi desteklemek için halk siyasetleri açısından bir engel olmaması gerekir. Ancak «halk güçlerinin birliği» vs. gibi sözleri devrimci kitleleri aldatmanın bir aracı olarak kavrayan HK revizyonistleri bu girişimi desteklememek için ortada «engel»ler olduğunu ve bu engelin de bizzat HK'nun revizyonist şeflerinden başkası olmadığını pratikte gösterdiler.

Onlar HK'nun 162. sayısında DEV-DEB'in dağılması üzerine gelişmeleri anlatıyor ve bunun, «proletarya partisi» (!) önünde bir bariyer, dağılmalarını önlemek için «grupçuk»ların bir «manevra»sı olduğunu söylüyorlardı.

Aslında orada söylenenleri uzun boylu ele alıp incelemek gereksiz sayılabilir. Sadece teşhir etmekle yetinilmesi gerektiği söylenebilir. Ancak revizyonist teorisyenlerin halk güçlerinin birliğine olan düşmanlıklarını kitleler karşısında bu şekilde meşrulaştırmaya çalışmalarına karşı çıkmadan; devrimcilerin halk güçlerine karşı bu tür düşmanlık fikriyle eğitilmesine, halk güçlerine yönelen saldırılar karşısında hissizleştirilmesine karşı mücadele edilmeden ne eylem birlikleri oluşturulabilir; ne de bu sözleri yazabilenlerin halk güçlerinin birliğinin düşmanları olarak yüzleri açığa çıkarılabilir.

Bu tavır birkaç yönden önem taşıyor. Birincisi HK şeflerinin iyice gericileşen ve Rus sosyal emperyalizmine yanaştıkça halk güçlerine karşı saldırgan; ve «devrimci»yim diyen sıradan bir insanın bile

nefretle karşılayacağı bu tavrının kaynaklandığı çizgisinin pratik bir örneğini bizlere veriyor.

İkincisi belkemicsiz küçük burjuvazinin sözlerinin sahteliğini belgeliyor. Meselâ HK şefleri sıkıyönetimin ilanının kitlelerde yarattığı «birlik» duygusunu sömürmek için şunları yazabiliyorlardı :

«Halk güçleri içinde yer alan bütün siyasi hareket ve gruplar en nihai amaçları, mücadele anlayışları vb. sorunlardaki farklılıklarına rağmen ve bunları saklı tutarak ve kendi mücadelelerini yürüterek; bugünkü hedefler doğrultusunda biraraya gelebilirler. Bunun hiçbir engeli, özürü olamaz. Bu, işçi sınıfı ve emekçi halk için çalışmanın, mücadele etmenin bugünkü ayırım ve kıstasıdır.» (H. Kurtuluşu, Sıkıyönetim özel sayı).

Üçüncüsü, küçük burjuvazinin böylesine sahte ve halk güçlerinin birliğine karşı böylesine sorumsuz olabileceğini gösteriyor.

Biz HK'nun eylem birliğine düşmanlığının belgesi olan bu tavrını ve bunun kaynaklandığı revizyonist cephe anlayışlarını önümüzdeki sayımızda inceleyeceğimiz için burada üzerinde uzun boylu durmayacağız.

Bugün HK revizyonistleri tabanlarının kayması zor olan Kurtuluş, D.Yol vs. gibi sosyal emperyalizmle değişik derecelerde fakat esas olarak uzlaşan akımlarla «eylem birliği»ne girismek yolunu seçmektedir. Biz bunun herşeye rağmen olumlu etkileri olacağını [kitleleri yakınlaştırması açısından] ortaya koyuyoruz. Ancak bu olumlu etkenin olguya damgasını vurabilmesi için, HK-DY oportünist şeflerinin ileri sürdüğü sağcı cephe anlayışının ve düşmanlık çizgisinin kesinlikle yerle bir edilmesi gerektiğini tekrar vurguluyoruz.

Önümüzdeki dönemlerde de meseleye böyle yaklaşacağız. Ve kitleler önünde, halk saflarında gördüğümüz tüm siyasetlerin belli eylemlerde, belirli kampanyalarda biraraya gelmesi için çağrılar yapacağız. Bu yolda mücadele edeceğiz. Bunun önünde durmaya çalışan küçük burjuva şeflerin yüzünü ortaya sereceğiz.

Bugünkü durum, dergimizin küçük burjuva oportünizmine karşı mücadelesinin daha da güçlendirilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Önümüzdeki dönemde bunun bilincinde hareket ederek ideolojik-siyasi mücadelenin bayrağını daha da yukarıya kaldırmak için çalışacağız.

Ancak bugünkü durumda bile, yürüttüğümüz mücadele sonucu Marksizm-Leninizm adına konuşan küçük burjuva devrimciliğinin oportünist şimşekleri PARTİZAN'ın varlığını hedef alacak noktaya kadar vardırırmıştır. Gerek HK-PB ve gerekse D.Yol revizyonistlerinin Marksist-Leninistleri hedef alan fiili saldırıları, küçük burjuva oportünizminin Marksizm-Leninizm karşısında tükenen nefesinin doğal sonuçları olarak ortaya çıkmaya başlamıştır. HK-PB revizyonistleri Ankara'da onlarca kişiyle 4 devrimcinin üzerine saldırmışlardır. Saldırı sırasında canına kastedilen ve silahı alınmaya çalışılan dergimiz taraftarı devrimcinin kendini korumak amacıyla silahını ateşlemesi sonucu HK sempatizanı bir kişi yaralanmıştır. Bu olaydan sonra, böylesine saldırılar düzenlemekle yetinemeyen küçük burjuva şefler ekip arabalarına binerek okuyucularımızın avına çıkmış; onları ya-

kalatma «operasyon»larına başlamışlardır. HK-PB revizyonistlerinin «teorik» alandaki mücadelelerinin niteliğine; «mücadele» adına yazdıkları yazıların durumuna bakmak bu saldırganlığın neyin ürünü olduğunu anlamayı kolaylaştıracaktır. HK-PB revizyonist şeflerinin bu noktaya gelişleri şöyle bir gözden geçirilirse sorun daha net görülür.

HK revizyonistleri PB'nın 7 ve 8. sayılarında «TIKKO Hareketi»nin önderi İ.Kaypakkaya'nın görüşlerine karşı niteliklerini belgeleyen yazılar yazıncaya dek İ.Kaypakkaya'nın önderliğinde 1972'lerde ortaya konulan Marksist-Leninist ideolojik - siyasi - örgütsel temel hakkında tek söz etmiyorlardı. Daha doğrusu ileride açıklayacağımız sebeplerden edemiyorlardı. Eleştirilerinin sınırını «Küçük burjuva devrimciliği» gibi sözler oluşturuyordu.

P.Bayrağı 7-8'de yayımlanan yazılar Marksizm-Leninizme karşı bir eleştiri niteliği taşıdığından dergimiz PB şeflerinin bu açık «eleştiri»lerinin onların iyice gericileşmeye başladıkları bir hattâ, dönüm noktası olabilecek bir gelişmeyi temsil ettiğini ortaya koydu. Bu tesbit doğrudur. Çünkü HK-PB şeflerinin eleştirisi var olan gerçeklerin küçük burjuvazinin penceresinden yapılan bir eleştiri değildi. Bazen sinsice, bazan da acemice yapılan tahrifatlar temelinde yükseliyordu. Dergimiz bu yazıların niteliğini ortaya koyan, belgelere dayanarak açıklamalar yapan yazılar yayınladı. HK-PB teorisyenlerinin küçük burjuva karakterlerinden kaynaklanan tahrifatçılık özelliklerinin yanısıra teslimiyetçi - sağ oportunist, Marksizm-Leninizm düşmanı çizgisini ortaya koydu. Özellikle Halk Savaşı, toprak devrimi, silahlı mücadele konularında Marksist-Leninist görüşleri savundu. HK şeflerinin sağ teslimiyetçi çizgilerinin içinde gizlenmiş ve toplu ayaklanmayla siyasi iktidarın ele geçirilmesine yönelik küçük burjuva maceracı özünü ve aslında onu da mükemmeliyetçi tabiatına dayalı olarak nasıl imkansızlaştırdığını ortaya koydu.

Yakın zamanda yayımlanan PB'nın 16. sayısındaki «Partizan yazarı»na yöneltmiş ve adına eleştiri demenin imkansız olduğu yazı da bu gelişmenin bir ürünü oldu. HK şeflerinin özellikle İzmir ve Ankara'daki davranışları gelişmenin yönünü pratik olarak nasıl açıklıkla ortaya koyuyorsa, PB 16'daki yazı da siyasi bakımdan gericileşmesinin had safhaya vardığını ve Marksizm-Leninizm karşısında tükenişinin belgesi oluyor.

HK-PB'nin kibirli küçük burjuva şefleri, dergimizin ortaya koyduğu tahrifat örneklerini ve sorduğu soruları cevaplayacaklarına, o yazılara «cevap» adına yayınladıkları bu yazıda bunlara ilişkin söz etmeme tutumlarını sürdürmüşlerdir. Silahlı mücadele ve diğer konular üzerinde yoğunlaşan tartışmayı «silahlı propaganda» gibi özel bir konuya çekmiş; «sen asıl bunlara cevap ver Partizan yazarı gibi basit oyunların kurtarıcılığına sığınma yolunu tutmuşlardır.

Devrimci Yol'la PARTİZAN'ı mitinglere sokmama kararı alıp, Ankara'da olduğu gibi saldırılar düzenleyerek, devrimcileri polise yakalattırma tavrına girildikten sonra HK'nun şefleri hangi cevap-

tan bahsedebilir? Tek bir cevaptan: düşmanlık yaratıp, tartışma ortamını yok etmek. Onlar bize bu cevabı verdiler.

Hiç merak edilmesin. Biz de onların bizi çekmeye çalıştıkları bataklığa girmeden cevaplandırılması gerekenleri cevaplayacağız. Sadece bunu yapmayacak, savunduğumuz Marksist-Leninist görüşlerin HK tabanındaki devrimcilere ulaşmasını önlemek için sahnelediğiniz bu düşmanlık çizgisini de boşa çıkaracağız. HK şefleri başarısız bir saldırının sonucunu, tartışma ortamını ortadan kaldırarak bitirmek istemektedirler. Ve buna zorunlu kalmışlardır. Bir süre sonra ise dergilerde yazılan yazılar göstermelik olmaktan öteye gidemeyecek; tabandaki devrimcilerin yokedilen tartışma ortamı, dergi sayfalarındaki küfürlerle geçiştirilmeye çalışılacaktır. Bu oportünizmin klasik taktiğidir. Özellikle de HK revizyonistleri bu konuda hayli tecrübe kazanmışlardır.

TİKP revizyonistleri ile tekkeleri birleştirmek için yapılan gerici çalışmalarda onlardan çok daha usta olan TİKP şefleri üçlü blok oportünistlerine burjuva ayak oyunları yapmaya kalkışınca oportünist şefler «ideolojik-siyasi ayrılıklar» (!)ı anlatmaya başlayarak ideolojik bakımdan yaklaştırdıkları tabanlarının TİKP'e kaymasını önlemeye çalışmışlardı. O vakit devrimciler tarafından görülmesi güç olan şeyler bugün daha açık görülebilir. Herkes şu soruyu sormalıdır: Neydi bu «ayrılık»lar?

Oportünist basının sayfaları Aydınlık-HS'nin bir sayı öncesinin kopyaları ile doluydu. Bu gerçek yüzündendir ki, Aydınlık şefleri birçok devrimci unsurun kafasını -onlar Aydınlık'ın titrek kopyasıdır, ashna gelin- demogojisi ile bulandırmış ve bugün karşı-devrimci saflara götürebilmiştir. O dönemde «çizgi»leri arasında «Ulusal DHD», «Milli DHD» vs. gibi sıfatlardaki farklılıktan öteye bir ayrılık bulunmayan ve birbirlerini «proleter devrimci»lik payesiyle ödüllendiren oportünist üçlü bloktan HY şeflerinin durumu ortadadır. HY şeflerinin önemli bir bölümü, HB ve HK'dan birçok kişi Doğu Perinçek'in işte bu ideolojik-siyasi-örgütsel yakınlıktan yararlanarak saflarına çekebildiği kişilerdir.

Her ne kadar bunlar birbirlerine Marksizm-Leninizm cilâsı çekilmiş revizyonist tezlerle saldırıyor idi iseler de, aslında o dönemde de benzer görüşler savunuyorlardı. TİKP'in HK'na yönelttiği eleştirilerin sahteliği; revizyonist tezlere Marksist-Leninist cila çekildiği çok açıktı ve bugün pratikte tümüyle belgelenmiştir. Meselâ TİKP, HK'nu «toplu ayaklanma»ya çalıştığı noktasından eleştiriyor ve «Halk Savaşı»nı savunuyordu!!! HK «tırmanan faşizm» ile birlikte, «yıkılın MC», «Genel grev», «yaşasın devrimci işçi-köylü iktidarı» gibi, siyasi kavrayışını özetleyen ve birbirini tamamlayan eylem şiarlarını haykırıyordu. Faşizmin yıkılmasını hükümet değişikliğine bağlıyor; siyasi iktidarın ele geçirilmesini «yıkılan MC»nin alternatifi gösteriyordu. Bu konudaki «araç»ı da bir gram bile etkisinin olmadığı işçi sınıfına yöneltilmiş «genel grev» çağrısıydı.

Peki TİKP o dönemde neyi savunuyordu? Onun faşizmin yıkılışını devrim olarak gördüğü! Şeklindeki palavralarına; «Halk Savaşı»

adını verdiği şeyin neler olduğunu anlatmaya bile gerek yok. Bugünkü durumu onun bu tezleri hiçbir zaman savunmadığını ve savunamayacağını gösteriyor. Ayrıca o, HK'nun «genel grev»ine «tüm çalışanların grevi» ile karşı çıkıyor; «yıkılsın MC» ye ise «MC'nin demokratik yollardan düşürülme»si taktiklerini geçirmeye çalışıyordu. Farkın ne kadar büyük(!) olduğu görülüyor.

HK bu durumda ne yaptı? Düne kadar «karşı-devrimci» görmediği halde o dönemde TİKP şefleri için «kahrolsun sınıf işbirlikçileri» sloganı ile ileriye atıldı. Aslında o dönemlerde kahrolması gerekenler cisim olarak D.Perinçekler, H.Berktaşlar değil, sınıf işbirliği teorileri ve tezleriydi. Ama HK bu sloganı atamazdı, çünkü bu slogan ilk defa kendi çizgisi ile karşılaşırdu. Kaldı ki o dönem D.Perinçek ile yapılan «birleşme» görüşmelerinin üzerinden öyle uzun boylu zaman da geçmemişti. Bizim için o dönemde bir milli burjuva devrimcisi çizgi izleyen Aydınlık HK açısından da, en iyi niyetimizle söylersek, «devrimci» idi.

İşte HK'nun bugün uyguladığı yöntemlerdeki «başarı»sı o dönemlerde TİKP ile olan dalaşmalarında kazandığı «tecrübe»leri kullanmasından ileri geliyor. Ve bugün ancak PARTİZAN düşmanlığı yaratarak varlığını sürdürebileceğinin bilincinde hareket ediyor; bu yolda herşeyi «mübah» görüyor. Bugün HK şeflerinin teorisine ve pratiğine yön veren bu olmaktadır. Ama bu oyunu boşa çıkaracağız. Marksist-Leninistler sebatla HK çizgisini savunan devrimcilere gerçekleri anlatacaklar ve tartışma ortamını yoketmeyi amaçlayan şeflerin oyunlarını devrimci kitlelere göstereceklerdir. HK'nun bu oyunlarının, D.Yol şeflerinin piyasaya sürdüğü «biz PARTİZAN'ı karşı-devrimci görüyoruz, onun için tartışmayız» şeklindeki basit-klasik oportünist oyundan farklı olmadığını ortaya koyacaklardır.

Aslında sorunun can alıcı noktası, kitleler önünde görünüşü kurtarmak için Marksizm-Leninizmden elini çekemeyen; zaman zaman Marksist-Leninist fikirleri özünü boşaltma pahasına alıp kullanan HK şeflerinin bugün Marksizm-Leninizme düşmanlık hattı üzerinde, maskelerini de bir yana fırlatarak ilerlemeye başlamış olmalarıdır.

HK revizyonistleri bunun böyle olduğunu, PB-16'da dergimizi (ya da daha doğrusu «yazarı»mızı) eleştirirken, yanlış anlama ve demogojilere fırsat vermemek için Mao Zedung ile ilgili «bir nokta»yı daha açıklamak ihtiyacını duyduklarını(!) belirterek ortaya koymuşlardır.

HK şefleri Marksizm-Leninizme dayanarak İ.Kaypakkaya'yı eleştiremezlerdi. Çünkü İ.Kaypakkaya'nın savunduğu görüşler Marksizm-Leninizm'in Türkiye gerçeği ile kaynaştırılmasını ifade ediyordu. Onlar İ. Kaypakkaya'nın görüşlerini «eleştirmeye», artık gemilerindeki Marksizm-Leninizm «safra»sını atma zorunda kalışları ile başladılar. Dergimizin savunduğu Marksist-Leninist ideolojik siyasi-örgütsel hattı eleştirebilmek için Marksizm-Leninizm yolundan tümüyle döndüklerini açıkça ilan etmeleri gerekiyordu. Ve nitekim ettiler de...

HK'nun Mao Zedung hakkında «Çin devriminin önderi», «Çin halkının önderi» gibi muğlak ifadeleri kullanmaya başlamasıyla İ. Kaypakkaya'yı eleştirmeye başlaması aynı dönemlere rastlar ve birisi diğerinin önkoşuludur. Böyle olduğu içindir ki, HK revizyonistleri PDA'ya karşı mücadelede proletarya hareketinin tezlerine başvurmuşlar, ama Marksist Leninist harekete karşı da PDA cephaneliğinin «zorunlu müşterisi» olmaktan geri durmamışlardır. İşin garibi HK-PB revizyonistleri şimdi, proletarya hareketinin PDA'nın revizyonist temelinde doğan «sol»culuk olduğunu ileri sürüyorlar. İ.Kaypakkaya'nın TİKP programında ifadesini bulan revizyonist temele esasta bir itirazı olmadığını söylüyorlar. Bunun tartışmasına burada girmeyi bir yana bırakarak sayısız devrimci gibi HK teorisyenlerinin de bildiğini umduğumuz bazı örnekleri hatırlatalım.

HK ve PB'nde belgeleri yayınlanan THKO adlı, geçmişin «sol» günümüzün sağ oportünist küçük burjuva örgütü ile TİİKP arasındaki «mücadele»nin ürünü olan bir belgeden bahsetmek istiyoruz. «Aydınlık oportünistlerine gerekli bir cevap» adını taşıyan ve bir nüshası da yayınlanması için Aydınlık'a gönderilen yazının D.Perinçek'in THKO'ya ilişkin yazdığı yazılar üzerine çıkarıldığı anlaşılıyor. Yazı «ideolojik siyasi mücadele» adı altında «sokak edebiyatı» ile yazılan ve dolayısıyla D.Perinçek'i güçlendiren bir yazı olarak rol oynadı. D.Perinçek bu küfürleri yan yana alıp Aydınlık'ta yayınlamaya ve ideolojik mücadele denilen şey işte budur diyerek puan topladı. Yazıda siyasi eleştiriler de vardı. Ve bu eleştirilerin bir bölümü şöyleydi:

«... Önce ismi üzerinde duralım. Eğer bir örgüt proletaryanın partisi ise, onun öncü örgütü ise, bu iddiayı taşıyorsa, proletaryanın temel sınıf çıkarlarını savunuyor ve onu nihai hedefine ulaştırmak istiyorsa, adı bu nihai hedefe uygun olarak **Komünist** ve sınıf karakterini ifade etmesi bakımından işçi partisi olmalıdır. Adı «İşçi-Köylü Partisi» olan bir örgüt, proletaryanın nihai hedefi olan komünizmi değil olsa olsa demokratik devrimi hedefleyen küçük-burjuva demokrat bir örgüttür. Bu 'Parti'yi kuranlar da, ya proletaryanın nihai hedefi olan komünizm için değil, burjuva demokrasisi için mücadele veren bir örgüt kurmayı düşünmüşlerdir; ya da kitlelere yaklaşımda komünizm adının zorlaştırıcı etkisini(!) böylesine fırsatçı bir yolla ortadan kaldırmak istemişlerdir. Hangisi olursa olsun, İşçi-Köylü Partisi adıyla bir parti kuranların Marksist literatürdeki adı oportünisttir. Lenin'in açıklıkla belirttiği gibi, «bilimsel olarak doğru olması ve proletaryanın siyasi bilinçlenmesine katkıda bulunması» için proletarya partilerinin adı «komünist» olmalıdır.

«'Program'ın 20. maddesinde, 'gerici parlamento, emperyalizm ve işbirlikçilerinin hakimiyet aracıdır.' şeklindeki anti-Marksist görüş, yani emperyalizm ve hakim sınıfların baskı aracının devlet olduğu gerçeğini inkâr anlamına gelen revizyonist fikir savunulmaya devam ediliyor. Burjuvazinin egemenlik aracının parlamento olduğunu iddia eden revizyonistler, orada çoğunluğun sağlanmasıyla, sosyalizmin kurulacağını, burjuva devlet cihazını parçalamaksızın devrimin gerçekleşeceğini savunuyorlar. 'Program' bu çizgiye düşüyor.

«'Program', halkımızın sömürü ve zulümden kurtulması sosyalizm ile gerçekleşecektir, diyor. Halkımızın sömürüden kurtuluşunun sosyalizm ile gerçekleşeceği doğrudur. Ama 'halkımızın zulümden kurtuluşunun sosyalizm ile gerçekleşeceği' doğru değildir. Zulüm hakim sınıfların halk üzerinde uyguladıkları karşı-devrimci şiddete verilen bir isimdir. Yazar, hakim sınıfların alayağı edilmesiyle birlikte, emperyalizmin ve hakim sınıfların egemenliğine son veren de-

mokratik devrimin zaferiyle birlikte, artık onların halk üzerindeki zulmünün de son bulacağı, halk için demokrasi hakim sınıflar için diktatörlük demek olan demokratik halk diktatörlüğü döneminin başlayacağını bile bilmemekte ve halkın zulümden kurtuluşunu da sosyalizme bırakmaktadır...»(9).

Verdiğimiz bu birkaç örnekte bile görülebileceği gibi broşürün yazarları önlerine İ.Kaypakkaya'nın kitabını açmış ve Aydınlık'a eleştiri döşenmişlerdir (bkz: İ.Kaypakkaya, Seçme Yazılar, TİİKP Program Taslağının Eleştirisi). Bunun üzerine de D.Perinçek «kılavuzu karga olanın burnu pislikten kurtulmaz» yollu fetvalarla, sadece İ.Kaypakkaya'dan aşırılmış olan ve broşürdeki siyasi eleştirilen tamamını teşkil eden bu noktalara karşılık eski nakaratlarını tekrarlıyordu. Olayın geçtiği tarih 1976'dır.

Ve bugün PB şefleri kalkmış 16. sayıda D. Perinçek'in üç yıl önce THKO şeflerine karşı söylediği «Kılavuzu karga olanın...» türünden sözünü tekrarlayarak dergimizin «eski PDA»lığından bahsediyor.

HK şeflerinin «yöntemde yeni PDA»cılığını, devrimi imkansız kılmak için PDA cephaneliğinden alınmış çürük silahlarla proletarya hareketine saldırarak 1972 PDA'lığına neden aday olduğunu açıklamayı bir yana bırakalım; D. Perinçek'in deyimlerini bile böylesine beynine naksetmiş olan HK-PB şeflerinin bu tür iddiaları ileri sürmesi gülünç olmuyor mu?

Dün İ.Kaypakkaya hakkında tek söz etmeyen HK, bugün PB'nde, tıpkı THKO şefleri gibi herşeyin mübah kabul edildiği bir alandan; küçük burjuva oportünizmi alanından İ.Kaypakkaya'nın görüşlerine azgınca saldırıyorlar. Peki daha önce neden saldıramıyorlardı? Çünkü sözde de olsa Mao Zedung'u «savunuyor»lardı. Bugün saldırabiliyorlar; çünkü, Mao Zedung'un Marksist-Leninist görüşlerini, Marksizm-Leninizmi açıktan reddettiler. Şimdi PARTİZAN'ı eleştirirken Mao Zedung ile ilgili yeni «açıklamalar» yapmak zorunda kalışları, Marksizm-Leninizmden adım adım uzaklaşmak ve bağlarının kaldığı her noktayı dönüp kesmek zorunda oluşlarından dolayıdır.

Bu aşamadan sonra HK-PB şeflerinin sahneye koyacağı oyun her araç ve yolla PARTİZAN'a, Marksizm-Leninizme karşı düşmanlığı daha üst seviyelere çıkarmaya yönelmek olacaktır. Ve o daha şimdiden buna girişmiştir bile...

Marksist-Leninist devrimciler bu oyunu boşa çıkarmak görevi ile karşı karşıyadırlar. Dergimiz bu yoldaki ideolojik ve siyasi mücadelesini aralıksız sürdürecektir. Devrimci kitleler arasındaki tartışma ortamını yoketmeye ve ideolojik siyasi mücadelenin devrimcileri harekete geçirmesini önlemek için, mücadele ürünlerini dergi sayfalarında bıraktırmaya özel bir çaba sarfeden küçük burjuva şeflere karşı, böyle bir devrimci-demokratik tartışma ortamının yaratılması görevi Marksist-Leninistlerin omuzlarına yüklenmiştir.

Dergimiz yayın hayatındaki birinci yılını doldurmadan oportünist cepheden bir başka saldırıyla karşı karşıya kaldı. Devrimci Yol «PARTİZAN grubu»nu artık bir «devrimci örgüt» olarak değil «adi

(9) age., sf. 26-27-28.

bir cinayet örgütü» şeklinde değerlendirdiğini açıkladı. O, bunun gerekçesi olarak Tunceli'de katledilen yurtsever devrimci öğretmenin katliamına karşı dergimizin takındığı tavrı gösteriyordu. Bizim bir dergi olarak bu katliamı lanetlediğimizi, bunu karşı-devrimci bir cinayet olarak nitelediğimizi bildikleri halde, dergimizi örgüt gibi gösteren açıklamalarda bulundu; bu cinayeti «kısmen savunma anlamına gelecek bir tutum» takındığımızı ileri sürdü.

Dergimiz kendisine yöneltilen bu aşağılık «tesbit»leri açığa çıkarmak için konuyla ilgili özel bir sayı yayınladı. Bu broşürde DY'un dergimizi hedef alan «tesbit»inin gerçek nedenleri; bu «tesbit»e temel teşkil eden gerekçe ve iddiaların saçmalığı ortaya koyuldu. Ayrıca proletarya partisinin ve DY ve diğer oportünistlerin bildirilerini yayınlayarak sorumluluğunun diğer yanını da yerine getirdi. Orada gerçekleri ortaya koyduğumuz için konu hakkında uzun açıklamalara girecek değiliz. Ancak DY'a tekrar hatırlatmalıyız ki, dergimiz bir olaydan hareketle, bir katliamı «kısmen savunma anlamına gelecek bir tutum» takınmasından dolayı «adi bir cinayet örgütü» diye değerlendiriliyorsa DY'a «provokatörler örgütü» dememek için ortada tek bir sebep yoktur. Fakat biz böyle bir tesbitin, olaylara bu şekilde yaklaşmanın tümüyle saçma olduğu görüşündeyiz.

Görüşümüze göre DY, küçük burjuvazinin «sol» görünmeye özen gösteren ama sağcı-teslimiyetçi bir hat izleyen kesiminin görüşlerini savunmaktadır. Devrimcidir. Rus sosyal emperyalizmiyle uzlaşmasına rağmen emperyalizme karşı tavrı takınmaktadır. Bugün dergimize karşı takındığı bu sorumsuz, halk güçlerini bölmekten başka hiçbir şeye hizmet etmeyen tavrı onun küçük burjuva yapısından kaynaklanmaktadır.

Biz samimi olarak Devrimci Yol'u bir kez daha uyarıyoruz. Halk güçlerini bölen bu sorumsuz tutum ve «karar» değiştirilmelidir. Halk güçleri içinde yer alan siyaset savunucusu devrimcilerin katledilmesine karşı tavrı almak doğrudur. Bunu bir cinayet olarak lanetlemek; bu tür katliamlara karşı tüm devrimcileri ve emekçi halkı bilinçlendirmek gereklidir. Devrimci kitleler arasında halk demokrasisinin başta gelen gereği olan devrimci-demokratik bir platformdaki tartışma ortamının dışında, zor, şiddet kullanılmasına karşı çıkmak zorunludur. Biz DY'un H.Çakmak'ın katline karşı buraya kadar gösterdiği tepkiyi sadece haklı bulmuyoruz, destekliyoruz da... Bu anlayışla da katliamı lanetledik, onun savunulacak hiçbir yanının olmadığını açıkladık.

Görünen odur ki, DY, devrimciliğin, halk demokrasisini savunmanın ölçütü olan bu tavırları takınacağına katliam olayını «kan davacılığı»na dönüştürme; onu, proletarya hareketine karşı düşmanlık körükleme aracı olarak kavramaktadır. Bu katliamı devrimciler arası tartışma ortamını kaldırmak için vesile kabul etmiştir.

DY bu katliam üzerine yayınladığı bildirilerde bunun diğer cinayetlerden farklı olduğu yolunda görüşler savunarak DY taraftarlarının işlediği sayısız cinayeti meşru göstermeye de çalışıyor. DY, böyle davrandığı sürece biz onu, sayısız devrimcilerin katillerini savunan;

bu katliamları meşru gören bir çizgi olarak kavrayacak ve halk kit-
lelerine böyle tanıtmaya devam edeceğiz. DY'un bizi «karşı-devrim-
ci» ilan edişinin asıl sebeplerinden biri olan bu tavrımızı kararlılıkla
sürdüreceğiz. Bizi ne PDA patentli «adi bir cinayet örgütü» ne de
başka saldırı araçları korkutur. Doğru bildiğimiz yolda yürüyeceğiz.

Nedir Tunceli'deki katliamla DY taraftarlarının işlediği cinayet-
ler arasındaki «fark»-lık? DY buna işkence yapılmasını örnek veri-
yor. Elbette işkence karşı-devrimci bir araçtır. Emperyalistlerin ve
uşaklarının komünistlere devrimcilere, halk kitlelerine karşı kullan-
dığı ve sömürü düzeninin bir parçası olan karşı devrimci bir silah-
tır. Yayınlanan bildirimlerden de anlaşıldığına göre H.Çakmak hem
psikolojik hem de maddi olarak işkenceye tabi tutulmuştur. Bu kat-
liamı gerçekleştiren unsur bu karşı-devrimci yöntemi de kullanmış-
tır. Ama bu somut olgular DY'un taraftarlarının işledikleri cinayeti
temize çıkarmaya, meşrulaştırmaya çalışarak bu cinayetler diğerle-
rini «apayrı», «farklı» olduğu iddialarını haklı kılar mı? Bu cinayet
«karşı-devrimci»dir de, DY taraftarlarının işlediği cinayetler «dev-
rimci»midir?!

Biz DY'un proletarya hareketini karşı-devrimci ilan edişinin tek
bir haklı, kendi içinde mantıklı sebebi olmadığını yayınladığımız bro-
şürde de açıkladık. Ve proletarya partisi olarak değerlendirdiğimiz
TKP/ML'in katliam karşısındaki tavrını örnek Marksist-Leninist bir
tavır olarak gördüğümüzü belirttik. Şimdiye dek hiçbir parti ya da
grubun böylesine açık, net bir tavırla meselelere yaklaşmadığı düşü-
nülürse katliama karşı takınılan bu tavır daha da önem kazanmak-
tadır. Bizim bir dergi olarak H.Çakmak'ın katli ve buna karşı takını-
lan tavırları değerlendirdiğimiz böyledir.

Bu anlayıştan yola çıkarak DY'un da DY adına işlenmiş cina-
yetlere karşı aynı tavrı takınması gerektiğini söylüyoruz. Diğer halk
siyasetleri de DY'un bu katliamlara karşı onları lanetleyen, özeleş-
tirisini yapan bir tavır takınmasını istemelidirler. Kısa günün kârı
anlayışı ile bunu yapmayanları da bu cinayetleri savunuyor şeklin-
de değerlendireceğiz. Ve bunu yapmaya da hakkımız olacaktır.

Dergimiz hakkındaki bu «tesbit» ve ona bağlı olarak 1 Mayıs kut-
lamaları ve sonrasında gelişen olaylar Marksist-Leninist devrimci-
lere önemli görevler yüklüyor. Bugün DY şeflerinin yaptığı ilk iş
DY'un görüşlerini savunan devrimcilerle yapılabilecek ve yapılması
gerekli olan tartışma ortamını yoketmek olmuştur. İdeolojik siyasi
yönden tam bir acizliği temsil eden küçük burjuvazi böylece birçok
amaç gerçekleştirme durumundadır: gerçeklerin devrimci kitlelere
ulaşmasını önlemek; halk siyasetleri arasında ve özellikle PARTİ-
ZAN'a karşı düşmanlık körüklemek; DY taraftarlarının işlediği ci-
nayetleri meşrulaştırmak... Bütün bunları bir de «kan davacılığı»nın
körüklenmesini ve yapılan bu «tesbit»in PARTİZAN'a karşı açık sa-
vaş ilan etmek anlamına geldiğini eklemeliyiz.

Bunlar birer tezahür, sıradan olaylar olarak değerlendirilemez.
Bunlar proletarya hareketinin gelişmesine karşı küçük burjuvazinin
tepkileridir. Bunlardan ideolojik-siyasi mücadeleye hız vermenin ge-

rektiği sonucu çıkarılmalıdır. Daha sonraki sayılarımızda DY'un görüşlerini ele alarak inceleyeceğiz. DY'un tartışma ortamını yokeden, eylem birliği şartını ortadan kaldıran ve proletarya hareketine karşı düşmanlık körükleyen tavırlarının boşa çıkarılmasının yolu budur. Tayin edici olan devrimci kitlelerin bilincidir; küçük burjuva şeflerinin keyfi kararları değil.

Dergimiz ilk sayısının yayınlanmasının üzerinden bir yıl geçmeden küçük burjuva oportünizminin yarattığı düşmanlık ve tecrit kampanyasının yıkılmasının zorunluluğunu ve bunun yolunu işte böyle görmektedir.

Aslında dergimizin bir yıl gibi kısa bir sürede oportünizmin biricik hedefi olma yolunda bir gelişme izlemesi sebebsiz değildir. Bunun görünür, canlı bir örneğini HB'ndeki bir yıllık gelişmeleri izleyerek saptamak mümkün. Bu gelişmenin kısa özeti şudur: Dergimizin yayın hayatına atılmasından bir süre sonra HB'nin bir bölünmeye uğraması... Yüzlerce devrimcinin proletarya hareketinin saflarında toparlanması... Ve HB'nin önce geniş bir daire üzerinde başlattığı tornistanın «İ.Kaypakkaya'yı savunma» noktasında düğümlenmesi...

Sorunu daha iyi kavramak için gelişmeleri yakından izlemekte yarar var.

HB, 1976'larda İ.Kaypakkaya'nın önderliğinde ortaya konulan Marksist-Leninist ideolojik-siyasi-örgütsel temeli reddederek ortaya çıkan bir dergidir. HB'nin temsil ettiği siyaset proletarya hareketinin reddi ve tasfiyesi temelinde geliştirilen küçük burjuvazinin aşırı sağcı-teslimiyetçi bir çizgisi idi. O, başında İ.Kaypakkaya'nın bulunduğu proletarya hareketinin yenilgisinden dersler çıkararak ilerleme yerine onu, ideolojik olarak «küçük burjuva çizgisi» olarak değerlendirmiştir. Yenilgi sorununun sebeplerine stratejik bir mesele olarak yaklaşmış, ve bunun doğal sonucu olarak proletarya partisini ve onun programını teşkil eden görüşleri reddetmiştir, İ.Kaypakkaya'nın savunulmasının ancak onun görüşlerinin savunulması ile olacağı gerçeğini devrimcilerin gözlerinden gizlemeye çalışmıştır. Bir yandan İ.Kaypakkaya'yı «küçük burjuva devrimcisi» olarak değerlendirirken diğer yandan onu «yoldaş» diye istismar etmekten bir an bile geri durmamıştır.

HB revizyonistleri, başından beri İ.Kaypakkaya'nın hatalarını tali gören; onun ortaya koyduğu temeli her türlü saldırıya karşı titizlikle savunan Marksist-Leninistlere bol bol küfür etmişlerdir. Fakat buna karşılık «onların» görüşlerini bir kez bile eleştirememişlerdir. Çünkü «onlar» İ.Kaypakkaya'nın ortaya koyduğu Marksist-Leninist temelin savunucularıydı. PB revizyonistlerinin «onlara» yönelen her eleştirisi İ.Kaypakkaya'nın ortaya koyduğu görüşlere yönelmek zorundaydı. Ve HB revizyonistleri bunu yapmak için ellerini uzatıkları her seferinde Marksizm-Leninizm ateşiyle karşılaşıyorlardı; içlerinde çalkalanma artıyordu.

Bu, HB ile Marksist-Leninist hareketin ideolojik-siyasi çizgilerinin gündüz ve gece kadar farklı olmasından ileri geliyordu. Üste-

lik, PB'nin «İ.Kaypakkaya'yı savunur» görünmek zorunda kalışı durumu kendi açısından daha da karmaşıklaştırıyordu.

İ.Kaypakkaya önderliğindeki proletarya hareketi ülkemizin sosyo-ekonomik yapısının yarı-feodal, yarı-sömürge olduğunu ortaya koymuştu. HB'ne göre ise «ülkemizde komprador karakterde bir kapitalizm hakimdir». «Emperyalizm... kaçınılmaz olarak kapitalizmi geliştirmektedir» (aç. HB)

İ.Kaypakkaya komprador burjuvazi ve toprak ağalarının tüm kesimlerinin faşist karakterini ortaya koymuş; faşizmin emperyalist ülkelerde tekelci burjuvazinin; Türkiye gibi ülkelerde ise komprador burjuvazi ve toprak ağalarının diktatörlüğü olduğunu savunmuştur. HB'ne göre ise, mesele CHP «komprador burjuva ve toprak ağalarının» faşist olmayan, «liberal» kesiminin temsilcisidir (Baş tarafta, HB'nin bu konuda izlediği ve İ.Kaypakkaya'nın görüşlerinin derinleştirilmesi(!) olarak tanıttıkları görüşlerine değinmiştik). Faşizm emperyalist ülkelerde bir bütün olarak tekelci burjuvaziye değil, onun sadece «en şöven, en emperyalist» kesimini temsil eden bir diktatörlüktür.

İ.Kaypakkaya devrimimizin üç temel silahının (parti, ordu, cephe) inşası sorunlarına Marksist-Leninist bir bakış açısıyla cevaplar getirmiştir. HB ise yukarıdaki CHP değerlendirmelerinde ifadesini bulan hakim sınıf kuyrukçuluğunu «cephe» politikası vs. diye göstermeye çalışmıştır. Proletarya hareketinin tasfiyesi ve geçmişinin «küçük burjuva» olarak değerlendirilmesi temelinde «üçlü blok»la «proletarya partisi»ni inşa işine girişmiştir. «Mücadelenin bugünkü aşamasında», «kitle mücadeleleri silahlı mücadele aşamasına» varmadığı için zaten bunların ordu diye bir problemleri ise olmamıştır.

İ.Kaypakkaya Demokratik Halk Devriminin özünü toprak (tarım) devriminin oluşturduğunu bunun stratejisinin de köylük bölgelerde küçük gerilla (çete) kuvvetleriyle başlayan ve buraların parça parça ele geçirilerek Kızıl Siyasi İktidarlar (KSİ)'in yaratılması ve giderek tüm ülke çapında siyasi iktidarın ele geçirilmesi şeklinde özetlenen Halk Savaşı olduğunu ortaya koymuştur. Halkın Birliği revizyonistleri ise aşırı sağcı-teslimiyetçi özlerine uygun olarak sorunu tanınmaz bir hale getirmişlerdir. Halk Savaşını savunur görünerek «Devrimin kuvvetleri ancak kırlardan şehirlere doğru gelişen uzun süreli halk savaşı içinde, adım adım gelişerek, devrimin başlıca düşmanlarını parça parça yok ederek zafere ulaşabilir.» gibi niteliklerine uygun ve Halk Savaşını tanınmaz hale getiren tezler ileri sürmüşlerdir. Demokratik Halk Devriminin özünü toprak devrimi olduğunu reddetmişlerdir.

Önümüzdeki sayılarımızda bu ve benzeri tezleri tek tek ele alacağımız için konuyu uzatmayacağız. Sonuç olarak HB revizyonistleri İ.Kaypakkaya'nın ortaya koyduğu Marksist-Leninist temelden «parça parça», «adım adım» uzaklaşmışlar; devrimimizin en temel sorunları başta olmak üzere tüm Marksist Leninist çözümleri ya çarpıtmışlar ya da reddetmişlerdir.

HB ortaya çıktığı 76'lardan itibaren HK, HY gibi dergilerle bir-

likte D.Perinçek'lerin ideolojik hattının etkisi altında yürütülen «kendimizi aşıyoruz» kervanının yolcuları arasındaki yerini almıştır. O, üçlü oportünist blokun yaratılmasına çalıştı ve diğerleriyle birlikte göğsüne «proleter devrimci»lik payesini asarak «proletarya partisini inşa edeceğiz», «halk cephesini oluşturacağız» (!) gibi safsatularla ve pespaye tezlerin kılavuzluğunda devrimin güçlerini heder etti. Gelişme içerisinde o, diğer oportünist gruplarla «birleşme» hesaplarının Bağdat'a varmadan dönmesi için tıpkı diğerleri gibi «HB taraftarı proleter devrimciler» türünden ifadelerle, aslında aralarında hiçbir nitelik farkı bulunmayan, tali farklılıklar üzerine inşa edilmiş çizgilerin savunucusu olan devrimcilere grupçuluk aşısı yapmaktan da geri durmuyordu. Herkesin gözü önünde olan bu gelişmeler HK, HB ve HY revizyonistlerini önce «oportünist gurup hata»larla başlayıp birbirlerini oportünist diye nitelemeleriyle noktalandı. Her oportünist gurup artık proletarya partisi (!) ni inşa etmeyi görevlerinin odak noktasına koyuyorlar; bu «inşa» işlemini tek başlarına yürüteceklerini ilan ediyorlardı.

Dergimizin yayın hayatına atılması işte bu dönemlere rastlar. Bu tarihlerde dergimiz proletarya hareketinin derlenip, toparlanmasının; oportünist unsurların açtığı yaraları sararak Marksizm-Leninizmin bayrağını yeniden yükselere kaldırışının bir ürünü olarak ortaya çıktı. Oportünizme, modern revizyonizme karşı Marksizm-Leninizmi, Parti gerçeğini, İ.Kaypakkaya'nın önderliğinde ortaya koyulan ideolojik siyasi hattı savunmaya başladı.

Sırf bu gelişmeler bile, HB'nin bölünüşünün habercisi oldu. HB'nin takkesi düşüyor, keli görünmeye başlıyordu. HB içindeki saflaşma bu gelişmelerin kaçınılmaz sonu oldu. Ve yıllardır oportünist safsatularla aldatılan, devrimci enerjileri boşyere harcanan yüzlerce devrimci PARTİZAN'ın savunduğu proletarya hareketinin çizgisi etrafında toparlandı. Özeleştirme yayınlama adı altında zorla veya dala-vereyle imzalatılan üç beş cümlelik yazıların reklâm aracı yapıldığı bir dönemde bu tür yazıları yayınlamayı gereksiz gördük. Bunun propagandasını yapanlar alışkanlıkları gereği ve kendilerine de yararı olacağı düşüncesiyle HK-PB ve DHB revizyonistleri oldu.

Bu gelişmeler DHB içerisinde de devam etti ve ediyor. DHB şefleri devrimcilerin Marksizm Leninizm etrafında toparlanmaya başladıklarını; İ.Kaypakkaya'yı sözde savunma ile gerçekte reddetme çelişkisinin devrimcilerin proletarya hareketinin saflarında toplanmasıyla çözüleceğini gördüler. Ve gazete sayfaları İ.Kaypakkaya'nın komünistliği üzerine sahte yazılarla dolmaya başladı. Aşırı sağcı DHB şefleri «teçhizatlanalım» vs. gibi «sol»cu palavralarla devrimcileri bir süre de böyle aldatmayı programlarına koydular.

DHB'ndekine benzer gelişmeler, yine aynı dergide belgeleri yayınlanan ve kendisini «TKP/ML Hareketi» olarak adlandıran tasfiyeci bir hizipte de yaşanılmaktadır. Bu hizip de şimdi üç yıl aradan sonra yeni Amerikalılar keşfetmekte; İ.Kaypakkaya'nın ve onun önderliğindeki proletarya hareketinin Marksist-Leninist olduğunun farkına (!) varmaktadır.

Oportünizmin bataklığında üç yıl gezindikten sonra proletarya hareketini dağıtmaya çalışarak affedilmez suçlar işleyen ve Türkiye devrimine büyük zararları dokunan bu hizipçi şefler sanki hiç bir şey olmamış gibi, akıl almaz bir yüzüzlük örneği vererek şimdi İ. Kaypakkaya üzerine «and içerek» onu savunacaklarını söylemektedirler. Bütün bunlar oportünizmin iğrençliğinin belgeleridir. Onlar başta reddederek ortaya çıktıkları temel tezlerin bir kısmını şimdi kabul etmek zorunda kaldılar. Ve böylece tasfiyeci bir hizip olduklarını pratikte de açıkça belgelemiş oldular.

DHB şefleri geçmişte proletarya hareketini reddetme temelinde meşrulaştırdıkları var olma nedenlerini bugün ortadan kaldırmışlardır. Onları tasfiyeci hizipçiliğe yönelten görüşlerin önemli bir bölümünü sosyal pratigin acımasızlığı ve proletarya hareketinin uzlaşmaz mücadelesi sonucu geriye çekmek zorunda kalmışlar ve böylece varlık sebeplerini de ortadan kaldırmışlardır. Şimdi Mao Zedung'u reddederek, Kemalizm konusundaki Marksist-Leninist tezleri reddetme çabaları ile yeni bir varlık alanı bulmaya çalışmaktadırlar.

Sınıf bilinçli proletaryanın sesinin siyasi arenada yükselmesine hizmet eden dergimiz ikinci yılına işte bu şartlar içinde girmektedir. Önümüzdeki ve sonraki yıllarda da tarih sadece ve sadece Marksizm-Leninizmin lehine işleyecektir. Marksizm-Leninizmi savunmadığı sebat eden komünistlerin her türlü zorluğa göğüs germeleri sayesinde; küçük burjuvazinin iğrenç oyunlarına, tasfiyeciliğine ve elindeki her imkanla proletarya hareketine saldırılar düzenlemesine rağmen bugün Marksist-Leninist hareket sadece varlığını muhafaza etmekle kalmamış; gelişmiş, güçlenmiştir. Gelişip, güçlenmektedir. Yaşadığımız süreç budur. Oportünizmin terketmek zorunda kaldığı her alanda dalgalanan sadece sınıf bilinçli proletaryanın bayrağı olmaktadır.

Yıllardır «siyaset» üstüne «siyaset» değiştiren ve tonlarca kâğıt üzerine oportünist zehirlerini kusan küçük burjuva devrimciliğine karşı proletarya hareketinin savunucusu olan dergimiz yayınladığı (ve şu işe bakın ki iki düzineye bile ulaşmayan!) yayınlarla, proletaryanın yönlendirici ve Marksizm Leninizm adına konuşanları yok edici gücünü göstermiştir.

Önümüzdeki yıllar daha büyük başarılar ve zafer yılları olsun!

Zafer proletaryanın Marksist-Leninist Partisinin olacaktır!

Yaşasın Marksizm-Leninizm!

Emperyalist Savaş Karşısında Sınıf Bilinçli Proletaryanın Tavrı (III)

b) 1938-1941 : EMPERYALİST PAYLAŞIM SAVAŞI DÖNEMİ

i. 1937-39 Bunalımı ve Savaşın Değişen Niteliği

Bundan önceki bölümde gelişmekte olan emperyalist savaşın tek yanlı olarak faşist mihrak tarafından geliştirilmekte olduğunu; diğer emperyalist devletlerin ise faşist savaş makinasının sivri ucunun devrimlere ve özel olarak da Sovyetler Birliği (SB)'ne yönelmesini sağlamak için sinsi bir politika izlediklerini belirtmiştik. Ve Komintern'in bu durum karşısında taktik çizgisini incelemiştik. Fakat 1937 yılının ikinci yarısından sonra durumu radikal olarak değiştiren bir olay gündeme geldi:

«1929'un ikinci yarısında kapitalist ülkelerde başlayan ekonomik buhran 1933'ün sonuna kadar sürdü. Bundan sonra sanayinin düşüşü durdu; buhranı bir durgunluk dönemi ve arkasından belirli bir canlanma, belirli bir büyüme eğilimi izledi. Fakat bu eğilim, yeni ve daha yüksek temelde sınai patlama getiren türden değildi. Dünya kapitalist sanayii, 1929 seviyesine bile erişmemiş. 1937'de ancak bu seviyenin %95-96'sına gelebilmişti. Ve daha 1937'nin ikinci yarısında, en başta ABD'ni etkileyen yeni bir ekonomik buhran başladı. 1937 sonunda ABD'de işsizlerin sayısı yeniden on milyon kişiye yükselmişti. Büyük Britanya'da da işsizlik hızla yükseliyordu.

Böylece kapitalist ülkeler daha bir önceki buhranın yaralarını sarmadan kendilerini yeni bir ekonomik buhranla yüzyüze buldular.» (1).

Buhran 1938 başlarında İngiltere ve Fransa'yı da temellerinden sarstı. Faşist kampta ise İtalya daha 1937'de bunalıma girmişti. Japonya da onu izledi. Stalin, 1938'de, «hiç kuşkusuz, hesapta olmayan birşey çıkmadıkça, Alman sanayii de Japonya'nın ve İtalya'nın girmiş buldukları gerileme yoluna girecektir.» (2) diyordu. Ve nitekim öyle oldu.

«Sonuç, emperyalist ülkeler arasındaki ve aynı şekilde burjuvazi ile proletarya arasındaki, çelişmelerin daha da keskinleşmesi oldu.» (3).

Şüphesiz emperyalist dünya ekonomisinin girdiği bu yeni bunalım, savaşın niteliğinin değişmesinde en önemli etkenlerden biridir. Artık savaş, tek yanlı olarak faşist mihraklarca kışkırtılan bir savaş olmaktan çıkmış, bütün büyük emperyalist devletlerin iki askeri kamp oluşturarak savaşa tutuşmaya hazırlandıkları, tam bir paylaşım savaşı niteliğine bürünmüştü.

Savaşın niteliğinin değişmesindeki diğer önemli bir etken de, uluslararası proletaryanın ve onun kalesi SB'nin izlediği tutarlı bir barış politikası ve onun etrafında oluşan dünya barış hareketi olmuştur. Sözde «demokratik» kapitalist ülkelerin emperyalist çevreleri ve hükümetleri, uzun süre Faşist bloku SB'ne karşı kışkırtma siyaseti güttüler. Faşist devletleri, Avrupa ve diğer ülke halklarına karşı bir jandarma gibi kullandılar. Fakat uluslararası proletarya ve SB, tutarlı bir şekilde faşist devletlerin tek yanlı olarak geliştirdikleri savaş kışkırmalarına karşı koydu: SB, faşist devletlerin halklara karşı giriştiği her köleleştirme ve saldırı hareketi karşısında yerini aldı, halkların anti-faşist mücadelelerini destekledi. Uluslararası proletarya, diğer emperyalist güçleri SB ile faşizm ve savaş karşısında ittifaka zorladı. Kapitalist ülkelerde proletarya, savaş aleyhtarı geniş bir kitle yarattı. Fakat, buhranın gelişmesiyle birlikte emperyalist güçler, faşizmi SB'ne ve genel olarak sosyalist sisteme karşı kışkırtmayı daha da hızlandırdılar. Bu karşı-devrimci girişimler, 1 Eylül 1938'de Münih anlaşmasıyla doruğuna vardı. Münih anlaşmasından güç kazanan faşist Almanya, İtalya ve Japonya yeni yeni işgallere ve saldırılara giriştiler. Artık bu «demokratik» emperyalistlerin barışı korumaktan yana hiçbir tavır takınmadıkları ve takınmayacakları, tam tersine, savaşı kışkırtmakta oldukları gün ışığı gibi ortaya çık-

tı. Bunun üzerine SB, iki emperyalist blokun arasında tam bir tarafsızlık politikası güdererek, savaşın sosyalist sisteme karşı patlama ihtimalini önleyici taktikler izlemeye başladı. Bu taktiklerin başında, Almanya ile saldırmazlık anlaşması yaparak, Müttefik emperyalistlerin kışkırtma siyasetlerini bozmak geliyordu. İşte, SB'nin tarafsızlık politikasına geçerek Almanya'yı tarafsızlaştırması ve sosyalizme karşı gelececek bir emperyalist savaşı bir süre daha ertelemesi, Müttefik devletlerin savaşı emperyalist paylaşım savaşı olarak başlatmalarında önemli bir etken oldu.

Şimdi, sözde «demokratik» devletlerin emperyalist siyasetlerini daha yakından inceleyelim.

Savaşın henüz «tek yanlı» gelişmekte olduğu dönemin sonuna doğru, adına demokratik denilen devletlerin nasıl bir sinsi emperyalist politika izlemeye başladıklarını SBKP(B) tarihinden yaptığımız bir alıntıdan göstermiştik. (Bkz. dipnot 40). Yazı kurulu, burada, «demokratik» devletlerin faşist bloktan çekinmekle birlikte, Avrupa'daki işçi sınıfı hareketlerine ve milli kuruluş ve demokrasi hareketlerine karşı faşizmi kışkırtmakta olduğunu belirtmektedir. Bu devletlerin emperyalist siyasetleri nihayet Eylül 1938'de Münih Paktı ile tam olarak açığa çıktı. Karşı-devrimci çevrelere göre bu anlaşma, İngiliz, Fransız ve ABD hükümetlerinin faşist üçlü blok ile saldırmazlık anlaşmaları imzalamaları neticesinde savaşın patlamasını önlemekteydi. Ama gerçekler tam da bunun tersineydi. Birincisi, savaş zaten faşist devletlerce pratik olarak başlatılmıştı ve sömürgelerin yeniden paylaşılması ve askeri bakımdan stratejik alanların işgali şeklinde sürmekteydi. Münih Paktı, «demokratik» emperyalist devletlerin bu işgal ve yayılma hareketini desteklemesinden başka bir anlam taşımamaktaydı. Çünkü onlar, faşist devletleri, yeni ekonomik bunalımla birlikte büyüyen ve yaygınlaşan sınıf hareketlerine karşı ve faşist işgale uğrayan ya da tehdit edilen halkların direnişlerine karşı, uluslararası finans kapitalin bir polis gücü

olarak kullanmak amacındaydılar. Onlar, faşist devletlerin SB'ne saldırmasını istiyor, böylece bir taşla birkaç kuş vurmanın peşinde koşuyorlardı: Faşist devletler, sosyalist sistemin unsurlarına karşı giriştikleri bu yağmacı savaşlarla hem devrimi geriletmiş olacaklar; hem de yıpranarak «demokratik» devletlerin kolayca yutabileceği birer lokma haline geleceklerdi. Mao Zedung bu sinsi emperyalist politikayı 1 Eylül 1939'da şöyle anlatıyor:

«Son yıllarda başta İngiliz ve Fransız burjuvazi olmak üzere gerici uluslararası burjuvazi faşist Almanya, İtalya ve Japonya'nın saldırılarına karşı sürekli olarak gerici «müdahale etmeme» siyasetini uyguladı. Onların amacı saldırı savaşlarına göz yummak ve bunlardan yararlanmaktır... Onların amacı, savaşın taraflar birbirlerini yıpratıktan sonra müdahale etmektir... Uluslararası ve özellikle İngiliz-Fransız gericiliğinin «müdahale etmeme» siyaseti, «dağın tepesinde oturup kaplanların kavgasını seyretme» siyasetidir. Bu doğrudan doğruya başkalarının zararına yarar sağlamayı amaçlayan emperyalist bir siyasettir. Bu siyaset Çembirayn'ın göreve başlamasıyla göreve kondu, geçen yılın Eylül ayında yapılan Münih Anlaşmasıyla doruk noktasına ulaştı...» (4).

Dimitrof'da Münih Anlaşmasını 1 Mayıs 1939'da şöyle değerlendiriyor:

«Emperyalist savaş iki yıldır sürmektedir... Kolektif güvenlik temeline dayanarak faşist saldırganlara şiddetle direnmek ve savaşın patlamasına meydan vermemek için güç ve olanaklara sahip olan İngiliz ve Fransız yönetim çevreleri, izledikleri karışmazlık («müdahale etmeme»-PARTİZAN) politikasıyla, Münih hareket çizgisi ile, halkları, milyonlarca insanın yok olmasına yol açan kanlı bir girdaba attı... Bu politikayla desteklenen faşist saldırganların iştahı gittikçe artmaktadır.» (5).

Nitekim Hitler Mart 1938'de Avusturya'yı, Mart 1939'da da Çekoslovakya'yı işgal etti; diğer yandan da Japonya Çin'e saldırı yapmakta, İtalya ise Arnavutluk'u işgal ederek Balkanlarda yayılmakta, bütün faşist devletler İspanya'da faşist Franko'nun galip gelmesini sağlamaktaydılar. Faşist Almanya İskandinav ve Baltık ülkelerini tehdit etmekte, Balkanlar hakkında işgal planları yapmakta, böylece SB'ni tam bir kuşatma altına almaya yönelmekteydi. Bu durum kar

şısında uluslararası proletarya barış cephesi politikasının son taarruzuna geçti. SB, Çekoslovakya'nın işgali karşısında, Fransa'yı, Çekoslovakya'yı faşist müdahaleden korumak yolunda SB ile yapmış olduğu anlaşmayı yerine getirmeye çağırdı. Birleşmiş Milletlerde, İngiltere ve ABD'yi, İspanya'ya faşist müdahaleye karşı, Çekoslovakya'nın işgaline karşı, kolektif güvenlik önlemlerini yürürlüğe sokmaları için sıkıştırdı. 15 Nisan — 23 Ağustos 1939 arasında dört ay yoğun bir şekilde faşist blok karşısında barış cephesini oluşturmak ve karşılıklı yardım (faşist müdahale karşısında) için ittifak yapmak amacıyla İngiltere ve Fransa ile görüşmeler yaptı. Fakat emperyalistlerin savaş kışkırtıcılığı yüzünden bu girişimler boşa çıktı. Emperyalist ülkelerdeki proletarya da kendi gerici burjuva hükümetlerini barış cephesinin oluşturulması yönünden sıkıştırdılar, geniş kitle eylemleri düzenlediler. Fakat bir paylaşım savaşından başka çıkar yol göremeyen emperyalist burjuvazi, proletarya önderliğindeki halkların ve barış taraftarlarının bu haklı taleplerini yerine getirmek yerine, barış ve demokrasi hareketine karşı bastırma ve faşist tedbirler alma yoluna girdi.

Bundan önce, kapitalist buhran ile tekeli burjuvazinin faşizme yönelmesi arasındaki ilişkiyi göstermiştik. 1937-39 buhranı da sözde demokratik olan emperyalist ülke burjuvazilerinin, bir emperyalist savaş kışkırtabilmek ve buhranın tüm yükünü emekçilerinin sırtına yıkabilmek için faşist yöntemlere yönelmelerine yol açtı. Bu ülkelerin burjuvazisi, ekonomik ve siyasal olarak savaşa hazırlanabilmek, kendi cephe gerisindeki tüm aykırı sesleri bastırabilmek için proletarya hareketine ve onun önderlik ettiği faşizme ve savaşa karşı hareketi bastırma yoluna girdiler:

«İngiltere ve Fransa'daki hakim çevreler, faşizmle birlikte, Münih Paketi politikasını uygulayabilmek için, kendi ülkelerindeki işçi sınıfının elini ayağını bağlamaları gerekmektedir ki, bunu da zaten demokratik özgürlüklere, işçi sınıfına ve onun örgütlerine karşı giriştikleri hareketlerle başlatmış bulunuyorlar.» (6).

«Çembirlayn ve Daladiye, Almanya ve İtalya'nın izinden yürüyor ve gündün güne daha da geliyorlar. Savaş seferberliğini bahane ederek ülkelerinde devlet cihazını faşistleştiriyorlar ve ekonomiyi askerileştiriyorlar. Kısacası, iki emperyalist blok hızla savaşa hazırlanıyor» (7).

Bütün bu olaylar, sözde barıştan yana olan emperyalist devletlerin de, sahtekâr bir «müdahale etmeme» politikasının ardına saklanarak savaşı kışkırttıklarını, ülkelerinde demokrasi ve barış hareketlerine darbe indirerek, ekonomilerini savaş ekonomisi haline getirerek, savaşa hazırlanmalarını; SB'nin ve uluslararası proletaryanın barış girişimlerini boşa çıkartarak savaşın bir anti-komünist savaş olarak başlamasını kışkırttıklarını apaçık ortaya koymaktaydı.

Bu durum karşısında Marksist - Leninistler, savaşın tek yanlı niteliğinin değiştiği tespitini yaptılar. Artık savaş emperyalistlerin iki kampa bölündükleri ve savaş kışkırttıkları bir paylaşım savaşına hüviyetine burunmüstü:

«Bundan sonra durum kaçınılmaz olarak, iki büyük emperyalist blok, yani İngiliz-Fransız bloku ile Alman-İtalyan arasındaki dolaysız bir çatışma halinde gelişecektir...

... İkinci emperyalist savaş yeni bir aşamaya girmiştir.

Avrupa'da sömürge halklarının boyunduruk altına alınması için rekabet eden Almanya-İtalya ve İngiltere-Fransa blokları arasında geniş çapta bir emperyalist savaş yakındır. Bu savasta, savaşın tarafların herbiri halkı kandırmak ve kamuoyunun desteğini kazanmak için gözünü kırpmadan kendi davasının haklı, karşı tarafın ise haksız olduğunu iddia edecektir. Gerçekte bu bir sahtekârlıktır. Her iki taraf da emperyalist amaçlar güdüyor, sömürge ve yarı-sömürgeleri hakimiyetleri altına almak ve nüfuz alanları elde etmek için bir yağma savaşı yürütüyorlar. Şu anda Polonya, Balkanlar ve Akdeniz sahilleri için savaşıyorlar. Bu savaş kesinlikle haklı bir savaş değildir. Haklı olan savaşlar sadece yağma savaşı olmayan savaşlardır, kurtuluş savaşlarıdır. Komünistler hiçbir şart altında bir yağma savaşını desteklemezler...

... İster Almanya'da ister İtalya'da ister İngiltere'de, Fransa'da ya da Avrupa'nın, hatta dünyanın herhangi bir yerinde olsun, halklar emperyalistlerin topraklarında barut yerine kullanılmak istemiyorlarsa, ayaklanmalı ve emperyalist savaş mümkün olan her yoldan karşı koymalıdır.» (P (abç).

«Faşist saldırgan devletlerce başlatılan ve İngiltere Fransa gerici burjuvazisinin savsaklaması sonucunda kızışan yeni emperyalist savaş, genel dünya savaşına dönüşme tehlikesini göstermektedir.»(9) (abç.)

23 Ağustos 1939'dan sonra Stalin ve SBKP(B)'nin, savaşın niteliğinin değiştiği görüşünde oldukları açıktır. Stalin daha 10 Mart 1939 SBKP(B) XVIII Kongresine sunduğu raporda, «karışmazlık» politikasının gerçek yüzünü teşhir ediyor ve şöyle diyor:

«... Yeni iktisadi bunahırın, emperyalistler arası mücadeleyi, yeni bir kızızmaya götürmesi gerekiyordu ve gerçekten de götürüyor. Bu kez ne pazarlar arası rekabet söz konusudur, ne ticari savaş, ne de damping. Bu mücadele araçları uzun süreden beri yetersiz görülüyor. Şimdi söz konusu olan, dünyanın, etki bölgelerinin, sömürgelerin, savaş aracılığı ile yeniden paylaşılmasıdır...

... Oysa, gerçeklikte, karışmama siyaseti saldırıyı özendirme, savaşı kolaylaştırma ve dolayısıyla onu dünya savaşı durumuna dönüştürme anlamına gelir. Karışmama siyaseti, saldırganları kendi pis işlerinde rahatsız etmeme, ... Onları karşılıklı olarak birbirlerini güçten düşürüp tüketmeye bırakma ve sonra da, yeterince güçten düşmüş olacakları zaman, taze güçlerle sahneye girme, elbette «barış yararına» karışma ve güçten düşmüş savaşçı ülkelere kendi koşullarını dayatma istenç ve isteğini ele verir.

... Bugün egemen olan karışmama siyasetinin gerçek yüzü işte budur.» (1) (abç).

Ve bu durum karşısında Stalin, Parti'nin dış siyaset konusundaki görevlerinden biri olarak bu yeni savaş kışkırtıcılarının oyununa gelmemek olduğunu belirtiyor :

«2. İhtiyatlı olmak ve kestaneleri ateşten başkalarına çıkarttırmaya alışık savaş kışkırtıcılarının ülkemizi çatışmalara sürüklemesine izin vermemek»(10) (abç).

15 Nisan — 23 Ağustos görüşmeleri sırasında, İngiltere - Fransa blokunun el altından Almanya ve Japonya ile sömürgele- rin yeniden paylaşılması ve faşist blokun SB'ye saldırması yönünde anlaşmaya çalıştığı ortaya çıktı.

«İngiltere ve Fransa'nın kamuoyunun baskısı altında SB ile 1939'da başladığı görüşmeler, bu güçler tarafından, Hitlerle anlaşma girişimlerini saklamak için bir sis perdesi olarak kullanılıyordu.»(1)

Bu emperyalist güçler, SB'ni oyuyor, bir yandan da ödünler vererek faşist devletleri topyekün bir savaş için kışkırtıyorlardı. SB'den güvence istiyor, fakat aynı güvenceyi ona sağlamıyor, eşitlik ve karşılıklı ilişkiler ilkesini reddediyorlardı.

«Diğer yandan Almanya, SB'ne karşı faaliyetlerine son vermek istediğini, Komünist Enternasyonale karşı anlaşma denilen şeyden vazgeçtiğini belirtti ve sovyet sınırlarının dokunulmazlığını tanıdı»(12).

Almanya, İngiliz-Fransız blokunun emperyalist sinsi kışkırtma siyasetlerinin mükafatları olan Avusturya, Südet, Çekoslovakya ve İspanya'yı elde etmiş, Doğudaki güçlü SB'ne karşı yayılmasının yeterli olduğuna kanaat getirmiş, şimdi de İngiliz-Fransız emperyalistlerinin hakimiyetindeki Polonya'ya Balkanlara ve Akdeniz sömürgelerine göz dikmişti. Stalin'in sözleriyle,

«Çekoslovakya topraklarının Almanlara, onların SB'ne karşı savaşa başlama yolunda üstlenmiş buldukları yükümlülüğü ödemek için verildiği, Almanların şimdi polıçeyi ödemeyi kabul etmedikleri ve polıçeyi çekenleri de (İngiliz-Fransız kastediliyor-Partizan) başından defettiği» (10) ortadaydı.

Bu durum karşısında SB savaş kışkırtıcısı emperyalist bloklar arasında bir taraf tutulamıyacağı gerçeğinden hareketle taraf-sızlık politikasına geçti. Savaşın, SB'ne karşı gelişmesini engellemek için 23 Ağustos 1939'da Moskova'da, Molotov ile Ribbentrop arasında savaşın kaderini değiştiren Alman-SB saldırmazlık anlaşması imzalandı.(13)

1 Eylül 1939'da Almanya, Polonya'yı işgale başladı.

3 Eylül'de, İngiltere ve Fransa, Polonya'yı «faşist saldırı karşısında korumak» (!) gerekçesiyle Almanya'ya karşı savaş ilan ettiler.

17 Eylül'de Kızıl Ordu, Polonya'nın doğu eyaletlerine girdi.

28 Eylül'de Almanya ile Sovyetler Birliği arasında sınır ve dostluk anlaşması imzalandı. Almanya, İngiltere ve Fransa'ya savaş durdurmak için çağırı yaptı.

Bu tarihler İkinci Emperyalist Paylaşım

Savaşın başlangıcındaki önemli tarihlerdir. Şimdi, 23 Ağustos tarihinden itibaren savaşın ilk aylarında Komünist Enternasyonal'in şubelerinin tavrını inceliyelim.

ii. SB'nin bu dönemde izlediği tarafsızlık politikası ve taktikleri

Yeni bir emperyalist paylaşım savaşının bütün büyük emperyalistlerce kışkırtılmasının ilk somut adımı olan Münih Anlaşmasından sonraki dönem için elimizde Komintern'in ve onun genel sekreteri Dimitrof'un geniş yazıları yok. Ancak mevcut olanlardan anlayabildiğimiz kadarıyla bu dönemde Komintern, savaşın tek yanlı gelişme niteliğinden, her iki tarafın da savaşı kışkırttığı bir paylaşım savaşı niteliğine geçişini yeterince açıklıkla görememiştir. Bu yüzden de, Komintern'in en önde gelen şubesi SBKP(B)'in taktik değişiklikleri ile diğer şubelerin taktikleri arasında tam ve zamanında bir uyum olamamıştır. Hattâ, Avrupadaki komünistler, SB'nin dış siyasetindeki değişmeyi kavrayamamak tehlikesiyle karşılaşmışlardır. Bu dönem hakkında elimizdeki mevcut kaynaklar içinde en sarih açıklamaları, günün Marksist-Leninist tahlillerini, ihtiva eden yazılar Mao Zedung'undur. Kanaatimizce Mao'nun bu dönemdeki yazıları, Stalin'in SBKP(B)'sinin izlediği taktikleri tam olarak kavrayan ve yansıtan yazılardır. Bu nedenle, Mao'dan geniş alıntılar yapmak zorunda kalacağız.

SB'nin taktik davranışlarını tek tek ele alıp incelemeyizden önce, savaşın niteliğinin değiştiğini bir kez daha vurgulayalım. Savaşın tek yanlı gelişme niteliği, 1937 sonlarında başlayan ekonomik ve siyasi bunalımla birlikte değişmeye başladı. Bu buhranla birlikte, İngiliz, Fransız, ABD tekelci burjuvazisi faşizme yönelmeye ve savaşı kışkırtmaya başladı. Onların bu değişmesi, Stalin tarafından XVIII. Kongrede (10 Mart 1939) açık olarak tespit edildi. Kongreden sonraki 5 ay döneminde SBKP(B), bu emperyalistlerle kollektif güvenlik sistemini faşist yayılmaya karşı ve dünya barışını korumak için harekete geçirmek yolunda sabırla müca-

dele etti. Fakat bu görüşmelerin de sonuçsuz kalmasıyla birlikte, barışın baş düşmanı anlamında, bir başdüşman tespitinin artık geçersiz olduğu ortaya çıktı: Çünkü artık savaş sadece faşist blok tarafından değil, tüm büyük emperyalist devletler tarafından kışkırtılıyordu. Ve bu kışkırtma, genel olarak sosyalist sisteme, özel olarak da SB'ne karşı idi. Bu durumda SBKP(B), yağma savaşını kışkırtanlar arasında bir taraf tutmama, sosyalizmin kalesini ve sosyalist sistemi koruyacak önlemleri alma politikasına geçti. Mao Zedung savaşın emperyalist paylaşım niteliğini ve her iki tarafın da yağmacı, saldırgan olduğunu anlattıktan sonra, SB'nin tutumu hakkında şunları açıklıyor:

«Sovyetler Birliği, Komünist Partisinin iktidarda olduğu bir ülkedir. Bundan dolayı savaşlara karşı iki yönlü, kesin bir tavrı vardır: 1) Haksız, yağmacı ve emperyalist savaşlara katılmayı kesinlikle reddeder ve savaşan taraflara karşı kesin bir tarafsızlık uygular. Bu nedenle Sovyet Kızıl Ordusu hiçbir zaman ilkelere sırtını dönüp iki emperyalist savaş cephesinden birine katılmayacaktır. 2) Sovyetler Birliği, haklı ve yağmacı olmayan kurtuluş savaşlarını faal bir şekilde desteklemektedir.»(14)

Bu politikanın ilk somut uygulaması, 23 Ağustos Alman-SB saldırmazlık anlaşmasıydı. Mao Zedung anlaşmanın siyasi değerlendirmesini şöyle yapıyor:

«Antlaşma, Çembirlyayn ve Daladiye (Daladier) tarafından temsil edilen gerici uluslararası burjuvazinin bir Sovyet-Alman savaşı çıkarmak amacıyla giriştiği oyunları bozmuş, Alman-İtalyan-Japon anti-komünist blokun «Sovyetler Birliği»ne uyguladığı kuşatmayı kırmış, Sovyetler Birliği ile Almanya arasındaki barışı güçlendirmiş ve Sovyetler Birliği'ndeki sosyalist insanın ilerlemesini güvence altına almıştır. Doğuda bu anlaşma Japonya'ya bir darbe indiriyor ve Çin'e yardım ediyor... Bütün bunlar dünya halklarının hürriyet ve kurtuluşlarını kazanmalarına yardım için bir temel oluşturuyor. Sovyet-Alman saldırmazlık Antlaşmasının bütün siyasi önemi işte burada yatmaktadır.»(15)

Bu anlaşma gerçekten savaşın anti-sovyetik bir savaş olarak gelişmesi olasılığını durdurarak, barış mücadelesinin büyük bir zaferini oluşturuyordu. Bu anlaşma artık gün meselesi haline gelmiş olan Polonya'nın Hitler tarafından işgali ve savaşın patlama-

sı karşısında; birinci olarak SB'ni güvence altına alıyor, ikinci olarak da emperyalist ülke proletaryasının barış ve demokrasi cephesi politikasından yenilgi programı politikasına geçmesi gerektiğine işaret ediyordu.

Emperyalist devletler bu başarı karşısında ve onun işçi sınıfı için gösterdiği yol karşısında, korkuya ve telaşa kapıldılar. Gerici burjuvazi ve onların uşakları sosyal-demokrasi hep bir ağızdan «SB'nin bu anlaşma ile Avrupa halklarını faşizm karşısında yalnız bıraktığı», bu durumda «haklı, anti-faşist savaş» için halkın emperyalist burjuvazinin yanında yer alması gerektiği propagandasına başladılar. Böylece, işçi sınıfını ve emekçi halkı, kendi yağmacı savaşlarına âlet etmek istediler. Bu gerici propaganda bütün revizyonistler katıldı. (İlginç olan, 1960'lardan sonra SB'nin resmi modern-revizyonist ideologlarının da meseleyi aynı bu şekilde değerlendirmeye başlamalarıdır. Bu, modern revizyonizmin karşı-devrimciliği açısından öğreticidir.) Bu propaganda karşısında Avrupa komünistleri Saldırmazlık antlaşmasını savundular(16). Fakat taktik politikalarını değiştirmediler. Olaylar son derece hızlı gelişti. Anlaşmadan bir hafta sonra Hitler Polonya'ya girdi ve iki gün sonra da Müttefik emperyalistler (İngiltere ve Fransa) Almanya'ya savaş ilân ettiler.

Avrupa komünistlerini ve diğer ülke komünistlerini hazırlıksız yakalayan ve dolayısıyla onları şaşkırtan ikinci olay, SB'nin Polonya'nın doğusunu işgal etmesiydi. Bu, ulusların kendi kaderini tayin hakkını çiğnemiyor muydu? Halkların dış müdahaleyle kurtulamıyacağı ilkesini ihlâl etmiyor muydu? Bu konuda da bütün revizyonistler, troçkistler ve sarı enternasyonal SBKP(B) şahsında Komintern'e ve Komünizme saldırdılar. Bu saldırı karşısında Mao Zedung 28 Eylül 1939'da şu tahlili ortaya koyuyor, SBKP(B)'yi savunuyor ve Marksist-Leninist'lere yol gösteriyordu:

«Çin'de birçok kimse Sovyet askerlerinin Polonya'ya girmesine şaşkırdılar. Polonya meselesi değişik açılardan ele alınmalıdır: ...Almanya, savaş,

Polonya halkını yağmalamak ve İngiliz-Fransız emperyalist cephesinin bir kanadını çökertmek için başlattı... İngiltere ve Fransa'ya gelince, onlar Polonya'yı mali sermayeleri için bir talan alanı olarak gördüler: Alman emperyalistlerinin, dünya ganimetlerini yeniden bölüşme çabalarını boşa çıkarmak için onu kullandılar ve onu kendi emperyalist cephesinin bir kanadı haline getirdiler... Polonya hükümetine gelince, bu hükümet, işçileri köylüleri amansızca sömüren, Polonyalı demokraltı ezen Polonya'lı toprak ağalarının ve burjuvazinin faşist ve gerici hükümetiydi. Bünden da öteye bu hükümet, sayıları on milyonu aşan Ukraynalı'ları, Beyaz Rusları... diğer azınlık milliyetleri insafsızca ezen Büyük Polonya şövenlerinin hükümetiydi. Bu hükümetin kendisi de emperyalist bir hükümetti... Dahası bu son derece beceriksiz bir hükümetti... Bizim bu hükümet için sempati beslememiz yanlış olur. Polonya halkına gelince, ...onlar Alman faşistlerinin, kendi gerici toprak ağası ve burjuva sınıflarının zulmüne karşı ayaklanmalı ve bağımsız, hür ve demokratik bir Polonya devleti kurmalıydılar. Hiç şüphe yok ki bizim sempatomuz Polonya halkınadır. Sovyetler Birliği'ne gelince, onun yaptıkları tamamen haklıdır. Sovyetler Birliği iki meseleyle karşı karşıyaydı. Birinci mesele şuydu: Bütün Polonya'yı Alman emperyalistlerinin idaresine bırakmak mı, yoksa doğu Polonya'daki azınlık milliyetlerin kurtuluşlarına yardım etmek mi? Sovyetler Birliği ikinci yolu seçti.1918'de Brest-Litovks antlaşması imzalandığı zaman, üzerinde Beyaz Ruslar'ın ve Ukraynalıların yaşadığı geniş bir bölge yeni doğmuş olan Sovyet Devletinden Alman emperyalistleri tarafından koparılmış ve sonra Versay antlaşmasıyla keyfi olarak gerici Polonya hükümetinin idaresine altına verilmişti. Şimdi Sovyetler Birliği, sadece kaybettiği topraklarını geri almış, ezilen Beyaz Rusları ve Ukraynalıları kurtarmış ve onları Alman zulmüne karşı korumuştur. Sovyetler Birliğinin karşılaştığı ikinci mesele, Çembirayn'ın eski Sovyet aleyhtarı siyasetine devam etmek istemesiydi... Kısacası Çembirayn, Almanya'yı Sovyet-Alman Saldırmazlık antlaşmasını bozmaya ve topraklarını Sovyetler Birliği'ne çevirmeye zorlamak için her türlü tehdit ve rüşvete başvurdu. Bu komplo bir süredir devam ediyor ve daha da devam edecektir. Güçlü Sovyet ordusunun, Sovyetler Birliği'nin kendi topraklarını geri almak ve oradaki zayıf ve küçük milliyetleri kurtarmak için Doğu Polonya'ya girmesi, aynı zamanda, Alman saldırgan güçlerinin doğuya doğru genişlemesini önlemeyi ve Çembirayn'ın komplosunu bozmayı amaçlayan pratik bir tedbirdir.»(17)

Bu noktada UKKTH meselesi üzerine Lenin'in I. Bölümde aktardığımız sözleri hatırlanmalıdır. Orada Lenin, UKKTH meselesi-

nin, diğer tüm demokratik talepler gibi proletaryanın sosyalizm davasına bağımlı olarak ele alınması gerektiğini vurgulamaktaydı. SB'nin doğu Polonya'yı işgali, herşeyden önce, sosyalist sistemi savunmaktaydı. Çünkü Almanya'nın doğu Polonya'yı işgali doğrudan SB'ni tehdit altına alacaktı. SB ise, emperyalist sistem-sosyalist sistem çelişkisinde merkezi bir yer tutmaktaydı. Bu nedenle (zaten Almanya'nın yıktığı) bu devleti restore amacını gütmek, sosyalizmin çıkarına değil aleyhineydi. İkinci olarak da bu işgal, oradaki ezilen milletlerin faşist Polonya ve Alman boyunduruğundan kurtulması anlamına da gelmekteydi. Fakat bu nokta bir yan ürün olarak ele alınmalıdır. Esas mesele sosyalist sistemin savunulması ve UKKTH'nın buna tabi kılınması meselesidir.

SB'nin sınırlarını tahkim etmesi ve proletaryanın tek diktatörlüğünü tehdit eden emperyalizmin maşası devletlere karşı aldığı tedbirler haklı idi.

Üzerinde kısaca durmamız gereken üçüncü mesele de SB'nin Almanya ile 28 Eylül 1939'da yaptığı antlaşmadır. Bu antlaşmada Alman-SB sınırları yeniden gözden geçiriliyor ve bir ticaret antlaşması imzalanıyordu. Bu antlaşma üzerine Müttefik emperyalistler ve onların hizmetindeki sosyal-demokrasi fırtınalar kopardılar. SB'ni, Almanya'nın yanında savaşa katılmakla suçladılar. Bu saldırı, aslında onların kendi proletaryalarını ve emekçi halklarını «anti-faşist savaş» olarak göstermeye çalıştıkları emperyalist paylaşım savaşına âlet edebilmek amacıyla yürütülmekteydi. Bu demogoji anlayabildiğimiz kadarıyla kitlelerin kafasını bulandırabilmiştir. Bugün de geçmişin değerlendirilmesinde modern revizyonistlerin emperyalist burjuvazi ile elele Komintern çizgisine saldırdıkları bir konudur.

Bu antlaşma tarafsızlık politikasının tabii bir sonucuydu. Paylaşım savaşında bir sosyalist ülkenin taraf tutması gibi bir şeyin olamayacağı açıktır. Mao Zedung'un gösterdiği gibi, SB o dönemde tüm emperyalistlerle belirli ticari ilişkiler içindeydi. Bu

ilişkiler hiçbir zaman onun halkların ve ulusların kurtuluş mücadelelerine doğrudan yardım etmesini engellemediği gibi, şu veya bu blokun yanında yer aldığı anlamına da gelemezdi.

«Sovyetler Birliği'nin savaşan taraflardan biri veya diğeri ile, söz konusu ülkenin ne derece dost ya da düşman olduğuna bağlı olarak, az ya da çok, tercihli ya da daha az tercihli ticaret yapmak zorunda olması meselesine gelince, bu Sovyetler Birliği'nin değil savaşan tarafların tavrına bağlıdır» (18) (abç.).

O dönemde SB ve Komintern, Müttefik devletleri dünya barışı için daha tehlikeli, Almanya'yı ise barışa daha taraftar ve SB'ne karşı daha dostane değerlendirmekteydi. Bunun geçici olarak böyle olduğu açıktır. Ama yine de açıktır ki bu değerlendirme, emperyalistler arası çelişmedeki değişikliklerin sonucudur (19). Mao'dan yaptığımız alıntı da bu anlayışı yansıtmaktadır. 1 Mayıs 1940 tarihli makalesinde Dimitrof'da (daha üstü kapalı olmakla birlikte) aynı değerlendirmeyi yapıyor:

«Düşmanı ekonomik abluka ile boğmaya, besin maddesinden yoksun bırakmaya ve elverişli stratejik noktalara sahip olmaya çalışan İngiliz ve Fransız savaş kundakçıları, tarafsız küçük devletlere görülmemiş bir baskı yapmakta ve İskandinav ülkelerinin tarafsızlığı açık olarak ayaklar altına almış bulunmaktadır» (20) (abç.).

iii. Emperyalist Ülkelerdeki Komünist Partilerin Tutumu

Emperyalist savaşın tek yanlı niteliğinin değişmeye başlaması ile birlikte, sözde «demokratik» emperyalist ülke komünist parti (KP) 'lerinin taktik çizgileri de değişmek zorundaydı. Yağmacı, haksız bir paylaşım savaşı karşısında komünistlerin tutumunun ne olması gerektiği, Lenin tarafından mükemmel bir şekilde ortaya konulmuştu: «kendi» emperyalist burjuvazisine karşı proletaryanın yenilgi programı uygulaması ve emperyalist savaşı iç savaşa dönüştürmeye çalışması. Elimizdeki bilgiler göstermektedir ki, emperyalist ülke KP'lerinin çoğunluğu, bu taktiği uygulamakta geç kalmışlar; uygulamaya başladıklarında ise yetersiz ol-

muşlardır. Bunu kanıtlayan birkaç örnek aktaralım, sonra da bu hatanın nedenlerini araştıralım.

Emperyalist Münih Antlaşmasından sonra, Komintern'in bu antlaşmaya karşı çıktığını, «caniyane bir karışmazlık politikası» olarak nitelediğini, Stalin'in ise daha açık bir dille, savaş kıskırtıcılığı damgasını vurduğunu belirtmiştik. Fakat Avrupa KP'lerinin taktik çizgilerinde bir değişiklik olmadı. Onlar, 23 Ağustos Alman-SB Saldırmazlık Antlaşmasından, hattâ savaş başladıktan sonra dahi, faşist devletleri saldırgan, diğer emperyalistleri faşizme ve savaşa karşı görmeye devam ettiler.

İlk önce Fransız Komünist Partisini ele alalım. FKP'nin yayıncısı L'Humanité 25 Ağustos'ta şöyle diyordu :

«Eğer Hitler planladığı tayin edici adımları atarsa, barışın bölünmezliğini her zaman vurgulayan ve Faşist saldırganlık karşısında kesin tavır talep eden Fransız komünistleri, halkların bağımsızlığının, demokrasinin ve Fransız cumhuriyetinin savunucularının en ön saflarında olacaktır... Eğer Polonya saldırıya uğrarsa, Polonya ile olan anlaşma (İngiltere ve Fransa'nın Polonya'yı koruma taahhüdü-Partizan) yürürlüğe konmalıdır.»(21).

Bu, açıkça, 'eğer Almanya Polonya'ya saldırırsa savaş ilan ederiz' diyen Daladiye, yi cesaretlendirmekten başka bir anlama gelmemekteydi. Nitekim,

«2 Eylül 1939'da, Komünist milletvekilleri mecliste, Almanya'ya savaş ilanı anlamına gelen askeri krediler lehine oy kullandı»(22).

FKP genel sekreteri Thorez derhal Fransız ordusuna katıldı. FKP, bu şövenizme ve emperyalizme âlet olan tutumunu 20 Eylül'de (savaş başladıktan 18 gün sonra) değiştirdi. Bu tarihte yayınladığı bir genelge ile savaşın her iki savaşı tarafça emperyalist amaçlarla yürütüldüğünü ve işçi sınıfının çıkarlarına hizmet etmediğini belirtti. Bunun üzerine Fransız hükümeti 26 Eylülde FKP'ni yasakladı ve geniş bir anti-komünist harekete girişti.

«Binlerce komünist hapsedildi ya da Kuzey Afrika'ya sürüldü; orada bir çoğu dayanılmaz koşullar altında öldü»(23). Thorez, Fransız ordusundan 4 Ekimde kaçarak Moskova'ya gitti.

İngiltere KP'nin durumu da bundan farklı değildir. İKP, 2 Eylül'de yayınladığı manifestoda faşizme karşı emperyalist burjuvazisinin savaşını destekleyeceğini belirtiyor, çünkü faşizmin zaferi «...işçi sınıfının, sınıf düşmanlarından böylesine büyük fedakârlıklar gerektiren böylesine zor mücadelelerle kazandığı bütün demokratik haklarının ve özgürlüklerinin vahşice yerle bir edilmesi anlamına gelecektir» (24) diyordu. İKP genel sekreteri Harry Pollitt'in Eylül ortalarında yayınlanan («Savaş Nasıl Kazanılacaktır» adlı) broşüründe dahi, aynı çizgi savunuluyordu. İKP, 7 Ekimde Dimitrof'un uyarısıyla hatasını düzeltti ve özeleştiri yaptı. 7 Ekim Manifestosunda şöyle deniyordu:

«İngiltere ve Fransa'nın gerici emperyalistleri iddia ettikleri gibi faşizme karşı demokrasi için veya saldırganlığa karşı barış için değil, emperyalist amaçlarla savaşmaktadırlar... Nazi saldırganlığı SB tarafından kontrol altına alınmış ve sınırlandırılmıştır. Ve bugün Nazi Lideri barış çağırısı yapıyor. Savaşın devam etmesini isteyen, İngiltere ve Fransa'nın egemen sınıflarıdır... Avrupa'da barışın sağlanması için görüşmelere derhal başlanmasını talep ediyoruz...

7 Ekim Manifestosu, 2 Eylül bildirgesini düzeltmektedir... Merkez Komitesi (bildirgenin-Partizan), uluslararası durumda meydana gelen temel değişiklikleri göz önüne almadığı için yanlış olduğuna karar vermiştir... Mevcut savaş haklı bir savunma savaşı değil, haksız ve emperyalist bir savaştır... Görüş ayrılıkları nedeniyle MK, H. Pollitt'in genel sekreterlik görevine devam edemeyeceğini de kararlaştırmıştır(25).

Komintern adına savaş karşısındaki tavır ise 9 Kasım'da (savaş başladıktan iki ay sonra) bir manifestoyla konuldu. Manifestoda da aynı değerlendirme yer alıyordu.

Alman ve İtalyan KP'leri için ise zaten objektif durumda değişen birşey yoktu ve onların faşizme karşı uyguladıkları yenilgi programı ve iç savaşa dönüştürme mücadeleleri aynen devam etti.

İngiliz-Fransız bloku ülkelerindeki KP'lerin değişen durumu görmemeleri ve taktiklerini değiştirmekte bunca geç kalmaları nereden kaynaklanmaktadır? Dünya Marksist-Leninist Hareketi bunu değerlendirme miştir ve bizim vereceğimiz cevaplarda an-

cak bir ön değerlendirmeden öteye gidemeyecektir.

Bu sorunun cevabının merkezinde, görüşümüzce, başdüşman meselesi yatmaktadır. Daha önce Dimitrof'un emperyalist savaşa karşı tavır meselesinde eksik bıraktığı üç noktaya değinmiştik. Bu eksikliklerin de temelinde başdüşman konusundaki, o gün için haklı görülebilecek, bir teorik muğlaklık yatmaktadır. Faşizm ve tek yanlı gelişen bir emperyalist savaş gibi ölümcül olgularla ilk defa karşılaşan komünistler, günün önlerine koyduğu sorunların teorik tahlili ile sınırlı kaldılar. Objektif olgunun değişmesi ile birlikte, teori de zenginleşti. Fakat olgunun içinde taşıdığı gelişme yönleri önceden yeterince teorik olarak kavranamadığı için, yer yer sosyal-pratik teorinin önüne geçebildi. Daha tecrübeli ve Marksizm-Leninizm açısından uyanık önderler (Örneğin Stalin) gelişmelere karşı pratikte gerekli taktikleri izledi; fakat onların da sorunu teorik olarak yeterli bir açıklığa kavuşturduğunu (elimizdeki bilgi ve kaynaklar çerçevesinde) söyleyemeyiz.

Komintern, faşist mihrakı dünya çapında başdüşman olarak görmekteydi. Fakat bu başdüşman anlayışı, bugün yaygın olan devrimin başdüşmanları anlamında değil, yeni bir emperyalist dünya savaşının başkışkırtıcıları anlamındaydı. Bu ise doğal olarak dünya çapında bir barış cephesi politikasına yol açıyordu. Ancak faşizmin emperyalist ülkelerdeki demokrasiyi tehdit edışı ve ona karşı tek tek ülkelerde kurulacak anti-faşist halk cephesinin dünya barış cephesinin unsurları oluşu, bazı teorik karışıklıklar getirecekti ve nitekim getirdi. Bu karışıklıkların pratiğe yansımalarına Dimitrof'un kendi yazılarında rastlamıyoruz; fakat diğer KP'leri etkisine aldığı açıktır. Dimitrof ve Komintern'de eksik olan emperyalist savaş karşısında I. emperyalist savaş öncesi Marksist-Leninist tutum ile II. savaş öncesi Marksist-Leninist tutum arasındaki farklılığın teorik temellerini yeterince koyamaması; tek yanlı savaşın ancak geçici bir olgu olabileceğini; dünya barış cephesinin de

bu nedenle geçici olabileceğini; proletaryanın emperyalist paylaşım savaşı karşısında ki silahı olan «yenilgi programı»nın kullanılacağı günlerin gelebileceğini ortaya koymaması idi. Bu eksiklikler, KP'lerde faşist devlet- «demokratik» devlet şeklindeki ayırımın statikleşmesine; dünya barışının başdüşmanının, proleter dünya devriminin başdüşmanı olarak görülmesine sebep olan teorik sorunlardır. Bunlar nereden kaynaklanıyor? Barışın başdüşmanı taktik bir teori olarak görülmekle birlikte, bu taktik teori ile emperyalist savaşın niteliği -yani savaşın esas olarak hangi başlıca çelişmenin silahlı ifadesi olarak geliştiği- arasındaki ilişkinin, net bir şekilde ortaya konulamamasından kaynaklanıyor. Dünyada barışın başdüşmanı tesbitinin ve onun uygulanışı olan dünya barış cephesinin, savaşın tek yanlı olarak kışkırtılması durumunda (ki bu durum, emperyalist ekonomiler arası dengesiz ve eşitsiz gelişme kanunu sonucunda ortaya çıkabilen bir durumdur) geçerli olacağını ortaya koyamamaktan kaynaklanıyor. Bugün, bunu görüp tesbit etmenin şartları vardır, çünkü arkamızda zengin bir Komintern tecrübesi yatmaktadır. Hattâ, bunları o gün görememek değil, bugün görememek, proletaryanın mirasından gerekli dersleri çıkartmamak olacaktır.

Komünist kadrolar 1935'ten 1939'a kadar bu eksikliklerle eğitilmiş ve mücadele etmişlerdir. Kadrolar, VII. Kongre taktiklerinin değişebileceği şartlara teorik olarak hazırlanmamışlardır. Bu nedenle, büyük çoğunluğu, Münih Paktını lanetlemesine, 23 Ağustos SB-Alman Paktını barışı koruma yolunda atılmış bir adım olarak selamlamasına rağmen, bu değişikliklerin önemini ve içerdiği taktik değişikliklerini kavrayamamıştır. Bu nedenle emperyalist paylaşım savaşının İngiltere ve Fransa tarafından başlatılmasında destekleyici rol oynamışlardır. Bu konudaki teorik yetersizlik, esas ve iç nedendir.

Şu dış etkenler de Avrupa KP'lerinin geçici bir süre paylaşım savaşı karşısında hatalı bir yol izlemelerinde rol oynamıştır:

Birincisi, kitlelerin siyasi bilincinin sadece anti-faşist cephe ve barış cephesi yönünde eğitilmiş olmasıdır. Dört yıl komünistler bunu başarmak için yılmadan mücadele ettiler ve emekçi kitlelerin bilinci, faşist devletleri ve faşizmi, barışın ve demokrasinin başdüşmanları olarak görmek şeklinde biçimlendi. Bu kitlesel bilinç, objektif bir olgu haline geldi ve kendi başına bir sosyal güç teşkil etmeye başladı. Emperyalist paylaşım savaşı bir gün meselesi haline geldiğinde artık bu sosyal güç, savaş lehine çalışıyordu. Komünistlerin üzerinde, kitlelerin bu taleplerinin ve de yönelimlerinin sürükleyici bir etkisi de olmuştur. Komünistler hatalarını düzelterek taktik çizgilerini değiştirdikten sonra ise, kitleler ile onların öncüleri arasında geniş bir fark ortaya çıktı. Proletarya ve emekçi kitlelere sabırla değişen durumu açıklamak, sosyal pratikte bunu kanıtlamak gerekiyordu. Bu farklılık, görüşümüzce, Komintern'in o dönemde yenilgi programının tam bir netlikle kitlelerin önüne koyamayışının da temelinde yatmaktadır. Çünkü kitleler bu perspektiften tamamiyle yoksundular ve proletaryanın ileri bilinçli kesimlerinin dışındakilerinin ve de özellikle diğer halk sınıflarının böyle bir taktik değişikliği hemen kavramaları beklenemezdi.

İkinci dış etken, İngiliz, Fransız, ABD vb. emperyalist devletlerin burjuvazilerinin yaptıkları propagandadır. Bu propaganda, emperyalist savaşı «haklı, anti-faşist savaş» olarak göstermek şeklindeydi. Tekelci burjuvazi, komünistlerin yükseldiği kitle bilincini ustaca kullanmışlardır. Komünistler, Almanya, İtalya ve Japonyaya karşı tavrı takınmaya o kadar zorladıkları burjuvazinin, nihayet, «anti-faşist savaş»a hazırlanıyoruz. Polonya halkını Hitler faşizmine karşı savunacağız, şeklinde demogoji yapmaya başlaması karşısında, durumdaki köklü değişiklikleri kavrayamadıkları için bunu olumlu karşılamışlardır. Neticesinde de İngiltere ve Fransa komünistleri kendi emperyalist burjuvazilerine savaş için cephe gerisini oluşturma işinde destek durumuna düşmüşlerdir.

Komintern içindeki bu hatalar kuşkusuz proletaryanın davasına zarar vermiştir. Her şeyden önce, İngiliz ve Fransız tekelci burjuvazisinin savaş hazırlığını belirli bir ölçüde kolaylaştırmıştır. Kitleleri, kısa bir dönemde de olsa, emperyalistlere yarayan bir savaş karşısında silahsız bırakmıştır. Bu hata kısa zamanda görülüp düzeltilmesine rağmen, etkileri savaş içinde de devam etmiş, «kendi» emperyalist burjuvazisine karşı proletaryanın yenilgi programını uygulaması zorlaşmıştır. Şimdi bunu açıklamaya çalışalım. Kadroların çektiği zorluğu bir yana bırakıyoruz. Yani, özeleştiride çekilen zorlukları bir yana bırakıyoruz; çünkü kadroların hatayı ne derecede kavrayıp değişen taktiği ne derecede benimseyebildiklerini değerlendirmek için elimizde bilgi yok. Zorluğu esas olarak kitlelerin meseleyi kavraması açısından ele almalıyız. Yukarıda da değindiğimiz gibi, kitle bilinci sosyal bir güç haline gelmişti ve bu güç savaş konusunda yeterli bir esnekliğe kavuşturulmadığı için faşist devletlerle yapılacak bir savaş lehine çalışıyordu. Kitlelere savaşın her iki tarafın da yağmacı amaçlarla savaşacağını; bu savaşın barışı ya da demokrasiyi korumaya değil, emekçilerin faşizm karşısında ekonomik ve demokratik çıkarlarının lehine değil, tam tersine bunlara karşı yürütüldüğünü kavratmak gün işi değildi. Sabırlı bir çalışmayı, sosyal pratiği teşhir için sabırla kullanmayı gerektiriyordu. Tekelci burjuvazinin «haklı savaş» demogojisinin, sarı enternasyonalin «anti-faşist savaş» demogojisinin halk kitleleri üzerindeki etkisini kırmak gerekiyordu. Bu durumda, kitlelerin savaşı değerlendirışı ile öncü örgütlerin savaşı değerlendirışı arasında büyük bir fark doğuyordu. Bu objektif durum karşısında Komintern Müttefik blok ülkelerinde yenilgi programını nasıl uygulayacaktı? Bu programın mantıki sonucu ve en üst aşaması olan emperyalist burjuvaziyi devirme çağrısını yapabilecek miydi? Taktikler konusundaki şu Leninist soru ortaya çıkıyordu: kitlelerin siyasi tecrübesi hangi sloganı kaldırabilecekti?

Bu sorunların çizgiye yansımaları, Dimitrof'un 1 Mayıs 1940'da yazdığı «1 Mayıs ve Emperyalist Savaşa Karşı Mücadele» adlı makalesinde görüyoruz.

Birinci olarak bu makalede Dimitrof emekçi kitlelere, emperyalist paylaşım savaşı karşısındaki Marksist-Leninist ilkeyi -«kendi» burjuvazisinin yenilmesi için mücadele etmesi gerektiğini savunuyor:

«Proletarya emperyalist savaşta öz burjuvazisine karşı ne kadar daha kesin bir biçimde mücadele ederse, o kendi ülkesiyle savaşan devletin proleterlerinin savaşa karşı yürüttükleri mücadeleyi o derece daha güçle destekler. Uluslararası proletaryanın emperyalist savaşa karşı yaptığı birleşik enternasyonal mücadelenin başarılı olmasının güvenesi bundadır.» (26)

İkinci olarak Dimitrof, mevcut savaşın yağmacı bir savaş olduğunu ve işçi sınıfının, sosyalizm davasının ve halkların emperyalist boyunduruktan kurtulma mücadelelerinin aleyhine işleyen bir savaş olduğunu teşhir ediyor. Bu teşhir, yazıda ağırlığı oluşturmaktadır ve gereklidir. Çünkü;

«Burjuvazi, 'anti-faşist savaş' masalıyla, işçilerin, sömürgelere yayılma hareketiyle ilgilendikleri konusunda demagogca propaganda yaparak işçi kitlelerini sapmaya düşürmekte, geri kalmış emekçi tabakalarının milliyetçi kör inançlarından yararlanmakta, onları sövenizm zehiri ile zehirlemeye çalışmaktadır.» (27).

Emekçi kitlelerin geri bilincinin taktikleri zorlaması, birinci olarak bu şekilde yansımaktadır.

Makalede üçüncü olarak, uluslararası proletaryanın barış için mücadele etmesi görevi konuluyor. Çünkü;

«Halklara savaş değil barış gereklidir. Barış için yapılan hareket her yerde yaygınlaşmaktadır.» «Halk kitlelerinin barış eğilimlerinin şu ya da bu şekilde kendisini göstermeyeceği bir tek ülke yoktur. Şimdilik bu hareket ilk aşamasında (abç) bulunmakla beraber savaşın gelişmesiyle kesinlikle genişleyecek ve büyüyecektir.» «Halkların istedikleri barış, emperyalizme indirilen en ağır bir darbe, işçi sınıfının burjuvaziye karşı kazandığı en büyük bir zafer demek olur.» (28)

Sonuç şudur: İşçi sınıfının emperyalist savaşta «kendi» burjuvazisine karşı yürütüğü mücadelede kavrayacağı slogan, sava-

şı durdurma ve barışı sağlama sloganıdır. Kitlelerin siyasi tecrübelerinin kavrayacağı slogan budur. Makalede yenilgi programı genel olarak önerilmekte ve bunun bir aracı olarak halk kitlelerinin haklı barış taleplerini seferber etmek gerektiği konulmakla birlikte, böyle bir hareketin ancak emperyalist burjuvazinin devrilmesiyle gerçekleştirilebileceği açıklanmamakta ve bu çağrı yapılmamaktadır. Çünkü daha «bu hareket ilk aşamasında»dır. Kitlelerin emperyalist savaş konusundaki geri bilincinin taktiklere yansımalarının ikinci sonucu budur.

Dördüncü olarak makalede, yenilgi programının uygulanması için ne gibi somut adımlar atılacağı, yani somut programın ne olacağı konulmamaktadır. Bu konuda 1912 Basle bildirisi ile bir karşılaştırma yapılırsa sorun daha iyi anlaşılır. Orada, yenilgi programı denilen taktiğin ne anlama geldiği ve emperyalist savaş iç savaşa dönüştürmek hedefi, büyük bir canlılıkla ortaya konduktan sonra; sosyal-demokratların (yani komünistlerin) yapacakları işler yedi madde halinde sıralanmakta, kullanılacak ajitasyon-propagandanın somut muhtevası belirtilmektedir. Bu yol gösterici açıklığı Dimitrof'ta görememekteyiz. Dimitrof işçilerin önüne sadece, gerçek bir emekçi halk cephesi kurulabilmesi için birleşme, savaşa karşı enternasyonal proletaryayı SB etrafında birleştirme, sömürge, yarı-sömürge halklarının anti-emperyalist mücadeleleriyle birleşme görevlerini koymakta; bunların hangi araçlarla yerine getirileceğini, somut programın (taleplerin) ne olacağını muğlak bırakmaktadır. Bunun ise, kitlelerin siyasi tecrübe yetersizliğinin diğer bir yansıması mı, yoksa, Komintern'in, paylaşım savaşı öncesi taktik çizgisinin doğurduğu teorik sorunların süregelen etkileri mi olduğunu bilememekteyiz.

Emperyalist ülke proletaryasının yenilgi programını uygulaması sorununu, son bir örnek ele alarak bitireceğiz. Bu örnek, Norveç Komünist Partisi'nin, Norveç'in Almanya tarafından işgaline takındığı «sol» sekte tavidir.

İskandinav ülkeleri, İngiliz emperyalizminin savaşı yürütebilmesi açısından önemli bir yer tutuyordu. Birincisi, bu ülkeler hem Almanya hem de İngiltere için kuzey cephesinde askeri stratejik bir öneme haizdiler. İkinci olarak, Danimarka ve İsveç'ten İngiltere'ye hayati önemi olan gıda maddeleri, demir vb. hammaddeler gelmekteydi. İngiltere ve Fransa'nın bu nedenlerle İskandinav ve diğer Baltık ülkelerine nasıl baskı yaptığı ve «onların tarafsızlığını açık olarak ayak altına» aldığı yolundaki Dimitrof'un sözlerini hatırlayalım (Bkz. dipnot 20). Nihayet İngiltere, kuzey cephesini sağlamlaştırmak ve gıda ve hammadde kaynaklarını garantiye almak için Norveç karasularını mayınladı. Böylece bağımsız ve savaş taraftarı olmayan bir devletin bağımsızlığını ihlal etti ve onu Alman saldırısı için baş hedef haline getirdi. Nitekim bu emperyalist harekete Alman faşizmi 9 Nisan 1940'da Norveç ve Danimarka'yı işgal ederek cevap verdi. Böylece Avrupa'da savaş daha da kızışıyordu. İngiliz ve Fransız KP'leri, İngiltere'nin bu provokatif müdahalesini, yenilgi programının bir parçası olarak, teşhir ve tel'in ettiler. Norveç KP ise, Alman işgali karşısında özünde sağ olan bir «sol» sekter tutum takındı. NKP yayın organı Arbeideren'de şöyle deniyordu:

«Büyük güçler arasındaki savaştan Norveç halkının bir çıkarı yoktur. İngiltere'nin Norveç'in tarafsızlığını ihlal etmesi sonucu ortaya çıkan bu yeni durumda, halkımız savaşın Norveç topraklarına yayılmaması için ısrar etmelidir.»(29).

Bu söylenen, genel bir doğru olarak, söylenmesi gereken bir şeydir. Fakat bu genel doğru nasıl uygulanılacak, somut durum için ne taktik önerilecektir? Tarafsız Norveç'in milli bağımsızlığı çığnendiği ve savaşa sürüklendiği için Norveç halkı, İngiliz-Fransız bloku yanlısı olan Norveç burjuvazisinin peşine takılarak, Alman işgale karşı silaha sarılmış ve direnişe geçmişti. Norveç halkının «kendi» burjuvazisinin peşine takılmış olması, onu İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin çıkarı uğruna Alman emperyalizmine karşı savaşma durumuna ge-

tirmişti. Somut durum böyle olunca, NKP için, halkın işgale karşı mücadelesini uluslararası mali sermayenin bir kampının yedeği olması durumundan çıkartması, her iki bloka karşı bir mücadele haline getirmesi zorunlu bir görevdi. Bunun için de Norveç halkının işgale karşı direnmek istediğini reddetmek yerine onun başına geçmeli; onu bağımsız bir güç olarak örgütlemeli ve Norveç burjuvazisinin yedeği olmaktan kurtarmalı; halka, ancak her iki emperyalist bloka aktif olarak karşı çıkarak ve İngiliz-Fransız-ABD blokunun yanında yer alan «kendi» burjuvazisini devirerek, Norveç topraklarının savaş yangınından çekip çıkarılabileceğini anlatmalıydı. NKP, Lenin'in, komünistlerin varolan bir savaşa karşı pasif kalmamaları ve bu savaşa kendi amaçları ve programları temelinde katılmaları gerektiği şeklindeki tesbitini gözönüne almamıştır. NKP, yine Lenin'in, kitlelerin milli hislerinin tamamıyla kenara atılacak bir güç olmadığı şeklindeki sözlerini de kulak ardı etmiştir. NKP, Lenin'in I. emperyalist savaşta Belçika için öne sürdüğü türden (Bkz. I. emperyalist savaşla ilgili bölüm) bir milli görevle karşı karşıyaydı. Ancak NKP, Norveç halkının silahlı direnişi karşısında şu pasifist ve «sol» sekter tutumu benimsemiştir:

«Sivil halk için sadece bir dert kaynağı olan bu eşkiyalığa [silahlı direnme kastediliyor-Partizan] bir son vermenin zamanı gelmiştir. Her halükârda, örgütlü direnme ne bizim [NKP kastediliyor-Partizan] için ne de halkımız için bir yarar sağlamaz. Bu direnmeye bir son vermek Norveç halkının çıkarıdır.»(30).

Kanımızca NKP'nin tutumu, emperyalist savaş karşısında proleteryanın nasıl bir tavır takınmaması gerektiği meselesinde, dünya çapında başdüşman anlayışının başka bir görünüm altında yansımasıdır. Emperyalist savaşın tek yanlı kışkırtıldığı dönemde doğru olarak izlenen dünya barışının başdüşmanı taktik anlayışının, genelleştirilmesi ve paylaşım savaşı niteliğindeki bir savaşın içinde de sürdürülmesi, NKP'nin hatasının temelini oluşturmaktadır. Şöyleki; II. paylaşım savaşını dünya savaşına dönüş-

türenler ve barış önerilerini reddedenler İngiliz-Fransız emperyalistleridir. Onlar, faşist devletleri sosyalist sisteme karşı kışkırtmak için verdikleri rüşvetleri (sömürgeleri, nüfuz alanlarını) şimdi geri almak ve Almanya'nın sömürgeci taleplerine karşı elle rindekini korumak için savaşmaktadırlar. Bu anlamda İngiliz-Fransız blokunun, Stalin SBKP(B) ve Komintern tarafından 1939'dan itibaren savaşın esas kışkırtıcısı olarak değerlendirildiğini (fakat kesinlikle dünya barışının başdüşmanı olarak değil) yukarıda göstermiştik. NKP, İngiliz ve Fransa'nın o gün için «savaşın kundakçıları» (Dimitrof) olmalarını başdüşman anlayışına dönüştürmekte; İngiltere ve Fransa'yı işgalin tek nedenleyicisi olarak gösterirken, bu bloka karşı emperyalist bir savaş yürüten faşist Almanya karşısında pasifizm önermektedir. Yine NKP, uluslararası proletaryanın dünya çapında izlediği «taraf tutmama» politikasını doğrudan kendi ülkesinin somutuna indirgemekte ve Alman işgaline karşı «tarafsızlık» taktiği gütmektedir. NKP örneği; başdüşman anlayışının taktik bir mesele olduğunun; dünya çapında yalnızca barışın başdüşmanı anlamında bir tesbit yapılabileceğinin; barışın başdüşmanı taktiğinin sadece emperyalist savaşın tek yanlı olarak geliştirildiği bir somut durumda izlenebileceğinin; dünya çapında izlenen Marksist-Leninist taktiklerin tek tek ülkelerde (somut duruma bakılmaksızın) aynen uygulanamayacağına -Partizan. S-1'de «Üç Dünya Teorisi»ni eleştirirken ortaya koyduğumuz bütün bu gerçeklerin- reddedilmesinin nasıl sosyal devrim meselesinden uzaklaşmaya yol açacağına, «sol»dan yaklaşan bir örnektir.

NKP'nin bu «sol» maskeli teslimiyetçi anlayışının karşısında, savaşın tarafların işgalciliğine karşı nasıl bir tutum takınılması gerektiğini AEP, ÇKP, VIP, BİP gibi partiler göstermektedirler. AEP, Arnavutluk'ta İtalyan faşist işgalcilerine karşı; ÇKP, Çin'de Japon işgalcilerine, VIP de Vietnam'da Fransız ve Japon işgalcilerinin her ikisine karşı; Bulgaristan İP ise Çar Boris'in Bul-

garistan'ı kısa zamanda bir Alman sömürgeğine dönüştürecek olan Alman yanlısı politikasına ve Almanya'nın Balkanlardaki yayılmacılığına kararlılıkla karşı çıkmışlardır. Bu partilerin doğru tutumu, milli görevle karşı karşıya kalan proletaryanın kayıtsız veya «tarafsız» kalamayacağını, bu milli sorunu kavrayarak sosyal devrime hizmet eder hale getirmesi gerektiğini bizlere bir kez daha kanıtlamaktadır.

Bir paylaşım savaşı olarak başlayan ve 1941'e kadar bu niteliğini muhafaza eden dünya savaşı karşısında; uluslararası proletaryanın devrimci politikasını, Mao Zedung'un şu sözleri mükemmel bir tarzda özetlemektedir:

«1. Savaşa katılan bütün emperyalist ülkelerde, halka emperyalist savaşa karşı koymaları için çağrıda bulunmalı, savaşın her iki kampın emperyalist niteliğini açığa çıkarmalı, hepsine de aynı tür haydutlar olarak davranmalıyız. Özellikle, İngiliz emperyalizmine, bu haydutbaşına karşı çıkmalı, halkı emperyalist haydutlar tarafından aldatılmamaları için uyarmalı, emperyalist savaşı devrimci bir iç savaşa dönüştürmeleri, emperyalist savaşa karşı birleşik halk cephesi kurmaları için, halk arasında propaganda yürütmeliyiz.

2. Amerika gibi tarafsız ülkelerde, Komünist Partisi'nin üyeleri kendilerine tarafsız diyen; ama gerçekte savaşa katkıda bulunan kendini savaşta zengin yapmaya çalışan burjuva hükümetlerinin emperyalist politikasını gözleri önüne sermelidir.

3. Bütün sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde, izlenecek politika, ya işgalcilere direnme (Çin'deki gibi) ya da anayurt(*) tarafından sürdürülen savaşa karşı koymak (Hindistan'ın durumu gibi) ve ulusal bağımsızlığı kazanmak için, ulusal birleşik cephe kurmaktır... Savaşa katılan ülkelerin bütün sömürgelerinde, anayurt tarafından sürdürülen savaş destekleyen ulus hainlerinin eylemlerine karşı koymalı, anayurt cephesinde savaşa katılmaları için halkın seferber edilmesine karşı çıkmalı, sömürge halklarına birinci emperyalist savaş sırasında çektikleri sefaleti anımsatmalıyız. Sömürge ve yarı-sömürge ülkelerde ulus hainlerine karşı koymazsak ulusal kurtuluş hareketi için hiçbir umut olmaz.» (31).

c. 1941-1945 Anti-Faşist Dünya Savaşı Dönemi

1941'in 22 Haziran'ına kadar bir emperyalist paylaşım savaşı olarak süren II. dün-

ya savaşı, Hitler Almanyası'nın o tarihte SB'ne saldırmasıyla birlikte yeni bir döneme girdi. İç yapısı tükenmek bilmeyen bir pazar iştahı ve saldırganlık üzerine kurulmuş olan faşizm, Avrupa'da Fransız emperyalizmini altettikten, İngiliz emperyalizminin kanadını kolunu kırdıktan ve böylece geniş bir cephe gerisini sağlama aldıktan sonra, doğusundaki can düşmanı SB'ne yöneldi. Diğer yandan Japonya, Uzakdoğuda sömürge halklarına karşı giriştiği işgal hareketlerini sürdürüyor, İngiliz ve Fransız emperyalistlerinin nüfuz alanlarına el koyuyor, SB'ne Mançurya üzerinden muazzam bir saldırı başlatıyordu. Faşist İtalya'da Akdeniz ve Balkanlarda aynı rolü oynuyordu. Faşist üçlü blokun SB'ne saldırısı, dünya savaşının niteliğini kökten değiştirdi. Faşist mihrak, savaşın temelini, emperyalistler arası pazar kavgasından, sosyalizme karşı saldırıya kaydırıldı. Böylece, savaş, iki başlıca çelişmenin zıt siyasetlerinin silahlarla aynı anda sürdürülmesi niteliğine büründü.

Komüntern 12 Temmuz 1941'de savaşın niteliğini şöyle tanımlıyordu:

«Artık sorun, iki emperyalist gruptan hangisinin dünyayı yöneteceği değildir. Eğer Almanya'nın SB'ne faşist saldırısı başarıya ulaşırsa, Lizbon'dan Vladivostok'a kadar uzanan bir faşist imparatorluk oluşacaktır. O zaman bütün halkların faşist Almanya'nın boyunduruğuna girmesini önleyecek hiçbir şey kalmayacaktır... Bu nedenle, Alman faşist savaş makinasını yenmek ve yoketmek mücadelesi bütün halkların ortak davasıdır.»(32).

Mao Zedung ise, SB'ne faşist saldırının hemen ertesi günü Parti örgütlerine yolladığı direktifte, durum değerlendirmesini şöyle yapmaktadır:

«22 Haziran'da Almanya'nın faşist yöneticileri Sovyetler Birliği'ne saldırdılar. Bu sadece SB'ne karşı değil, aynı zamanda bütün milletlerin özgürlük ve bağımsızlığına karşı canice bir saldırıdır. SB'nin faşist saldırıya karşı kutsal direnme savaşı, sadece kendini savunmak için değil, aynı zamanda faşist boyunduruktan kurtulmak için mücadele eden bütün milletlerin savunulması için verilmektedir.

Şimdi bütün dünyadaki komünistlerin görevi, faşizme karşı savaşmak, SB'ni savunmak, Çin'i savunmak ve bütün milletlerin özgürlük ve bağımsızlığını savunmak için bütün ülkelerin halklarını seferber etmek ve uluslararası bir birleşik cephe kur-

maktır. Şimdiki dönemde bütün çabalar faşist boyunduruğa karşı mücadele üzerinde yoğunlaştırılmalıdır.

Çin Komünist Partisinin ülke çapındaki görevleri şunlardır:

1. Japonya'ya karşı Milli Birleşik Cepheye sebat etmek, Guomintang-Komünist işbirliğinde sebat etmek, Japon emperyalistlerini Çin'den sürüp atmak ve bu sayede SB'ne yardımcı olmak.

2. Cericilerin büyük burjuvazi içindeki bütün anti-Sovyet ve anti-komünist faaliyetlerine karşı kararlılıkla mücadele etmek.

3. Dış ilişkilerde, İngiltere'de, Birleşik Amerika'da ve diğer ülkelerde Almanya, İtalya ve Japonya'nın faşist yöneticilerine karşı çıkan herkesle ortak düşmana karşı birleşmek.»(33).

Yukarıda belirttiğimiz gibi, 22 Haziran saldırısıyla girilen savaşın bu üçüncü aşamasında, iki başlıca çelişme savaşın temelini oluşturmaktaydı. Bunlar, emperyalistler arasındaki pazar kavgası ve emperyalist kamp ile sosyalist kamp arasındaki çelişme idi. Bu durumda komünistlerin siyasetini belirleyen, doğal olarak, artık ön plana çıkmış olan ikinci çelişme olacaktı. Dünya proletaryası, buna bağlı olarak temel görevini, faşist saldırılar karşısında, enternasyonal proletaryanın anayurdu SB'ni ve milli ve sosyal kurtuluş mücadeleleri veren halkları savunmak; sosyalist sistemin savunulmasını, sömürgeleştirilen milletlerin kurtuluş hareketleri ile desteklemek olarak kavramaktaydı. Komünistler, devrimle karşı-devrimin hesaplaşması anlamına gelen bu görevlerini yürütebilmek için emperyalistler arasındaki çelişkilerden de aktif bir şekilde yararlanmalıydılar. Savaşın, bir emperyalist paylaşım savaşı olarak başlamış ve sürüyor olması, faşist blokun, sosyalist sisteme karşı giriştiği saldırıda yalnız kalmasına neden oldu. Aslında bütün emperyalistlerin nihai çıkarını temsil eden bu faşist saldırı, uluslararası proletaryanın izlediği doğru taktikler sayesinde diğer emperyalist güçlerle birleşemedi; tam tersine, dünya pazarları için savaşan İngiliz-Fransız-Amerikan bloku, geçici olarak SB'nin ve dünya halklarının yanında faşist saldırganlara karşı savaşmak durumunda kaldılar.

Şimdi, o dönemde izlenen siyasetleri daha yakından inceleyelim.

i. Sovyetler Birliğinin Anayurt Savunması Savaşı

Emperyalizmin saldırısı karşısında sosyalist bir ülkenin proletaryasının haklı ve meşru bir görevi vardır; o da bütün gücüyle sosyalist anayurdu savunmaktır. Nitekim SB proletaryası da bu görevini tarihin kaydettiği en büyük kararlılık ve fedakârlıkla yerine getirmiştir. SB proletaryası, anayurt savunması ile yalnızca kendi ülkesinde sosyalizmi savunmakla kalmıyor, aynı zamanda bir bütün olarak sosyalist sistemi savunuyor, faşist işgalin boyunduruğuna karşı verilen milli kurtuluş mücadelelerini de doğrudan kendi yedek gücü haline getirmiş oluyordu. SB'nin yürüttüğü,

«...bu haklı savaş, II. Dünya Savaşında yeni bir aşamayı açtı; faşist bloka karşı halkların kurtuluş, anti-faşist karakterdeki mücadelesini güçlendirdi ve dünyanın tüm anti-faşist güçlerinin tek bir cepheye birleştirilmesinin temellerini attı.

SB ile Hitler Almanyası arasındaki savaş, sosyalizm ile faşizm arasındaki bir ölüm-kalım savaşıydı.» (34).

Sovyet proletaryasının önderi SBKP(B), sosyalizmin savunulması mücadelesinde doğrudan ve dolaylı yedekleri olarak hangi güçleri görüyordu? Kuşkusuz doğrudan yedekleri; uluslararası proletarya, milli kurtuluş mücadeleleri veren sömürge ve yarı-sömürge halkları; dolaylı yedekleri ise, faşist mihrakın gasbettiği pazarlarını yeniden ele geçirmek için savaşmak zorunda olan İngiliz, Fransız ve ABD emperyalizmi olmak taydı. SB, bu somut duruma uygun bir siyaset izlemeliydi ve izledi. Doğrudan yedekleri ile birleşti; dolaylı yedeklerinden ise faşist mihraka karşı oluşturduğu ittifaklardan yararlandı.

ii. Emperyalist ülkelerin proletaryasının görevleri

Emperyalist paylaşım döneminde, metropol ülke proletaryasının görevinin, «kendi» burjuvazilerine ve onların yürüttüğü savaşa karşı savaş açmak olduğunu belirtmiş tik. Savaşın niteliğinin bir kez daha değiş-

mesinin karşısında, faşist mihrakın dışındaki emperyalist ülkelerdeki proletaryanın önündeki görev değişti. Artık sorun, gündemdeki emperyalist savaşı iç savaşa dönüşürmeyi amaçlayan bir yenilgi siyaseti izlemek ve böylece savaşın kaynağı olan tekeldi burjuvazisini devirmek olmaktan çıkmış, sosyalist anayurdun ve sosyalist sistemin diğer unsurlarını savunmak, bunun için ise sosyalizmin savunulmasına istese de istemese de yedek olma durumuna düşmüş olan burjuvazi ile geçici bir ateşkes ilan etmek, bütün ülke emekçilerini faşist mihraka karşı yürütülen savaşa seferber etmek, anti-faşist savaş içinde önderliği ele geçirmek, hiçbir zaman emperyalist emellerinden vazgeçemeyecek ve bu nedenle de anti-faşist halk güçleri karşısında faşist devletlerle uzlaşabilecek olan «kendi» burjuvazisinin kuyruğuna takılmamak, onun bu karşı-devrimci siyasetlerine kararlılıkla karşı koymak ve anti-faşist halk cephesini gerçekleştirmek olmaktadır. Faşist ülkelerde ise proletaryanın siyaseti değişmiyor, faşist devleti ve tekeldi burjuvaziyi devirmek görevi gündemde kalyordu.

Emperyalist ülke proletaryaları ancak böyle farklılaştırılmış bir siyaset izleyerek sosyalizmin savunulmasına, faşizmin altedilmesine, savaşın sona erdirilmesine katkıda bulunabilirdi.

iii. Sömürge, yarı-sömürge ülkelerde proletaryanın görevleri

Mao Zedung'dan yukarıda yaptığımız alıntı, faşist mihrakın işgaline uğrayan sömürge ve yarı-sömürgelerdeki proletaryanın görevlerini özlü bir biçimde önümüze koymaktadır. Asıl üzerinde durulması gereken nokta, SB ile savaş işbirliğine girmiş emperyalist ülkelerin sömürge ve nüfuz alanlarında proletaryanın izleyeceği hattır. Hindistan gibi İngiliz emperyalizminin sömürgesi olan bir ülkede ya da Vietnam gibi hem Fransız hem de Japon işgalcilerinin çizmesi altında olan bir sömürge, Müttelik emperyalistlere karşı verilen milli kurtuluş mücadelesi tatil edilmeli miydi? Buna verilen

cevap, hayırdır. Meselâ Vietnam'da VİP, Japon emperyalizmine karşı Fransız sömürgecileriyle birleşmeyi düşünmemiş, her iki sömürgeci güce karşı da silahlı mücadelesini sürdürmüştür. Aynı şey, Hindistan için de geçerlidir. Daha önce Komintern 7. Kongresi raporu ve Mao Zedung'dan yaptığımız alıntılarda Hindistan proletaryasının önüne konan görevler gündemde kalmaktadır. Müttefik emperyalist ülkelerin proletaryasının izlediği taktiğin tersine, yarı-sömürge ve sömürge ülkelerde sömürgeci emperyalistlerin hiçbiriyle ateş kesilmiyor. Neden? Emperyalist ülkede proletarya, doğrudan proleter devrim sloganını gündemden kaldırdığı ve burjuvaziyi derhal devirmeyi günün sorunu olarak görmediği halde, sömürgelerdeki proletarya, devrim sloganını neden gündemden kaldırmıyor? İngiliz, Fransız ve ABD emperyalizmine karşı savaşını sürdürmekle, SB'ne dolaylı yoldan darbe indirmiyor mu?

Bu soruların cevabı şu Marksist-Leninist ilkede yatmaktadır: Proletarya, burjuva demokratik sorunlarla, proleter devrimine hizmet etmesi açısından ilgilendir. Proletaryanın, müttefiklerini kazanabilmesi için demokratik sorunlarla uğraşması bir zorunluluk haline geldiğinde, diğer bir deyişle, nihai hedefi olan sosyalist devrimin önüne öncelikle kaldırılması gereken bir engel olarak dikildiğinde, proletarya, güncel programına bu demokratik görevi koyar; bu görevin başarılmasını nihai hedefi olan proleter devrimi için bir araç haline getirir. İşte emperyalist ülkelerde proletarya, proleter devrim sloganı altında yedekleri ile birleşmeyeceği, anti-faşist bir nitelik kazanan savaş, halk güçleri ve demokrasi lehine sonuçlandırmadan kendi yolunda ilerleyemeyeceği için, anti-faşist halk cephesi siyasetini izlemektedir. Halbuki yarı-sömürge ya da sömürgelerde gündemde olan milli ve demokratik devrimdir ve ne emperyalist paylaşım savaşı ne de anti-faşist dünya savaşı, bu mücadelenin niteliğini değiştirmemekte, sınıfsal güçlerin yeni bir mevzilenmesine yol açmamaktadır. Dolayısıyla böyle ülkelerin

proletaryası, milli ve sosyal devrim mücadelesine devam edebilir ve etmelidir.

iv. Anti-faşist dünya cephesi politikası

Yukarıda tek tek ülke proletaryaları açısından incelediğimiz uluslararası proletaryanın mücadelesine topluca baktığımızda, bu mücadeleleri birleştiren karşı-devrimci olgunun, faşizmin sosyalizme ve demokrasi güçlerine yönelttiği saldırı olduğunu görürüz. Ve yine görürüzki, bu saldırı karşısında bir «anti-faşist dünya cephesi» (AFDC) siyaseti izlenmiştir.

AFDC'nin sınıfsal muhtevası nedir? Bu cephe, proleter devrimi için kurulmuş bir cephe mi dir?

AFDC, emperyalist savaşın, sosyalizme ve demokrasiye karşı olan yönünün tekrar ön plana çıkmasıyla gündeme gelmiş olan ve doğrudan hedefi faşist devletleri yenilgiye uğratarak barışı sağlamak olan bir sınıfsal cephe dir. Bu cephenin içinde proleter dünya devriminin güçlerinin yanı sıra, emperyalist amaçları nedeniyle o anda faşist devletlere karşı savaşma durumunda olan diğer emperyalist güçler de dahildir. Yani, AFDC'nin sınıfsal muhtevası, kesinlikle proleter dünya devrimi cephesinin sınıfsal muhtevasına eşit değildir; birincisinin içinde, özünde anti-demokratik olan ve proleter dünya devrimi cephesinin can düşmanı olan güçler de yer almaktadır. Bu nedenle de AFDC, ancak geçici (yani, savaş faşist mihirakin yenilgisiyle sonuçlanıncaya kadar) ve taktik (yani, barışın sağlanması ve demokrasinin korunması amacını güden) bir ittifak olarak, emperyalist savaş içinde ortaya çıkan başdüşmana (yani, faşist devletlere) karşı kurulmuş olan bir cephe dir.

AFDC, proletaryanın devrim mücadelesi için kurulmuş bir cephe değildir ve olmaz. AFDC, dolaylı olarak devrime hizmet etmektedir. AFDC, sosyalizmi koruma ve proletaryanın önderliğindeki devrimleri sürdürme mücadelesine, dünya barışı ve demokrasi hareketlerini yedek güçler olarak katma ve emperyalistler arası çelişkilerden yararlanma siyasetinin bir ifadesidir.

AFDC, ancak taktik ve geçici bir cephe olduğu için daha savaşın henüz sürdüğü şartlarda bile, çöküşünün habercisini içerisine taşımıştır. Cephe içinde yer alan emperyalist güçler, ABD ve İngiltere, bir yandan SB ile ittifaklarını sürdürürken diğer yandan da sosyalizme düşmanlık siyasetlerine ve sömürge, yarı-sömürge alanlarını genişletme ve milli zulüm uygulamalarına devam etmişlerdir.

Hitlerin orduları 1942 kışında Sosyalist anayurdun toprakları üzerinde, kendi sonlarını ilan edecek olan saldırılarını sürdürürken, ABD ve İngiltere, faşist bloka karşı Batı cephesini açmakta ağırdan aldılar. Onların siyasetleri, Hitlerin SB'ni iyice hırpalaması ve bu arada kendisinin iyice zayıflamasını beklemek; böylece hem SB'nin gerilemesini sağlamak, hem de Hitleri kolayca yenerek güçlerini korumak siyaseti idi. Bu siyaset gerici bir siyasetti ve anti-faşist cephe içindeki sınıfsal çelişkiyi yansıtıyordu. Fakat Hitlerin Stalingrad önündeki muazzam bozgunu ve SB'nin karşı-saldırısı, onların bu ikili siyasetini bozdu ve Batı cephesini açmak zorunda bıraktı.

Yine ABD ve İngiltere, faşist mihrakın yenilgisi kaçınılmaz hale geldikten sonra kurtuluş mücadelesi veren halklara karşı açıktan açığa mücadele ve saldırıya başladı. ABD ve İngiltere, Çin'de Çan Kay-Şek'i ÇKP'ye karşı harekete geçirdi (35). Arnavutluk'ta ise 1944 ve 1945'te müdahale girişimlerinde bulundu (36). Daha birçok bağımsızlık mücadelesi veren halklara karşı giriştiği müdahaleler, AFDC içindeki emperyalist güçlerin dünya halklarının gözünde teşhir ve tecrit olmasını, onlara karşı mücadelenin hızlanmasını getirdi. 1944'te Marksist-Leninistler dünyadaki güçler dengesinin gelişme yönünü şöyle tesbit ediyorlardı:

«Şimdiki durumun iki özelliği şudur: Birincisi, anti-faşist cephe daha da güçlenirken, faşist cephe çöküyor; ikincisi, anti-faşist cephe içinde halk güçleri daha da güçlenirken, halk düşmanı güçler çöküyor. (37).

Bütün bunlar AFDC'nin niteliğini ve o dönemde Marksist-Leninistlerin bu nitelik

hakkında herhangi bir hayale yer bırakmayan sağlam tesbitlerini ortaya koymaktadır. O dönemde Marksist-Leninistler, bu cephenin geçici ve taktik bir sorun olduğunu, içinde birbirine zıt iki dünyaya ait sınıfsal güçleri barındırdığını ve bu nedenle de faşist savaş makinasının yerle bir edilmesiyle birlikte ortadan kalkacağını ortaya koyuyorlardı.

v. Anti-faşist dünya cephesinin çöküşü ve yeniden yükselen savaş tehlikesi

1945'e gelindiğinde, Sovyet Kızılordusu Berlin kapılarına varmıştır. Aynı zamanda Amerikan, İngiliz ve Fransız kuvvetleri Hitler'in kalıntılarıyla savaşmaktadırlar. İtalyan halkı ise ayaklanmaktadır. Hitler kısa bir süre sonra yokedilecektir. Hitlerin sonundan sonra Japon emperyalistlerinin de sonunun gelmesi uzun sürmeyecektir. Mao Zedung'un belirttiği gibi,

«Dünya mutlaka gerici yolu değil, ilerici yolu tutacaktır... Tarihin genel akışı şimdiden belirlenmiştir ve bu değişmeyecektir. Bu sadece faşistler için, aşında onların yardımcıları olan bütün ülkelerdeki gericiler için kötü; halklar ve bütün ülkelerdeki örgütlü demokratik güçler için bir nimettir. Dünya tarihinin itici gücü, sadece ve sadece halktır.» (38).

Tüm bunlar dünyada sosyal güçler arasındaki oranın, uluslararası proletarya ve ezilen halklar lehine değişme yoluna girdiğinin bir göstergesiydi. Bu aynı zamanda, devrim ile karşı-devrim arasındaki mücadelenin yine aynı şiddetiyle süreceğinin de bir göstergesiydi :

«Faşist güçlerin halâ yaygın olan kalıntıları, muhakkak ki mesele çıkarmaya devam edecekler; şimdi faşist saldırıya karşı savaşan kamp içinde de demokrasiye karşı çıkan ve diğer milletleri ezen güçler vardır ve bunlar çeşitli ülkelerdeki, sömürge ve yarı-sömürgelerdeki halkları ezmeye devam edeceklerdir. Bu yüzden, uluslararası barış sağlandıktan sonra, dünyanın büyük bir kısmında anti-faşist kitlelerle faşizmin kalıntıları, demokrasi ile demokrasi düşmanlığı, milli kurtuluş ile milli baskı arasında gene sayısız mücadeleler olacaktır. Halk en geniş çaplı zaferini, ancak uzun ve sürekli çabalarla, faşizmin arta kalan güçlerini, anti-demokratik güçleri ve bütün emperyalist güçleri altettiği zaman kazanacaktır.» (39).

II. Dünya Savaşının faşist devletlerin yenilgisiyle sonuçlandırılmasından sonra, artık AFDC yoktur, onun yerini anti-emperyalist cephe almıştır:

«Emperyalist güçler, dünyadaki sosyalist ve demokratik güçlerin büyümesini ve anti-sömürgeci kurtuluş hareketlerinin gelişmesini hazmedemediler. Bir yanda emperyalist ve gerici güçler, diğer yanda da sosyalist ve demokratik güçler olmak üzere, keskin bir mücadele ortaya çıktı.

«Böylece, anti-faşist koalisyon içindeki, savaşın amaçları ve niteliği üzerine olan çelişme, saldırganlık sona erince açığa çıktı ve zaman geçtikçe derinleşti. İki dünya sosyal sistemi arasındaki antagonizma gittikçe keskinleşiyordu. Dünya, amaçları ve hedefleri taban tabana zıt olan iki kampa ayrılmıştı: anti-emperyalist demokratik kamp ve anti-demokratik emperyalist kamp.» (40).

Bu iki kamp arasındaki çelişme, emperyalist savaş kışkırtıcılığına temel teşkil ediyor ve yeni bir dünya savaşı tehlikesini hızla yükseltiyordu.

Savaştan, sosyalizmin güçleri büyük bir kazançla çıkmışlardı. Sovyetler Birliği büyük maddi kayıplar vermesine rağmen, barışın ve halkların tutarlı savunucusu olarak ezilen halkların önünde büyük prestij kazanmış; Kızıldunun da yardımıyla 13 yeni sosyalist ve halk demokrasisi kurulmuştu. Yine II. savaş, ezilen halklarda milli uyanışı ve siyasi bilinçlenmeyi son derece etkilemiş, sömürge boyunduruğu altında olan Afrika, Asya ve Lâtin Amerika halkları sömürgecilğe karşı ayaklanmışlardı. Bütün bunlar «dünyada güçler oranını sosyalizm lehine çevirmiş ve savaşın ertesindeki yeni uluslararası durumu tanımlayan temel özelliği oluşturmuştu» (41).

Buna karşılık bir bütün olarak emperyalist kamp savaştan büyük kayıplarla çıktılar. Emperyalist pazarlar ve nüfuz alanları büyük ölçüde daraldı. ABD dışındaki bütün emperyalist devletler savaşta zayıflamış ya da yıkıma uğramışlar, dünya pazarlarındaki payları daralmış ya da yok olmuştu. Bir tek ABD emperyalizmi bu savaştan güçlenerek çıkmış ve kapitalist dünyanın başına geçmişti.

Zayıflayan ve gerileyen emperyalist sis-

temin, sosyalizmin ilerleyişini durdurabilmek ve kaybettiği pazarları yeniden ele geçirebilmek için, yeni bir savaş hazırlığına başlaması; bu kez bir paylaşım savaşını değil, sosyalist sisteme karşı bir savaşı kışkırtması kaçınılmazdı. Bu savaş kışkırtıcılığının başına tek güçlü emperyalist devlet olan ABD geçti.

ABD, savaş kışkırtıcılığını yürütebilmek için ilk önce kendi emekçi sınıflarına saldırarak ve kendi cephe gerisini sağlama almak zorundaydı. Nitekim savaş ertesinde yıllarda, Amerikan işçi sınıfı ve demokratik çevreleri yoğun bir baskıya, takibata ve kıyımına uğradılar. Anti-komünist terör kampanyası aldı, yürüdü. ABD ekonomisi, savaş ekonomisine dönüştürülmeye başladı. ABD tekelci burjuvazisi kendi ülkesinde iç faşistleşmeyi yürütürken, diğer kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketlerine de ağır darbeler indirdi; gericiileri var gücüyle destekledi. Meselâ, Fransa ve İtalya'da çok güçlü duruma gelmiş olan işçi sınıfı hareketlerine ağır kayıplar verdirildi; Yunanistandaki halk ayaklanması 1948'de kanla bastırıldı.

ABD, SB'ne karşı yöneltebilmek için savaşta ekonomisi yıkıma uğramış olan Alman, İtalyan ve Japon emperyalizmini kalcındırma ve tamamiyle kendi denetimi altına alma işinde girişti. ABD mali sermayesi bu ülkelerin pazarlarına oluk gibi aktı.

ABD aynı zamanda kontrolü altında olan kapitalist ülkelerde ve yarı-sömürgelelerinde yığınla askeri üs kurdu; birliklerini buralara yığıdı. Atom bombası tehdidi ile dünya halklarına şantaj yapmakta, onları kendisine boyun eğmeye zorlamaktaydı. Böylece bir yandan ezilen halkların kurtuluş mücadelelerine müdahale ederken, diğer yandan da SB ve Halk Demokrasilerine karşı saldırı mevzilerini hazırlamaktaydı.

Bütün bunlar, ABD emperyalizminin Hitler'in çizmelerini ayağına giydiğinin ve bir üçüncü dünya savaşı hazırlığını sürdürdüğünün göstergeleriydi.

«Dünya gericiliğinin güçlerinin bir üçüncü dün-

ya savaşına hazırlandıkları kesindir ve savaş tehlikesi vardır. Fakat dünya halklarının demokratik güçleri, gerici güçleri aşmıştır ve ileri atılmaktadır: bu güçler savaş tehlikesini altetmelidirler ve şüphesiz altedebilirler.» (42).

ABD'nin iç faşistleşmesi ve savaş kışkırtıcılığı hızlanır ve savaş tehlikesi yükselirken, buna paralel olarak, dünya proleter devrimi cephesinde yer alan mücadeleler daha da hızla yükseliyordu. Ve üçüncü bir savaş önleyen de bu mücadelelerdi. II. Savaşın hemen ertesinde, Çin, Vietnam, Kore vb. halkların bağımsızlık ve halk demokrasisi mücadeleleri; Asya, Afrika, Latin Amerika'daki diğer halkların anti-sömürgeci hareketleri; sosyalist ve yeni demokrasi ülkelerinin sosyalizmi inşa mücadeleleri ve nihayet, emperyalist ülke halklarının da aktif olarak katıldıkları nisbi dünya barışını koruma hareketi, başta ABD olmak üzere emperyalistlere üçüncü bir savaş için gerekli solğu vermiyordu.

Bu durumda, bütün bu mücadelelerin birleştiği cephe, bir dünya barış cephesi değil, devrim cephesi olan anti-emperyalist cephe idi. Bu cephenin amacı mevcut barışı korumak gibi demokratik bir görevle sınırlanmıyor, sosyalizm için verilen ve ona destek olan çeşitli devrim mücadelelerini kapsıyordu.

II. Dünya Savaşının ertesinde ortaya çıkan yeni uluslararası durum ve dünya çapındaki başlıca çelişmelerin özgül gelişmesi, daha o günlerden anti-marksist fikirlerin filizlenmesine yol açmıştır. Stalin'in ölümünden sonra ise bu sağ fikirler sistemli olarak su yüzüne çıkmış ve Kruşçev modern-revizyonizminde ifadesini bulmuştur. Yine II. savaş ertesinin özgül koşullarının mutlaklaştırılması, bugün «Üç Dünya Teorisi» adı verilen modern-revizyonizmin de temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu bölümü bitirmeden önce, bu özgül şartlar üzerinde kısaca durmak istiyoruz.

Bunlardan birincisi, artık emperyalist paylaşım savaşlarının imkansız hale geldiği fikridir. II. savaş ertesinde ortaya çıkan şu iki durum bu teze dayanak olarak ileri sür-

rülüyordu: Bir yandan ABD'nin diğer emperyalist devletleri ekonomik ve siyasi olarak denetimi altına almış olması, diğer yandan da, sosyalist kamp ile emperyalist kamp arasındaki çelişmenin, emperyalistler arası çelişmelere ağır basması. Kapitalist ülkelerin artık birbirleriyle kapışmayacakları hakkındaki bu tez aslında, Kautsky'nin ultra-emperyalizm tezinin yeni bir kılıf altında ileri sürülmesiydi ve de emperyalist dünyanın üç başlıca çelişmesinden biri olan emperyalistler devletler ve tekeller arasındaki pazar çelişmesinin çözüldüğünü ima ediyordu. Stalin yoldaş bu revizyonist iddia karşısında 1951'de şöyle diyordu:

«Dış görünüşte herşey «iyi gidiyor» görünmektedir: ABD; Batı Avrupa, Japonya ve diğer kapitalist ülkeleri karneye bağlamıştır; Almanya (Batı), İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya. ABD'nin pençelerine düşmüş ve onun emirlerine uysallıkla boyun eğmektedirler. Fakat herşeyin «içlebet», «iyi gideceğini», bu ülkelerin Birleşik Devletlerin boyunduruğuna ve baskısına sonsuza dek razı olacaklarını, Amerikan bağımlılığından kendisini kurtarmak ve bağımsız gelişme yolunu tutmak için çabalamayacaklarını düşünmek yanlış olur...

«Tıpkı şimdi bazı yoldaşların Japonya ve Almanya'nın kesinlikle hareketsiz bırakıldığına inanması gibi, aynı şekilde Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra da Almanya'nın kesinlikle hareketsiz bırakıldığına inanılıyordu. O zaman da basında, Birleşik Devletler'in Avrupa'yı karneye bağladığı, Almanya'nın hiçbir zaman tekrar ayağa kalkamayacağı ve artık kapitalist ülkeler arasında savaş olmayacağı söyleniyor ve iddia ediliyordu. Buna rağmen Almanya, yenilgisinden sonra 15-20 yıl gibi bir zaman içinde bağımlılıktan kurtularak ve bağımsız gelişme yolunu tutarak büyük bir güç olarak yeniden ayağa kalktı. Ve Almanya'nın ekonomik olarak toparlanması ve ekonomik savaş potansiyelini geliştirmesi için yardım edenlerin ABD ve İngiltere'den başkası olmaması önemlidir. Tabii ki, ABD ve İngiltere, Almanya'nın ekonomik toparlanmasına yardım ederken, toparlanmış bir Almanya'yı SB'ne karşı, sosyalizmin ülkesine karşı kullanmak amaçlıydılar. Fakat Almanya ilk aşamada güçlerini İngiliz - Fransız - Amerikan bloğuna yöneltti. Ve Hitler Almanya'sı Sovyetler Birliği'ne savaş açtığı zaman, İngiliz - Fransız - Amerikan bloğu Almanya'ya katılmak şöyle dursun, tam tersine SSCB ile Hitler Almanya'sına karşı koalisyonla girmek zorunda kaldı.

«Dolayısıyla, kapitalist ülkelerin pazar mücadelelerinin ve rakiplerini ezme arzularının, kapita-

list. kamp ile sosyalist kamp arasındaki çelişmeler daha güçlü olduğu pratikte kanıtlandı.

O halde, Almanya ve Japonya'nın yeniden ayağa kalkmayacaklarının ve Amerikan bağımlılığın dan kurtulup kendi bağımsız hayatlarını yaşayacaklarının ne garantisi var? Bence böyle bir garanti yoktur.

«Fakat bundan, kapitalist ülkeler arasındaki savaşların kaçınılmazlığının hala geçerli olduğu sonucu çıkar.» (abç.) (43).

SBKP(B) 20. Parti Kongresi'nde ve sonrasında Kruşçev, Stalin'in mahkûm ettiği bu revizyonist görüşleri, yeniden ve sistemli olarak piyasaya çıkardı. Kruşçev'e göre, artık bir dünya savaşı imkansızdı. Çünkü emperyalistler arası çelişmeler çözülmüştü, ABD emperyalist dünya içinde hegemonyasını kurmuştu. Diğer yandan emperyalist kamp ile sosyalist kamp arasındaki çelişme, dünyadaki tüm çelişmeler üzerinde belirleyici ve bağlayıcı bir rol oynuyordu. O halde, eğer ABD ile SSCB anlaşılabilirse, savaş neden olsundu? Kruşçev 20. Parti Kongresinde şöyle diyordu:

«Biz [ABD ve SB-Partizan] dünyadaki en güçlü ülkeleriz, biz barış için birleşsek hiçbir savaş olamaz. Bundan sonra eğer bir deli savaş isterse, ona karşı sadece parmağımızı sallamak, yapılması gerekli ve yeterli tek şey olacaktır.»

İşte Kruşçev, II. Dünya Savaşından sonra ABD'nin emperyalist kamp içindeki kesin kontrolünü ve emperyalist kamp ile sosyalist kamp arasındaki çelişmenin keskinleşmesini böyle mutlaklaştırarak modern-revizyonist görüşlerine temel yapmıştır. Bugün de «üç dünya»cı modern revizyonistler, II. Savaş sonrası şartları mutlaklaştırarak başka bir yönden emperyalizmi tanınmaz hale getiriyorlar. «Üç Dünya»cılara göre, ABD'nin emperyalist-kapitalist kamp içindeki hakimiyeti kesindir ve değişmezdir. Bu nedenle de ABD hem emperyalist savaşın kaynağı, hem de karşı-devrimin kaynağıdır. ABD'nin mali, askeri ve siyasi şemsiyesi altına girmiş olan diğer Batı emperyalistleri, ne yeni bir savaş kışkırtıcılığı yapacak ne de halklara karşı emperyalist bir siyaset izleyecek güçtedir. Onlar da, dünyanın ezilen halkları gibi, ABD boyunduruğu altında in-

lemekte, Rus sosyal emperyalizminin işgal tehdidi altında titremektedirler. Bu nedenle de ABD'ye ve SB'ne düşmandırlar. O halde bu emperyalist güçler artık halkların dostu, devrim mücadelelerinin dostu haline gelmiştir! Bu modern-revizyonist düşünce, «süper güç» kavramıyla ifadesini bulmaktadır. (44)

İkinci olarak, II. Savaşın ertesinde, emperyalist sistemin içine düştüğü derin buhran, onların proletarya önderliğindeki devletlere ve hareketlere azgınca saldırmasına neden oluyor; bunun karşısında da güçlü bir barış hareketi geliyordu. Bu barış hareketi, demokratik bir hareketti ve emperyalizmi geriletmişti için de dünya anti-emperyalist cephesinde yedek güç olarak yer alıyordu. Daha o günlerden, bu barış hareketini mutlaklaştırmak ve devrim mücadelesinin yerine koymak; böyle bir barış hareketiyle her türlü emperyalist savaş tehlikesinin yok edilebileceğini vaaz etmek türünden sağ fikirler yeşeriyordu. Bu sapmaya karşı Stalin 1951'de şunu diyordu:

«Deniliyor ki, Lenin'in, emperyalizm kaçınılmaz olarak savaşı yaratır tezi artık geçersiz olarak görülmelidir, çünkü bugün barışı savunan ve bir başka dünya savaşına karşı çıkan güçlü popüler akımlar ortaya çıkmıştır. Bu doğru değildir.

«Günümüzün barış hareketinin hedefi, halk kitlelerini, barışın korunması ve bir diğer dünya savaşının önlenmesi için harekete geçirmektir. Dolayısıyla, bu hareketin amacı kapitalizmi yıkmak ve sosyalizmi kurmak değildir -o kendisini barışı korumak şeklindeki demokratik amaçla sınırlamıştır. Bu bakımdan, günümüzün barış hareketi, Birinci Dünya Savaşı sırasındaki emperyalist savaş iç savaşa dönüştürme hareketinden, bu ikincisi daha ileri gittiği ve sosyalist amaçlar güttüğü için, farklıdır...

«En muhtemel olan, günümüz barış hareketinin, barışı korumak için bir hareket olması itibarıyla, başarıya ulaşırsa belirli bir savaşı önlemekle, bunu geçici olarak ertelemekle, belirli bir barışın geçici olarak korunmasıyla, kışkırtıcı bir hükümetin istifası ve onun yerini geçici olarak barışı sürdürmeye hazır bir hükümetin almasıyla sonuçlanmasıdır. Bu, kuşkusuz iyi bir şeydir. Hatta çok iyi. Fakat bu, herşeye rağmen, genel olarak kapitalist ülkeler arasında savaşların kaçınılmazlığını bertaraf etmek için yeterli değildir. Yeterli olmayacaktır çünkü, barış hareketinin bütün başarılarına karşın, emperyalizm ayaktadır, yürürlüktedir -ve dolayısıyla,

savaşların kaçınılmazlığı da yürürlükte kalmaktadır.

«Savaşların kaçınılmazlığını ortadan kaldırmak için, emperyalizmi yoketmek gerekir.»(43).

Stalin'in burada işaret ettiği mutlaklaştırma tehlikesi, Kruşçev modern revizyonizminin savaş ve barış sorunundaki Marksist-Leninist tezleri tahrif etmesinin çıkış noktasını teşkil etti. Kruşçev, 20. P. Kongresinden itibaren, dünyada tek mücadele biçimi olarak «barışın korunmasını» vaaz etti. Kruşçev, Lenin'in «barış içinde bir arada yaşama» tezini çarpıttı, tek geçerli ilke olarak mutlaklaştırdı ve sınıf mücadelesinin bütün alanlarında geçerli olarak ilan etti. Kruşçev modern revizyonizmi, dünya proletaryasına, emperyalist burjuvaziye karşı verdikleri sosyalist devrim mücadelesini tatil etmeyi vaaz etti. Çünkü, ona göre, mücadeleler iç savaşa dönüşürse, yeni savaşı patlatabilecek kıvılcımı oluşturabilirdi. Halbuki «barış»ın devam etmesi halinde, işçi sınıfı «barışçıl yollarla» ve SB'nin «yardımıyla» iktidara gelebilir; emperyalizmin boyunduruğu ve sömürüsü altında ezilen halklar «barışçıl olan» ve fakat «kapitalist olmayan yol»dan, yine SB'nin «yardımseverliği» sayesinde, bağımsızlığını kazanabilir ve kalkınıp sosyalizmin objektif şartlarını yaratabilirdi! Ayrıca nükleer silahların varlığı nedeniyle yeni bir savaş dünyanın sonu olurdu. «Eğer birinin kafası gitmişse ilkelerin ne önemi vardır?» diye soruyor Kruşçev. «Herşey barış için!» Bu sloganın altında Kruşçev modern revizyonizmi, dünya işçi sınıfının ve ezilen halklarının sınıf mücadelelerine azgınca saldırmış; emperyalizm karşısında silahsızlandırmış; kendi hegemonyacı eylemlerine kılıf yaratmaya çalışmıştır.

Modern revizyonizmin yeni bir baş kaldırmış olan «üç dünya teorisi»de barış hareketini mutlaklaştırmakta, devrim mücadelelerinin yerine geçirmektedir. Ona göre (emperyalizm var oldukça genel olarak emperyalist savaşlar değil de) belirli bir savaş olan «üçüncü paylaşım savaşı» kaçınılmaz hale gelmiştir. Devrimler değil, emperyalist savaş günümüzün esas akımıdır. Dolayısıyla

dünya proletaryasının görevi, bu mutlak savaşı engellemek, ertelemektir. Bunun için de dünya proletaryası ve ezilen halkları, doğrudan devrim mücadelelerini tatil etmeli, bu savaşın başkışkırtıcılığını yapan ABD ve özellikle de «Rusya»ya —bu «halkların başdüşmanı iki süper güce»— karşı barışı koruma mücadelesine girişmelidirler. Mesele ülkemizde proletarya ve halkımız, tarım devrimi mücadelesini tatil etmeli, ülkeyi işgal edecek olan «Rusyaya» karşı, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının «Rus uşağı olmayan» kesimiyle birleşmelidir! Böylece Rus sosyal-emperyalizmi geriletilecek, üçüncü savaş tehlikesi geriletilecektir!

Görülüyor ki, II. Dünya Savaşının hemen ertesinde ortaya çıkan geçici ve özgül bazı koşulları, günümüzde modern revizyonizm demogoji malzemesi yapmakta, uluslararası ilişkilerin yepyeni bir aşamaya niteliksel olarak değişik bir aşamaya girdiğinin ve kendilerinin de Marksizm-Leninizmi bu «yeni koşullara» yaratıcı tarzda! uyguladıklarının kanıtı olarak göstermeye çalışmaktadırlar.

(1) SBKP(B) Kısa Tarihi, sf. 331, İngilizce baskı, Proleterian Publishers.

(2) Leninizmin sorunları, sf. 688-689, Sol Yayınları.

(3) SBKP(B) Kısa tarihi, sf. 331, İngilizce baskı,

(4) Mao Zedung, Seçme Eserler, C. II., sf. 263-264.

(5) G. Dimitrof, Seçme Eserler, C. II., sf. 117.

(6) G. Dimitrof, FKBC, I. Kitap, sf. 213.

(7) Mao Zedung, Seçme Eserler, C. II, sf. 265.

(8) a.g.e., sf. 265-266.

(9) G. Dimitrof, Seçme Eserler, C. II, sf. 118. Dimitrof'un alıntı yaptığımız makalesinin tarihi 1 Mayıs 1939'dur. Yani SB'nin İngiliz-Fransız blokuya ittifak için giriştiği barış taarruzu henüz çökmemiş; Stalin önderliğinde SBKP(B) henüz tarafsızlık siyasetine geçmemiştir. Bu nedenle Dimitrof, savaşın bir emperyalist paylaşım savaşı olarak patlak vereceğini açıkça ortaya koymuyor olabilir. Ancak altını çizdiğimiz yerde de görülebileceği gibi, Dimitrof Müttefik emperyalistler devletlerin politikasını bilinçli bir emperyalist siyaset olarak değerlendirmemekte, «savsaklama» olarak nitelendirmektedir.

(10) Stalin, Leninizmin sorunları, sf. 689, 692, 693, 695, 697.

(11) AEP Tarihi, Tiran, İng. baskı, sf. 63.

(12) Mao Zedung, Seçme Eserler, C. II, sf. 264.

(13) «Savunmasını güçlendirmek için zaman kazanmak ve iki cephede birden -Almanya ve Japonya'ya karşı- savaşmaktan kaçınmak amacıyla, SB 1939'da Almanya'yla bir saldırmazlık paktı imzalandı». AEP Tarihi, sf. 63.

(14) Mao Zedung, SE, C. II, sf. 278-279.

(15) a.g.e., sf. 263.

(16) «Fransa KP'nin önderlerinden biri olan M. Gitton, anlaşmanın imzalanışını şöyle selamlıyordu: 'Büyük Sosyalist Cumhuriyet'in barış politikasının, Avrupa'da savaş kundaklayıcılarının geriletilmesi anlamına gelen ve dolayısıyla gayet belirsiz olan bir barışı pekiştirmeye hizmet eden zaferi'. — **Rundschau**, 31 Ağustos 1939» J. Brantnal: Enternasyonal'in tarihi. Cilt III. (Bu kitap anti-komünist propaganda amacını taşımaktadır. Yazar J. Brantnal, Marksist-Leninist dünya hareketi içindeki bütün sapma ve ihanetleri savunmakta, Marksist-Leninistleri hep hatalı olarak göstermeye çalışmaktadır. Ancak kitapta kaynak olarak kullanılabilen belge ve alıntılar mevcuttur).

(17) Seçme Eserler, C. II, sf. 281-82.

(18) age., sf. 279-80.

(19) J. Brantnal, Molotov'un Yüksek Sovyetler'de yaptığı 31 Ekim 1939 tarihli konuşmasını şöyle özetliyor :

«Molotov (raporunda-Partizan), Avrupadaki iki en büyük gücün arasında yapılan dostluk anlaşmasının uluslararası durumda tam bir değişiklik getirdiğini söyleyerek başladı. O kadar ki, 'son zamanlara kadar kullandığımız ve bir çok kişinin o kadar alışık olduğu bazı eski formülasyonlar artık eskimiştir ve uygulanabilir değildir': örneğin, 'saldırganlık' ve 'saldırgan' kavramları. Bu kavramlar son bir kaç ay içinde 'yeni bir anlam kazanmıştır' dedi. Devamla, 'bu kavramları, örneğin 3 veya 4 ay önceki anlamda niçin kullanamayacağımızı anlamak zor değildir'. Rollerin değiştiğini savundu, çünkü şimdi Almanya savaşı sona erdirmeye çalışırken İngiltere ve Fransa sürdürmekteydi. Dolayısıyla saldırgan olarak görülmesi gereken artık Almanya değil, İngiltere ve Fransa olmalıydı...

Molotov, iki batılı gücün Hitler Almanyasıyla savaşmasının gerçek nedeninin Polonya'nın restorasyonu ya da faşizmin yok edilmesi olmadığını, fakat sömürgelere (bu iki Batılı gücün tüm refah ve dünyadaki egemen durumlarının, mülkiyet ve sömürü kaynağına) Almanya tarafından sahip çıkılması korkusu olduğunu söyledi. İngiltere ve Fransa gerçekte Alman sömürge taleplerine karşı, kendilerinin büyük sömürge imparatorluklarını korumak için savaşmaktaydı; ve bu nedenle onlar 'emperyalist bir savaş' yürütmekteydi». (age., sf. 505-6).

Bu özetlemenin kaynağı olarak, «Dış Siyaset Üzerine Sovyet Dökümanları-II» (Derleyen J. Degras, Londra, 1952) gösterilmektedir. Brantnal'ın bu dökümanları ne derecede doğrulukla özetlediğini bi-

lemiyoruz. Fakat o günlerin **Pravda**'larından yaptığı alıntılar, en azından savaşın emperyalist paylaşım olarak görüldüğünü, 23 Ağustos'tan itibaren İngiltere ve Fransa'nın asıl kışkırtıcılık rolünü üstlendiklerini ve Polonya işgalinden sonra Almanya'nın yaptığı savaşa son verme çağrısının SB'nce desteklendiğini kanıtlamaktadır. Örneğin, **Pravda**'nın 26 Ocak 1940 tarihli sayısında şöyle denmektedir: «Savaş İngiltere ve Fransa tarafından ilan edildi. Barış önerileri Almanya tarafından değil, İngiltere ve Fransa tarafından reddedildi... Anglo-Fransız emperyalistleri bu savaşı bir dünya savaşına dönüştürmek istiyorlar. Bütün insanlığı, bir sefalet ve çile denizinin ortasına atmaya istiyorlar». (age., sf. 512).

«Düşmanı ekonomik abluka ile boğmaya, besin maddesinden yoksun bırakmaya ve elverişli stratejik noktalara sahip olmaya çalışan İngiliz ve Fransız savaş kundakçıları, tarafsız küçük devletlere görülmemiş bir baskı yapmakta ve İskandinav ülkelerinin tarafsızlığını açık olarak ayaklar altına almış bulunmaktadır»(20) (abç).

(20) Seçme Eserler, C. II, sf. 130.

(21) Alıntıyı yapan J. Brantnal, age. sf. 496.

(22) Age., sf. 497.

(23) Age., sf. 507.

(24) Age., sf. 497.

(25) Age., sf. 506-507.

(26) Dimitrof, SE, C. II., s: 139

(27) Age. sf. 138.

(28) Age., sf. 139-140-141.

(29) Alıntıyı yapan, J. Brantnal, sf. 523.

(30) Age., sf. 524.

(*) Bu kelime yanlış tercüme edilmiştir. Doğrusu «ana ülke»; orijinali de «mather country» dir.

(31) Mao Zedung, Teorik ve Siyasal Düşünceleri. Bilim ve Sosyalizm Yayınları, sf. 192-193, Ching Fang Dergisi'nin 30/9/1939 tarihli sayısından.

(32) World News and Views, Komintern yayın organı, 12 Temmuz 1941. Aktaran J. Brantnal.

(33) Mao Zedung, SE, C. III., sf. 28.

(34) AEP Tarihi, sf. 96, Tiran 1974, İng.

(35) Mao Zedung AB Demperyalizminin müdahalelerini şöyle anlatıyor:

«Emperyalist Patrik J. Hörliy de bu işe karışmıştır... Bütün bunlarda Patrik J. Hörliy hazretlerinin desteği tayin edici oldu. 2 Nisanda Vaşington'da yaptığı bir açıklamada Hörliy, ÇKP'nin rolünü inkar etmek, faaliyetlerini karalamak, onunla işbirliğine karşı olduğunu belirtmek ve bu tür başka emperyalist adilikler gevelemenin yanısıra, Çan Kay-şek'in 'Milli Meclis' ve diğer kirli dolaplarını desteklemek için de elinden geleni yaptı. Böylelikle, ortak amacı Çin halkının kurban edilmesi olan Birleşik Amerika'daki Hörliy ile Çin'deki Çan Kay-şek arasındaki düet en titiz perdesine ulaştı.» (SE C. III., sf. 311).

(36) AEP Tarihi'nde bu müdahaleler şöyle anlatılıyor :

«İşte tam da bu sırada Anglo-Amerikan emperyalist gericiği, Arnavut işbirlikçilerinin imdadına yetişti. İngiliz Hükümeti, Balkanları kontrolü altına alma planından vazgeçmemiştir. Arnavutlukta Ulusal Kurtuluş Hareketinin güçlü bir şekilde büyümesini bu planın uygulanmasının önünde büyük bir engel olarak görüyordu... Bu nedenle müttefik Akdeniz Komutanlığı, 'Legalite' ve 'Bali Kom-betar'ın gerici kuvvetlerine silah ve diğer malzeme yardımlarını arttırdı... Londra'da, İngiliz Hükümeti, sürgünde bir Arnavut gerici hükümeti kurma girişimlerini hızlandırdı». (AEP Tarihi, Tiran 1974, sf. 203).

«ABD ve İngiliz emperyalistleri, silahlı müdahale de tezgahlamaya kalkıştılar. 1945 Ocağında, Tiran'daki askeri misyonlarını genişletme ve Mayıs-Haziranda da, 1500-1700 subay ve teknisyen getirme... talebinde bulundular...

«Arnavutluğa silahlı müdahalenin yolunu açmak için emperyalistler aynı zamanda monarşist-faşist Yunanistan'dan da yararlandılar. Kurtuluş-tan hemen sonra, doğrudan ABD ve İngiltere'nin kışkırtmasıyla Yunan hükümeti, Güney Arnavutlu-ğu topraklarına dahil etme şeklindeki yılanmış id-diasını destekleyen bir kampanya başlattı: sistemli bir sınır provokasyonu örgütledi ve İngiliz kuvvet-lerinin sahillerimize çıkartma yapmasıyla ilişkin bir silahlı saldırı için vargüçüyle hazırlığa girişti.» (age., sf. 249).

(37) Mao Zedung, SE., C. II, sf. 181.

(38) Age., sf. 225.

(39) Mao Zedung, SE., C. III., sf. 225.

(40) AEP Tarihi, sf. 245.

(41) AEP Tarihi, sf. 243-44

(42) Mao Zedung, SE., C. IV., sf. 93.

(43) SSCB'de Sosyalizmin Ekonomik Sorunları, Pe-kin 1972 baskısı, sf. 34-36.

(44) «Üç dünya teorisi»nin yeminli takipçisi TIKP-Aydınlık modern revizyonistleri bu fikri, «Süper Devlet Nedir» başlıklı yazılarında en berrak biçimiyle açıklıyorlar.

«Görüldüğü gibi I. ve II. Dünya Savaşı sırasın-da altı kadar büyük devlet bulunuyordu... Yeniden paylaşım savaşları bu devletler arasında cereyan ediyordu...

«Paylaşım mücadelesi verebilecek emperyalist devletlerin sayısı bugün ikiye inmiştir. Ancak Rus-ya ile ABD paylaşım mücadelesi verebilecek güçte-dir. İngiltere, Almanya, Fransa, Japonya gibi dü-nün büyük devletleri paylaşım mücadelesine katı-lacak güce sahip değildiler. ... Üstelik, kendileri iki süper devletin baskı ve denetimine maruz kalıyor-lar. Daha da önemlisi Avrupa, ABD ile Rusya ara-sında patlak verecek yeni bir dünya savaşında re-kabetin odak noktasıdır... Kısacası, emperyalizm tarihinde ilk defa eskiden dünyayı paylaşma mü-cadelesi veren büyük devletler, bugün kendilerini çok geride bırakan daha büyük emperyalist devlet-lerin paylaşım alanı durumundadırlar...

«ABD ve Rusyadan önceki emperyalistlerden hiçbiri tek başlarına dünya hegemonyası kurabile-cek güçte değildi. İşte süper devlet bu yeni durumu ifade etmektedir.

«Bütün bunlar, ABD ile Rusya'yı dünyanın en büyük sömürücü ve zalimleri yapan gerçeklerdir. Süper devlet kavramı bu gerçeklerin ifadesidir. Sü-per devletlerin ortaya çıkması, bu nedenle emper-yalizm tarihinde yeni bir gelişmedir. (Türkiye Ger-çeği, S. 2, sf. 44-45).

Kemalist Hareket ve Kurtuluş Savaşının Değerlendirilmesi (2)

II — TEKELCİ KAPİTALİZM DÖNEMİNDE KOMPRADOR BURJUVAZİNİN GELİŞMESİ

19. yüzyılın sonlarına doğru, özellikle kapitalizmin 1873 genel buhranından itibaren batının kapitalist ülkelerinde, serbest rekabet ve sömürgelerin yağmalanması, üretim ve sermayedeki yoğunlaşmayı iyice hızlandırdı. Bankalar, küçük ve orta büyük- lükteki işletmeleri, bedel karşılığı satın alarak, onların sermayelerine katılarak, onlara açtıkları kredi musluklarını açıp kapayarak, üzerinde bir denetim kurdular veya tamamen kendilerine bağladılar. Üretim yoğunlaşması, karteller, sendikalar gibi, tekeli kapitalist birliklerin oluşumunu hızlandırdı. 20. yüzyılın başlarında (1900-1903'lerde) artık, «üretimde ve sermayede görülen yoğunlaşma öyle yüksek bir gelişme derecesine ulaşmıştır ki, iktisadi hayatta kesin rol oynayan tekelleri yaratmış»; «banka sermayesi sınai sermayeyle kaynaşmış ve bu 'mali sermaye' temeli üstünde bir mali oligarşi kurulmuş»; «sermaye ihracı, meta ihracından ayrı olarak, özel bir önem kazanmış»; «dünyayı aralarında bölüşen uluslararası tekeli kapitalist birlikler kurulmuş»; ve «en büyük kapitalist güçlerce dünyanın toprak bakımından bölüşülmesi tamamlanmış» bulunuyordu(1). Yani serbest rekabetçi kapitalizm, gelişerek en son aşamaya, tekeli kapitalizme yani emperyalizme geçmiş oluyordu. Tabii, serbest rekabetçi kapitalizmden tekeli kapitalizme geçiş, rekabeti ortadan kaldırmıyordu. Lenin bu durumu: «tekeller kendisinden çıkmış oldukları serbest rekabeti yok etmiyor; onun üstünde ve yanında var oluyor; böylece de iyice keskin, şiddetli sürtüşmelere, çatışmalara yol açıyor» diye izah eder.

Emperyalizme geçiş, aynı zamanda dün-

ya pazarlarının, hammadde ve ucuz işgücünün o ana kadar görülmemiş boyutlarda ve derinlikte yağmalanmasına geçiş demektir.

Üretimin yoğunlaşması, banka sermayesiyle sanayi sermayesinin içiçe geçmesi ve tekellerin ortaya çıkması sürecindeki ve hemen sonrasındaki gelişmeler, Osmanlı İmparatorluğunun, bankalar, sınai ve ticari kuruluşlar dünyasında ne gibi değişimlere yol açtı? Komprador burjuvazinin organizasyonunda, efendileriyle ilişkilerinde ne gibi değişimler oldu? Palazlanmaları hızlandı mı yavaşladı mı? Şimdi bunları görelim.

Batıda tekelleşme ve mali sermayenin hegemonyasını kurması, Osmanlı devletine de yansdı. Osmanlı imparatorluğundaki yabancı sermaye kendisine bağlı olarak geniş bir mali, ticari ve sınai ağ kurdu. Bu ağ kaçınılmaz olarak tekeli bir görünüm arz ediyordu. 1856'da Londra'da İngiliz bankerleri tarafından kurulan 1863'de de Fransız sermayesinin katılımıyla güçlenen Osmanlı Bankası, Alman Deutsche Bank, Avusturya'ya ait Osto Ottoman Bankası gibi bankalar, birçok ticari ve sınai kuruluşu çeşitli mali baskı, tehdit, entrika ve madrabazlıklarla değişik şekillerde ve derecelerde kendilerine bağladılar. Bunlardan ülke zenginliklerine ilk defa el atan, Türkiye'de banknot çıkarma imtiyazını koparan, devletin hazine işlemlerini yürüten, şubesi bulunan her yerde devlet gelirlerini toplayan, devlet adına ödemeler yapan, devleti mali tutsaklığın pençesinde itaatkâr bir âlet haline getirmek için (onu devamlı mali sıkıntı içinde tutup kısa vadeli borçlanmalara zorlayarak) gelirlerini borç para karşılığında adım adım rehin altına alan, kısacası «içte ve dışta devletin resmi mali ajanı» olan, bir merkez, bir ticaret bankası gibi çalışan ve her ip te tarafı olan Osmanlı Bankasının faaliyetlerine kısaca göz atarsak tekelleşmeyi daha iyi kavramış oluruz.

İlk dönemlerde (serbest rekabetçi kapitalizmin gelişmesinin en yüksek noktaya eriştiği 1860-1880 yıllarında) Osmanlı devletiyle avantajlı mali ilişkiler içine giren, yağlı mali imtiyazlar koparmakla işe başlayan Osmanlı Bankası, daha sonraları (batıda kartellerin geliştiği ama henüz oturmadığı dönem) ticari ve sınaî faaliyetlere, yatırımlara artan ölçülerde önem vermeye başladı. 19. yüzyılın sonları, 20. yüzyılın başlarında Banka, artık birçok şirketi, ticaret evini ve çeşitli büyüklükteki işletmeyi (çoğunlukla bunlara ortak olarak, idare meclislerinde insiyatifi ele geçirerek) kendisine bağlamış, bu şekilde, birçok demiryoluna, limana, maden ocağına tarım ürününe el koymuş oluyordu. Meselâ İzmir - Kasaba, Selânik - İstanbul, Şam - Hama gibi önemli demiryolları, İstanbul ve Beyrut limanları, bankanın denetimindeydi. İstanbul'un suyunu, tramvay ve elektriğini işleten şirketler bankaya bağlıydı. Genel sigorta ile İzmir ve Selânik Elektrik şirketi bankaya bağlıydı. Yine,

«banka, bir Alman ve bir Avusturya bankasıyla birlikte tütün rejisini kurmuştur. Ereğli kömür madenlerinin işletilmesi. Bankanın desteğiyle bir Fransız şirketine verilmiştir»(2).

Osmanlı devletinin önemli kilit noktalarını elinde tutan azınlık ve Türk komprador bürokrat burjuvalardan birçoğu, Osmanlı Bankasına bağlı şirket, ticaret evi ve benzeri kuruluşların idare meclislerinde yer alıyordu. Banka, ileri gelen Osmanlı paşalarını, sarayın en yüksek mensuplarını, nazırları, idare meclislerine çekmeye büyük önem veriyordu. Büyük imtiyaz avcıları, namılı sarraflar, mültezim ve mütahhit paşalar, hükümferman suistimalci derebeyler, kontratçılar, spekülâtörler ve her türlü hazır yiyiciler Bankanın denetimi altında faaliyetleydiler. Banka'nın direktörü, devlet gelirlerini toplayıp aktaran, işletmecilik yapan kısacası ülkeyi haraca kesen, çeşitli emperyalist ülkelerin soygun örgütü olan Düyunu Umumiye'nin idare meclisinin baş köşesini tutmuştur. Yine Sultan II. Abdülhamit döneminde Bankanın direktörü Pangiris;

«Sultanın mali müşaviridir. Banka, Sultan'ın kişisel servetini yönetmekte ve sıkıştığı zaman ona para vermektedir. Düyunu Umumiye Meclisinde bulunan ve daha sonra Vickers tekelinin direktörlüğünü yapan Sir Vincent Caillarda, Sultan'ın uzun yıllar İngiltere başbakanı ile ilişkilerini yürüten mutemet aracı olmuştur»(3).

Düyunu Umumiye çeşitli zenginlik kaynaklarının yağmalanmasını başta Osmanlı Bankası olmak üzere çeşitli bankalara bırakıyordu. Meselâ Tütün Tekelini 1884'te, üç bankanın (Osmanlı Bankası, Credik Anstalt (Viyana) ve S. Bleichröder (Berlin)) kurduğu bir şirkete bırakmıştı. Tabii bu tütün imalat ve ticaretiyle uğraşan yığınlarca küçük veya orta işletmeci ve tacirin bankaların denetimine girmeleri, iflas etmeleri veya orta işletmeci ve tacirin bankaların denetimine girmeleri, iflâs etmeleri veya çok güç duruma düşmeleri demektir.

1888'lerden sonra Fransız ve İngiliz çıkarlarının kavgasını veren Osmanlı Bankasının karşısına Alman Deutsche Bank çıktı. Banka demiryolları başta olmak üzere Osmanlı ülkesinin yeraltı zenginlikleri ve pazarları üzerinde Osmanlı Bankası ve diğer rakipleriyle amansızca rekabete atıldı. Yeni şirketler ve ticaret evleri kurdu, birçoğunu denetimi altına aldı. Daha önce Almanlarla da işbirliğine girişen kompradorların bir kısmı Doyçe Bank'a yanaşmaya başladılar. Bankanın geleceğini pek parlak gören kompradorların bir kesimi hükümete bankayla bir ilk istikraz sözleşmesi yaptılar. O ana kadar mali alanda mutlak hakim olan Osmanlı Bankası, «Uhdesindeki imtiyaza bu âleni tecavüze» karşı çıktı. 1894 de Doyçe Bank ikinci istikrazını elde edince Osmanlı Bankası Mısır vergisiyle sağlama bağlanan 1854 ve 1871 istikrazlarının tahviline girişmek suretiyle karşı saldırıya geçti ve bu iki banka arasındaki mücadele en çekici pazarlar, demiryolları, madenler, doklar, rıhtımlar, tramvaylar, vs. üzerinde giderek kızıştı. Esas mücadele Bağdat demiryolu başta olmak üzere diğer demiryolları üzerinde oldu. 4 Ekim 1888'de imzalanan ilk istikraz ve imtiyaz sözleşmesiyle,

«Deutsche Bank'ın yönetimi altında bulunan mali gruplar 6 milyon franklık bir ödeme karşılığında, daha önce işletmeye açılmış bulunan 93 kilometre uzunluğundaki Haydarpaşa-İzmir hattının mülkiyetini, ayrıca 15 bin franklık bir kilometre teminatı karşılığında Eskişehir üzerinden Ankara'ya ulaşan 486 kilometrelik İzmit-Ankara hattının 99 yıllık işletme ve yapım hakkını ve Üsküdar'a kadar olan bir yan hat ile Bursa ve Kütahya bağlantı hatlarının yapımı için bir ruhsat elde etti. Ayrıca Deutsche Bank'a Haydarpaşa-Ankara hattı boyunca 20 kilometre enindeki bir şerit içinde kalan toprak altı zenginliklerin çıkarılması ve ağaç kesme hakkı verildi»(4).

Osmanlı Anadolu Demiryolu Şirketi, D. Bank'ın yönetimi altındaydı. Üç Alman Bankası (Doyçe Bank, Vürtembergische Vereinsbank ve Frankfurt (Main)'daki Doyçe Vereinsbank) İngiliz ve Fransız emperyalizmine karşı mücadele gücü kazandırmak için şirketin arkasında bir konsorsiyum oluşturdu. Bu mali grubun içinde mutlak üstünlük tabii ki Doyçe Bank'ın elindeydi. Bunun yanında Banka, tarım ürünlerine de el attı. Meselâ Çukurova'nın pamuk zenginliğini ve ucuz işgücünü yağmalamak için 1904'de Bağdat Demiryolu Şirketi'ne bağlı Doyçe Levantinische Baumwolle Gesellschaft adında bir örgüt kurdu. Bunun yanında,

«bölgede pamukla ilgili her türlü gelişmeyi Almanya'daki dokuma fabrikalarına bildiren bir kurum niteliğinde»ki(5).

Alman Umur-u İktisadiye Cemiyeti kuruldu. Alman Bağdat Demiryolları Şirketi Osmaniyesi büyük maden imtiyazları elde etti.

20. yüzyılın başlarında Osmanlı İmparatorluğu artık esas olarak İngiliz Fransız emperyalizminin değil, (Alman dış ticaretini Osmanlı ülkesinde İngiliz ve Fransız bankalarına olan bağımlılıktan kurtaran) Doyçe Bank ile Krup-Konzern gibi dev Alman finans kuruluşlarının etkinliği altındaydı. Fakat Doyçe Bank karşısında gerilemesine rağmen Osmanlı Bankası halâ imparatorluk üzerinde en büyük etkinliğe sahip mali kuruluşlarından birisiydi. Zaten ülkedeki yüzbinlerce küçük ve orta işletme bu iki büyük bankanın baskısı ve denetimi altına girmişti. Birçok şirket, ticaret evi veya kuruluş

bu bankaların çatısı altında birleşmiş, bir alanda birbirleriyle rekabet eden küçük şirketlerin yerini söz konusu bankalara bağlı bir veya birkaç şirket almıştı. Osmanlı devleti gerçekte bu iki bankanın hizmetindeydi. Ayrıca imparatorluğun en yağlı gelirlerini gasp eden Düyunu Umumiye ve bunun meclisini oluşturan üyeler Doyçe Bank ve Osmanlı Bankasına karşı sorumlu idiler(6).

Uluslararası mali sermaye, bir yarı sömürgesi olan Osmanlı İmparatorluğunda bankalar düzeyinde 'tekel'leşmeyi bu şekilde tamamlar ve mevcut hammadde kaynaklarını ve imparatorluğun denetimini tümüyle tekeline almak için çalışırken, daha alt seviyede kendine bağımlı ticari ve sınai tekelere de oluşturdu. Bu alt seviyedeki şirketler, yabancı kapitalistlerin ya tek başlarına ya da komprador burjuvalar aracılığıyla kurdukları veya ele geçirdikleri şirketlerdi. Meselâ bir üretim kolunda (Tarım ürünleri veya dokuma gibi) birbirleriyle rekabet eden şirketler içinde bir veya birkaçı (para ve teknik bakımından üstün olanları) diğerlerinin rekabet gücünü kırarak o alandaki üretime ve pazara tek başına veya bir iki şirketle birlikte hakim oluyor ve giderek bankalarla birleşiyordu. Bazan da bir bankanın kurduğu şirket kurulduğu alanda diğerlerine karşı rekabete girerek hakimiyeti ele geçiriyordu. Tabii rekabet alanında zaferi, Osmanlı Bankasına veya «doğrudan doğruya ya da dolaylı, kısmen ya da tamamen toplam olarak 87 bankayı içine» (Lenin) alan, her türlü imkana sahip Doyçe Bank gurubuna bağlı şirketler kazanıyordu.

Şirketler arasındaki rekabet veya hakimiyet mücadelesini ve bunların «tekel» konumuna gelmesini (bu meseleyi daha iyi kavramak açısından) bir örnekle somutlayalım. Altı İngiliz tüccarı tarafından 400.000 Sterlin sermaye ile kurulan, sadece Türkiye'de değil aynı zamanda İran'da da büyük faaliyet gösteren ve demiryolları dışında Osmanlı ülkesinde en büyük şirket durumuna gelen Doğu Halı Yapımcıları Şirketi (Oriental Carpet Manufacturers Ltd)'nin rakiplerini teker teker silerek gelişmesi şöyle oldu:

«Şirket ilk adım olarak yün ipliği üretimi ve boyanmasını merkezileştirmek için çalışmaya başladı. Bu amaçla İzmir'de iki fabrika kuruldu ve gerekli makineer ile teknisyenler Almanya ve Avusturya'dan getirildi. Aynı zamanda İzmir'de açılan bir büroda İngiliz ve Fransız ressamlar Avrupa zevkine uygun desenler üzerinde çalıştırılmaya başlandı. 'Puttig-out' sistemi yeniden düzenlenerek 14 kentte acentalar açıldı. Yüzde hesabına göre çalışan komisyoncuların tersine, bu acentalara aylık ödeniyor ve belli bir kotanın üstüne çıktıkları zaman ikramiye veriliyordu. Şirket, genişlemesinin en yüksek noktasına Batı Anadolu'nun çeşitli yörelerinde altı halı dokufna fabrikasını açarak erişti..

«Şirketin daha geniş bir biçimde örgütlenmesinin ve makine üretiminin etkileri kısa sürede görülmeye başladı. Rakip şirketler birer birer piyasadan siliniyordu. Bir yıl içinde bu şirketlerin sayısı onbeşten yediye düştü. Diğer sekiz şirket gerekli hammaddeleri bulamadıkları için iflâs etmişlerdi. İzmir Konsolosluk Mahkemesinde, başka bir dava için verilen ifadede belirtildiğine göre, 'hiçbir şey bu şirketlerin umduğu gibi çıkmadı. Hammadde bulamadıkları için üretim planlarını gerçekleştiremediler ve alıcılarının güvenini yitirdiler.' 1913 yılına gelindiği zaman Doğu Halı Yapımcıları Şirketi, Türkiye'de halı dokutup ihraç eden tek şirket olmuştu. Şirket, rakiplerini öyle ezmişti ki, yalnız Uşak'ta iki iplik atelyesi iflâstan kurtulabilmişti, onlar da bütün üretimlerini şirkete satmayı kabul ettikleri için çalışmalarını sürdürüyorlardı.

«1910-1913 yılları arasında şirket 11 fabrika daha açarak Türkiye'deki fabrikalarının sayısını onyediye yükseltti. Yeni açılan fabrikalardan üçü İzmir bölgesindeydi» (7).

Şirketler rakiplerini yuttukça, büyüdükçe toprak satın almadan ham maddeleri işleme ve ticarete kadar çeşitli kolları kendi çatıları altında topluyorlardı. Meselâ tarım alanında faaliyet gösteren şirketler,

«kendi toprakları üzerinde yetiştirdikleri üzüm, incir, zeytin, pamuk, tütün, palamut ve haşhaşı kendi atelye ve fabrikalarında işledikten sonra Londra, Liverpool veya Hamburg'daki şubeleri aracılığıyla satıyorlardı. Pamukların çirçirlanması, kuru üzüm ve incirlerin kimyasal maddelerle işlenmesi, hep bu şirketlerin kendi atelyelerinde yapıyordu. İki tane yağ fabrikası ve rafinerisi olan Ottoman Oil Company'nin işlediği zeytinler, şirketin kendi malı olan zeytin bahçelerinde yetişiyordu» (8).

Osmanlı İmparatorluğundaki yabancı sermayenin tekelleşmesini ve mali sermayenin hakimiyetinin sağlanmasını bu şekilde

açıkladıktan sonra, şimdi gelelim azınlık ve Türk kompradorlarının bu tekelleşme süreci içindeki durumlarına (birleşme, dağılma, saflaşma, palazlanma vs.). Bu tekelleşme sürecinde Rum, Ermeni, Yahudi ve Türk kompradorların (tek başına veya ortaklaşa) kurdukları şirketlerin bazıları Osmanlı Bankası ve Doyçe Bank başta olmak üzere büyük bankaların denetimine girerken bazıları da iflâs veya faaliyetlerini tatil ettiler. Bu kaçınılmaz bir akıbetti. Çünkü finans kapital girdiği yerlerde tartışmasız hakimiyet istiyordu. Ve sömürgeci şirketlere aracılığa ek olarak yağmaya bizzat katılmak için, genellikle çok küçük sermaye ile kurulan komprador şirketlerin bu tartışmasız hakimiyeti kabul etmemeleri düşünülmezdi. Meselâ dokuma alanında;

«Türkler ve azınlıkların kurduğu bu şirketlerin hemen hemen hepsi çok küçük bir sermaye ile çalışıyordu ve İngilizler gibi bir üretim ve dağıtım ağı kuramamışlardı. Bu yüzden de, ancak İngilizlerin el atmadığı yörelerde çalışabildikleri ve, büyük ölçüde, İngilizlerin iplik eğirme ve boyama fabrikalarından iplik satın almak zorunda kaldıkları için, imalat maliyetleri İngilizlerinkinden %50 kadar daha yüksek oluyordu» (9).

İflâs eden şirketlerin sahipleri faaliyetlerini eldeki imkanlarıyla bir büyük şirketin hissedarı veya basit aracısı olarak sürdürmeye çalışıyorlardı. Bazı büyük kompradorlar ise büyük şirketlerin «ileri gelen» bir hissedarı olarak o şirketlerin yönetim kurulunda yer alıyorlardı. Böylece bir emperyalist ülkeye bağlı olan ve birbirleriyle rekabet eden çeşitli şirketlerin idare meclisinde bulunan, hissedarı olan kompradorlar, bu şirketlerin bir şirket ve banka çatısı altında birleşmesiyle veya toplanmasıyla birleşiyor ve tek bir bankanın veya tekelin yağma kavgasında yer alıyorlardı.

Serbest rekabetçi kapitalizmden tekelci kapitalizme geçiş, sömürge ve yarı sömürge-lerin, dolayısıyla Osmanlı ülkesinin daha büyük çapta soyulmasını ve yağmasını birlikte getirdi. Yağmanın büyümesi komprador paylarının büyümesini, demiryollarında, madenlerde ve diğer sanayi kollarında ban-

kaların ve dev şirketlerin denetiminde komprador işletmelerin (özellikle fabrikaların) çoğalmasını birlikte getirdi. Gerek azınlık gerekse Türk kompradorları yağmadan aldıkları paylarla efendilerinin gösterdiği alanlarda ve müsaadeleri dahilinde yeni fabrikalar açtılar. Fakat azınlık kompradorlar Türk kompradorlarından daha zengin ve daha kudretliydi. Meselâ (pek geniş kapsamlı ve güvenilir olmasa bile) 1913-1915 sanayi sayımı bu konuda bize kaba bir bilgi vermektedir. Bu sayıma göre Türk olan ve olmayanlara ait kaç fabrika, değirmen, şirket ve benzeri işletme olduğunu gerçeğe yakın bir şekilde tesbit edebiliriz. Aşağıdaki tablo bu durumu gösteriyor.

Sanayi İşverenlerinin Sahipleri İtibariyle Dağılımı

İktisadi Faaliyet Kolu	Türk Olan	Türk Olmayan	Toplam
Gıda Sanayii	21	46	67
Toprak Ürünleri S.	8	9	17
Deri ve Deri Mamulleri S.	5	8	13
Ağaç ve Ağaç Mamulleri S.	5	19	24
Dokuma	27	36	63
Kâğıt ve Kâğıt			
Mamulleri Sanayii	16	34	50
Kimya Sanayii	3	8	11
Madeni Eşya Sanayii	5	24	29
Toplam	90	184	274

(Kaynak : Tefrik Çavdar. Sayılarla «..... vaziyet ve Manzara-i Umumiye», Sf. 78).

Tablo'da madeni eşya sanayii koluna sadece özel kuruluşlar dahildir. Devlete ait silâh ve cephan fabrikaları ve tamirhanelerle, demiryolu, tramvay ve benzeri kolların şirketlerine ait tamirhaneler alınmamıştır. İktisadi faaliyet kollarına ait işyerlerine fabrika, dökümhane, imalathane, değirmen, matbaa, şirket, anonim şirket ve benzerleri girmektedir. Türk'e ait olarak gösterilen işyerlerinin içinde bazıları azınlıklara veya yabancılara ait olabilir. Ancak Türk olanların ve olmayanların (yabancılar hariç) büyük çoğunluğu kompradordur. Azınlık kompradorlar ülke komprador sanayiinin can

alıcı noktalarını ve işyeri sayısı itibarıyla %60'ından fazlasını ellerinde tutuyorlardı. Türk ve azınlıklarla emperyalistlerin işyerlerindeki sermaye ve emek payları da kabaca şöyledir:

Milliyet	Sermaye	Emek
Türk	15	15
Rum	50	60
Ermeni	20	15
Yahudi	5	10
Yabancı	10	—

(Kaynak : T.Çavdar, age., Sf. 66)

Tablonun gösterdiği gibi işyerlerinin (sermaye ve emek açısından) %15'i Türklerin kontrolündedir. Gittikçe palazlanan Türk kompradorlarının en karakteristik özellikleri, saray, hükümet, ordu kademelerinde, kısacası devlet mekanizmasında bizzat görevli olmalarıdır. Türk komprador burjuvaları çoğunlukla feodal sınıf kökenliydi. Ne varki emperyalizmle uşaklık ilişkisini geliştirdikçe, devlet çarkını istedikleri biçime sokmak için eski feodal aristokrasi ve büyük feodallerle çatışıyor; onları tutundukları kilit noktalardan atmak veya satın almak, onların yetkilerini almak veya paylaşmak için binbir mücadele taktiklerine, entrika ve ayak oyunlarına başvuruyorlardı. Devlet imkânlarını ele geçirerek, bunları emperyalist firmalara satarak palazlanmaya bakan Türk kompradorları, doğal olarak devlet zenginliklerini ele geçirmede, bu alandaki zenginlikte azınlık kompradordan daha avantajlı ve üstündüler. Aşağıdaki tablo madenlerde bu durumu göstermektedir:

«Maden üretiminde Türk, Azınlık ve Yabancı Payları (Paylar parasal değer üzerinden hesaplanmıştır) (1901-1911 yılları için)

Yıllar	Türk	Azınlık	Yabancı
1902	42.70	7.25	50.05
1903	43.76	3.56	52.68
1904	38.49	1.85	59.66
1905	33.43	2.13	64.44

1906	45.84	1.32	52.84
1907	37.66	2.16	60.18
1908	22.33	4.10	73.56
1909	23.33	5.20	71.47
1910	19.27	3.43	77.30
1911	20.11	4.61	75.28

(T. Çavdar, age., Sf. 35)

Türk olarak gösterilen hanede bazı feodallerin ve milli burjuvaların da payları vardır. Ama aslan payı kompradorlara aittir. Bu tesbit azınlıkların hanesi için de geçerlidir.

Tablodaki rakamlara göre bir hesaplama yapılırsa ortalama üretim değeri bakımından Türk, azınlık ve yabancı payları şöyle çıkar:

Türk	% 20.02
Azınlık	% 13.00
Yabancı	% 67.00

(Kaynak: T. Çavdar, age., sf. 36).

Buraya kadar komprador burjuvazinin serbest rekabetçi ve tekelleri kapitalizm dönemindeki durumunu, doğuşunu ve gelişmesini ekonomik temele dayalı olarak anlatmaya çalıştık. Şimdi de Kurtuluş Savaşının başlangıç yıllarına kadar siyasi arenada komprador burjuvazinin, en büyük feodal olan Osmanlı hanedanı ile ve Anadolu'daki feodallerle süren çıkar dalaşmalarına ve ayrıca çeşitli emperyalist devletlere bağlı komprador kliklerin birbirleriyle olan mücadeleleri ile feodal köstekten kurtulmak isteyen milli ticaret burjuvazisinin feodallere ve emperyalizme karşı verdiği mücadelelere gelelim.

(Devam edecek)

- (1) Lenin Emperyalizm, sf. 106.
- (2) T.Düzeni-1, sf. 139, D.Avcıoğlu.
- (3) T.Düzeni-1, aktaran D.Avcıoğlu, sf. 207.
- (4) Lothar Rasthman, Alman Emperyalizminin Türkiye'ye Girişi, sf. 47.
- (5) B.Varlık, Emperyalizmin Çukurova'ya Girişi, sf. 54.
- (6) K.Bulutoğlu, T.Yabancı Sermaye, sf. 94.
- (7) O.Kurmuş, Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi, sf. 132-133.
- (8) A.g.e., sf. 122.
- (9) O.Kurmuş, a.g.e., sf. 142.

Georgi Dimitrov'u Anıyoruz

«Tarihi gelişmenin bütün seyri, işçi sınıfının davasından yanadır. Gericilerin, her türden faşistlerin ve bütün dünya burjuvazisininin tarihin tekerleğini geriye çevirme çabaları boşunadır. Hayır, tarihin tekerleği ileriye doğru dönmektedir ve dünya Sosyalist Sovyet Cumhuriyetleri Birliği yolunda, sosyalizmin bütün dünyada nihai zaferine kadar dönmeye devam edecektir.»

G. Dimitrov

2 Temmuz 1979 tarihi; faşizme karşı direnişin simgesi, dünya işçi sınıfının yılmaz savaşçısı, büyük Bulgar devrimcisi **Georgi Dimitrov**'un 30. ölüm yıldönümüdür.

Ölümünün 30. yılında Dimitrov'u; anısı önünde saygıyla eğilerek, faşizme karşı direniş ruhundan iham alarak, fikirlerinden ve mücadelesinden öğrenerek anıyoruz.

Bütün hayatını proleter dünya devrimi ve onun kopmaz bir parçasını oluşturan Bulgaristan devrimi davasına adayan; dünya işçi sınıfı ve ezilen halklarına, Bulgaristan işçi sınıfı ve halkına ölümsüz hizmetlerde bulunan Dimitrov; 18 Haziran 1882'de Bulgaristan'ın Radomir bölgesindeki Kovatçavzi köyünde doğdu. 12 yaşında okulu terk ederek bir matbaada çırak olarak çalışmaya başladı. Dimitrov, devrimci fikirlerle temas kurmakta, işçi grevlerine ve yürüyüşlerine katılarak devrimci devrimci harekete ilk adımlarını atmakta, basın işçilerinin 1898 Mayıs'ında Sofya'da yapılan gösterisi gibi bir çok gösterileri, grev ve direnişleri örgütlemekte gecikmedi.

Daha 20 yaşındayken Bulgaristan işçi sınıfının öncü müfrezesi **Bulgaristan Komünist Partisi**'ne (1) üye olan Dimitrov; BKP'nin, 19-23 Haziran 1909'da yapılan 16. Kongresinde Merkez Komitesi üyeliğine seçildi ve ölüncüye kadar MK üyesi olarak kaldı.

Dimitrov'un Bulgaristan devrimine olan katkıları büyüktür. O devrimin zaferi, işçi sınıfı ve emekçi halkın kurtuluşu yolunda canla başla çalıştı. Bunun için hiç bir fedakarlıktan kaçınmadı. Bulgaristan devriminin mimarı BKP'nin inşasına olan katkılarını aralıksız sürdürdü. Onu daima gözbebeği gibi, her türden saldırıya karşı büyük bir kararlılık ve cesaretle korudu. En ön saflarında yürüyerek geliştirdi, güçlendirdi. Bulgaristan işçi sınıfına ve emekçi halkına başarıyla önderlik yapmasına; Bulgaristan devrimini zafere ulaştırmasına; kral-

cı-faşist diktatörlüğü yıkararak demokratik halk iktidarını kurmasına; devrimden sonra ise ülkeyi baştan başa yeniden inşa etmesine bıkmadan usanmadan hizmet etti.

O, bu şanlı mücadelesi içinde bir çok saldırılara, baskılara maruz kaldı. Defalarca hapse atıldı. Hatta «savaşta, çara ve orduya karşı isyan» tertip ettiği iddiasıyla idamı bile istendi. Ama Bulgaristan işçi sınıfı ve halkının coşkun desteği sayesinde her seferinde de serbest bırakılmak zorunda kalındı. Bütün bu baskı ve saldırılar onu asla haklı davasından alıkoyamadı. Tersine her seferinde de mücadele azmini kat kat yükseltti, sınıf kinini daha da bildi.

Dimitrov devrime olan bu sonsuz bağlılığını ve inancını, kararlılık, cesaret ve sarsılmaz azmini, Hitler faşizmi zindanlarında verdiği şanlı mücadelesiyle de açıkça kanıtladı ve faşizme karşı mücadelenin simgesi haline geldi.

Azgın Hitler faşizmi, Alman işçi sınıfı ve emekçi halkı üzerindeki sömürü, zulüm ve terörü daha da katmerleştirmek; binlerce komünist, yurtsever, devrimci ve demokrasi zindanlara doldurmak ve çürütmek, Alman işçi sınıfı ve halkının devrimci mücadelesini kan ve ateşle bastırmak için, 27 Şubat 1933'te yeni bir faşist provakasyon tezgahladı. Ardından da, tarihte Reichstag (meclis) yangını olarak bilinen bu faşist provakasyonu komünistlerin çıkardığı sahtekarlığına başvurdu. Dimitrov da, sözde bu yangını çıkaranlardan biri olarak 9-Mart 1933'te, Alman faşistleri tarafından tutuklandı ve sorguya çekildi. Bitmez tükenmez sorgulamalara, baskı ve eziyetlere maruz bırakıldı. Zincire vuruldu. Fakat o, hazırlanan tutanakları imzalamadı ve reddetti. Daha sonra çıkarıldığı Leipzig mahkemesinde ünlü savunmasını yaptı. Kendisine yöneltilen hiçbir suçlamayı kabul etmedi. Rezil Alman faşistlerine en ufak bir taviz bile vermedi. Onların yalan ve sahtekarlıklarını, Reichstag provakasyonunun anti-komünist niteliğini açığa çıkardı. Reichstag'ın gerçek kundakçısı olarak Göring'i teşhir etti. Hitler'in faşist propaganda bakanı Göbels'in yalanlarını ortaya serdi. Böylece Hitler faşizminin mahkeme salonlarını faşizmi teşhir ettiği ve proletaryanın sosyal devrim davasını savunduğu bir kürsü haline getirdi. O, böylece gerçek devrimcilerin zindanlardaki ve mahkemelerdeki tutumunun ne olması gerektiğinin en şanlı örneklerinden birini verdi.

Dimitrov, dünya işçi sınıfının sendikal hareketi

İçinde de önemli görevler yerine getirdi. İşçi sınıfının sendikal hareketinin kızıl birliğinin yaratılması yolunda alınan bir dizi kararda, birinci derecede rol oynadı. Bu konuda ve özellikle işçi sınıfının faşizme ve faşizmin işçi sınıfı saflarındaki en sağlam dayanağı olan reformizme karşı mücadelesi konusunda bir dizi makale yayınladı. Dünya işçi sınıfına yol gösterdi. İşçi sınıfının uluslararası sendikal birliklerinin yönetici kademelerinde bir çok görevler aldı. 19 Kasım — 2 Aralık 1922'de yapılan Kızıl Sendikalar Enternasyonal 2. Kongresinde Yürütme Kurulu üyeliğine seçildi.

Dimitrov'un hayatı ve mücadelesi içinde en önemli yeri kapsayan, hiç şüphesiz ki O'nun, dünya işçi sınıfının öncü müfrezesi Komünist Enternasyonal içinde sürdürdüğü çalışmalarıdır.

Dimitrov, 17 Haziran — 18 Temmuz 1923'te yapılan Komintern'in 5. Dünya Kongresinde, KEYK (Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi)'e üye olarak seçildi. 25 Temmuz — 20 Ağustos 1935'te yapılan Komintern 7. Dünya Kongresinde ise KEYK sekreterliğine getirildi. Uzun yıllar boyunca Komintern'in yönetici kademelerinde aktif biçimde görev yaptı. Komintern tarafından bir dizi kararın alınmasına bizzat önderlik etti. Komintern içindeki çalışmalarını özellikle faşizm, faşizme ve savaşa karşı mücadele konularında yoğunlaştırdı. Bu konularda bir çok teorik sorunların aydınlığa kavuşturulmasında belirleyici oranda rol oynadı. Bu konularla ilgili olarak bir dizi makaleler yazdı.

2 Ağustos 1935'te, Komünist Enternasyonalin 7. Dünya Kongresine, «Faşizmin Saldırısı ve İşçi Sınıfının Faşizme Karşı Birliği İçin Mücadelede Komünist Enternasyonalin Görevleri» başlıklı ünlü raporunu sundu. Faşizm ve faşizme karşı mücadele sorunlarına ayrıntılı bir şekilde ışık tuttu. Faşizmin sınıf niteliği; faşizme karşı birleşik cephe; faşizmin işçi sınıfı, köylüler, kadınlar ve gençlik için taşıdığı tehlike konuları üzerinde özellikle durdu.

Dimitrov'un faşizm ve faşizme karşı mücadele konusunda bize öğrettiklerini en genel anlamıyla şöyle ifade edebiliriz :

Faşizm, «bölgesel ya da gelip geçici(2) bir olay» değil; «kapitalist burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir sistemi ve onun emperyalizm ve sosyal devrimler çağındaki diktatörlüğü», «sınıf egemenliğinin son aşaması»dır. Emperyalist burjuvazi «buhranın bütün yükünü emekçilerin omuzlarına» yüklemek; «zayıf halkaları köleleştirmek, sömürgeler üzerindeki baskıyı artırarak ve dünyayı savaş yoluyla yeniden paylaşarak pazar meselesini» çözmek; «işçilerin ve köylülerin devrimci hareketini» bastırmak, proletaryanın anavatanı olan proletarya diktatörlüğü devletlerine karşı askerî bir saldırıya girişmek ve devrim güçlerinin gelişmesini önlemek için faşizme ihtiyaç duyar.

Faşizm ile politik buhran birbirine bağlantılı-

dır. Tekelci burjuvazi politik buhranı faşizme kayarak atlatmak ister. Emperyalist ülkelerde faşizm, «finans kapitalin en gerici, en yoz ve en emperyalist unsurlarının açık yıldırıcı diktatörlüğü» olarak iktidara gelir. Bütün burjuva ülkeleri, er ya da geç, darbe veya «barışçı» yollarla faşizme geçmek zorunda kalırlar. Bu, o «ülkedeki durumun özelliklerine, sınıf ve siyasi güç ilişkilerinin sosyal yapısına» bağlıdır.

Faşizm, burjuvazinin güçlülüğünün değil, güçsüzlüğünün çöküşüne doğru gidişinin göstergesidir. Çünkü faşizm, «burjuva kampı içerisindeki fikir ayrılıklarını ve zıtlıklarını ortadan kaldırmaz; tam tersine «onları daha da keskinleştirir.» «Faşizmin anti-kapitalist laf cambazlığı ile tekelci burjuvaziyi en haydutça yollardan zenginleştirme siyaseti arasındaki zıtlık» faşizmin sınıfsal niteliğinin açığa çıkmasını kolaylaştırır. Ayrıca «kitlelerin derin nefret ve öfkesini uyandırır, kitlelerin devrimleşmesine yol açar ve proletaryanın faşizme karşı birleşik cephesinin kurulmasını son derece hızlandırır.»

Emperyalist ülkelerde faşizme karşı mücadele, güncel bir mesele olarak, proletarya diktatörlüğü ile faşist diktatörlük arasında değil, faşist diktatörlükle burjuva demokrasisi arasında bir tercih yapma sorunudur. Yani faşizme karşı mücadele, kısa vadede doğrudan sosyalist devrim için mücadele değil, halâ burjuva demokrasisinin sınırları içinde ve fakat burjuvazinin diktatörlüğünden kesinlikle farklı ve ona zıt olan «anti-faşist birleşik halk cephesi» hükümetini gerçekleştirme mücadelesidir. Fakat böyle bir birleşik cephe hükümetinin «proletarya iktidarı yolunda kaçınılmaz bir aşama olduğunu düşünmek», böyle bir geçiş aşamasının atlanarak «faşizmin kesinlikle hemen proletarya iktidarına yol açacağını» düşünmek kadar yanlış ve tehlikelidir. Kavanması gereken mesele, faşizm tehlikesinin ancak ve ancak emperyalist burjuvazinin iktidardan devrilmesi ve yerine proletarya iktidarının kurulması ile tümüyle ortadan kaldırılabilceği; fakat bu gerçekleşene kadar da, en geniş halk sınıf ve tabakalarını tekelci sermayeye ve savaşa karşı birleştiren bir cephe hükümetinin bir araç olarak kullanılmasının zorunluluğudur.

Faşizmin işçi sınıfı saflarındaki en değerli yardımcı reformizmdir. Reformizm, burjuvaziyle uzlaşma, işçi sınıfı ve emekçi halkın çıkarlarını burjuvaziye peşkeş çekme siyasetidir. Bu yüzden; «reformcuğa karşı mücadele, her zaman faşizme karşı mücadele; faşizme karşı mücadele, her zaman reformculuğa karşı mücadele olmalıdır.»

Birleşik cephe ile reformizmin savunduğu sınıflararası işbirliği aynı şeyler değildir. Bunlar «birbirlerine tamamen zıt, yanyana olmaları imkansız ve birbirini reddeden taktiklerdir.» Birleşik cephe, burjuvaziye karşı mücadele ve savaş aracıdır. Sınıflararası işbirliği ise, proletarya ve emekçi halk kit-

lelerinin hayati çıkarlarının burjuvaziye «bir tas çorba» pahasına feda edilmesinden başka bir şey değildir.

Her ülke için geçerli olan kalıplaşmış bir faşizm geması çizmek yanlışır. Emperyalist-kapitalist ülkelerle; yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde faşizmin konumu önemli farklılıklar gösterir. «Faşizmin genel karakteri»ni ortaya koymak, bu ülkeler arasındaki önemli ayırım çizgisini silmek, «faşizmin gelişmesinin özel niteliklerini ve tek tek ülkelerde ve çeşitli aşamalarda faşist diktatörlüğün çeşitli biçimlerini incelemek ve dikkate almak» görevini bırakmak anlamına gelmez. Çünkü «faşizmin gelişmesi ve faşist diktatörlük, ülkelerin tarihi, sosyal ve iktisadi şartlarına, milli özelliklerine ve uluslararası durumlarına göre, çeşitli ülkelerde çeşitli biçimlere bürünür.»

«Güneydoğu Avrupa, Balkan ülkeleri, Macaristan» gibi emperyalizmin birer yarı-sömürgesi durumunda olan ülkelerde faşizmin, bu ülkelere has özellikler göstermesi daha da geçerlidir. Çünkü bu ülkelerde «burjuva demokratik devrim tamamlanmamış, «feodaizm nihai olarak yok edil»memiş, «milli mesele» çözümlenmemiştir ve bu ülkeler birer «yarı sömürge durumunda»dır.

«Bu özellik, öncelikle, örneğin İtalyan faşizminin farklı olarak, faşizmin bu ülkelerde alttan, bir kitle hareketiyle, devlet ve hükümet şekli olarak değil, aksine yukardan gelmesinde yatmaktadır. Gasp edilmiş bir devlet iktidarına, burjuvazinin askeri gücüne, banka sermayesinin mali gücüne dayanan faşizm, kitlelere nüfuz etmeye ve kendine kitleler arasında ideolojik- siyasi ve örgütsel bir dayanak yaratmaya» çalışır.

Bu ülkelerde faşizm geniş bir kitle temelinde sahip değildir. Burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki mücadele keskindir. Burjuvazi bu ülkelerde hemen parlamentoyu feshetme yoluna gitmez. Yine bu ülkelerde işçi sınıfı saflarında işçi aristokrasisi ve reformizmin etkisi zayıftır. Burjuvazi «işçilere ve emekçi kitlelere ciddi iktisadi tavizler verecek durumda değildir.»

Bu ülkelerde faşizme karşı mücadele iktidar mücadelesi, yani devrim mücadelesi demektir. «Mevcut politik buhranın iki çözüm yolu vardır: kapitalist çözüm yolu veya kitlelerin gösterdiği halkçı çözüm yolu. Bugün, iki yoldan ayrı orta bir yol yoktur ve olamaz.»(3)

Bu ülkelerde anti-faşist, anti-emperyalist ve anti-feodal cephenin sınıfsal muhtevası bir ve aynıdır. Bu ülkelerde devrimin zafere ulaştırılması için proletarya önderliğindeki faşizme karşı halkın birleşik cephesi tayin edici bir öneme sahiptir.

Dimitrof'un faşizm tahlilleri yarı-sömürge, yarı-feodal bir yapıya sahip olan ülkemizde faşizmin sınıfsal muhtevasının kavranmasına ve anti-faşist mücadelenin niteliğinin ortaya konmasına ışık tut-

muştur. Ülkemizde proletarya hareketi, Dimitrof Yoldaş'ın faşizm olgusunu değişik somut ve kendine özgü koşullar içinde tahlil edişinden öğrenerek. Türkiye'de faşizmin komprador burjuvazinin ve top- rak ağalarının tümünün diktatörlüğü olduğunu ortaya koymuştur. Anti-faşist mücadelenin, özünde Demokratik Halk Devrimi mücadelesi ile bir ve aynı olduğunu; anti-faşist cephenin sınıfsal muhtevasının, anti-emperyalist, anti-feodal cephenin sınıfsal muhtevası ile özdeş olduğunu netlikle ortaya koymuştur.

Dimitrof aynı zamanda faşizm ile kaynaşan emperyalist savaş ve ona karşı mücadelenin birçok sorunlarına da ışık tuttu. Dergimizin son iki sayısında incelediğimiz gibi, özellikle faşizm ve faşist savaş kışkırtıcılığı arasındaki bağa; böyle bir savaşa karşı kurulacak olan «barış cephesi» taktiğine açıklık getirdi. I. emperyalist paylaşım savaşı öncesi başlıca çelişmelerin durumu ile, II. savaş öncesi başlıca çelişmelerin durumunu ve birbirlerine göre ilişkisini tahlil etti; henüz savaşa hazır olmayan emperyalist ülkelerin de katılmaya zorlanacağı bir barış cephesi kurulmasının zorunluluğunu ve bu taktik ile savaşı ertelemenin, tekelci burjuvazinin içine düştüğü çıkmazı derinleştirmenin ve onu emekçi kitleler önünde teşhir ve tecrit etmenin mümkün olduğunu, bütün bunların proletaryanın sosyal devrim davasına hizmet eden taktikler olduğunu ortaya koydu. II. Dünya savaşının sosyalizmin anayurduna ve halklara saldırı niteliğine dönüşmesinden sonra, dünya anti-faşist barış cephesinin kurulmasına ve bu cepheye üçlü faşist blokla pazar paylaşım kavgası yapmakta olan diğer emperyalist devletlerin katılmaya mecbur bırakılmasına, Dimitrof'un tezleri önemli derecede ışık tutmuştur.

SSCB önderliğindeki dünya işçi sınıfı ve ezilen halkları; Stalin, Dimitrof ve Komintern'in sistemleştirdiği ve uyguladığı usta taktikler sayesinde; ki; üçlü faşist mihrakı, özellikle de Hitler faşizmini ağır bir yenilgiye uğrattı; dünya sosyalizminin kalesi SSCB'yi faşist saldırı ve istilaya karşı kararlılıkla korudu; daha bir dizi ülkede proletarya önderliğindeki Sosyalist ve demokratik halk cumhuriyetlerinin kurulmasını sağladı.

Dimitrof'un da ölümsüz katkılarda bulunduğu savaşa karşı mücadele taktikleri ve tezleri, her zaman olduğu gibi bugün de Marksist-Leninistlerin elinde, her türden oportünist, revizyonist, modern revizyonist akımlara ağır darbeler indiren güçlü ve yenilmez birer silahtır.

Dimitrof, aynı zamanda coşkun bir enternasyonalist ruha sahipti. Onun komintern toplantılarında yaptığı bütün konuşmaları, dünyanın dört bir yanından gelen delegeler tarafından dakikalarca coşkuyla alkışlanır, bitip-tükenmez sevgi gösterileriyle karşılanırdı. Bütün bunların yanısıra o, proleter dünya devriminin kararlı bir savunucusu; prole-

taryanın anavatanı Lenin'in, Stalin'in S.S.C.Birliği'nin en sadık dostuydu. Bu konuda da enternasyonalizmin en şanlı örneklerini verdi.

Dimitrov, aynı zamanda Çin devriminin de kararlı bir savunucusuydu. Onun, sekreteri olarak görev yaptığı Komintern'in de Çin devrimi konusundaki görüşlerinin ifadesi olan aşağıdaki sözleri; bugün büyük Marksist-Leninist Mao Zedung'a ve Çin devrimine karşı inkarcı bir tutum içine girenlere bir uyarı niteliğindedir;

«Bugün [20 Ağustos 1935 - PARTİZAN] sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin halkları, kurtuluş davalarına umutsuz bir dava olarak bakmamaktadırlar. Tam tersine, emperyalist kölecilere karşı her geçen gün daha kararlı mücadeleler başlatmaktadırlar. Bunun en iyi delili, Çin'deki Sovyet devrimi ve Çin halkının Kızıl Ordusu'nun verdiği kahramanca mücadelelerdir.» (4).

«Bütün dünyanın devrimci proletaryası adına, Çin'deki bütün Sovyetleri, devrimci Çin halkını hararetle ve kardeşçe selamladığımızı söylersen, Kongremizin duygu ve düşüncelerini dile getirmiş olacağımdan eminim. (Alkış tufanı; herkes ayağa kalkar). Çin'in binlerce savaşta denenmiş kahraman Kızıl Ordusunu hararetle ve kardeşçe selamlarız. (Alkış tufanı) Çin halkına bütün emperyalist soygunculardan ve onların Çinli uşaklarından tamamen kurtulmak için verdikleri mücadeleyi tam bir kararlılıkla desteklediğimizi açıklarız. (Alkış tufanı: herkes ayağa kalkar, dakikalarca süren tezahürat; bütün delegelerin selamlama bağrısları.)» (5).

Dimitrov'u, ölümünün 30. yıldönümünde yenisinden saygıyla anarken görevimiz onun, teslimiyetin değil mücadelenin; yilginliğin, korkaklığın değil kararlılığın, cesaretin; işçi sınıfına, emekçi halka, devrim davasına ihanetin değil sonsuz bağlılık ve inancın; oportünizm, revizyonizm, modern revizyonizm ve her türden burjuva düşüncesiyle uzlaşmanın değil onlarla amansız bir mücadelenin, Marksizm-Leninizmin en kararlı biçimde savunulmasının ifadesi olan hayatından ve fikirlerinden öğrenmektir. Onun eserini her türden saldırıya karşı kararlılıkla korumak ve savunmaktır.

Çünkü Dimitrov'un mücadelesi ve fikirleri, emperyalistlere, sosyal-emperyalistlere ve her türden gericiğe ağır darbeler indiren güçlü bir silahtır.

Çünkü Dimitrov'un fikirleri ve mücadelesi; onun ölünceye kadar bıkmadan usanmadan hizmet ettiği Bulgaristan devrimine ihanet eden; parti ve devlet yönetimini gasbederek geriye dönüşü tezgahlayan; bağımsız, demokratik ve sosyalist inşa yolunda hızla ilerleyen Bulgaristan'ı, bir avuç bürokrat burjuva tabakasının sınırsız saltanatının hüküm sürdüğü, Rus sosyal emperyalizmine bağımlı bir ülke haline

getiren, başını T.Jivkof'ların çektiği modern revizyonist akıma ağır darbeler indiriyor. Bulgaristan işçi sınıfı ve halkının, yönetimdeki sosyal-faşist kligi alaşağı etme mücadelesine yol gösteriyor.

Çünkü Dimitrov'un mücadelesi ve fikirleri; çeşitli milliyetlerden halkımızın işçi sınıfı ve onun Marksist-Leninist partisi önderliğinde, komprador burjuvazi ve toprak ağalarının eli kanlı faşist diktatörlüğünü yerle bir etme, emperyalizmin ülkemiz üzerindeki boyunduruğunu kırma mücadelesine ışık tutuyor.

Çünkü Dimitrov'un mücadelesi ve fikirleri; sözde faşizme karşı mücadele adı altında kendi sosyal faşist çehrelerini gizleyerek halkımızı aldatmaya çalışan; 3. bir dünya savaşının baş kışkırtıcılarından ve barışın başdüşmanlarından biri haline gelen Rus sosyal emperyalizmini halkımıza sosyalist bir devlet diye gösteren; onun ülkemizdeki gönüllü uşaklığını yapan ve halkımızı emperyalist savaşa karşı her yönden silahsızlandırmak isteyen T'K'P, TİP, TSİP gibi sosyal-faşist akımların gerçek halk düşmanı yüzlerini açığa çıkarıyor, onlara ağır darbeler indiriyor.

Çünkü Dimitrov'un mücadelesi ve fikirleri; Türkiye işçi sınıfı ve halkının yüce önderi İ.Kaypakka'yı katletme komploları hazırlayan; yüzlerce Marksist-Leninist, devrimci, yurtsever ve demokrasi poliste isim isim jurnalleyen ve bu ihaneti de devrimcilik adına halkımıza yutturmaya çalışan kaşarlanmış revizyonist D.Perinçek'lere; onun başkanlığındaki bugün artık karşı-devrim saflarına iltihak etmiş olan ve halkımızın demokratik halk devrimi mücadelesini «gerici iç savaş kışkırtıcılığı» ilân ederek, sözde «milli bağımsızlığı savunma» adı altında komprador burjuvazi ve toprak ağalarının faşist diktatörlüğünün en keskin savunucusu kesilen; proleter dünya devrimi cephesiyle, sadece belirli dönemlerde savaşa karşı kurulan dünya barış cephesini bilinçli olarak birbirine karıştıran; bir 3. dünyayı paylaşım savaşının tek kaynağı olarak Rus sosyal emperyalizmini gösterip diğer emperyalist güçlerin açık destekçiliğini yapan; Leninist emperyalizm ve savaş tahlillerini alçakça tahrif eden TİKP-Aydınlık şebekesinin belini kırıyor.

Çünkü Dimitrov'un mücadelesi ve fikirleri; ülkemizde faşizmin sınıfsal muhtevasını ve kapsamını çeşitli biçimlerde tahrif eden; komprador burjuvazi ve toprak ağalarının bir kesiminin siyasi temsilciliğini yapan faşist CHP'yi «reformist», «liberal» vs. ilân eden; TİKP-Aydınlık şebekesinin sadık takipçiliğini yaparak proleter dünya devrimi cephesi ile dünya barış cephesinin bir ve aynı olduğunu iddia eden; bir 3. dünyayı paylaşım savaşının bugünkü esas kışkırtıcıları olan ABD ve Rus sosyal emperyalizmini, aynı zamanda dünya halklarının başdüşmanı olarak gösteren; ve dünya işçi sınıfının önderlerinden büyük Marksist-Leninist Mao Zedung'a

ve Çin devrimine karşı açık saldırıyı başlatan HK, dHB, dHY, DP gibi küçük burjuva sağ:

«Emperyalizmin üçüncü bunalım dönemi»nde, artık emperyalist savaşların çıkmasının mümkün olmadığını savunan; bir 3. Dünyayı paylaşım savaşının baş kışkırtıcılarından biri olan Rus sosyal emperyalizmini, «orta yolcu» bir tavırla halkımıza şirin göstermeye çalışan; onun sosyal emperyalist yüzünü halkımızdan gizleyen; aynen diğer sınıf kardaşları gibi CHP'yi faşist olmaktan çıkararak ona «reformist», «sosyal-demokrat» gibi sıfatlar bahşeden (yalnız Kurtuluş daha da ileri giderek AP, MSP vb. gibi partileri de faşist olmaktan çıkarıyor); Çin devrimini ve büyük Marksist-Leninist Mao Zedung'u karalamaya devam eden D.Yol, Kurtuluş, D.Sol vb. gibi küçük burjuva 'sol' oportünist akımların maskelerini de düşürüyor, onları Marksizm-Leninizm karşısında çirliçiplak ortada koyuyor.

İşte bunun için dünya işçi sınıfının büyük Marksist-Leninist ustaları Marks. Engels, Lenin, Stalin ve Mao Zedung'un fikirlerinden ve mücadelelerinden öğrendiğimiz gibi; Büyük Bulgar devrimcisi, proletaryanın yılmaz savaşçısı G. Dimitrov'un fikirleri ve mücadelesinden de öğrenmeye devam etmeliyiz! Onu ve Marksist-Leninist fikirlerini her türden saldırıya karşı kararlılıkla korumalı ve bütün

tün gücümüzle savunmalıyız!

Proletaryanın bütün bu büyük ustaları ve yılmaz savaşçıları, proleter dünya devriminin sıra neferleri gibi, G. Dimitrov da ölümsüzdür! O, dünya işçi sınıfının sınıfsız ve sömürsüz bir dünya yaratma mücadelesinde sonsuza dek yaşayacaktır!

FAŞİZME KARŞI DİRENİŞİN SİMGESİ, PROLETARYANIN YILMAZ SAVAŞÇISI, PROLETER DÜNYA DEVRİMİNİN SIRA NEFERİ BÜYÜK BULGAR DEVRİMCİSİ GEORGI DİMİTROV ÖLÜMSÜZDÜR!

- (1) BKP'nin adı, 25-27 Mayıs 1919'da yapılan 22. Kongresine kadar BSDİP (Bulgaristan Sosyal-Demokrat İşçi Partisi) idi.
- (2) Bütün alıntılarda tersi belirtilmeyen yerlerin altı Dimitrov tarafından çizilmiştir.
- (3) Yalnızca bu alıntı Dimitrov'un «Faşizme Karşı Birleşik Cephe» kitabının Yücel Yayınevi tarafından yapılmış olan çevirisinden alınmıştır. Diğer bütün alıntılar Age.'nin Aydınlık Yayınları tarafından yapılan çevirisinden yapılmıştır.
- (4) Dimitrof, Age., sf. 197, Aydınlık Yayl.
- (5) Age., sf. 126-127.

OCAK YAYINLARI

İ. KAYPAKKAYA

SEÇME YAZILAR

ÇIKTI

(Toplatıldı)

75 TL.

Birlik Sorunu Dev-Deb Ve Eylem Birliği Taktikleri Üzerine (1)

GİRİŞ

Bundan bir süre önce Partizan - Kawa - Güney ve d. Halkın Birliği dergilerinin yer alması ile adına DEV-DEB (Devrimci Demokratik Eylem Birliği) denilen bir birlik oluşturulmuştu. Ancak bu birliğin ömrü uzun sürmedi. Kawa ve dergimizin çekilmesiyle dağıldı. Bu yazımızda DEV-DEB hakkında görüşlerimizi, DEV-DEB'den çekiliş nedenlerini açıklayacağız. (*)

Dergimiz başından bu yana halk güçleri içerisinde yer alan siyasetlerle eylem birliğinin oluşturulması yolunda elinden geleni yapmaya çalışmıştır. Bundan böyle de çalışacaktır. Dergimizin DEV-DEB'den çekilmesi kesinlikle eylem birliğinin oluşmasına engel değildir. DEV-DEB'den çekilme nedenimiz, DEV-DEB'in oluşma temelini yanlışlığından ötürüdür. Biz, daha önceki sayılarımızdan birinde etraflıca ortaya koyduğumuz (Bkz. Partizan, Özel sayı: 5) görüşler temelinde halk güçleri içerisindeki tüm siyasetlerle eylem birliğinden yanayız ve bu yolda çalışacağız. Bizim ortaya koyduğumuz görüşler tümüyle doğru, ülke gerçekleriyle uygun ve halk güçleri içerisindeki her siyasetin kabul edebileceği, etmesi gereken bir temeldir. Dergimizin DEV-DEB içerisinde yer alması, eylem birliğinin oluşmasına gerçekten samimi olarak çalışmamızın, ama ortaya koyduğumuz görüşlerin özünü reddetme pahasına «samimi» davranışın bir ürünü olmuştur. Dolayısıyla da Marksist-Leninist görüşlerin yeterince kavranmamasının... Bu yazımız bu yüzden dergimizin bir özelleştirisi de olacak; sorunun Marksist-Leninist Hareket içinde daha kapsamlı kavranmasına hizmet edecektir.

Ancak biz sorunu sadece DEV-DEB meselesiyle sınırlamanın doğru olmadığı görüşündeyiz. Bugün eylem birliği sorunu tüm

Türkiye'li devrimcileri ilgilendiren; onların özlemi olan bir sorundur. Önemi büyüktür. Ancak bir yanda böylesine birikmiş bir özlem, diğer yandan çeşitli siyasi akımların yöneticilerinin eylem birliğine engel olarak gösterdikleri -yada bütün iyineyitimizle söylersek- eylem birliğinin sonuçta önüne engel olarak dikilen küçük burjuvaca yorumları çelişmektedir.

Bugün bir eylem içerisinde halk siyasetlerinin bir araya gelememesi sorunu, kitleler önünde devrime ve genelde devrimcilere karşı kuşku dolu bakışları büyütmektedir. Devrime zararlı olmaktadır.

Halkımızın, proletaryanın gaspedilen ve gaspedilmeye çalışılan haklarına karşı ekonomik ya da siyasi planda güçlü gösteriler; güçlü kampanyaların örgütlenmesi... Halk siyasetlerinin bu eylemlerde yan yana, omuz omuza mücadele etmeleri...

Bugün hangi dergiyi açarsak; hangi devrimciyle konuşursak bahsedilen şey budur. Büyük başlıklarla, altı çizilerek yazılanlar bunlardır.

Öyleyse «neden birleşilememektedir?» Ardından kitlelerin devrimcilerin kafasında beliren ve büyüyen bu soru olmaktadır.

Sorunumuz eylem birliği olduğuna göre, açıktır ki böyle bir birlik için ideolojik-siyasi birlik gerekli değildir. Sorunumuz halk siyasetleri arasında bir birlik olduğu için ve halk da çeşitli sınıf ve tabakalardan oluştuğu için, bu şartın gerekmediği açıktır.

Kısacası bugün herkesin en çok «birlik» çti görüldüğü bu sorunun kaynağı ideolojik-siyasi kavrayışta ve bu kavrayışın yön verdiği politikada aranmak zorundadır. Bu yüzden biz de eylem birliği sorununu temelle-

(*) DEV-DEB'in «protokol» ve «platform»larını gelecek sayımızda yayınlayacak ve eleştireceğiz

riyle ele alacak, açıklamaya çalışacağız. Bu konudaki küçük burjuva yorumların tüm devrimciler nezdinde yüzü açığa çıkarılmadan ve sorunu kitlelerin gözü önünde tartışmadan, bugün eylem birlikleri oluşturmak artık neredeyse imkansız hale gelmiştir.

Halkın Kurtuluşu eylem birliğinin önemi üzerine sayfalarca yazdıktan sonra halk siyasetlerinin bir bölümüyle eylem birliği yapmayacağını açıkça belirtebilmektedir. Ve buna «teorik» bir kılıf geçirebilmekte; yüreğinde devrim ateşi yanan binlerce devrimcinin özlemine; halkın menfaatlerine böylesine ters kararlar alabilmektedir.

D. Yol «Faşizme karşı birleşilebilecek bütün güçlerin birleştirilmesi ve ortak eylemin örgütlenebilmesi devrimcilerin önünde duran en acil bir görev olmaktadır» dedikten sonra aynı sayısında dergimizin «adi bir cinayet örgütü» olduğundan ve bu nedenle 1 Mayıs mitingine «katılamayacaklarından» bahsedebilmektedir.

Bu konuda gerçekten samimi davrananlar olduğu gibi tümüyle tekke çıkarlarının menfaatini, halkın menfaatinin önüne geçiren dergilerden buna benzer daha birçok çelişkilerle dolu olan örnek vermek mümkündür.

İşte bu yüzden biz sorunun artık geçitirilemeyecek bir noktaya geldiğini savunuyoruz. Tüm devrimcilerin bu sorun üzerinde düşünmeleri, araştırmaları gerektiğini söylüyor ve onlara bu çağrıyı yapıyoruz.

Ve eylem birliğini önlemek için «teorik» açıklamalardan, «cinayet örgütü» tespiti yapmaya kadar yollar deneyen yöneticileri de, bu sayımızda yeniden yayınladığımız eylem birliğinin ilkeleri üzerinde görüş belirtmeye çağırıyoruz. Bu ilkelere açıkça cevap vermelerini istiyoruz.

İşte o zaman bu gelişmeleri yakından, izleyeceklerine inandığımız devrimci kitleler halk siyasetleri arasında eylem birliğinin oluşmasına kimlerin samimi olarak çalıştıklarını; kimlerin tekke menfaatleri uğruna gerekçelerini sahte temellere dayattığını göreceklerdir.

Biz hiçbir siyasetin yöneticilerinin tabanlarında yükselen bu özleme kulak tika-

yabileceklerini sanmıyoruz. Ve aslında bugün herkesin «birlik»çi olduğu halde eylem birliğinden yana olmayan «bilmece»liklerinin asıl sebebi devrimci kitlelerdeki bu yaygın istektir.

Bu yazımızda devrimci kitlelerdeki bu isteğin bilinçli bir istek haline dönüşmesi ne; bu konudaki revizyonist safsataların ve küçük burjuva yorumların maskesinin indirilmesine çalışacağız.

1. BÖLÜM

Birlik Sorununa Genel Bakış

Bugün eylem birliği konusundaki yanlış görüşler; yanlış düşünceler gökten inmiştir. Tersine Türkiye devrimi tarihinde bu konudaki revizyonist kökleri bulmak mümkündür. Ve aslında çeşitli dönemlerde hakim hale bile gelmiş olan «cephe» «sosyalist kurultay» «güçbirliği» gibi tezleri ele almadan onların değişik görünümlü ifadelerinden başka hiçbirşey olmayan bugünkü «cephe» konusundaki sakat anlayışları, «Proleter Devrimcilerin Birliği» tezlerini, vs. tam olarak açıklamak ve kavramak imkânsız olur. Nihayet eylem birliği sorunundaki bilinçli olarak yaratılan keşmekeşlik çökertilemez.

Yukarıda adı geçen tezlerin ne olduğunu, neyi savunduklarına geçmeden önce birlik sorununun çeşitli yönleriyle Marksist - Leninist yorumunun ne olduğunu açıklamamız gerekmektedir. Şimdilik sadece genel yönlerini ortaya koyacağımız bu sorunu ileride yeri geldikçe daha da açıklamaya çalışacağız.

Bugün yaygın olan proleter sınıfın ve diğer emekçi kitlelerin birliğinin sağlanmasının taktiklerinden biri olan eylem birliği ile halkın devrimci birleşik cephesinin kapsam ve rollerinin aynılaştırılmasıdır. Eylem için kurulmuş geçici birliklerle, sınıflararası bir ittifak sorunu olan «cephe» sürekli olarak karıştırılmaktadır. Bu yüzden birlik so-

rununu anlatırken cephe meselesini açıklamadan geçemeyiz.

A — CEPHE NEDİR?

Nedir Halkın Devrimci Birleşik Cephesi? Cephenin kapsamı ve fonksiyonu nedir?

Bu soruların cevapları doğru bir şekilde 1972'lerde İ. Kaypakkaya yoldaş önderliğinde proletarya hareketi tarafından ortaya koyulmuştur. Birleşik cephe devrim için bir cephedir. Birleşik cephe uzatmalı halk savaşı süreci içersinde proletarya önderliğinde işçi-köylü temel ittifakı üzerinde inşa edilir. Ve son çözümlemede milli burjuvaziyi devrim saflarına kazanma sorunudur.

Devrimin üç temel silahından birisi olan Halkın Devrimci Birleşik Cephesi sınıflar arasında ortaya çıkan bir ittifaktır. Eğer bu cephe halk sınıfları arasında devrim için bir ittifak olacaksa emperyalizme, faşizme, komprador kapitalizme ve feodalizme karşı olmak zorundadır ve öyledir.

Ancak cephe her zaman «ha» deyince «inşa» edilecek; oluşturulabilecek bir ittifak değildir. Hele hele halk sınıflarına ait çeşitli siyasetler arasında eylem için kurulan bir birlik hiç değildir. Ve tamda bu noktada cephe üzerine söylenen genel doğruların sınındığı kıstas ortaya çıkmaktadır.

Cephenin oluşması bir anlamda milli burjuvaziyi kazanmaksa; diğer yönüyle milli burjuvaziyi «yola getirmek»tir. Bu «Emperyalist savaşa karşı sınıf bilinçli proletaryanın tavrı» adlı yazıda incelediğimiz gibi uluslararası planda da böyle olmuştur. Küçük burjuvazinin kolaycı devrim anlayışı; onun uzlaşıcı-kuyrukçu politikasıyla da birleşince ortaya «cephenin her zaman kurulabileceği» yolundaki «meşhur» (!) tezler çıkmaktadır. Ve bunlar değişik görünüm altında ve değişik zamanlarda yeniden piyasaya sürülmektedir.

Bütün devrim tarihleri ve uluslararası planda 1939-45 arasındaki emperyalist savaş döneminin somut gelişmesi göstermiştir ki, ne yarı sömürgelerdeki orta burjuvazi ve ne de «demokratik» emperyalist devletlerin o an bir emperyalist savaştan yana

(değişik amaçlarla) olmayan tekelci burjuvazisi proletarya ile «ha» deyince ittifaka yanaşmamıştır. Bunlarla proletarya arasında da bir ittifak daima proletaryanın bunları «yola getirmesi» sonucu oluşmuştur.

Proletaryanın burjuvaziyi yola getirmesi zorlu bir sorundur. Bu, tümüyle proletaryanın siyasi ve örgütsel gücüne bağlıdır. Burjuvazinin, proletaryanın devriminin solugunu ensesinde duymasına, bunu hissetmesine bağlıdır.

Geçen sayımızda da belirttiğimiz gibi her seviyeden oportunistin anlayışını bir Marksist-Leninistin benzetmesi açık olarak ifade etmektedir.

«Doğru siyaset elma; burjuvazi de çocuk.»

Öportünizm bir cephe için doğru siyaseti burjuvaziyi cezbedecek ve onu ittifaka zorlayacak bir elma şekeri olarak görmektedir. Açıktır ki böyle bir anlayış kuyrukçuluğun dikelasıdır.

Elbette cephe için doğru bir siyasi perspektif gereklidir. Ancak bu kesinlikle yetersizdir. İbrahim Kaypakkaya yoldaş cephe için izlenmesi mutlaka gerekli olan doğru bir siyaseti yeterli şart olarak gören TİİKP revizyonistlerine karşı şöyle diyordu:

«Revizyonistlerin üçüncü yanlışı şudur: «Cephe, devrimin dostlarını ve düşmanlarını doğru tesbit etmeyi ifade eder.» Hayır baylar! Cephe bunu ifade etmez. Yaptığınız şey korkunç bir demagojidir. Cephe, komünist parti önderliğinde ve işçi-köylü temel ittifakı üzerinde, **BÜTÜN DEVRİMCİ SINIF VE TABAKALARIN emperyalizme, feodalizme, komprador kapitalizmine karşı BİRLEŞMİŞ OLMALARINI** ifade eder. Devrimden menfaati olan sınıf ve tabakalar, **bizzat birleşmedikçe cephe gerçekleşmiş olmaz.** Revizyonist hainlerin söylediği gibi devrimin dostlarını ve düşmanlarını tesbit etmekle cephe gerçekleşmiş olmaz. Eğer öyle olsaydı, devrimin dostlarını ve düşmanlarını bir kere doğru tespit ettikten sonra, mesele bitirdi. Ve bu tesbit muhafaza edildiği müddetçe cephe bozulmazdı (!) ÇKP'li yoldaşlar, devrimin dostlarını ve düşmanlarını ta 1927

de doğru tesbit etmişlerdi. Cephe hemen gerçekleşti mi? Sınıf mücadelesi seyri içinde, halkın cephesi kaç kere bozulup, tekrar kurulmadı mı? «Cephenin, devrimin dostlarını ve düşmanlarını doğru tesbit etmeyi ifade ettiğini» söylemek, demokratik halk diktatörlüğü hedefini bir kere tesbit ettikten sonra, derhal ve kendiliğinden bu hedefe ulaşmış olacağını söylemek kadar saçmadır. Cephenin gerçekleşmesi için, devrimin dostlarını ve düşmanlarını doğru tesbit etmek yetmez; aynı zamanda, proletarya önderliğinde devrimin dostlarını birleştirmeye yönelen, nisbeten uzun bir mücadele yürütmek gerekir. Proletarya önderliğinde devrimin dostlarını birleştirmek için, sabırlı ve **ÇETİN BİR MÜCADELE** vermek gerekir. Mücadelesi verilmeden, birakalım çeşitli tabakaları bir araya getirmeyi, işçi sınıfını biraraya getirmek bile mümkün değildir. Revizyonist baylar, bir tesbitle herşeyi hallediveriyorlar! Sanıyorlar ki, bir kere yerleri tesbit edilince bütün sınıf ve tabakalar tıptış tıptış kendi yerini alıverecek ve beylerimizin emirlerini bekleyecek! Sınıf mücadelesi değil de, sanki bayram merasimi! Ve karşıımızdakiler, sanki emre âmâde merasim kıtası!» (*)

Marksist-Leninist Hareket sorunu yıllar önce böylesine net koyduğu halde oportunist teorisyenler bundan zerre kadar ders çıkarmamakta direnmişlerdir. Ve izledikleri politikada esaslı oluşturan şey, PDA'nın adı geçen pespaye tezi olmuştur: «Cephe, devrimin dostlarını ve düşmanlarını doğru tesbit etmeyi ifade eder.»

Ve ardından kendi güçlerine; legal, kof ve barışçı yapılarına bakmaksızın cephenin oluşturulabileceği hayalini yaymışlar; reformist burjuvazinin daha da kötüsü sahte reformizmi kılıf edinmiş bir komprador burjuvazi - toprak ağası kliğinin sözcüğü olan CHP'nin âleti durumuna düşmüşlerdir.

Cephenin oluşması için doğru siyaset yetmez. Aynı zamanda proletarya örgütlü bir siyasi güç olmak zorundadır. Burjuvaziyi ittifaka zorlayabilmelidir. Bunlar olmadan oluşturulacak olan cephe tek taraflı bir

anlaşma, yada daha açık ifadesiyle proletarya adına küçük burjuvazinin kuyrukçuluğudur.

Bu yüzden TİKP revizyonistlerinin cephe politikası başından beri bu kuyrukçuluğun teorik kılıflanmasını ifade etmiştir. Ancak TİKP'in o dönemdeki tezleri ve siyaseti bugün de aktüelliğini bizim sözde «proleter devrimci»lerimizin «platform»larında korumaktadır. TİKP revizyonistleri gibi şimdiki oportunistler de milli burjuvazi ile ittifakı her zaman mümkün görüyorlar.

«Evet, mümkündür -diyor İbrahim Kaypakkaya- ama, bir tek şekilde mümkündür: O da, proletaryanın kızıl bayrağı altında, işçi-köylü temel ittifakı üzerinde, halkın demokratik diktatörlüğünü kurmaya yönelen bir cephe yerine; burjuvazinin arkasında, bazı reformlarla bugünkü düzenin sivri yanlarını törpülemeye ve bir burjuva diktatörlüğü kurmaya yönelen bir 'cephe' (!) geçirmekle mümkündür.» (*)

Geçmişte proletarya hareketi sorunları bu şekilde doğru olarak ortaya koymuştu. Ancak o, ülkemizde birleşik cephenin oluşmasını kesin bir hükme bağlamıştı. Birleşik cephenin kurulmasını «bir veya birkaç bölgede Kızıl Siyasi İktidarın kurulması» şartına bağlamak; bu olmadan cephe olmaz demek hataydı ve Marksist-Leninist Hareket bu hatayı yapmıştır ve daha sonra özelleştirisini de...

Ancak bu şartın koyulmasına sebep olan subjektif yön o zamana dek burjuvaziyle «ittifak» adına sürdürülen kuyrukçuluğa karşı duyulan bir tepkiyi yansıtmakta idi. Ve bugün etrafımıza baktığımızda bu tepkinin aslında ne denli haklı bir tepki olduğunu görebiliyoruz. Bir yandan ülke çapında diğer yandan dünyada yürütülen kuyrukçuluk politikası hep «cephe» ve «ittifak» adına yürütülmektedir.

Proletarya hareketinin birleşik cepheyi şarta bağlaması esasa ilişkin bir hata değil-

(*) İbrahim Kaypakkaya, Bütün Yazılar, sf: 320-321.

(*) Age., Sf. 324.

di. Ancak genel ve yaygın olan durumu il-keleştiriyor, kurallaştırıyordu.

Oportunist grupların tümü, bir ittifak için proletaryanın hegemonyasını burjuvazinin hissetmesi gerektiği, örgütlü ve siyasi gücüyle burjuvaziye yola getirmesi gerektiği noktasından hareket eden İ. Kaypakkaya ön derliğindeki proleterya hareketinin bu hatasını öze ilişkin bir hata olarak göstermeye özen gösterdiler. Ve böylece partisiz cephe, «cephe her zaman kurulur» şeklindeki tezler, eylem birliklerinin «cephe» diye alkışlanmasına hayat alanı oluşturmaya çalıştılar. Ancak bizzat sosyal gelişmenin kendisi, TİKP'e Şefik Hüsnü'den, günümüzün oportunist mihraklarına da TİKP den miras bu pespaye kuyrukçuluğa hayat hakkı tanımamış; bu tür tezler hezimete uğramıştır. Fakat ideolojik kökü kurutulamadığı için değişik teorik temellerde ve değişik sıfatlar altında halâ savunulabilmektedir. Ve bu konuda da günümüzün oportunist mihraklarının kılavuzluğunu TİKP revizyonizmi yapmıştır, yapmaktadır. TİKP bugün sözümona ÇKP-Guomintang ittifakının benzerini uyguladığı iddiasındadır. Onun tümüyle ve açıkça karşı-devrimin uzantısı haline gelerek CHP'ye ve genelde komprador burjuvazi toprak ağası kliklerine ve onların ağababası emperyalist burjuvaziye karşı izlediği «birleşik cephe»nin ne tür bir cephe olduğu ve bu «cephe» anlayışına TİKP'in «cephenin her zaman kurulabileceği» teorik önermesinden yola çıkarak vardığı gerçeği herkes için öğretici olmalıdır. Çünkü bu tez ve ittifak konusunda ileri sürülen benzeri tezler, sınıf uzlaşmacılığının teorisyenleri olan revizyonistlerin ve modern revizyonistlerin dayandıkları temel noktalar olmuştur. Revizyonistler ve modern revizyonistler bu tür tezleri her dönemde sınıf uzlaşmacılığına «teorik» temel olarak göstermeye çalışmışlardır. Dün Kruşçef revizyonizmi «ittifak» adı altında bu tür tezlerle sınıf uzlaşmacılığına temel yaratmaya çalışıyordu. Bugün karşı-devrimci «üç dünya teorisi»nin sınıf işbirliğini üzerinde yükselttiği temel dayanak noktaları da ittifak adına savunulan kuyrukçuluk politikasıdır.

Bütün bunlardan çıkan sonuç nedir? Proletaryanın, birleşik cephenin oluşma şartları ortaya çıkmadan, birleşik cephenin oluşması yolunda, ona uygun bir siyaset izlemeyeceğimidir? Hayır, bu değildir. Proletarya hareketi asla bunu savunmamıştır. Bu alanda da her seviyedeki oportunist mihraklara yol göstericilik yapan TİKP revizyonizminin, Marksist-Leninistleri kastederek, «ittifak fikrine karşı» oldukları; «ittifak fikrini proletaryaya aykırı» buldukları iddiaları birer uydurmadan ibarettir.

İlk olarak, ittifak politikası birleşik cephenin ve giderek devrimin gerçekleşmesinin vazgeçilmez temel politikalarından birisidir. Bu yüzden proletaryanın doğru bir ittifak politikası izlemesi hayati önemdedir.

İkinci olarak, cephenin fiilen oluşma şartının olgunlaşmadığı dönemlerde de proletarya bu politikayı uygular. Proletaryanın partisi işçi-köylü temel ittifakını oluştururken, diğer yandan da birleşik cephe siyasetinin gereği olarak küçük burjuva kitleleriyle bağ kurmaya, bağlarını geliştirmeye; milli burjuvaziye cepheye kazanmaya çalışır.

Zaten bu politika sayesinde ki, proletarya halk ile halk düşmanları arasındaki kesin ayırma tabi olan bir askeri-siyasi-örgütsel hat izleyebilmektedir. Halk güçlerini halk düşmanı güçler arasında değerlendirme hatalarından kendini koruyabilmektedir.

Sorun şudur ki, ittifak politikasında daima orta burjuvazi mi esas alınacaktır? Proletaryanın ve diğer emekçi kitlelerin güçlerini burjuvazi kendi çıkarları için kullanabilecek midir; kullanmalı mıdır? Eir ittifak için proletaryanın bağımsız gücünün gelişmesi için vargüçle çalışmak yerine, burjuvaziye «ittifak siyaseti» güdenler burjuvazinin âleti olmaktan kurtulamamış ve daima karşı-devrime hizmet etmişlerdir.

İ. Kaypakkaya yoldaş «Bir veya birkaç bölgede Kızıl Siyasi İktidar doğmadan niçin milli burjuvaziye ittifak mümkün olmaz?» sorusunu sormakta ve şöyle cevaplandırmaktadır :

«Çünkü, daha önce milli burjuvazi proletaryanın önderliğini kabul etmeyecektir; kendi uzlaşıcı, teslimiyetçi, halk kitlelerini asla devrime ve kurtuluşa götürmeyecek olan reformist çizgisini inatla, ısrarla sürdürecektir. Proletarya, burjuvazi ile ittifak istemediği için değil, burjuvazi böyle bir ittifaka yanaşmayacağı için ittifak mümkün olmayacaktır. Bu apaçık bir şey değil midir? Ülkemizin bugünkü gerçeklerine de uygun değil midir? Milli burjuvazinin temsilcileri, en sağından en soluna kadar, seçim veya askeri darbe yoluyla iktidarı ele geçirmek, bugünkü düzenin göze batan yanlarını biraz törpülemek, işçiler ve köylüler üzerinde kendi diktatörlüklerini kurmak için çalışmıyorlar mı? Çoğu zaman faşizme kuyruk sallamıyorlar mı? Bunlarla bugünkü şartlarda, proletarya önderliğinde ve halkın demokratik diktatörlüğü hedefine yönelen bir halk cephesi kurmak mümkün müdür? Bugüne kadar mümkün olmuş mudur?» (*)

Proletarya meseleyi genel hattıyla ortaya böyle koymaktadır.

Bu sorunun eylem birliği ile ilgili olan yanı da vardır. Konumuzun asıl yanı bu olduğu için bu ilişkiye de değinmeliyiz.

Proletarya ve onun öncü kurmayı birleşik cephe siyasetinin o an yüklediği somut görevleri yerine getirirken, diğer yandan da Demokratik Halk Devriminin asgari müşterek programında ifadesini bulan emperyalizme, feodalizme, komprador kapitalizme, faşizme karşı, güncel hedef ve değişik taktik mücadelelerin stratejik devrim hedefleriyle kaynaştırılması; ona tabi kılınması ve devrim mücadelesinin geliştirilmesi için kitle mücadelesi için de bu gerçeklerin kavranılmasına çalışır. Bu, somut sorunların proletaryanın öncüsü tarafından siyasi muhtevasıyla birlikte kitlelere kavratılması demektir. Bu, halk kitlelerini kucaklayan, kucaklaması yolunda mücadele verilen ve halk kitlelerinin bağrından yükselen siyasi ve ekonomik temeldeki kampanyaların örgütlenmesi demektir. Böyle bir kampanyaya halk kitlelerinin katılmasını sağlamanın a-

racı olarak önümüze eylem birliği ve ortak eylem sorunları çıkar.

İşte ileride inceleyeceğimiz eylem birliği ve ortak eylemler ile birleşik cephe; onun gerçekleşme koşullarının sağlanmasına hizmet eden kitlesel kampanyalarla ilgili olan yönü de budur.

B — BİRLİK SORUNU VE PROLETARYA

Proletarya önderliğinde işçi-köylü temel ittifakı üzerinde yükselen birleşik cephe görünüm itibarıyla «halkın birleşmesi»dir. Ancak bu bizi teorik yanıtlara götürmemelidir. «Birlik» sorunu proletaryaya özgü bir sorundur, bunun karıştırılmaya başlandığı yerde sonuçta kuyrukçuluğa varan yanlışlar silsilesi başlar. Ve küçük burjuvazi, safсата tezlerini tam da bu noktanın tahrifi üzerinde yükseltmektedir.

İleride ele alacağımız «sosyalist kurultay» yada onun yeni şartlara uydurulmuş tekrarından öte bir şey olmayan «Proleter Devrimcilerin Birliği (PDB)» tezlerinin özünü daha iyi kavrayabilmek için, proletaryaya has bir olgu olan birlik sorununun ortaya nasıl konulduğunu incelemeliyiz.

Proletarya açısından «birlik» sorununun iki yönü vardır: Birincisi, proleter devrimcilerin, komünistlerin birliği. İkincisi sınıfın birliği.

Marksist-Leninistlerin birliği ne demektir? Bu birliğin aracı nedir? En kısa cevabıyla şudur: Proletaryanın sınıf bilinçli en ileri unsurlarının proletaryanın öncü örgütü, kurmay heyeti olan Komünist Parti içinde birleşmesidir.

Marksist-Leninistlerin Parti içerisinde birliği nasıl sağlanır? Doğrudan doğruya Marksist - Leninist ideolojik - siyasi ve örgütsel bir temel ve çizgi üzerinde; Marksist-Leninist eylem temelinde; Partinin program ve tüzüğü temelinde...

Bu varolan bir partinin süreç içinde inşası; inşasının derinleştirilmesinden başka bir şey değildir. Proletaryanın partisi mücadelesinde proletaryanın partisine la-

(*) Age.. sf. 323.

yık olan, sınıf bilinçli en ileri unsurları saf-
larında toplar, gelişir.

Açıktır ki, yukarıdaki kısa tezlerle bir
dönem ayyuka çıkarılan «sosyalist kurul-
tay» bozması «Proleter Devrimcilerin Birli-
ği»ne temel teşkil eden tezler arasında tek
bir ortak yan yoktur. Çünkü «PDB» tezine
göre bu «birlik» proletaryanın partisinin o-
luşmasının ön hazırlığıdır. Bu teze göre de-
ğişik «program»lara sahip olanların birbiri-
ne taktıkları «proleter devrimci» payesi ko-
münistlerin birliğini sağlayan bir unsurdur.
Komünistlerin birliği «proleter devrimci» (!)
lerin eylem birlikleriyle sağlanacaktır. Ko-
münistlerin birliği, niteliği yurtsever-demok-
rat bir temelde oluşan «PDB» tezi üzerinde
sağlanacaktır...

Eugün oportunist «PDB»ciler şimdi tü-
müyle iflâs etmiş ve etmesi kaçınılmaz olan
bu tezi dergilerin sayfaları arasına gömmek
için canfeda bir çaba içindedirler. Ne var-
ki TİKP revizyonizminden devralarak can-
landırıdıkları «PDB» tezinin ideolojik temeli
hâlâ yürürlükte olduğu ve daha önemlisi ay-
nı tez şimdi değişik ambalajlarda piyasaya
sürüldüğü için üzerinde durmak zorundayız
ve ileride duracağız.

Demek ki proletaryanın en ileri unsur-
larının birliğine Marksizm-Leninizm bilimi,
Proletarya partisi içinde diye cevap verir.
Ve bu birlik ortak komünist bir eylem ve bu
eyleme yön veren ideolojik - siyasi - örgüt-
sel çizgiyi önşart olarak içerir.

Marksist-Leninistlerin birliği ile eylem
birlikleri arasındaki bağa gelince...

Yukarıda eylem birlikleriyle Marksist-
Leninistlerin birliğinin sağlanamayacağını
belirttik. Öyleyse, bundan, eylem birlikleri-
nin Marksist - Leninistlerin birliğine hizmet
etmediği yada etmeyeceği sonucu çıkarıla-
bilir mi?

Hayır. Bu sonuç çıkarılamaz. Tersine,
eğer oluşturulan eylem birliklerinde, Mark-
sist - Leninistlerin birliğini sağlamış ve sağ-
layacak olan Parti, bağımsız çizgisini sür-
dürebilir; kendini diğerlerinden her alanda
kalın çizgilerle ayırabilmeyi sağlarsa ve ni-
hayet bağımsız ideolojik - siyasi mücadelesi-

ni kesintiye uğratmazsa bu eylem birlikleri
sınıf bilinçli ileri unsurların Parti safların-
da toplanmasına hizmet eder. Dolaylı olarak
partinin inşasına katkıda bulunur.

Proletaryanın sınıf bilinçli unsurlarının
birliği ve onun eylem birliği ile ilişkisi de
kısaca böyledir.

Proletarya açısından «birlik» meselesi-
nin ikinci yönünü teşkil eden sınıfın birliği
nedir? Nasıl sağlanır?

Şöyle cevap veriyor Lenin:

«Sınıf bilinçli proleterlerin önderlik et-
tiği işçi sınıfı kitleleri arasında gerçek» bir-
lik, «gerçek koşullardan ortaya çıkan siyasi
kampanyalar temelinde...» (*)

Görüldüğü gibi Lenin burada sınıfın bir-
liğinin sağlanmasının yolu olarak siyasi
kampanyaları göstermektedir. Çünkü prole-
ter sınıfın mücadele tarihi içinde sayısız e-
konomik, demokratik direnişi vardır. Ancak,
nihayet bu hareketler kendiliğinden hare-
ketlerden tayin edici bir farklılığa sahip de-
ğildir. Proleter öncünün yönlendiriciliğinde
de olsa sayısız proleter kitleler harekete kı-
sa vadeli çıkarları için katılabilirler ve bu,
sınıfın kalıcı hareket birliğini sağlamaya
yetmez.

Proletarya açısından artık devrim çözü-
mü gündemde olan bir sorundur ve her dev-
rimin temel sorunu iktidar sorunudur. İşte
işçi sınıfının hiç değilse önemli bir bölümü
bu bilinç unsurundan yoksunsa sınıfın kalı-
cı bir birliği oluşturulamaz. Proletarya bu
görevi yerine getirebilmek için sosyalist bi-
lince kavuşmak ve bu bilinç etrafında bir-
leşmek zorunluluğuyla karşı karşıyadır.

Kapitalist ülkelerin proletaryası açısın-
dan sınıfın birliğinin sağlanması çok daha
tayin edici önemdedir.

«Yalnız öncü ile -diyor Lenin- zafere u-
laşmak imkânsızdır. Henüz bütün işçi sını-
fı ve henüz büyük kitleler öncüyü doğrudan
doğruya destekler bir tutum takınmadan
hiç değilse hayırhah tarafsızlık tutumu ta-
kınmadan, öncüyü tek başına kesin savaşa

(*) Lenin, Birlik Sorunu, sf.

sürmek sadece budalalık değil, cinayettir de.» (*)

Çünkü sorun, kapitalist ülke proletarya sınıfının öncülüğünde bir ayaklanma; burjuva devlet makinasının bir an önce yerle bir edilmesi ve yerine proleter diktatörlüğünün kurulması sorunudur. Ve bu yüzden bu ülkelerde devrimin yolu olan ayaklanmaya uzun süreli ve sebatlı bir şekilde hazırlanılması gereklidir.

Bu yüzden Lenin «İhtilâl ile asla oynamamak ve ihtilâle bir kere başlandı mı tâ sonuna kadar gidileceği zorunluluğunu iyice anlamak»(**) gerektiğini vurgulamaktadır.

Türkiye gibi ülkelerde mesele tümüyle aynı şekilde değildir. Ülkenin sosyo - ekonomik yapısının ortaya koyduğu gerçeğe dayalı olarak devrimin yolu, sınıfların mevzilenişi, ve devrimin proleter sosyalist olmayıp yeni tip bir burjuva demokratik devrim, tarım devrimi olması proletaryanın birliği sorunumuzu temelde olmayan bazı değişikliklere uğratar.

Ülkemizde proletaryanın ödevi, partisi önderliğinde, Tarım devrimimizin temel gücü olan yoksul ve aşağı orta köylülük ile birleşmek; devrimin diğer itici güçleri olan kır ve kent küçük burjuvazisine önderlik etmek ve demokratik burjuvaziye devrimin saflarına kazanmaktır.

Proletarya önderlik fonksiyonunu, hem siyasi ve hem de askeri örgütlenmesi ile ve hem de Demokratik Halk devrimi aşamasında halk kitlelerinin somut ekonomik-demokratik taleplerini siyasi iktidar hedefine tabi kılarak mücadeleye sevkmesiyle gerçekleştirir.

Şüphesiz ki proletarya bu görevini yerine getirmek için kendiliğinden bir sınıf olmaktan çıkıp sosyalist bilince kavuşmak; kendisi için bir sınıf olmak göreviyle karşı karşıyadır. Parti, sınıfın partisi olmalıdır; sadece ileri unsurların değil. Bu yüzden de proleter kitleleriyle bağ kurması, onlarla bağlarını geliştirmesi; sınıfın birliğini sağlaması gereklidir.

Denilecek ki, öyleyse farklılık nerededir?

Farklılık sosyo-ekonomik yapıda ve bundan dolayı da devrimin yolu konusundadır.

Bizde devrim başından itibaren uzatmalı bir savaşla, halk savaşıyla başarıya ulaşabilir. Bizde devrimci çalışmanın esasını (tamamını değil!) köylük bölgelerdeki faaliyet oluşturur, oluşturmalıdır. Şehirlerdeki çalışma bu çalışmaya tabi ve bu yüzden de talidir. Şehirlerde de esas çalışma sanayi proletaryasının içinde olmalıdır.

Mesele böyle olduğu içindir ki, ülkemizde proletaryanın birliğinin sağlanması halk savaşının uzatmalı karakterine bağlı olarak nispeten uzun bir zaman alacaktır, alır. Birlik sorununun iki yönü de gerçekleşmeden silahlı mücadeleye girilmez demek bu yüzden devrimi bilinmez bir tarihe atmakla eşdeğerdir. Yada devrimin özünü inkar etmek, toprak devrimini reddederek; bir ayaklanma ile iktidarın ele geçirilmesi gerektiğini savunarak ve şehirlerdeki çalışmayı esas (yada siz tüm deyin!) olarak yarı tröçkist bir hat izlemek demektir.

Ülkemizde öncülerinin değil ama proletaryanın birliği bu yüzden nispeten uzun bir zaman içinde oluşturulabilir. Ve farklılık işte burada yatmaktadır.

Şimdi gelelim proletaryanın birliği ile eylem birliği arasındaki ilişkiye...

Lenin bu birliği sağlamanın aracı olarak gerçek koşullardan ortaya çıkan siyasi kampanyaları göstermektedir. İşçi sınıfı kitlelerinin siyasi kampanyalar temelinde birliğinin sağlanması karşımıza işçi sınıfı içinde çalışan ve onun belli bir bölümünü etki alanı içerisinde tutan örgüt veya siyasetlerle bu siyasi kampanyaların yürütülebilmesi için eylem birliği ve ortak eylem sorununu çıkarır.

Her sorunu devrimin çıkarları açısından ele alan, yargılayan ve değerlendiren proletarya bir taktik araç olarak eylem birliklerinden veya ortak eylemlerden yana ne-

(*) Aktaran Stalin, Leninizmin İlkeleri, sf. 90.

(**) Aktaran Stalin, Leninizmin İlkeleri, sf. 85.

den tavır takılmaktadır? Bu, birlik sözcüğünün salt «yüce» bir sözcük olmasından ötürü müdür?

Proletaryanın bu taktik araçları kullanması; onu devrimin çıkarlarına tabi olarak kullanması eylem birliklerinin proletaryanın birlik sorununu çözmesinin bir aracı-yardımcısı olması yüzündendir.

Proleter kitleler içerisinde belli bir etkinliği olan siyasi gurup ya da akımlarla yapılan eylem birliklerinin, doğaylı yoldan birlik sorununun birinci yönüne, yani proleter devrimcilerin birliğine hizmet ettiğini görmüştük. Bu tür eylem birlikleri birlik sorununun ikinci yönünün sağlanmasına ise doğrudan aracılırlar. Sınıfın birliğinin sağlanmasına hizmet ederler. Ve yine doğaylı olarak proletarya partisinin inşasına...

Parti, geniş proleter yığınlar içerisinde bağımsız propaganda ve ajitasyonunu yükseltir. Sınıfa siyasetiyle seslenir ve sosyal pratik içinde sınıf kendi öz siyasetini tanır, ona sahip çıkar, onunla kenetlenir, Proletaryanın partisinin gelişmesine, zenginleşmesine; proletaryanın partisinin geniş proleter kitleleriyle bağ kurmasına hizmet eder.

Burada şu soru sorulabilir: Çeşitli siyasetler proletarya adına hareket ettikleri halde öyleyse neden eylem birliklerine yan çizmektedirler?

Bu siyasetler küçük burjuvazinin çıkarlarını temsil etmektedirler de ondan. Proletaryanın partisi bu araçları birlik sorununu çözmek için bir vasıta olarak kullanabilmektedir de ondan. Çünkü küçük-burjuvazinin programı işçi sınıfının gerisindedir ve proleter sınıf bu tür eylem birlikleri sırasında öz siyasetini ve kendi öncüsünü pratik içinde görmekte, tanımakta ve bu eylem birlikleri proletaryanın birliği yolunda bir araç olabilmektedir de ondan.

Ashında daha yukarıda anlattığımız gelişmeler bu soruların cevabını açıklıkla ortaya koymaktadır. Ve proletaryanın saflarına sızmış, onları yanıltan yabancı unsurların eylem birliklerinden vebadan kaçarcasına çekinmesinin, buna karşılık proletarya partisinin bu sorundan kaçması için bir

tek sebebi bile olmamasının; tersine borlayıcı unsurun proletarya partisi olmasının anlamı da burada aranmalıdır. Proletaryanın «korkacak» hiçbir şeyi olmadığı halde küçük burjuvazinin reformist-revizyonist uzantılarının eylem birliklerinden korkması için her sebep mevcuttur.

Proletarya yukarıdaki sebeplerle açıkladığımız çıkarlarından dolayı «birlik»ten yana olduğu içindir ki saflarındaki küçük burjuva uzantılar açıkça eylem birliğine karşı çıkamazlar. Onların en keskin «birlik»çi pozlarının ardında ayrılıkçı tutumları bu yüzden tekke menfaatlerinin gereğidir.

Öyleyse bu çelişkinin çözümü de proletaryanın, onun öncüsünün omuzlarına yüklenmiş bir görev olmaktadır. Bu yüzden bizler geniş işçi yığınları içinde, kaderini proletaryanın kaderine bağlamayı kabullenmiş devrimci çevrelerde sorunu tartışmalıyız. Onlara gerçekleri anlatmalıyız.

Eylem birliklerine katılma seçeneği kesinlikle küçük burjuva örgüt yöneticilerinin keyfine bırakılamaz, bırakılmamalıdır da. Eğer onlar eylem birliğine «evet» derlerse bilelim ki bu doğrudan doğruya devrimci kitlelerin baskısı sonucu olacaktır. Ve küçük burjuvazinin kör siyasetinin açmazı burada da proletaryanın çıkar haznesine aktarabilecek bir kazanç olabilecektir. Onlar ya bu eylem birliklerine «evet» diyecekler (siz demek zorunda kalacaklar deyin) ve böylece proleter öncünün gelişmesine, sınıfın birliğinin sağlanmasına gönülsüzce rıza göstermek zorunda kalacaklardır. Ya da isterlerse «hayır» desinler. Bu takdirde de ayaklarının altında kaymak zorunda olan toprağı ancak daha sonra yerini bir depreme bırakacak olan kısa bir süre kadar tutmayı başarabileceklerdir. Sonuç proletaryanın lehinedir.

C — EYLEM BİRLİĞİ

Yazının başından bu yana sorunları eylem birliği meselesine bağlayarak açıklamaya çalıştık. Öyleyse eylem birliği nedir?

En kısa tanımıyla eylem için birliktir. Dar yada önemlice bir eylem için yapılan ve eylemin bitmesinde dağılan bir birliktir. Ey-

lem birliğinde ortada bir birlik olduğu için belli bir temelde anlaşma var demektir.

Eylem birliğinin ne olduğunu daha iyi kavrayabilmek için soruna bu «anlaşma»-dan başlayalım.

D) Eylem Birliğinde «Anlaşma»

«Anlaşmaktan -diyor Lenin- partili olmayanlar 'bir taktik karar' ya da çizgi saptamayı anlarlar. Partililer için anlaşma parti çizgisini sürdürme işine başkalarını katma (a.ç. Lenin) girişimidir.»(*)

O halde proletarya partisi açısından eylem birliği, parti çizgisine başkalarını katma girişiminden başka birşey değildir.

Bu, eylemlerin örgütlenmesi ister proletaryanın partisi tarafından önerilmiş olsun, isterse olmasın, böyledir. Niteliği itibarıyla, toplumdaki en devrimci, en ilerici sınıfın temsilcisi olması ve programının buna uygun formüle edilmiş olmasından dolayı proletaryanın partisi eylemlerin siyasi bakımdan öncüsü rolündedir. Eylemin fiili önderliğinin sağlanması ise doğrudan doğruya pratik bir sorundur ve proletarya partisinin örgütlü gücünün düzeyine; tecrübe ve önderlik kapasitesinin gelişme derecesine bağlıdır. Başlangıçta değilse bile ileride proletaryanın öncü örgütü ideolojik-siyasi önderliğini pratik önderlikle birleştirebilir, birleştirir. Çünkü onda bu yetenek vardır. Yeter ki harekete geçirebilsin...

Proletarya bu eylemlerin siyasi bakımdan neden öncüsüdür?

Varolan toplumsal özelliğinin bir ürünü olarak ortaya çıkan programı toplumdaki halk sınıflarının tümünün programından ileride ve onların programını da ileride de ondan.

Proletaryanın demokratik devrini hedefleyen asgari stratejik programı halk sınıflarının objektif devrimci hedeflerinin ve taleplerinin doğru bir özetidir. Dolayısıyla bu program ideolojik mücadele ile, ajitasyon-propaganda ile, doğru bir siyasi örgütsel çizgi ile halk kitlelerini harekete geçirebilecek temele sahiptir. Ve proletaryanın ön-

cüsünün sorunu bu programın gerçekleşmesini sağlamaktır.

İşte bu yüzden bir «anlaşma» olan eylem birliğinden parti dışı gruplar neyi anlarsa anlasınlar, Marksist-Leninistler ondan sadece «parti çizgisini sürdürme işine başkalarını katma girişimi»ni anlayacaklardır.

II-) «Anlaşma»nın Temeli Nedir?

Eylem birlikleri taktik bir sorun olarak, sınıflararası stratejik bir ittifak sorunu olan cepheden kesinlikle farklıdır. Bu farklılık onların temelini oluşturan platformlara da yansır ve onları belirler.

Eylem birliğinin de bir platformu vardır. Ancak bu, kesinlikle uzun vadeli; Demokratik Halk devriminin görevlerini üstlenmek durumundaki bir platform değildir, olamaz. Eylem birliğinin platformu yapılması düşünülen eylemle ilgili olarak; o eylem birliğinin oluşmasına temel teşkil eden, asgari seviyede üzerinde birleşmiş olan anlayışın kendisidir.

Bu, bir eylem birliği oluşturma sözkonusu olduğunda her siyasetin farklı bakış açılarıyla ve farklı amaçlarla da olsa eylemin yükselmesi gereken genel çerçevesi üzerindeki anlaşmalarını temsil eder.

Bugün oportünizm eylem birliği sorununu ondan kaçabilmek için öylesine çarpıtmıştır ki, devrimci çevrelere, tekkeciliklerinin tezahürü olan birçok şeyi eylem birliği olarak gösterebilme imkanı bulmuştur. Mesela bunlardan biri, herhangi bir grubun örgütlediği eyleme diğer siyasetlerin katılmasıyla da «eylem birliği» oluştuğu anlayışıdır.

Bu kesinlikle doğru değildir ve oportünizmin sahtekarlığını gösterir.

Eğer eylem birliğine katılan taraflar ortak bir platform (belirttiğimiz anlamda) temelinde anlaşmamışlar ve o eylemin yükümlülüğüne ortak olmamışlar ve yine eylemin örgütlenmesinde eşit sorumluluklar almamışlarsa, bu eylem birliği olarak ad-

(*) Lenin, Birlik Sorunu, sf.

landırılamaz. Herhangi bir grup bir eylem örgütlemiştir ve diğerleri de buna katılmışlardır, o kadar...

Bu yüzden de oportunistlerin eylemi örgütledikten sonra eyleme katılınması yolunda yaptıkları sadece eyleme katılmak için bir çağrıdır; kesinlikle eylem birliği değil...

III-1) Proletarya Partisinde Eylem Birliği

Eylem birliğinin genel çerçevesini çizenken sorunu daha iyi kavramak için eylem birliği taktığının, proletaryanın partisindeki irade birliğiyle olan farkı üzerinde durulur. Çünkü bu fark son derece önemlidir ve birçok küçük burjuva çevre bu farkın karartılması temelinde proletaryanın partisinden eylem birliği içerisinde bağımsız ajitasyon ve propagandasını önlemek istemektedir. Artık karşı çıkılması imkansız olan bir şartta eylem birliği oluştu ise, onlar hiç değilse bu farkın üzerini örterek ve sözümona eylem birliğinin bağımsız ajitasyon-propagandaya, eleştiriye engel olduğu gerekçesini dayatarak proletarya hareketinin gelişmesini önleme gayretindedirler.

Nedir partide irade birliği? Şöyle cevaplandırıyor Stalin:

«Birliğinden ve demir disiplininden güç alan bir parti olmadan proletarya diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek imkansızdır. Ama bütün parti üyelerinin irade birliği olmadan, hareket birliği olmadan partide demir disiplin düşünülemez. Şüphesiz ki bu, partide fikir mücadelesine yer olmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, demir disiplin, eleştiriye ve fikir mücadelesine engel olmak şöyle dursun, partinin bağrında eleştiri ve fikir mücadelesini gerektirir. Üstelik bu, disiplinin 'kör' disiplin olması da demek değildir. Tam tersine, demir disiplin, bilinçli ve gönüllü olarak kabul edilen bir itaati öngörür, çünkü, ancak bilinçli bir disiplin, gerçekten demir disiplin olabilir. Ama fikir mücadelesi bitince, eleştiri tükenip karara varılınca, bütün parti üyelerinin irade birliği ve eylem birliği şarttır. Bu, öyle bir zorunlu şarttır ki, onsuz ne birleşmiş parti, nede partide demir disiplin düşünülebilir.»

(*)

İleride yeniden ele alacağımız bu sakat düşüncenin sahipleri de çeşitli siyasetlerin herhangi bir eylem için yan yana gelişini proletaryanın partisindeki «eylem birliği» gibi gösteriyorlar. Ve böylece proletaryanın partisinde nasıl «fikir mücadelesi bitince irade ve eylem birliği şart»sa; onlarda eylem öncesi «fikir mücadelesi» «eleştiri», ama eylem sırasında «birlik» diyorlar.

Bu saçma görüşün şampiyonluğunu yapan D.Yol daha da ileri giderek «Bu nedenle de, 'eylemde birlik, ajitasyon propagandada serbestlik' ilkesi saçmadır»(**) diyor, HK ile 1 Mayıs mitinglerindeki «ortak eylem»ler üzerine yazdıkları bir yazıda...

Böylece bizlerde yıllarca bu ilkeyi savunur görünen HK'nun revizyonist şeflerinin gericileşen yüzlerini daha iyi görebiliyoruz. Ve böylece Partizan'ın bu «ortak eylem»lere alınmayacağı yolunda alınan karara ortak olan (acaba yanlış mı biliyoruz? HK'nun teorisyenleri açıklarlarsa öğreneceğiz.) HK'nun revizyonist teorisyenlerinin tekke menfaatleri uğruna nerelere gittiklerine bizim gibi tüm devrimcilerde şahit oluyor.

Sonuç olarak D.Yol'un bu tezinin aslında «birlik»in «yüce amaçları» uğruna değil, varlığının devamı gibi bir amaca yönelik olduğu tümüyle açıktır.

Proletaryanın partisinde demirden bir disiplini sağlamak ve proletaryanın devrim davasının bir aracı olarak eylem birliği...

Kof, barışçı ve esas yanı legal, kendi içinde bile her kafadan ayrı sesin çıktığı bir grubun, diğer siyasetlerle birlikte yapılan eylem birliğinde parti disiplinini savunması...

Bu gündüzle gece kadar birbirinden farklı iki objektif gerçeğin temelini D.Yol «saçma» diye geçiştiremez.

Bu ilkeyi tanımak başka bir şeydir, bu ilkenin sağladığı hakkı sorumsuzca ve eylemin asıl amacını saboté etmeye vardırarak kadar kullanmak başka bir şey. Hakkı tanı-

(*) Stalin, Leninizmin İlkeleri, sf. 107-108

(**) D.Yol, Sf. 28.

yıp tanımamak halk demokrasisini savunmanın bir kıstası; hakkı böyle kullanmakta o grubun niteliğini geniş kitlelerin görmesinin bir kıstasıdır. Bu yüzden de «saçma» olan, eylemin pratik sonuçlarından hareketle temel bir ilkeyi reddeden (bunun bir ilke olduğunu ileride açıkça göstereceğiz) D.Yol'un anlayışıdır.

IV-) Eylem Birliğinin Diğer Biçimleri

Eylem birliği konusunda buraya kadar anlattıklarımız proletarya partisinin daha çok legal-barışçı planda gerçekleştirdiği yada gerçekleştireceği eylem birliklerine ait özelliklerdir.

Özellikle bizim ülkemiz gibi silahlı mücadelelenin esas mücadele biçimi ve bu nedenle çok önemli olduğu ülkelerde proletarya partisi açısından eylem birlikleri bunlarla sınırlı değildir. Gizli çalışma yapmak zorunda olan proletaryanın öncü kurmayı bir anlamda örgütsel eylem birliği olarak adlandırılabilir temelde de eylem birliklerine girişme ihtiyacı duymaktadır. Aslında bugün geniş ölçüde legalleşmiş ve yasal sınırlar içinde örgütlenmeyi asıl hedef almış olan burjuva grupların çoğu halk hareketinin gelişmesine paralel olarak gizli çalışmanın içine çekilmek zorunda kalacaklardır. Bunda ne ölçüde başarılı olacakları şu anki konumuz değildir. Devrimci mücadelenin gelişmesine paralel olarak azgın dışlarını çeşitli demokratik görünümle örtmeyi ve böylece halk kitlelerini aldatmayı amaç edinen emperyalistlerin ve komprador burjuvazi - toprak ağası sınıflarının karşı-devrim cephesi de faşist terörü had safhaya çıkaracaktır. Çünkü ülkemizde devrim güçleri silahlı karşı-devrimle savaşmak zorundadır. İşte bu gelişmeler proletarya partisinin karşısına proletarya adına ya da doğrudan doğruya diğer halk sınıfları adına hareket eden çeşitli örgütlerle eylem birliğine girişmesi zorunluluğunu koyabilir.

Aslında bu sorun genel ve yaygın olmamakla birlikte bugünden de vardır. Meselâ azılı halk düşmanlarının imhası; karşı-devrimin parasının kamulaştırılması ya da

karşı-devrimin elinde zindanlarda çürütülen devrimcilerin kaçınılması... Tüm bunlar barışçı metotlarla yapılması imkansız olan eylemleri gerektirir. Ve bu tür eylemleri planlayacak ve yürütebilecek örgütsel güce sahip olmayı. Bu güç legal planda faaliyet gösteren ve tümüyle legal olan araçlardan sağlanamaz. Bunun için mevcut yasalara rağmen varlığını sürdüren gizli halk güçlerinin örgütleri gereklidir.

İşte proletaryanın partisi, şartları, yer ve zamanı doğru bir şekilde değerlendirerek yapılacak eylemi proletaryanın menfaatleri açısından yargılayarak tavrını belirler. Ve bu eylem önerileri ister diğer halk güçlerinden gelmiş olsun, ya da öneri kendinden gitsin onlarla eylem birliğine girişmekten kaçınmaz. Tersine bazı durumlarda, meselâ, halk güçlerinin gelişmesinin önünde engel olan azılı bir halk düşmanının imhasına kendi gücü yetmiyorsa, yada zindanlarda devrimcileri çıkarmak böyle bir birliği gerektiriyorsa... vb. bu tür durumlarda diğer örgütleri zorlayan proletaryanın partisidir.

Bu tür eylem birlikleri de eylemin başarısıyla ortadan kalkan bir birliktir. Ve bu yüzden direniş ya da savunma komiteleriyle karıştırılmamalıdır.

Bugün halk güçleri çeşitli yerlerde, faşist sıldrganlara karşı halk güçlerini korumak için silahlı bir şekilde karşı koyan birimler yaratmışlardır. Bu komitelerde halk güçleri birlikte faşist saldırılara karşı direnmektedirler. Bu komiteler de «yasal» değildir ve silahlıdır. Ancak onun bu özellikleri; onu örgütsel bir eylem birliği olarak adlandırmamıza yetmez.

Çünkü ilk olarak bu komiteler doğrudan doğruya savunma amacına yöneliktir. Diğeri doğrudan doğruya taktik bir saldırı için kurulan bir birliktir. (Tabi bunları kalıplara koymak doğru değildir. Mücadelenin gelişmesine bağlı olarak çok daha değişik, şu anda yabancı olduğumuz halk güçlerinin oluşturacağı birliklerle karşılaşacağız. Biz burada ancak genel çerçeveyi koyabiliriz ve yapmaya çalıştığımız da budur.)

İkincisi, savunma komiteleri doğrudan

doğruya halkı içeren, içermesi amaçlanan bir birliktir. Diğeri ise örgütlü ve nispeten profesyonelleşmiş kadro hareketleridir.

Üçüncüsü, Savunma komiteleri varlığı uzun süre devam eden, etmesi muhtemel olan bir birliktir. Diğeri ise eylemin başarılmasıyla ortadan kalkan bir birliktir. vb.

Bu tür eylem birliklerinde de proletarya partisi esas olarak kendi örgütsel-askeri gücüne güvenir ve bu eylem birliklerinin proletaryanın birliği ve proletarya partisinin inşasında bir araç olmasını sağlar.

Buraya kadar eylem birliklerinin muhteva ve fonksiyonları hakkında bilgi vermeye çalıştık. Son olarak eylem birliğinin pratik ilkelerini ortaya koyarak diğeri bir taktik araç olan ortak eylemi anlatmaya geçelim.

V-) Eylem Birliğinin Pratik İlkeleri.

Dergimiz bu konudaki görüşlerini daha önce çıkardığı bir özel sayıda ortaya koymuştur. Bugün bu ilkelere temelde ekleyecek bir nokta olmadığı için olduğu gibi aktarıyoruz. Ve bu hususların halk güçleri içinde yer alan siyasetlerin eylem birliğine temel teşkil ettiğini tekrar vurguluyoruz.

1 — Eylem birliğine katılacak olan güçler birbirlerini resmen tanımalıdır. Karşılıklı bir siyasi varlık olarak tanınmadan eylem birliğinin resmen oluşması imkansızdır.

2 — Eylem birliği, resmi olarak ancak halk saflarındaki siyasetlerle ele alınabilecek bir konudur. Halk düşmanlarıyla resmi olarak eylem birliği yapılamaz.

3 — Eylem birliğine resmen katılanlar şu ilkeyi kayıtsız koşulsuz kabul etmelidirler: Eylemde birlik, ajitasyon-propoganda da serbestlik. Eylem birliğinde en başta gelen ilkelerden birisi budur. Bunu kabul etmeyenlerle resmen eylem birliği gerçekleştirilemez.

Bu ilkenin iki yönünden anlaşılması gereken şunlardır:

a) Eylem birliğinin oluşmasına sebep teşkil eden platforma sadık kalmak; bu platformda belirlenen ve kitlelere verilmek istenen mesajların yığımlara mal olmasını sağla-

maya çalışmak; muhtevanın kaybolmasına yol açacak anlayış ve tutumlardan kaçınmak. Kısacası eylem birliğinin oluşmasına temel teşkil eden konuda birlik yönüne ağırlık vermek; ortak şiarlara, ortak noktalara ağırlık tanımak... Kabaca bunlar ilkenin birlik yönünden anlaşılması gerekenlerdir.

b) Ajitasyon-propaganda'da serbestlik yönünü sınırsız olarak kavramamak; bunu ilke olarak tanımak, pratik eylem içerisinde bu serbestlik yönünü eylemin birlik yönüyle sınırlamaya çalışmak. Ajitasyon-propaganda yapıyorum gerekçesi altında eylemin özünün karartılma çabalarına karşı çıkmak; böyle davrananları kitlelere teşhir etmek... Eylem öncesi, sırası ve sonrası bu temelde yapılan ajitasyon-propaganda ilkenin ikinci yönünü oluşturur.

c) Bu ilkeyi siyasi olarak kabul edip pratikte uygulamayanlara zor kullanılmaz. Bu konudaki tavırlar, halkın çıkarları doğrultusunda ortaya çıkmış bir eylemde, her siyasetin gönüllü olarak katıldığı bir eylemde halka ve onun çıkarlarına bağlılığın; ona uygun davranıp davranmadığının ölçütüdür. Kendisini Marksist-Leninist olarak gören herhangi bir siyaset, proletarya ve halkın bütününün çıkarlarını en üstte tutar, ona değer verir.

Eylemin muhtevasını saptırmaya kalkanlar, ilkeyi yanlış yorumlayan, yada işine geldiği gibi kabul edenlerle mücadele edilir. Bu mücadele en başta (*) eylemin muhtevasına ne pahasına olursa olsun sadık kalan Marksist-Leninistler tarafından, kitlelere gidilerek geniş ve yaygın bir teşhirle yürütülür. İlkeye uymayanlar özeleştiriyeye zorlanır.

4 — Her sorunda olduğu gibi eylem birliği içinde de halk kapsamındaki siyasetler arası bir eleştiri-özeleştirme mekanizması işletilmelidir. Yapılan özeleştirimler siyasetlerin birbirlerine karşı bir iyiniyet gösterisi olarak kavranmamalıdır. Bu, proletarya ve halka karşı sorumluluğun vazgeçilmez bir

(*) Bu ifade Partizan Özel sayı 5'te yanlışlıkla «Bu mücadelenin...» şeklinde çıkmıştır. Doğrusu yukarıdaki gibidir.

gereğidir. Yaptığı hataları görmeyen veya görmek istemeyen halk safları içerisindeki siyasetlere karşı yıkıcı, zorbalıkla davrananlar sürekli eleştirilmeli, teşhir edilmeli, öz eleştiriye zorlanmalıdır.

5 — Eylem birliğine katılanlar arası eşitlik vardır. Eylem birliğine resmen katılanların propaganda ve ajitasyon imkanlarının kullanılmasında eşit hakları vardır. Bu eşitliğin öbür yönünü eylem birliğine katılan siyasetlerin yapılan çalışmalarda ortak sorumluluk alması, üzerine düşen görevleri yerine getirmesi oluşturur.

Bütün bu görevlere yan çizerek eylem birliğine resmen katılmayan ve sonra da 'söz hakkı' vs.yi 'demokrasi' adına talep edenlere bu hakkın tanınması söz konusu değildir. Bunların fırsatçı tutumları teşhir edilir.

6 — Yukarıdaki anlayış, resmen eylem birliğine çağrıldığı halde buna yanaşmayanlar için doğrudur. Hiç kimseye eylem birliği konusunda çağrı yapılmayarak eylemi 'tek başına' düzenleyenler için durum değişir. Bu kez çağrı yapılmayan fakat eylemin muhtevasına katılan siyasetlerin demokrasi adına söz hakkı istemeleri sadece doğru değil, aynı zamanda gereklidir. Bu durumlarda eylemi 'tek başına' hazırlayanların fırsatçılığı teşhir edilmelidir.

7 — Yapılan eylemlere, eylembirliği yapılmamışsa katılıp katılmamak somut duruma göre tespit edilir. Eylemin muhtevası, yönelimi, mevcut durum... bir bütün olarak şartlar değerlendirildikten sonra karara varılır. Bu, hem halk saflarındaki siyasetlerin koyduğu eylemler ve hem de halk düşmanlarının koyduğu eylemler için doğrudur. Değişen, halk düşmanı siyasetlerle ortak bir temelde resmen eylem birliği'nin hiçbir şart altında yapılamayacağıdır.

8 — Eğer karşı-devrimciler halkın somut bir talebini önderliklerinin tesisi için kullanmaya kalkışıyor ve kitlelerin gerçekten somut bir talebini kullanıyorsa, Marksist-Leninistlerin görevi, kitle nerede ise orada olmaktır. Her türlü karşı-devrimci siyasetlerin etkisini kırmak, anti-Marksist-Le-

nist düşüncelerle sürekli mücadele etmektir. Halk kitlelerinin gerçek taleplerinin en kararlı savunucusunun Marksist-Leninistler olduğu gösterilmeye çalışılmalı; halk düşmanlarının oyunu boşa çıkarılmalıdır.

Bu tür durumlarda eyleme katılma, somut olarak eylemin durumuna; Marksist-Leninistlerin, devrimcilerin gücüne; eylemin halk düşmanlarının insiyatifinden çıkarılarak genel planda devrimcilerin, özel olarak Marksist-Leninistlerin insiyatifine geçirilip, geçirilemeyeceğine bir bütün olarak leyhte ve aleyhte faktörlerin doğru bir değerlendirmesine bağlıdır. Halk düşmanlarının etkisini güçlendirecekse; şu yada bu şekilde halka, devrimcilere gelecek zarar... vs. sonucun esas yönünü teşkil ediyorsa, böyle eylemlere katılmaz.

9 — Resmen eylem birliklerinin derece ve önemi somut duruma göre tespit edilir. Bu tür eylem birlikleri mahalli olabileceği gibi, ülke çapında yada bölgesel olarak ele alınabilir.

10 — Bugün halk kapsamındaki siyasetlerle eylem birliği yapılabilmesinin önünde giderilemeyecek bir engel yoktur. Genel olarak bu temellerde gerçekleştirilecek eylem birlikleri sadece yapılması gerekli olan bir mesele değil, aynı zamanda yapılması mümkün pratik bir görevdir.

D — ORTAK EYLEM.

Ortak eylem nedir? Bu soruya çeşitli dergiler değişik cevap veriyorlar. Ancak verdikleri cevap ortak eyleme belli bir içerik kazandırıcı; taktik bir araç olarak eylem birliği ile olan bağıntı ve farklılığını açıklamaya yönelik değil. Tersine lafın gelişinde yada eylem birliğine karşılık düşen bir tarzda kullanılıyor.

Bu sorun proletarya hareketi açısından güncel bir sorun olmadığı için biz konuyla ilgili görüşlerimizi açıkladığımız daha önceki sayımızda ortak eylem üzerinde kısaca durmuştuk. Ancak birlik sorununun çeşitli yönlerini ele aldığımız bu yazıda ortak eylemin ne olduğu üzerinde daha genişçe duruyoruz.

Ortak eylem, eylem birliğiyle ayn şey değildir. İçeriği eylem birliğinden daha ileri bir seviyeye işaret eder. Ortak eylemin heli başlı özellikleri şunlardır.

i-) Ortak Eylemde Platform.

Platformun ne şekilde anlaşılması gerektiğini daha önceden açıklamıştık. Ortak eylemde platformun rolü daha da önem taşır.

Başta da belirttiğimiz gibi eylem birliği oluşturulmak isteniliyorsa eylem birliğine taraf olanların bir araya gelip saydığımız ilkeler etrafında ve o yükümlülükleri kabul etme temelinde görüşmeleri gereklidir. Bu görüşmelerde eylem birliği oluşturma kararı alınmışsa, bu demektir ki, ister yazılı ister sözlü olsun eylem birliğine temel teşkil eden bir platform ortaya çıkmıştır. Bu platform tarafların onayını almak, dolayısıyla da ortak asgari müşterek bir siyasi belge olmak zorundadır.

Ortak eylem sorununda platform meselesi böyle ele alınamaz; platform tarafların görüşmeleri temelinde ortaya çıkmaz.

Proletaryanın partisi ya doğrudan yada dolaylı olarak önemli bir sorunda kampanya yürütmeyi karar altına alabilir. Ve bu kampanyanın siyasi temelini, değiştirilmek ya da saptırılmak tehlikesine karşı korunulması gerekebilir. Ya da daha değişik koşullarda proletarya ortak eylemi, eylem birliğinden daha ileri bir taktik araç olarak kullanmayı doğru görebilir. Burada şartlardan çok ortak eylemde platformun önemi üzerinde duruyoruz.

Bu tür durumlara eylem sınıf bilinçli proletarya tarafından kararlaştırılır ve eylemin çerçevesini ve hedeflerini belirleyen programı diğer parti, kişi, gruplara sunulur. Eğer onlar bu platformu benimserlerse; bu platform üzerinde anlaşılabilirse ortak eylem gerçekleştirilmiş olur.

Görüldüğü gibi ortak eylemlerde platform ortak bir şekilde tespit edilmemektedir. Ve asıl olarak bu yönüyle eylem birliğinden ayrılmaktadır.

ii-) Ortak Eylemde Proletaryanın Rolü.

Ortak eylemde platform proletarya tarafından formüle edildiğine göre, diğer gruplar buna katılır mı? İkinci sorun budur.

Açıktır ki, proletarya bağımsız gücüyle belli bir seviyeye ulaşmadan böyle bir girişimi kolaylıkla başarıya ulaştıramayacaktır. Tıpkı cephe meselesinde orta burjuvaziye yola getirmesi gerektiği gerçeği gibi...

Burada sorun proletaryanın ideolojik - siyasi hegemonyasının proletarya adına konuşan (özellikle bunlar, çünkü orta burjuvazinin temsilcileri ile bugünkü şartlarda bu tür birliklerin oluşturulma imkanı oldukça zordur) küçük burjuva gruplar üzerinde nasıl tesis edileceğidir. Çünkü proletaryanın Marksist - Leninist bir partisi varsa; o, savunduğu program ya da programa temel teşkil eden görüşleriyle proletaryayı temsil etmektedir ve onun küçük burjuvazinin değişik kesimleri karşısındaki ideolojik gücü tartışma konusu bile edilemez. Ne varki parti dışı grupları partinin bir eylem platformuna katmak sadece bu kadarla yeterli olmaz. Program ve savunulan Marksizm - Leninizm kitleler içinde maddi bir güç haline de gelmiş olmalı; parti örgütsel olarak güçlenmiş olmalıdır.

Bu yüzden bugünkü şartlarda proletarya hareketi açısından ortak eylem güncel bir sorun değildir. Çünkü proletarya hareketi henüz zayıftır. İdeolojik bakımdan Marksizm - Leninizm bilimi ile donanmış olması dışındaki gruplarla bir ortak eylem oluşturmaya yetmemektedir.

Bugün ortak eylemler esas olarak proletaryanın ideolojik - siyasi hattını kabul etmiş olan legal örgütler arasında gerçekleştirilmektedir.

E — SONUÇ

Buraya kadar anlattıklarımızdan çıkan sonuç kısaca şudur :

Birlik sorunu proletarya hareketine özgüdür. Ve iki yönü olan (sınıfın birliği, Marksist - Leninistlerin birliği) stratejik yani uzun vadeli bir sorundur.

Eylem birlikleri ya da ortak eylemler bu iki yönlü stratejik amaca hizmet eden taktiklerdir. Proletarya bu taktikleri savunur, kullanır. *

Birlik bir ittifak sorunu değildir. Proletaryanın bir tek ittifak sorunu vardır; proletarya önderliğinde proletarya ve köylü ittifakı temelinde yükselen Halkın Devrimci Birleşik Cephesi.

Bu tezler daha 1972 yıllarında proletarya hareketi tarafından ortaya konulmuş Marksist-Leninist tezlerdir.

Sorun üzerindeki kargaşalığın yaratıcısı küçük burjuva gruplardır. Bu kargaşalığın sürmesinde menfaati olanlar da bunlardır.

Proletaryanın menfaati ise bugün, burjuvazinin ekmeğine yağ süren revizyonist tezlerin yerle bir edilmesinde yatmaktadır. Çünkü eylem birliklerinin oluşması ancak gerçeklerin devrimci kitlelere açıklanmasıyla olacaktır. Bunun için de sorunu teorik te-

meilere oturtmak; küçük burjuvazinin proletarya adına proletaryaya özgü birlik sorununu çarpıtan oportünizmi tümüyle açığa çıkarmak zorundadır. Devrimci kitleler karşısında küçük burjuva oportünizminin muğlaklık ve sahtekârlığı açığa çıkarılmadan, ve onlar önünde küçük burjuva şefleri sorunun can alıcı noktalarına çekmeden bugün eylem birlikleri artık neredeyse imkânsız hale gelmiş olan konumunu sürdürecektir. Ya da eylem birlikleri proletaryanın birlik sorununun taktik bir aleti-aracı olarak kullanılamayacak; tersine o, küçük burjuvazinin sınıf menfaatinin gerektirdiği ölçü ve biçimler altında şekilden, şekile; renkten renge sokulacaktır. Bu yüzden proletarya sorunun üzerine gitmek ve her imkanla küçük burjuva oportünizmini ve onun bu sorun hakkındaki safsatalarını açığa çıkarmak göreviyle karşı karşıyadır.

(Devam edecek)

HALK GÜÇLERİNİN BİRLİĞİ

Önündeki Engeller

Yıkılacaktır!

PARTİZAN YAYINLARI :6

15 TL.

Türkiye Proletaryasının Doğuşu, Gelişmesi Ve Mücadelesi (V)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YIRMİNCİ YÜZYILIN BAŞLARINDA TÜRKİYE İŞÇİ SINIFININ
SAYISI ve ÜCRET DURUMU (1900-1914)

1908 İŞÇİ HAREKETLERİ VE 1. EMPERYALİST DÜNYA SAVAŞINA
KADAR OLAN DÖNEMDEKİ MÜCADELELER

Kapitalizmin en yüksek gelişim aşamasına, emperyalizme varması, yani serbest rekabetçi kapitalizmin tekeli kapitalizm haline dönüşmesi (meta ihracının tali, sermaye ihracının ise esas hale gelmesi ve olağanüstü boyutlara ulaşması), dünyanın daha derin ve amansızca soyulmasını birlikte getirdi. Yeryüzü bir avuç mülti-milyonerin, tekelin veya emperyalist devletin yağma sofrası haline geldi. Dünyanın dört bir yanına el atan emperyalist tekeller, girdiği yerlerin geri yapısını, feodal ilişkilerini kendi çıkarlarına tabi kıldı ve bu ilişkileri emperyalist yağmanın daha kolay ve daha derin bir şekilde işleme yönünde değişikliklere uğrattı. Bu anlamda geri, feodal ülkelerin bağrında gelişen milli kapitalizmin gelişimini engelleyerek, onu yıkarak, buralarda komprador nitelikte bir kapitalizmin doğup büyümesine yol açtı. Lenin'in belirttiği gibi, «sermaye ihracı; sermayenin ihraç edildiği ülkelerde kapitalizmin gelişmesini etki (ledi) ve büyük ölçüde hızlandırdı»(1).

Osmanlı ülkesine yapılan sermaye ihracı, «sınai girişimlere yatırılmış sermaye olmayıp istikraz sermayesi, devlet istikrazları»ydı(2). Feodal komprador devlet, aldığı istikrazların bir kısmıyla eski borçların faizini ödüyor geri kalanını ise sarayın ve ordunun masraflarına gemi alımına vs. harcıyordu. Bu bakımdan devletin sınai girişimleri çok zayıftı. Sermayesi az ve bu noktada emperyalistlere muhtaç, toprak ve işgücü fiatı düşük, hammaddesi ucuz olan Osmanlı ülkesinde sınai (dokuma, gıda, maden, ulaşım vs.) yatırımlara bizzat emperyalist tekeller girişiyor ve bu alanda büyük kârlar elde ediyorlardı.

Yirminci yüzyılın başlarında, serbest rekabetçi kapitalizmden tekeli kapitalizme geçişle birlikte Osmanlı İmparatorluğunda komprador kapitalizmin gelişme hızında belirli bir artış kaydedildi. Öncelikle Liman şehirlerinin ve önemli ticari merkezlerin çevresinde gelişen komprador kapitalizmin gücü ve etkinliği arttı, girdiği ve geliştiği sahalar arttı. 19. yüzyılın ikinci yarısının yarı-sömürge, feodal, yarı-feodal Osmanlı ülkesi, 20. yüzyılın başlarında artık yarı-sömürge, yarı-feodal, feodal bir ülke haline gelmişti. Feodal ekonominin, kapital köy ekonomisinin dimdik ayakta olduğu feodal bölgelerin çapı (pek fazla olmasa da) küçülmüştü. Fakat gerek devlet iktidarında olsun gerekse Osmanlı topraklarında, hakimiyet derebelerinin, toprak ağalarının, feodal, kompradorların elindeydi. 1913 yılında kısmi ve kaba verilere dayanan bilgilere göre, yapılan istatistik, toplam ekili arazilerin %65'inin, toplam çiftçi ailesinin %5'ini teşkil eden derebeylerin, toprak ağalarının elinde bulunduğunu göstermektedir. Orta büyüklükteki sıradan ağaların 20-30 veya 40 köyü vardır. Ürünün yarısını, üçte birini veya dörtte birini ağalara veren, daha ağır şartlarla iligine kadar sömürülen, ağır angaryalar altında inleyen ortakçılar, marabalar, çarriyekler, gulamlar, kiracılar vs. den meydana gelen emekçi, yoksul köylü yığınlarının hiç bir hakkı ve hukuku yoktur. Gerekirse ağaları onları buldukları köyle birlikte, at, eşek, koyun ve inek sürüleriyle birlikte bir başka ağaya haraç-mezat satabilirdi. Köylü zaten toprak ağalarına, Rum ve Ermeniler başta

(1) Emperyalizm, sf. 74.

(2) Age., sf. 73.

olmak üzere (yılda %200-300'e varan faizlerle para dağıtan) faizciler sürüsüne girtlağına kadar borçluydu. Devlet ise köylü için vergi ve yıllarca süren askerlik demekti.

20. yy. başlarında komprador kapitalizmin gelişmesinin (19. yy'a nazaran) hızlanması, işçi sınıfının sayıca büyümesini beraberinde getirdi. 1913 ve 1915 sınırlı sanayi istatistiklerine göre işçi sınıfının maddi varlığı hakkında sınırlı bir fikir edinebiliriz. Bu sayımlara göre, İstanbul, Bursa, Bandırma, İzmir, İzmit, Uşak ve Manisa illerindeki işler durumunda olan işyerlerindeki toplam işçi sayısı tabloda görülmektedir.

İşçilerin İktisadi Faaliyet Kolları İtibariyle Dağılımı

İktisadi Faaliyet Kolu	Toplam İşçi Sayısı	
	1913	1915
Gıda Sanayii	3989	3651
Toprak Sanayii.	913	306
Deri Sanayii	886	1223
Ağaç Sanayii	672	356
Dokuma Sanayii	7667	6660
Kağıt Sanayii	1796	1773
Kimya Sanayii	386	116
T o p l a m	16.309	13.485

(Kaynak : 1913-1915 Sanayi Sayımı).

Tablo 1915'deki işçi sayısının 1913'den daha düşük olduğunu gösteriyor. Bunun böyle olmasında birinci emperyalist dünya savaşının önemli bir etkisi vardır. 1915'de işler durumda olan sanayi işyerinin sayısı önemli oranda azalmıştır. 1913'de işyeri işbaşına düşen işçilerin sayısı 75 iken 1915'de 81'e çıkmıştır. Savaş yıllarında bazı sanayi kollarında çalışanların sayısı artmıştır.

Yapılan bu kısmi araştırmaya göre, 5'den fazla işçi çalıştıran işyerlerinde, 1913 yılında 16.309 işçi çalışmaktadır. 7 önemli yerleşme merkezinde yapılan bu sayımın dışında kalan iş kolları şunlardır: Metal, alkollü içkiler, kundura ve hazır elbise, tershaneler, tütün imalatı, demiryolları, su, havagazı, Tramvay, liman vb. gibi. Dimitir Şişmanov, 1913 yılında fabrika işçilerinin 50 bine ulaştığını yazmaktadır. Selanikli Abraam Benaroya ise (Makedonya ve Batı Trakya'da), 1909 da örgütlü işçi sayısının (demiryolları memur ve müstahdemleri, terziler, lonca halinde örgütlenmiş hamallar vb. dahil) 125-150 bin olduğunu iddia etmektedir. K. Sülker o dönemde İstanbul, Atina ve İzmir'de çalışan işçi sayısının 100 bin olduğunu belirtmektedir. 1913'de Adana bölgesinde (küçük atelyeler madenler vb. dahil) 10 bine yakın işçi bulunuyordu. Vedat Eldem 1910 yılında İstanbul'da ve Anadolu'da 300 bine yakın işçinin çalıştığını belirtmektedir. Aşağıdaki tablo çeşitli iş kollarındaki işçi sayısını göstermektedir.

1910 yılında Osmanlı İmparatorluğu'nda Çalışanların Bölgelere ve İşkollarına göre dağılımı (1000 kişi)

Bölge	Halicilik	Dokuma	İpekçilik	Saraciye	Yağ	Diğer	Toplam
İstanbul	0.8	4.6	1.2	3.3	0.5	12.5	22.9
Anadolu	59.3	54.8	7.6	9.9	12.0	131.0	274.6

(Kaynak: V.Eldem, Osmanlı İmparatorluğu'nun İktisadi Şartları hakkında bir tetkik sf., 287).

Oya Sencer de Osmanlı ülkesinde işçi sayısının 1 milyon, İstanbul'da ise 50.000 olduğunu yazmaktadır. Tüm bu bilgilerin gerçeklik derecesini bir yana bırakalım. Tüm bu bilgiler, 1913-1915 yıllarında sanayi ve tarımda çalışan işçilerin (tabii bugünkü sınırlar dahilinde) yarım milyona yakın olduğunu göstermektedir. 20. yy. başlarında, işçi sınıfının sosyal varlığını genel hatlarıyla bu şekilde belirttikten sonra (çeşitli faaliyet kollarındaki işçilerin sosyal varlığına, çalışma ve yaşama şartlarına geçmeden önce) aynı yıllar içinde tesbit edilen bilgilere göre ücret durumlarına bakalım. Aşağıdaki tablo ana sanayi kolları açısından bu durumu göstermektedir :

İşçi Ücretlerinin İktisadi Faaliyet Kollarına Göre Durumu
(Günde Krş. olarak)

İktisadi Faaliyet Kolu	1913	1915
Gıda Sanayii	11.8	14.2
Toprak Sanayii	13.8	17.7 (*)
Deri Sanayii	13.6	13.9
Ağaç Sanayii	16.9	16.0
Dokuma Sanayii	6.1	6.8
Kağıt Sanayii	11.7	13.6
Kimya Sanayii	13.7	11.1 (**)

(Kaynak: 1913-1915 Sanayi Sayımı).

Tabloda görüldüğü gibi 1913 ile 1915 arasında önemli bir ücret artışı yoktur. Bazılarında çok az bir artma, bazılarında ise (tüketim fiyatlarının savaş şartlarından dolayı görülmemiş ölçüde artmasına rağmen) düşüş vardır. En az ücret alanlar ise dokuma işçileridir. Bunun sebeplerinden birisi, kadın ve çocuk emeğinin bu kolda kullanılmasıdır. Ücretlerdeki bu durum, işçi sınıfının emperyalistler ve kompradorlar tarafından nasıl vahşice sömürüldüğünü gösteriyor. Yine aynı dönemdeki kısmi tesbitlere göre bazı iş kollarındaki erkek, kadın ve çocuk işçilerin ücret durumları da şöyledir:

Üretim Kolu	Erkek İşçi Gündeliği	Kadın İşçi Gündeliği	Çocuk İşçi Gündeliği
Şekerleme, tahin, bisküvi	17-25 krş.	8-10 krş.	—
Konserve	20-30 krş.	6-10 krş.	—
Hışebi Çivi	15 krş.	9 krş.	—
Sigara kağıdı	10-15 krş.	6 krş.	2
Kartonaj	8-12 krş.	3- 5 krş.	2-3
Pamuk ipliği dokuması	10-13 krş.	4- 6 krş.	2-4
Sabun	12-15 krş.	6 krş.	2
Toplam Ortalamaları	15-25 krş.	5- 9 krş.	2-4

(Kaynak: Türkiye İşçi Sınıfının Sosyal Varlığı, H.Kıvılcımlı, sf. 98).

Tablo, savaş yılları içinde (1915) bir erkek işçinin bir kadın işçiden 2-3 kat, çocuk işçiden ise 6-7 kat daha fazla ücret aldığını gösteriyor. Emperyalistler ve patronlar 1. Dünya savaşı yıllarında kadın ve çocuk emeğini sömürmeye büyük ilgi gösterdiler. Bu ilgi Kemalist dönemde de devam etti. 1913-1915'deki kısmi sanayi sayımına göre, 15 bin sanayi işçisinin %10'u kadın ve çocukken, 1927'de 4'den fazla kişinin çalıştığı işyerlerindeki 150 bine yakın işçinin (14 yaşından büyük çocuk işçiler hariç) %35'i kadın ve çocuktur.

(*) Yalnız iki alt grubun ortalaması.

(**) Yalnız bir alt grubun ortalaması.

1913 ve 1915 yıllarındaki genel ücret durumunu bu şekilde belirttikten sonra bir de 1913 yılındaki tüketim malları fiyatlarını verirsek işçi sınıfının içinde bulunduğu acı durum daha iyi anlaşılır.

1913 yılında Tüketim Malları Fiyatları (krş./kg.)

Un	1.90	Pirinç	2.34	Fasulya	3.12	Nohut	2.40	Zeytin	2.50
Z.Yağı	6.25	Şeker	2.34	Çay	17.00	Süt	1.56	Tere yağ	15.40
B.Peynir	6.25	K.Peynir	9.37	Yumurta	0.50	K.Eti	5.47	S.Eti	4.34

(Kaynak: V. Eldem age., sf. 215-216).

Bu duruma göre bir dokuma işçisi bir günlük ücretiyle 3,5 kg. un veya 1 kg. dan daha az bir peynir veya zeytin yağı alabilir. Kartonajda çalışan bir kadın işçi de bir günlük ücretiyle, yani 15-16 saat çalışmasının karşılığında yarım kg. peynir veya 1 kg. fasulya alabilir. Bir çocuk işçi ise 1 kg. dan azıcık fazla un alabilir. Buna, karın tokluğuna çalışma bile denmez. 1913 de günde 15-16 saat çalışan bir kadın işçi bir ayda 120 krş alırken aynı yıl içinde birinci sınıf bir Osmanlı Valisi ayda 20.000 krş. civarında bir «ücret» almaktaydı. Yani bir kadının işçinin 166 katı bir ücretle «iş» görmekteydi. Genel durumu bu şekilde belirttikten sonra şimdi gelelim işçi sınıfının ana iktisadi faaliyet kollarındaki maddi varlığına ve ücret durumuna.

Dokuma İşçilerinin Sayısı ve Ücret Durumları (1913-1915)

Dokuma işçilerinden burada kastımız, pamuk, yün, ipek ve maddelerini temizleyen, balyalayan, iplik haline getiren, dokuyan, kısacası bu hammaddeleri çeşitli işlemlerden geçiren işçilerdir. Bunların (bugünkü sınırlar içinde) o günün Türkiye'sindeki genel sayıları hakkında verebileceğimiz güvenilir bir bilgi yoktur. V. Eldem'e göre, İstanbul ve Anadolu için (halı, dokuma ve ipekçilikte çalışanlar) bu rakam 128.300 kişidir. Biz aşağıda dokuma işçilerinin maddi varlığı ve ücret durumu hakkında bir bilgi vermek için tespit ettiğimiz bilgileri sunmaya çalışacağız.

1908'de Bursa, İzmit ve Bandırma gibi şehirlerde el emeğine dayalı dokuma imalathanelerinde 20.000'den fazla işçi çalışıyordu. 20. yy.'ın başlarında İstanbul, İzmir, Adana, Tarsus ve Bursa gibi şehirlerde (her birinde 300-400 işçi çalışan) iplik ve kumaş fabrikaları kurulmuştu. İstanbul'da gelişen suni ipekten örme sanayide, 1910'da 3-4 bin işçi çalışıyordu. Avrupalı emperyalistler 20. yy.'ın başlarında çabalarını iyi kalite ve yarı-lüks yünü dokumalar üzerinde yoğunlaştırdıkları için Anadolu'da bu alanda girişimlerde bulundular. Özellikle halıcılığı teşvik ettiler. Halı atelyelerinin ve dolayısıyla halı işçilerinin (ki hemen hepsi kadın ve çocuktü) sayıları arttı ve ayrıca çok yaygın bir ev sanayii haline geldi. Anadolu'yu, özellikle de B. Anadolu'yu şurda burda fabrikalar açan emperyalist halıcılık şirketleri kaplamıştı. Doğu Halı Yapımcıları Şirketinin 1913'de 17 fabrikası vardı. Şirket hesabına 15.000 kadın ve çocuk işçi çalışıyordu. Anadolu'da 60.000 halı işçisi faaliyette idi. 1915'de 20.000 nüfuslu Uşak'ın %24'ü halıcılıkta çalışıyordu. Aşağıdaki tablo, işçilerin hangi bölgelerde yoğunlaştığını gösteriyor.

Halı Tezgâhlarının ve İşçilerinin Bazı Merkezlere Göre Dağılımı
(1910 — 1914)

B ö l g e l e r	Tezgah sayısı	İşçi sayısı	Tezgah başına işçi
Uşak-Kula Çevresi	4455	14.476	3.24
Isparta Çevresi	3710	10.781	2.91
Kayseri-Bünyan Çevresi	6470	18.800	2.90
Diğer Bölgeler	4510	16.025	3.55
T o p l a m	19145	60.082	3.14

(Kaynak: «The Oriental Carpet Manufactureres Ltd.» yönetim kurulları raporları: aktaran V. Eldem).

Emperyalist şirketler halı işçilerini akıl almaz bir şekilde sömürüyorlardı. 1910 yılında 5-6 bin ilmik atan normal bir işçinin yıllık kazancı 450 krş.tu. 20 yy. in başlarında, yani aynı dönemde 1 okka ekmek 1 krş. 10 yumurta 1 krş., 1 okka et 2 krş., 1 okka şeker de 7 krş. yani bu duruma göre bir halı işçisi emperyalistlere günde 13 yumurtaya çalışmış oluyordu. Diyebiliriz ki genel olarak en düşük ücretli alanlar dokuma işçileriydi. Dokuma işçileri içinde en düşük ücretli alanlar ise halı işçileriydi. Küçük sanayi karakterinde olan ham ipek imalatında çalışan işçilerin gündelik ortalama ücreti 4 krş.tu. Bu da 40 yumurta demektir. Halı işçilerinin ücret düşüklüğü, kır nüfusunun açlık, sefalet ve işsizlik içinde bulunmasıyla bu kolda kadın ve çocuk işçilerinin çalışmasından ve alabildiğine dağınık olmasından kaynaklanıyordu.

Maden İşçilerinin Sayısı ve Ücret Durumu.

20. yy.'ın başlarında Türkiye maden işçilerinin sayısı kesinlikle bilinmemektedir. Ancak İngiliz, Fransız, Alman, İtalyan ve Rus emperyalistlerinin çalıştırdıkları irili ufaku maden ocaklarında (kömür, kurşun, bakır, krom, borasit, mangenez vs.), tuzlalarda, kirec, çimento, şap, kiremit ve taş ocaklarında 20.000 den fazla işçi çalıştırdıkları bir gerçektir. 1911'de Ereğli-Zonguldak Havzasında 10 bine yakın işçinin, Balya-Karaaydın simli kurşun ocaklarında 1000, yine Yorgi ve Rumbaki kömür şirketinde 1400 işçinin çalıştığı bilinmektedir. Ayrıca bu kola dahil edebileceğimiz İmalatı Harbiye fabrikalarında, 1911'de 2733 kişi çalışıyordu. Tüm bu rakamlar 15 bin ediyor. Aşağıdaki tablo, maden işçilerinin sayısı hakkında (yatırımlara bakarak) bir tahmini fikir verebileceği gibi maden işçilerinin kimler tarafından soyulduğunu ve ezildiğini göstermektedir. Ancak burada şunu belirtmeliyiz ki, bu tabloda bir çok maden ocağı (Ergani, Küre bakır ocakları gibi) yer almıyor. Yabancıların ele geçiremedikleri fakat mahalli sömürücü sınıfların işlettiği ocaklarda yer almıyor.

1914 Yılında Madencilik Alanında Yabancı Sermaye Yatırımları

Fransız Sermayesi	Kuruluş Yılı	Üretilen Maden	Hisse S. (milyon krş.)	Yatırım (milyon krş.)
Balya Karaaydın Şirketi	1892	simli kurşun	29.0	49.2
Kesendere Madeni	1893	mangenez vb.	19.9	25.0
Ereğli M. Şirketi	1896	maden kömürü	138.6	186.0
Seniçer (Yahya) Madeni	1891	zift	3.5	5.0
Karasu Madeni	1900	kurşun-çinko	22.0	25.0
Fransız Sermayeli Şirket Top.			212.9	290.2
İngiliz Sermayesi				
Boraks Şirketi	1887	Boraks	27.5	39.5
Paterson ve ortakları	1885	Krom	—	10.0
İngiliz sermayeli Şrkt. Top.			27.5	49.5
Alman Sermayesi				
Sarıca Ocak	1913	M.Kömürü	10.0	13.5
Kruup, Rochling vb.	1911	Krom	—	7.5
Alman sermayeli şirkt. topl.			10.0	21.0
İtalyan ve Yunan sermayesi				
Kozlu K. Madeni	1913	M.Kömürü	3.0	6.0
Rus Sermayesi				
Maadin Osmanlı A.Ş.	1910	M.Kömürü	6.0	4.0
GENEL TOPLAM			259.4	370.7

(Kaynak : Emperyalizm ve Türkiye'de Madencilik Alanında Yabancı Sermaye Yıldırım Koç, TİB.)

20. yy.ın başlarında bazı madenlerde çalışan işçi ücretlerinin durumu şöyleydi :

Ereğli Kömürlerinde	10.1 krş.	Balya-Karaaydın	10.2 krş.
Ergani Bakır	6.5 krş.	Boraks Madeni	11.0 krş.

Kaynak : (Sayılarla «... vaziyet ve Manzara-i Umumiye». T. Çavdar, sf. 43).

1911'de Ereğli-Zonguldak havzasında çalışanların ücret durumu ise şöyleydi :

Kazmacılar : 10-12 krş.

Nakliyeciler : 15-19 para (100 kg. kömür taşıma karşılığı olarak.)

Düz işçiler : 6 krş.

Direkçiler (sütünkeş) : 2-4 krş. (taşıdıkları direk başına.)

Kayıkçılar : Bir kantar (56 kg.) kömür nakli için 60 para.

Gerici işçiler: Bunlar düz işçi olup 6-7 krş. yevmiye almaktaydılar(3).

İşçilerin hemen hepsi veya çok büyük çoğunluğu yukarıda taban olarak gösterilen ücreti alıyorlardı.

Demiryolu İşçilerinin Sayısı ve Ücret Durumu :

20. yy.ın başlarında Türkiye demiryolu işçilerinin maddi varlığı ve ücret durumu ile ilgili olarak elimizde çok az bilgi vardır. İşçilerin sayısı ile ilgili şu bilgileri tesbit ettik: 1911'de Şark demiryollarında (Personel olarak) 3758, Anadolu Demiryollarında 2850, Aydın Demiryollarında 1607, İzmir, Kasaba ve Temdidi demiryollarında 1983. Hepsini toplam 10 bin 198 kişi ediyor. Tabii bu saydıklarımıza dahil olmayan demiryolları da vardır. Meselâ Mudanya-Bursa, Mersin-Adana, Konya-Ulukışla Karap, Toprakkale-İskenderun, İslahiye-Resulayn bunlardandır. 1913'de Türkiye'nin bugünkü sınırları dahilinde 15 bine yakın daimi demiryolu işçisinin çalıştığı söyleyebiliriz. Demiryolu inşaatlarında ve benzeri işlerde çalıştırılan geçici işçiler bunların dışındadır. Kurtuluş Savaşının başlarında, «Anadolu demiryollarının yakıt ihtiyacını kesintisiz sağlayabilmek için 31 bin 428 kişilik bir örgüte ihtiyaç vardı»(4). Diğer kollarda olduğu gibi demiryollarında da ücret belirlemede yerli-yabancı işçi ayırımı yapılmaktaydı. 1899-1900'lerde Haydarpaşa demiryollarında çalışan işçilerin gündeliği 5-8 kuruş arasında, 1913-1915'lerde ise bu ücret, 8-10 kuruş arasında değişmekteydi.

Tarım İşçilerinin Sayısı ve Ücret Durumu

Tarım işçileri derken ülkemizde ilk başta akla pamuk, tütün, üzüm, incir, orman ve hububat işçileri gelir. Tarım işçilerinin sayısı hakkında toplam bir rakam veremeyeceğiz. Ve daha önce verdiğimiz bilgilere ekleyebileceğimiz bilgiler çok azdır ve şunlardır: 1911'de emperyalistlerin elinde bulunan tütün rejisinde 13.969 kişi çalışıyordu. Ayrıca, «.....140.000 tütün çiftçisi rejî sermayedarlığının işçisi ve bu işinin çalıştığı 192 bin dönümlük toprak da Reji'nin tarlası haline girmişti»(5).

Ücret durumuna gelince daha önce de belirttiğimiz gibi 1911-1912 yıllarında ve öncesinde, «toplanan pamuğun okkası başına 15 para ödenir ve tecrübeli bir emekçi, günde 15 ilâ 16 saat çalışarak 25 krş'u zor doğrultur»du(6). Tarım işçilerinin büyük çoğunluğu topraksız köylülerden gelmekteydi ve 1913 yılında 80 bin aile (çiftçi ailelerinin %8'i) topraksızdı.

Kadın ve Çocuk İşçilerinin Sayısı, Ücret Durumu :

Emperyalist şirketler ve usaklarınca pek kötü şartlarda 14-16 saat çalış-

(3) Age., Sf. 40.

(4) Age., sf. 81.

(5) Yarı Müstemeleke Oluş Tarih, H.A.Şanda sf. 86.

(6) Yerasimos, age., sf. 915.

tırılan ve vahşice sömürülen kadın ve çocuk işçilerin 20. yy.'ın başlarındaki toplam sayılarını da tespit etmek mümkün olamadı. 1913-1914 sanayi sayımına göre, H. Kıvılcımlı'nın tespitince 15 bin sanayi işçisinin 1500'ü yani onda biri kadın ve çocuklardan oluşuyordu. En çok kadın işçisi ipek, halı, tütün, şeker-cilik, konservecilik, sanayi nesciye, sigara kâğıdı gibi üretim kollarında çalışıyordu. 1913'de «kadın işçi oranı iplik sanayiinde %95, dokuma sanayiinde ve tütün rejisinde %50'dir. Oriental Carpet Manifaktüre'de çalışan 15 bin kadın ve çocuk günde ortalama 1,5 krş. kazanmaktadır.»(7) H.Kıvılcımlı 1915 istatistiklerine dayanarak çeşitli üretim kollarına göre kadın ve erkek işçilerin dökümünü şöyle yapıyor:

Üretim kolu	Kadın işçi		Erkek işçi	
	1913	1915	1913	1915
Şekercilik, tahan, bisküvi	77	15	394	95
Konservecilik	197	43	67	14
Tütün	925	1086	1071	1026
Pamuk, İplik ve Dokuma	—	—	604	1627
Hasebi çivi	—	20	18	60
Ham ipek «%5 erkek olup kalanı küçük kız ve kadınlardır» (sf. 122)	—	—	765	333
İpek dokuması	—	—	765	333
Sigara kâğıdı (genç kız, kadın)	277	15	146	48
Sigara kâğıdı (çocuk)	110	27	—	—
Sabun: kadın ve kız	—	84	70	102
Kimyevi vs. : Yedikule	—	—	62	13

(Kaynak : TİSSV sf., 97-98 H. Kıvılcımlı).

Daha önce de belirttiğimiz gibi birinci emperyalist savaş yılları kadın ve çocuk emeğinin geniş ölçüde sömürülmesini beraberinde getirdi. Bu durum, birçok iş kolunda normal işçi ücretlerinin düşmesine yol açtı. 1915 sanayi istatistiğini hazırlayan yüksek bürokratlar, bu durumda, efendileri patronların sevincini şöyle dile getiriyorlar: «Kadın amele istihdamı hemen harp esnasında tamammış etmiş bir keyfiyet olup patronlar ve ustabaşlar umumiyetle kendilerinden beyanı memnuniyet etmektedirler».(8) Ustabaşların memnuniyetinin bir sebebi de karşılarında uysal, utangaç, her söyleneni yapan bir işçi kitlesinin oluşması ve her çeşit iğrenç arzularını gerçekleştirme imkanlarının doğmuş olmasıydı. Kadın ve çocuk işçilerin ücret durumunu daha önce, tabloda gösterdiğimiz için burada belirtmeyi gereksiz buluyoruz.

Diğer Üretim Kollarındaki İşçilerin Sayısı.

Tesbit edebildiklerimiz şunlardır: 1900'ün başlarında Beykoz Kundura Fabrikasında 500 işçi, bunun dışında, kunduracılık kolunda ise 30 bin işçi ve usta çalışıyordu. Limanlarda, iskelelerde, vapurlarda (Seyrüsefain idaresinde 1200), karayollarında, tramvayda gümrükte, doklarda, hanlarda, depolarda vs. onbinlerce işçi ve hamal çalışıyordu. Osmanlı ülkesindeki yabancı ve yerli bankalarda çalışanlar da az değildi. Meselâ Osmanlı Bankasında 1216, Ziraat Bankasında ise 1022 kişi çalışıyordu. Bunların ne kadarının işçi olduğunu bilmiyoruz.

ÖNDERLİĞİNİ ESAS OLARAK MİLLİ TİCÂRET BURJUVAZİSİNİN YAPTIĞI VE ÇEŞİTLİ MİLLİYETLERDEN MEŞRUTİYETÇİ KOMPRADORLARIN DA ÖNDERLİĞİNE KATILDIĞI 1908 MEŞRUTİYETİ, İŞÇİ GREVLERİNİN PATLAMASINA VE GEÇMİSTE GÖRÜLMEMİŞ BOYUTLARA ULAŞMASINA YOL AÇTI, İKTİDARI ESKİ MUTLAKİYETÇİLERLE PAYLAŞAN YENİ HAKİM SINIFLAR, ABDÜLHAMİDİN HALK YİĞİNLARI ÜZERİNDE KURDUĞU KANLI VE

(7) K.Fişek, Türkiye'de Kapitalizmin Gelişmesi ve İşçi Sınıfı.

(8) Age., sf. 96.

KARANLIK DİKTATÖRLÜĞÜ DEĞİŞİK BİÇİMLERDE DEVAM ETTİRDİ. İŞÇİ SINIFININ GREV VE SENDİKA KURMA HAKKINI YASAKLADI, MÜCADELESİNİ ŞİDDETLE BASTIRDI.

Milli ticaret burjuvazisiyle (özellikle Türk olanlarla) çeşitli milliyetlerden meşrutiyetçi kompradorlar, mutlakiyete karşı, hürriyet, «Müsavat» (eşitlik), «Uhuvvet» (kardeşlik) sloganlarıyla mücadele ettiği için halk yığınlarının ve işçi sınıfının sempatisini ve desteğini kazandı. Ve esas olarak bu destek sayesinde iktidarı ele geçiren (23 Temmuz) ve eski mutlakiyetçilerle paylaşan meşrutiyetçi yeni hakim sınıflar, kısa bir müddet sonra o yaldızlı sloganları, cömert vaatleri bir kenara atarak, verdikleri sözü tutmalarını isteyen ve mücadeleye başlayan halkların ve işçi yığınlarının üzerine yürüdüler. Şnurov'un deyiimiyle zaten «burjuvazi hiç bir zaman halk kitlelerinin yardımı olmadan iktidara gelmiş değildir. Nitekim, Jöntürk burjuvazisi de, emekçilerin sırtından iktidara gelmişti ve bunun için, hiç değilse iktidarın ilk günlerinde emekçilere söz, basın toplantı ve birlik kurma özgürlüğü vermek zorunda idi.»(9). Ama bu «söz, basın, toplantı ve birlik kurma özgürlüğü»nün ömrü pek kısa oldu. Halkların ve özellikle de işçi sınıfının meşrutiyetin ilk aylarındaki (Ağustos ve Eylül) mücadelesi ve grev dalgası, Jöntürklerin, hürriyet, eşitlik ve kardeşlik sloganlarının gerçek mahiyetini ve iç yüzünü açığa çıkardı.

İşçi sınıfı, (esas olarak milli ticaret burjuvazisinin partisi olan fakat yönetimde Almanci kompradorların da bulunduğu ittihat ve Terakki'nin mutlakiyetçileri büyük çapta gerilettikleri fakat devlet iktidarını tam anlamıyla ele geçiremedikleri, meşrutiyetçi ingilizci kompradorların ise devlet mekanizmasında etkinliklerini artırdıkları ve insiyatifi ele aldıkları) meşrutiyetin ilk aylarında, ülkenin her yanında, yılların biriktirdiği sınıf kininin itici gücüyle grev ve direnişlere giriştiler. Şimdi bu grev ve direnişleri (işçilerin taleplerini, bilinç seviyesini, kararlılığını, patronların bu grevlere karşı tutumunu vs. daha iyi kavramak için) sırasıyla gözden geçirelim. Grevlerin tarih sırasında hatalar olabilir, bu dikkate alınmalıdır.

Ağustos Ayı Grevleri (1908) :

Temmuzun sonunda İstanbul Cibali Tütün Rejisi işçileri ücret artışı iste miyle greve gittiler. Grev 14 Ağustos'ta sona erdi.

Bundan sonra ilk işçi kıpırdanışlarını 1 Ağustosta Tanin Gazetesi verdi: «Adalara gidecek İdare-i Mahsusa vapurlarının kaptanları ve mürettebatı, birikmiş maaşları verilmedikçe sefer yapmayacaklarını bildirmişler ve maaşlarını almışlardır.»

3 Ağustos'da İkdam Gazetesi, 500 işçinin Muhtittin Paşa'yı teşhir ve şikâyet ettiğini haber verdi: «Dün, 500'e karış amele imzasıyla aldığımız mufassal bir varakada, Muhittin Paşa'nın teşkilat ve tekaaut sandıkları namı mefumu altında ihtas ettiği müesseseler yüzünden hayli ihtilasatta bulunmuş olduğu ve Avrupa'da vaktiyle bir nam kazanmış olan bu müessesenin numaleyle yüzünden mahu ve harap edildiği...»

İzmir'de de Ağustos ayının başlarında İzmir Rıhtım İşçileri greve gitti. Bunun 8 Ağustos'da Çarmado Halı fabrikasında çalışan 50 işçinin grevi izledi. 10 Ağustos'ta ise incir kutusu imalathaneleri işçileri greve gittiler. Bu grevler kısa sürede liman işletmelerine yayıldı. Aynı günlerde Rıhtım ve Liman işçileri grevinin İstanbul, Selanik, Beyrut ve Varna gibi şehirlere yayılması üzerine 11 Ağustos'ta emperyalist kumpanya temsilcileri İstanbul'da toplanarak Batılı ülkelere, grevleri durdurmaları için, hükümete baskı yapmaları gerektiği kararını aldılar. Kampanyalar adına bir heyet de İttihat ve Terakki'ye baş vurdu ve cemiyetten, grevlere kesin son vermesi için daha kararlı bir şekilde harekete geçmesini istedi.

11 Ağustos'ta İstanbul Paşabahçe Cam İmalathanesi işçileri greve gittiler. Yine 11 Ağustos'da Şişli, Beşiktaş ve Aksaray Tramvay işçileri sadrazama

(9) A. Şnurov, Türkiye Proletaryası, sf. 38.

ve İttihat ve Terakkiye baş vurdular. 13 Ağustos günlü Sabah gazetesi bu durumu şöyle haber verdi: «Tramvay kondüktör ve sürücüleri dün biri Sadrazam Paşa'ya ve diğeri Osmanlı İttihad Komisyonuna bir istida vererek, bugünden itibaren greve gideceklerini beyan etmişlerdir. Bunlar tahsisatlarını tezhdini ve şirket direktörü M. Perdikaris ile Şişli haddi müfettişinin azlını talep ediyorlar.» Bu haber işçilerin temsilciler kişiliğinde emperyalist şirketlere karşı duydukları kını açığa vuruyordu. İşçilerin istekleri yerine getirilmediği için, 12 Ağustos'ta tüm hatlarda greve başladılar. Ellerinde bayraklarla İstanbul sokaklarında gösteriler yaptılar. İttihad ve Terakki Cemiyeti ertesi gün işçilere isteklerinin yerine getirileceğini vaadetti. Fakat bu grev İttihat ve Terakki'nin verdiği sözde durmamasından dolayı 23 Ağustosla 2 ve 15 Eylül'de tekrar başladı.

13 Ağustos'da Credit Lyonnais memurlarının greve gideceği söylentileri yayıldı. İstanbul'da asıl grevler 13 Ağustos'dan itibaren yükselmeye başladı. 13 Ağustos'da İkdam Gazetesi şu grev haberlerine yer verdi: «İstanbul Liman amelesi, Paşabahçe'deki şişe fabrikası amelesi, İzmir Limanı amelesi greve gitmiş, Osmanlı Tütün Rejisinin Cibali'deki fabrika amelesi yövmiyelerinin yükseltilmesi için reji müdürüne istida vermiş, vakıa, müdüriyet tarafından bütün amelenin ücreti yüzde 50 raddesinde yükseltilmişse de bu kadarla iktifa olunmamış ve hatta fabrikada bazı gürültüler zuhur etmiş olduğundan sonuçta üzücü olaylara meydan vermemek için fabrika geçici olarak tatil olunmuştur.»

Yine 13 Ağustos'da Sabah Gazetesi, vapurlara kömür yükleyen işçilerin ücretlerinin yükseltilmesi isteğiyle greve gittiklerini ve vapur seferlerinin durduğunu haber verdi. Gazete 4 gün sonra bu grev hakkında şunları yazdı: «... Vapur Kumpanyaları bir tonalite kömürü tahmil için 3 krş. ücret verdikleri halde bunun nisfı bile amelenin cebine girmiyor. Kâhya ve onbaşılar tarafından yağma ediliyor. Bu muamele de haksızdır. Haksız olmakla beraber şu zaman o hakkın sureti intaç ve talebi de yine vaktin nezaketi ile uygun değildir. O kirli paslı kömür amelesinin içten vatan ve namus duygularıyla dolu olduğuna kesinlikle eminiz. Topyekûn greve gitmenin vatan menfaatine karşı olduğunu anlasaydılar böyle bir harekete girişmezlerdi.» Bu yazının yazıldığı gün işçiler İttihatçıların baskı ve dalavereleriyle işbaşı yapmışlardı. Görüldüğü gibi gazete yazarı işçi çıkarlarını savunur gözükerek greve saldırıyor.

15 Ağustos'daki bir haberde İnhisar-ı Duan işçilerinin bir süreden beri sürdürdükleri grevlerini öğreniyoruz.

Yine 15 Ağustos'ta 7 bin fırın işçisinin ücretlerinin artırılması için İttihad ve Terakki Komitesine başvurduklarını görüyoruz. Aynı günkü Sabah Gazetesi bir başka grev haberini şöyle veriyor: «Şimendifer Kumpanyasının ameleleri dahi tüm vazifelerini terkederek münasebetsiz ahvale içtizar etmişlerse de zaptiye Nazırı Paşa hazretleri tarafından kendilerine nesayihî lazime verilerek işlerine devama başlamışlardır.»

Ağustos ortalarında ise Samsun Tütün Ticarethaneleri işçileri greve gittiler.

Grev dalgasının yükselmesi İttihadçı kodamanları ve diğer kompradorları telâşa düşürdü. Uşakizade Halit Ziya 15 Ağustos tarihli Sabah Gazetesinde grevlere saldıran bir yazı kaleme almıştı. O işçileri «haşin»likle, «diledikleri ücreti sermayeye kabul ettirmek»le suçladı. Grevlerin normal işçi ücretlerini artırıcı bir rol oynaması tehlikesine dikkati çekti. Fakat patron «Uşakizade»lerinin daha doğrusu patron uşaklarının bu tip çırpınışları boşunaydı. Çünkü söz söyleme sırası işçi sınıfındaydı.

17 Ağustos'da Üsküdar Kadıköy su kumpanyası işçileri greve gittiler.

Yine 17 Ağustos'da, Alman emperyalistlerinin elinde olan Bağdat Demiryolu'nda çalışan işçilerin kurduğu «Bağdat Demiryolları Memurin ve müstahdemin Cemiyeti Uhuvetkarisi» Alman patronlarına bir istek listesi sundu, «Ka-

(10) Türkiye'de İşçi Sınıfı, O.Sencer, sf. 180.

(11) H.Kıvılcımlı, Türkiye'de Kapitalizm, sf. 65.

ranlık birer yoksulluk yuvası olan evlerinin şenlendirilmesini, dayanılmaz bir hal alan hayatlarına bir parça refah saçılmasını...» istedi. İşçilerinin Alman şirketinden başlıca istekleri şunlardı:

- «1 — İşçi derneğinin Şirket tarafından tanınması,
- 2 — Şube müdürleri erkanından başka bütün memurlara bir aylık tutarında ikramiye verilmesi, aynı zamanda memurlara kıdemleri oranında zam yapılması,
- 3 — Yol işçileri gibi her dereceden işçilere günde 3 krş. zam,
- 4 — Gündelikçi memurlara ve uzman işçilere 4 krş. zam yapılması ve işsüresi dışında çalıştırılmamaları,
- 5 — Geceleri çalışanlara iki kat gündelik verilmesi,
- 6 — Hasta olan memurların isten çıkartılmaması,
- 7 — Memur tüzüğüne değiştirilmesi, aylığından yüzde 1.5 kesilen her memur ve ailesinin parasız tedavi edilmesi, masraflarının şirkete ait olması.»(10)

İşçiler ayrıca pazar gününün hafta tatili olmasını, senede 4 hafta ücretli izin verilmesini de talep ediyorlardı. Onlar, kampanya yerli işçilerle yabancı işçiler arasında ücretlerde ve her türlü imkanlarda eşitlik sağlanması talebiyle başvurduklarında emperyalist kumpanyanın kendilerine şöyle dediklerini belirtiyorlardı: «Siz biftek yemeye, şampanya içmeye alışmamışsınız; ihtiyacınız azdır. Ekmek peynir ile geçinebilirsiniz. Binaenaleyh tuvalet masrafınız yoktur. Avrupa memurları kadar maaşa müstahak değilsiniz.»

Aynı meseleyle ilgili olarak o dönemde ise, İstanbul Ticaret Gazetesi şöyle yazıyordu: «Hak seviyelerini savunmak ve korumadaki kudretleri bizimkiler kat kat üstün olduklarından yerli işçilerin politika manevralarına kolaylıkla kapılacakları derkâr bulunduğundan yabancı işçileri derecelerinde dileklerinde bulunmaları çâiz değildir.»(11)

Bağdat demiryolları işçilerinin istekleri yerine getirilmediği için daha sonra yani 15 Eylül'de greve gittiler.

(Bu grevi eylül ayı içindeki grevleri anlatırken açıklayacağız.)

18 Ağustos'da Yedi Kule İpilik Fabrikası işçileri, ücretlerinin artırılması için ve istirahat zamanlarının uzatılması için greve gittiler.

19 Ağustos'da İstanbul Mürettepleri greve gittiler. Aynı gün hükümet grevleriyle ilgili tutuklamalara girişti. İstanbul Rihtım hamalları grevdeydi. Greve el koyan Zaptiye Nezareti, Greve gitmeye hazırlanan İstanbul Kayıkcı ve Manavcı esnafına gözdağı vermek için 10 hamalı tutukladı, diğerlerine de gözdağı verdi.

23 Ağustos'da Sabah Gazetesi fırın işçileri hakkında şu haberleri verdi : «Şehrimizde bulunan fırınlarda müstahdem, hamurkâr, yardımcı ve pişirici ve çırağların yövmiyelerinin azlığından dolayı greve gideceklerine şehremanetine gelerek inatla beyan ve ifade etmelerinden dolayı İttihad ve Terakki Cemiyeti üyesinden Seyfi Bey'in vuku bulan mesayihî ile hamurkâra 20, pişiriciye 20, yardımcıya 12, çırağlara 8'er krş. yevmiye verilmek üzere isteklerinden feragat ettirilmiştir.»

28 Ağustos'da Rumeli Demiryolu kumpanyasının Yedi Kule Şimendifer Fabrikasında çalışan 200 kişilik işçisi greve gitti. İşçiler fabrika önünde bayrak çekerek kapıları tuttular ve ücretlerinin artırılmasını istediler.

29 Ağustos'da Alman çıkarlarını Savunan Sabah Gazetesi, Fransız Tramvay Şirketine karşı grev hazırlanmaya başlayan Tramvay işçilerini desteklemektedir. Alman çıkarlarına yönelik grevlere ateş püsküren gazete, Tramvay işçilerini şöyle savunuyor: «Bir defa işçilerin ikinci bir greve hazırlandıklarını işitiyoruz. Tramvay-şirketi alabildiğine savurdu, istediğini yaptı, her yaptığı da yarım kaldı. Kısacası o zulüm devrinde şirket idaresi de düdüğünü mükemmel öttürüyordu. İşçilerini istediği gibi ezip büzüyordu. Zavalhılar ne yapsınlar, toplanılar yasak, muhalif fikirler yasak, Nizam-ı hal, o da yasak... Artık şirket bu memurların haklarını hakkıyla ödemelidir. Tekrar toplantılara yürüyüşlere grevlere mecbur kalınmamalıdır.»

İstanbul'da bu durum sürerken, İzmir'de Tramvay işçileri ücretlerinin artırılması ve işgününün 10 saate indirilmesi için greve gittiler. Bu grevi 31 Ağus-

tos'ta Aydın-İzmir Simendifer Hattı Memur ve işçilerinin genel grevi izledi.

Bunlar bugünkü Türkiye sınırları dahilindeki 1908 Ağustos grevleridir. Bunlardan ayrı olarak günü tesbit edilemeyen ve o günün gazetelerinde yer almayan grevlerin de olduğu bir gerçektir.

Eylül Ayı Grevleri (1908) :

1 Eylül'de gazeteler İstanbul'da Düyun-u Umumiyyeye ait balıkhane ve muskiratta çalışan işçilerin greve gideceklerini yazdılar.

2 Eylül'de Kazlı Çeşme Dabakhane işçileri ücretlerine yüzde 50 zam isteğiyle greve gittiler.

5 Eylül'de Sabah Gazetesinin sütunları demiryolu işçileri arasında «sosyalizm fikirlerinin» yayılmakta olduğuna yer veriyordu: «Anayasanın ilanından beri, henüz bir ay kadar bir zaman geçtiği halde, sosyalizm buraya da dahil oldu... Sosyalizm fikrinin sirayetini kolaylaştıran Amele grubu, burada büyük bir cemiyet teskil etmemektedir. Fakat şurası gariptir ki, burada Avrupa'nın amelesi gibi muhtaç ve sefil bir ahali olmadığı halde, sosyalizm fikri amele arasında yayılmaktadır. Bir kısım müstahdemin ile amele de ekseriyet üzerine Şimendifer Kumpanyaları tarafından çalıştırıldıklarından, bu fikrin yayılmasından bu kumpanyalar zarar görmekte dirler. Anadolu Demiryolu Memurini ile, İzmir-Aydın ve İzmir-Kasaba Demiryolu memurları mensup oldukları kumpanyalara baş vurarak istihkak iddiasında bulundular. Anadolu Şimendifer kumpanyası memurini meskür kumpanyaya karşı neticesi vahim görülecek surette tehditkârane bir tavır takındıkları, vakıta bunlar bir cihette haklı olduklarından bu hareketlerini sosyalizm fikrine atfetmek pek de muafık olmaz...» Gazete yazıya şunları ekliyor: «Sosyalizm ihtiyacı çok, kazancı az olan Avrupa amelesi arasında taammün edebilir. Kanaatkâr Osmanlı amelesi arasında o gibi fikirler taammün edemez.»(12).

Bu durum, 1908'de işçi sınıfının artan grev mücadelesiyle birlikte, devrimci fikirlere karşı ilgi ve sempati duyduğunu, bu ilgi ve sempatinin giderek arttığını, örgüte dönüşmeye başladığını gösteriyor.

5 Eylül'de İzmir Göztepe Tramvay Şirketi işçileri greve gittiler. 4 gün sonra grev işçilerin işgünü 10 saate indirmeleri, yüzde 15 ücret artışı sağlamaları ve fazla mesai için saat başına 1 krş. ödenmesi hakkının alınmasıyla son buldu.

7 Eylülde Rumeli Demiryolları işçileri greve gitmek için hazırlıklara giriştiler. Grev hazırlığı bütün istasyonlara yayıldı. Edirne de aynı grev hazırlığına katıldı. Rumeli Şimendiferler Kumpanyası hattın teftiş ve muayenesi için Yeşilköy'e fen memuru gönderdi. İşçiler memuru alıkoydular. Burada çıkan bir çatışmada bir mühendis yaralandı. Olay yerine sevk edilen zaptiye kuvvetleri 20 işçiyi yakaladı. Zaptiye Nazırı çıkacak bir grevi önlemek için işçileri baskı altına aldı.

Aynı ay içinde Adana'da iki pamuk fabrikasında işçiler greve giderek işyerlerini işgal ettiler.

10-14 Eylül arasında sigara kağıdı işçileri, havagazı işçileri, deri mağazaları, şekerçiler ve çeşitli dükkân işçileri, Alattın Tuğla Fabrikası işçileri greve gittiler.

14 Eylül'de Zonguldak havzasındaki grev iyice genişledi. Bu, en çetin ve çatışmalı grevlerden birisiydi. Maden işçilerinin ihtilâlcî ruhunu, derin kinini ve kararlılığını yansıtıyordu. «Direniş önce demiryolu işçilerinin, katarların hareketine engel olmak için demiryolları üzerine bariktlar kurup, bu barikatların iki yanlarına bayraklar dikmeleriyle başlamış, giderek bütün işçiler ayaklanmışlardır. İşçiler, büyük gruplar halinde, önlerinde alı-yeşilli bayraklar ve ellerinde balta, kazma, kürek ve sivriçerle şehre inmişler, Ereğli şirketinin idare binalarını kuşatmışlardır. Bu arada işçilerle polisler arasında çatışmalar olmuş,

(12) Sabah, 5 Eylül 1908.

fakat polisler binlerce direnişçi işçi karşısında kaçmak zorunda kalmışlardır. Bir kısım işçi lokomotifleri ve binaları tahrip etmiştir.»(13)

Bunun üzerine Ereğli Fransız şirketi öteki emperyalist şirketlerle birlikte, büyük bir telâşla hükümete baş vurdu. Ve grevin şiddetle bastırılmasını istedi. Aynı şirket Fransız elçiliğine de baş vurarak havzadaki sermayesinin tehlikeye olduğunu ve en kısa zamanda duruma müdahale edilmesini istedi. Bunun üzerine İngiliz-Fransız uşağı Osmanlı hükümeti, Nevşehir Gambotuyla Zonguldak'a asker çıkardı. Aynı Gambot'ta Ereğli Şirketini İdare meclisi reisi Kont Vitali de vardı. Bir yandan işçilerin üzerine avcı taburları sevk edilirken, diğer yandan Kont Viteli İşçi Temsilcileriyle görüşmek için girişimlerde bulunmuştur. «İşçi önderleri, istihkaklarından kesilen hastane para'sının kaldırılmasını istemişler, aksi halde direnişi sürdürceklerini kesin bir dille ifade etmişlerdir. Bunun üzerine Ereğli şirketi işçilerin isteğini kabul etmek zorunda kalmış ve grev böylece sona ermiştir»(14).

14 Eylülde şirketle öteden beri anlaşmazlık içinde olan Anadolu Demiryolu işçileri ve memurları greve gittiler. Grev, Haydarpaşa-Eskişehir, Ankara-Konya ve Bulgurlu-Bağdat hattını kapsıyordu. İşçiler grevi, Kadıköy dolayını davul zurnayla dolaşarak kutladılar. Grev başladığı gün şirketin Berlin'deki merkezi sadrazam ve grevcilerin avukatıyla bir görüşme yaptı. Bu görüşmeden sonra harbiye nezareti'nden Haydarpaşa'ya askeri bir kıta gönderildi. Bu kıta, zor kullanarak işçileri işgal ettikleri telgraf dairesi ve öteki dairelerden çıkardılar. Zaptiye Nazırı Sami Paşa Haydar Paşa'ya gelerek, genel müdür Hügmen'le görüştü. Nazır işbaşı yapmaları için işçilere baskı yaptı. Grev süresince hükümetin Almanlara tazminat ödediğini ve zarar ettiğini açıkladı. Hilelere ve adam satın almalara başladı. Bunun üzerine grev komitesi bölündü. İşçilerle küçük memurlar grevin sürdürülmesini istediler. Fakat bu isteğe rağmen zaptiye nazırıyla genel müdürün oyun ve hileleri grevi kırdı.

14 Eylül'de Şirketi Hayriye deniz işçileri greve gittiler. 14 saat çalışarak 8 krş. aldıklarından yakınan işçiler gösterilerde bulundular ve idarenin kapılarını kapatıp kimseyi içeri sokmadılar. Bunun üzerine Zaptiye Nazırı olay yerine askeri birlikler sevk ederek grevcileri zorla dağıttı. Eylül ortalarında Tütün Bağcıları greve gittiler.

Yine 14 Eylül'de İdare-i Mahsusa deniz işçileri sadaret makamına bir yiha vererek 17 eylülde greve gideceklerini bildirdiler. İşçiler layihada isteklerini şöyle dile getiriyorlardı: «İstibdat devrinin harap bir kurbanı olan müli bir idarenin ya bağımsız bir idare haline ifrağına veya nafia bakanlığına bağlanmasıyla ıslahına uğraşılmakta olduğu bir sırada el'an hiçbir girişimde bulunulmaması milli menfaatlere zararlı olduğundan idare müstahdemleri zati menfaatleri için olmayıp genel menfaatlere naçiz bir hizmet olmak üzere... perşembe günü genel vs. sefineler müstahdemleri greve gideceklerini Osmanlı vatandaşlarına ilan eder.»(15).

15 Eylül'de İstanbul Tramvay işçileri ittihatçıların verdiği sözde durmaması üzerine yeniden greve gittiler. İşçiler Şişli deposu önünde toplanarak gösterilerde bulundular. Bunun üzerine olay yerine Jandarma Komutanı Hüseyin Hilmi Paşa ile Beyoğlu Polis Müdürü, zabıta ve askeri birliklerle depoyu kuşattılar. İşçileri işbaşı için ihbar ettiler. Fakat işçiler emperyalist kumpanya direktörünü görevden almadıkları müddetçe sefere çıkmayacaklarında direttiler. İsteklerinin kabulü üzerine ertesi gün işbaşı yaptılar.

16 Eylül'de 400'ü aşkın fırın işçisi belediyeye baş vurarak haklarını aradılar. İşçiler fırın işverenlerince istenen işçi ve ustaların Ekmekeçi ve Amale Cemiyeti tarafından sağlanmasını talep ettiler.

18 Eylül'de Anadolu Demir yolları işçilerinin grevi sona erer ermez bir süreden beri kaynaşma ve hazırlık içinde olan Rumeli Şimendifer işçileri greve

(13) S.Çıladır, age., sf. 93.

(14) Age., sf. 94.

(15) Yurt ve Dünya, sayı: 2, sf. 285.

başladı. Bu grev, dönemin en geniş kapsamlı işçi hareketlerinden birisiydi. 18 Eylül İkdam gazetesi grevcilerin öne sürdüğü şu istek listesini yayınladı :

«1 — Önce makasçılar, yağcılar, odacılar, gece ve gündüz bekçileri, Gardöfrenler, manevracılar ve muavinleri on krs. yövmiye alacaklar ,on sene hizmetten sonra gündelikleri azami 15 krs. kadar yükselecek. Daha sonra işletme memurlarına, kâtiplerinin yol muhasırlarının, hattın teminatına memur mühendislerin, makinistlerin diplomalı ve diplomasız ateşçilerin, vagon muhafızlarının vs. memurini muhazzafanın maaşatı tezyid edilecektir. 100 krs.'dan 600 krs.'a kadar alanlar yüzde 15, 10 seneden az hizmette buiunanlara yüzde 20, 10 seneden fazla hizmette buiunanlara yüzde 30 zam verilecektir...»(16).

Şirketin telgrafla haberdar edilen Viyana merkezi, işçilerin isteklerini kabul etmedi.

Rumeli greviyle birlikte, Samsunda da tütün mağazalarında çalışan tütün işçileri ücretlerinin yükseltilmesi için greve gittiler. Askeri kuvvetler işçileri dağıtmak için kuvvet kullanmaya yeltendi, fakat işçilerin kenetlenmesi ve kararlılığı karşısında aciz kaldılar.

19 Eylül'de İkdam gazetesi Sark Demiryolları (Rumeli) greviyle ilgili şu haberi verdi: «Şark Demiryolları Memuru Sendikası tarafından tamiman gönderilen telgrafname aşağıdadır: 'Dileklerimizden bir bölümünü bıraktığımız halde, müdürlük buna razı olmadılarından içinde bulunduğumuz 18'nci günü sabahleyin hep birden grev yapmak mecburiyetinde bulunduğumuzu üzülenek belirtiriz... Telgraf aletleri sendika üyelerince korunacaktır. Hat boyundaki bekçiler aygıt ve avadanlıkları koruyacaklardır. Bütün arkadaşlara sakın ve ılımlı olmayı tavsiye ederiz. Düzenlilik hiç bir vechile bozulmayacaktır. Yaşasın Birlik (İttihat)'».

18 Eylül'de İstanbul matbuat işçileri greve gittiler. Aynı gün Tanin Gazetesi grevlere çatarak İdare-i Mahsusa vapurları, Tramvay ve Şirketi Hayriye memur ve işçilerinin grev girişimlerine yer verildi.

22 Eylül'de İstanbul ve Selanik'teki, Oraz di Bak mağazaları işçileri greve gittiler... İşçiler ücretlerinin artırılmasını, haftanın bir gününün tatil günü olarak kabulünü işgününün kısaltılmasını, bir aylık ücret karşılığı senede bir ikramiye dağıtılmasını ve memurlara iyi muamele edilmesini istiyorlardı. Grev başarısızlıkla sonuçlandı. 8 işçi isten atıldı. Müdür işçileri mağazadan dışarı çıkararak kapıları kapadı.

23 Eylül'de Şirketi Hayriye'nin Hasköy tersanesindeki işçileri greve başladılar ve ellerinde bayraklar, gösteriler yaptılar.

25 Eylül'de İktam gazetesi grev haberine yer verdi. Fakat bu grev de şirket müdürünün zaptiye nezaretine baş vurması üzerine jandarma ve polis kuvvetlerince zorla dağıtıldı.

30 Eylül 1908'de Aydın Demiryolu işçileri greve gittiler. Bu grev, dönemin halk tarafından desteklenen, geniş kapsamlı, kanlı ve kararlı grevlerinden birisidir. Bu grev aslında Ağustos sonundan Ekim başına kadar değişik fasıllarla devam etmiştir. Eylülün sonundaki grevin ilk günlerinde birçok işçi tevkif edildi. Fakat «bir parça kuru ekmeğe iki çürük zeytinle» yaşantılarını sürdüren işçiler, bu tutuklamalara karşı çok kararlı bir tutum takındılar. İttihatçılar ve yabancı şirketler grevi kırmak için tren seferlerini işletmeye çalıştılar. İşçiler bu zorba tutuma karşı koydular. Bundan sonraki olayları 3 ve 5 Ekim tarihli İkdam gazetesinden izleyelim: «Aydın Demiryollarına mensup olup greve giden amele. Develiköy İstasyonunda katarı yoldan çıkararak bir çok maddi zaiyata sebep olmuşlardır. Amele bu gün istasyonda toplanarak greve sebep olmaları münasebetiyle tevkif ve istasyon binasına hapis olanları zorla tahliye etmek istemişlerse de, asker tarafından men edilmişlerdir. Ameleden biri tarafından, askere kumanda eden subay üzerine revolver sıkılması üzerine asker tarafından karşılık verilerek grevcilerden bir kişi ölmüş ve bir kaç kişi yaralanmıştır. Grevciler telgraf hatlarını kesmişlerdir.» 5 Ekim'de grev halkın da katılımıyla iyi-

(16) . Oya Sencer, age., sf. 188-189.

ce büyüdü. Patronlar Bahriye Bakanlığından asker istediler ve hükümeti sıkıştırdılar. Grevciler Punta istasyonundaki depoları yakmak isteyince asker ateş açtı. İKDAM bu durumu: «Amele sınıfı ve halk ile müfreze-i askeriye arasında maateessüf önemsiz bir müsademe olmuştur.» diye haber verdi. Gönderilen askerler kâfi gelmediği için vali yeni kuvvetler istedi. Bunun üzerine Mecidiye Zirhlisi İzmir'e giderek karaya asker çıkardı. Grev çok sayıda askeri kuvvetlerle ancak bastırılabilirdi.

Yine Eylül'ün sonu ve Ekim ayı başlarında Balıkesir'in Balya-Karaaydın madenlerindeki bir kaç bin işçi ücretlerinin artırılması için greve gittiler. Buradaki maden ocakları emperyalistlerin elindeydi. Bu ocaklarda gümüş ve kurşun eritiliyordu. Kurşun üretiminde zehirli sis meydana getiren gazlar, işçilerin ciğerini ve sinir sistemini tahrip ediyor, maden ocağının civarındaki bütün ormanları tamamen kurutuyordu. Ocaklarda yıpranan soluk renkli işçilerin bir çoğu ayakta duramaz halde, yatağa düşünceye kadar çalışmak zorunda kalıyor, yatağa düştükten sonra da hiç bir tıbbi müdahale yapılmaksızın terk ediliyordu. İşte bu şartlarda çalışan işçiler kinle greve gittiler. Hükümet grevin bastırılması için Mehmet Ali Avni Beyi görevlendirdi. Mehmet Ali Bey hatıralarında bu grevi nasıl bastırđını böbürlenerek şöyle anlatır: «1908 yılının Ağustos sonları idi... Karşıma bir memur çıktı. Sadrazamın çok acele beni görmek istediğini anlattı. Hemen Bab-ı Ali'ye gidip Sadrazam Kâmil Paşa'ya geldiğimi aracı ile bildirdim. O da İçişleri Bakanı Hakkı Bey'i hemen görmemi (sonradan sadrazam olan İbrahim Hakkı Paşa) söylemiş. Az sonra bakanın karşısında idim. Bana: 'derhal Balya'ya giderek grevi bastırın!' emrini verdi.

«Memleketimizde olan ilk işçi ayaklanması bakımından önemli olan bu olayın iç yüzü şu imiş:

«Balya'da, Meşrutiyet'in sebep olduğu çeşitli ayaklanmalar arasına işçiler de katılmış. Bunlar, madendeki Alman ve Fransız mühendislerini korkutarak yerlerinden kaçırmışlardır. Şirket müdürü maden mühendisi Ralli'yi, gündeliklerini arttırmak için sıkıştırmışlardır. Aynı zamanda, ocaklardaki çalışmayı da durdurmuşlardır. Yalnız, yer altında akan bir çayın sularını boşaltmaya yarar olan tulumbarı işletmişler! Böylece madenin 10 yıl süreyle işlemez kalma tehlikesini önlemişlerdir.

«Grev karşısında ora kaymakamlığı ve Live aciz kalmış. Hüdavendigar vilayetine bildirmişler. Bunun üzerine Vali Tefvik Bey, sadrazamlığa bir tezkere yazarak, benim acele buldurulup Balya'ya gönderilmekliğimi önemle rica etmişlerdir... İçişleri Bakanı Hakkı Beyin deyiminden, madenle ilgili bir çok nüfuzlu (sözü geçer) kişilerin grevi yatıştırmak için sadrazam Kamil Paşa'yı sıkıştırdıklarını sezmiştim. Hatta Hakkı Beye Lazkiye'ye gitmek üzere olduğumu söylemem üzerine, kendisi :

«-'Hayır, Hayır... Bugün Bandırmaya hareket edin, Vapur var. Ona yetişiniz. Hatta, geminin hareketini birkaç saat geciktirdim! Evinizden lüzumlu eşyanızı getiriniz!' karşılığını vermişti... Çaresiz bakanın dediğini yaptım.

«Bandırmaya çıkar çıkmaz bir araba tutup gönen üzerinden Balya'ya gittim. Daha yolda iken birkaç bin işçi tarafından karşılandım. Bunlar geleceğimi öğrenerek, oturmaklığım için bir ev kiralamışlar! Hatta, odaları sofaları halılar ve çiçeklerle süslemişler.

«İşçinin başında Kürd taifesinden (!) Mevlüt isminde bir topal vardı. Bu adam bana hitap ederek bir de şöyle söyledi. İşi inceleyeceğimi ve mösyö Ralli ile görüşeceğimi karşılık olarak bildirdim. Fakat Rally'yi yanıma çağırmanı uygun görmedim. Yolda bir hakaret veya kazaya uğraması ihtimalini düşündüm. Ertesi günü onun bulunduğu, yani saklandığı yere ben gittim. Hesapları inceleyerek, işçi gündeliklerine ne kadar zam yapılması mümkün olacağını tespit ettim ve Rally'e başka çıkar yol olmadığını söyledim. Adam bulduğum çözüm biçimine uydü... Maden idaresinden kasabaya döndüğüm zaman, işçilerce gene karşılandım. Mevlüt ile öteki kışkırtıcıları (müsevveleri) çağırtdım. Önce çay kahve ikram ettirdim. Bir süre de hürriyet, adalet ve eşitlik ilkelerine değindim.

Mevlut ile arkadaşları söylediklerimi kabul ile. ertesi günü hemen işe başlayacaklarımı temin ettiler... Fakat bunda başarı kazanamadık!

«Çünkü işçiler grev yaptıktan sonra Selanik'e, İttihat ve Terakki Cemiyetine müracaat etmişler. Tasavvurlarına göre de grev olayına Babıalf'nin karışmaması lazım imiş!! Ama, cemiyetten karşılık gelmemiş. Beni önceden tanıdıkları ve sevdikleri için, şahsıyla temasta bulunmayı, kendi aralarında kabul etmişler!... Lâkin o gece, Cemiyet, Sudi beyin (sonra Lazistan Milletvekili) memur edilerek gönderildiğini telgrafla bildirmiş. Bunun üzerine Mevlut ve arkadaşları benimle yapılan anlaşmayı hükümsüz saymışlar... Nitekim, iki gün sonra Sudi bey geldi. Onun için de tez elden ayrı bir ev tutmuşlar, döşeyip dayamışlar. Sudi bey Bal-ya'ya varışından biraz sonra Hükümet konagında ziyaretimde bulundu. Kendisini tanıttıktan sonra, aldığı direktifin, ben ne yolda karar verirsem onu kabulden ibaret olduğunu söyledi. İşçilerle yaptığım anlaşmayı söyledim. Mevlut ve arkadaşlarını çağırdık. Ertesi günü hemen işe başlamalarını anıttık. Fakat, sabahleyin işçiler kuyulara inerken, kimi zorbalara buna engel olmak istemişler. Sudi bey hemen kuyu başına koştu! Bu zat zorbalardan daha gözü pek, daha cesur olduğu için, başkaldıranların (serkeşlerin) üzerine bastonla yürüdü! Herrişler sindiler! Böylece, Türkiye'de ortaya çıkan ilk grev de çözülmüş oldu.»(17)

(Devam edecek)

PUNTA İSTASYONUNDA

Yıl 1908

Anadolom fokur fokur kaynıyor
Amandır ha amandır
Amele ayağa kalkmış
Hallar yamandır.
Fabrikalar madenler
Limanlar demiryolları
Adaleli kolların
Güvencesi altında
Grev kazanındadır.

Yıl 1908

Anadolom uyanıyor
Bilinci uç vermiş
Sancısı zehirten katı
Köylerinde gürültü var
Yer yer konuşuyor pusatı.
Huzursuzdur, hinç küpüdür
Şahbazları, gelinler, kızları
Dağlarında Kartalları, bazıları
Seher seher çığırgan horozları
Huzursuzdur
Yatakta kalkan aslanın
Yer yer horlamasından
Memleketi soyanlar
İngilizler, Alamanlar

Çar Rusyası, Fransızlar
Bankerler ile hırsızlar.
Huzursuzdur

Mermer saraylarında
Emperyalist maşaları
Göğsü nişan dolu
Çember sakal
Tüm rantıye paşaları
Huzursuzdur
Dansöz cıgarasını banknotla yakanlar
Oynayan göbeklere binlikleri çakan-
lar

Ağası, tefecisi
Gerdan-göbek
Ense-kulak çetesi.

Yıl 1908

Memleketin sızıldayan bağında
Fitne-fesat akrep yuvalarında
Ameleye, halka karşı
Kan kusturma planları çizildi
Harekete geçirildi kışlalar
Zaptiye merkezleri
Cellat kavasları
Grev kırıcıları.
Havada kan
Havada barut kokusu
Ölüm sessizliği var

(17) Aktaran Hikmet Kıvılcımlı, age., sf. 97-98.

Yıl 1908
Aydın hattında grev
Demir disiplin içinde sessizdir.
Zorbahk kınında zağlı pıçak
Ne var ki çaresizdir.
Grev kırıncısı
Çıldırılmış bir lokomotif
Develide durduruldu
Raydan çıkarılıp
Kenarda susturuldu.

Punta istasyonunda
Gerginlik had safhadadır.
Mermiler namlularda
Pusuya yatmış
Şıkarını gözetir
Parmaklar tetiklerde...

Punta istasyonunda
Makasçılar, ateşçiler
Geçit ve hat bekçileri
Gardöfrenler, tamirciler
Hat ameleleri
Grevci kardeşlerini
Hapisten kurtarmak için
Harekete geçtiler.

Punta istasyonunda
Çatışma var
Şakırıyor silahlar.
Tekerlek altında kalan canların
Hatlarda donanların
Hasta iken işten kovulanların
Açların, çıplakların
Grevci evlatları
Kavgadadır.
Bağrı açık
Alafilek mermilerin önünde...

Punta istasyonunda
Dev bir amele yatıyor
Başı kan göleğinde
Yaralıların yanında
Upuzun.
Depolar alev alev
Asker tekmil mevzidedir
Çevre duman altında.

Yıl 1908
Karaya asker döküldü
Mecidiye zırhlısından.
Ege dağlarında ince bir duman
Havada silah sesleri
Yerde sıcak kan.

Karadeniz dalgalıdır
Zonguldak kıyısında.
Koca Nevşehir Gambotu
Cellât gölgesi
Kayın dallarında kuşların sesi
Amandır ha amandır
Amele ayağa kalkmış
Hallar yamandır.

Kasım 1976

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
REVİZYONİZME, MODERN REVİZYONİZME VE HER TÜRDEN OPORTÜNİZME KARŞI MÜCADELE İÇİNDE 1. YIL	1
Ekler	
EMPERYALİST SAVAŞ KARŞISINDA SINIF BİLİNÇLİ PROLETARYANIN TAVRI (III)	23
KEMALİST HAREKET VE KURTULUŞ SAVAŞININ DEĞERLENDİRİLMESİ (II)	46
GEORGI DİMİTROV'U ANIYORUZ	52
BİRLİK SORUNU, DEV - DEB ve EYLEM BİRLİĞİ TAKTİKLERİ ÜZERİNE (I)	57
TÜRKİYE PROLETARYASININ DOĞUŞU, GELİŞMESİ VE MÜCADELESİ (V)	73

Partizan Yayınları,
3626. Sok. İsmet Paşa Mahallesi No. 8/A
Gürçeşme – İZMİR
İstanbul, Kasım 1979
Arda Ofset'te Basılmıştır.

PARTİZAN

Punta İstasyonunda
Makasçılar, ateşçiler
Geçit ve hat bekçileri
Gardıfrenler, tamirciler
Hat ameleleri.
Grevci kardeşlerini
Hapisten kurtarmak için
Harekete geçtiler

Punta İstasyonunda
Çatışma var
Şakırıyor silahlar.
Tekerlek altında
kalan canların
Hatlarda donanların
Hasta iken
işten kovulanların
Açların, çıplakların
Grevci evlatları
Kavgadadır.
Bağrı açık
Alafişek mermilerin
önünde ...

Punta İstasyonunda
Dev bir amele yatıyor
Başı kan göleğinde
Yaralıların yanında
upuzun
Depolar alev alev
Asker tek mil mevzidedir
Çevre duman altında.